

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

Academiejaar 2013 - 2014

HET CONFLICT IN DE ZUID- CHINESE ZEE

Promotor: Prof. Dr. C. Ryngaert

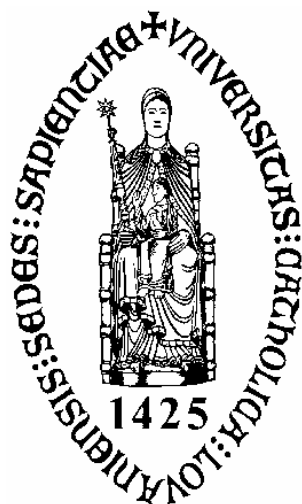
Begeleidende assistent: M. Koekkoek

Masterscriptie, ingediend door

Matthias VEKEMAN

bij het eindexamen voor de graad van

MASTER IN DE RECHTEN

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

Academiejaar 2013 - 2014

HET CONFLICT IN DE ZUID- CHINESE ZEE

Promotor: Prof. Dr. C. Ryngaert

Begeleidende assistent: M. Koekkoek

Masterscriptie, ingediend door

Matthias VEKEMAN

bij het eindexamen voor de graad van

MASTER IN DE RECHTEN

“A superpower is an imperialist country which everywhere subjects other countries to its aggression, interference, control, subversion or plunder and strives for world hegemony. If one day China should change her color and turn into a superpower, if she too would play the tyrant in the world, and everywhere subject others to her bullying, aggression and exploitation, the people of the world should identify her as social- imperialist, expose it, oppose it and work with the Chinese people to overthrow it”

- DENG XIAOPING¹

¹ Ondanks het feit dat DENG XIAOPING nooit de hoogste politieke ambten heeft bekleed, werd hij gezien als de belangrijkste politieke figuur in China tussen 1973 en 1997. Hij heeft grote hervormingen doorgevoerd en China naar een min of meer vrije markt- economie gebracht. **Zie:** ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA, “Deng Xiaoping”, *Encyclopaedia Britannica Online Academic Edition*, Encyclopædia Britannica Inc., 2014, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/157645/Deng-Xiaoping>

Samenvatting en voorwoord

De titel van deze masterproef onthult reeds dat er zich in de Zuid- Chinese Zee een conflict afspeelt. Dit conflict is grotendeels onbekend bij ons, hoewel het betrekking heeft op een van de meest opkomende regio's ter wereld. Rondom de Zuid- Chinese Zee bevinden zich namelijk landen als de Volksrepubliek China, de Republiek China, Vietnam, de Filipijnen, Maleisië, Brunei, Indonesië, Singapore, Thailand en Cambodja. Na jarenlange afwezigheid ontwikkelen vele van deze staten zich tot belangrijke wereldspelers, zowel op politiek als op economisch vlak. De Zuid- Chinese Zee is een factor die hen allen verbindt, met haar belang voor de handel, de visserij en met een aanwezigheid van mogelijke olie- en gasvelden. De eerste zes vermelde staten eisen daarom elk (een deel van) de eilanden in de Zee, maar ook (een deel van) de jurisdictie over de zee en de zeebodem. Dit zorgt voor een grote overlapping van soevereiniteitsclaims en maritieme eisen.

Deze masterproef overloopt de oorzaken, het voorwerp en vooral de mogelijke oplossingen van dit conflict. Hieruit zal blijken dat het met recht en reden het meest complexe territorium- en maritiem geschil ter wereld kan genoemd worden. Zeker de Volksrepubliek China poneert hierbij een zeer extensieve claim, die alle andere betrokken staten frustreert. Hoewel er momenteel nog geen doorbraak is, ligt de nadruk in deze masterproef op de bespreking van de verschillende stappen die de partijen zelf bereid zijn te nemen bij hun zoektocht naar een uitweg. Hiertoe behoren bilaterale en multilaterale onderhandelingen over het stabiliseren van het conflict en het verminderen van de spanning, maar ook de zaak die unilateraal voor een arbitrage-tribunaal is gebracht. Een duurzame oplossing is nog niet gevonden, maar wel noodzakelijk. Het belang van de Zuid- Chinese Zee beperkt zich immers niet tot de omliggende landen, maar ook de Verenigde Staten, Japan, India en zelfs de Europese Unie dringen aan op een de-escalatie.

Inhoudsopgave

I. Inleiding	1
II. Algemeen: opzet van deze thesis	3
A. <i>Waarom over het conflict in de Zuid- Chinese Zee?</i>	3
B. <i>Onderverdeling van deze scriptie</i>	6
III. Kenmerken van de Zuid- Chinese Zee en oorzaken van het conflict	7
IV. De twee geschillen: Soevereiniteit over de eilanden en overlappingen van de maritieme grenzen	11
A. <i>Algemeen</i>	11
B. <i>Het eerste geschil: Het soeverein gezag over de eilanden</i>	12
C. <i>Het tweede geschil: De drang naar jurisdictie over de zee en de zeebodem</i>	19
1. <i>Algemeen</i>	19
2. <i>De ambiguïteit en onduidelijkheid van de maritieme claims</i>	20
a) <i>Algemeen: de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag</i>	20
b) <i>De maritieme grenzen van de betrokken staten</i>	23
c) <i>De ambiguïteit van de Chinese en Taiwanese claim</i>	28
i) <i>Algemeen</i>	28
ii) <i>Chinese wetten en besluiten</i>	29
iii) <i>De ambiguïteit van de Chinese “Nine- Dash- Line” of “U- Vormige lijn”</i>	31
1) <i>Algemeen: “de U- Vormige lijn”</i>	31
2) <i>De “U- vormige lijn” als aanduiding van de soevereine territoriale wateren van China, volgens het concept van “historische wateren”</i>	33
3) <i>Historische Rechten</i>	35
4) <i>Aanduiding van de eilandclaims</i>	37
3. <i>Besluit</i>	38
V. Internationaalrechtelijke oplossingen	41
A. <i>Algemeen</i>	41
B. <i>De geschillen over de zee en zeebodem in de Zuid- Chinese Zee: afbakening van grenzen en voorlopige oplossingen</i>	43
1. <i>Algemeen</i>	43
2. <i>Bilaterale onderhandelingen, voornemens en verdragen</i>	45
a) <i>Algemeen</i>	45
b) <i>China’s “verdeel en heers”- politiek</i>	46
i) <i>Algemeen</i>	46
ii) <i>Van partij tot partij: de moeilijke Vietnamese balans</i>	47
1) <i>Bilaterale relaties</i>	47
2) <i>Golf van Tonkin</i>	49

iii)	De stopzetting van de relaties met de Filipijnen	51
iv)	Bilaterale relaties tussen China en Maleisië en Brunei	52
v)	De delimitatie van maritieme grenzen tussen Brunei en Maleisië	53
c)	Besluit: Vietnamese en Maleisische hedging, Filipijnse assertiviteit	54
3.	Multilaterale onderhandelingen via ASEAN met China	55
a)	Algemeen	55
b)	Biedt een Code of Conduct een oplossing?	59
c)	Besluit	64
4.	Gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen: de gedroomde uitweg?	66
a)	Algemeen	66
b)	Overlappende territoriumclaims en natuurlijke rijkdommen	68
c)	Joint development in de Zuid- Chinese Zee	72
i)	Algemeen: Zuid- Chinese Zee	72
ii)	Maritieme rijkdommen in de Zuid- Chinese Zee	73
iii)	Reeds bestaande samenwerking in de Zuid- Chinese Zee	76
1)	Golf van Tonkin: visserijovereenkomst	76
2)	Maleisië en Brunei	77
3)	Joint Marine Seismic Undertaking (JMSU)	78
iv)	Vooruitzichten op nieuw <i>joint development</i>	79
1)	Tussen Vietnam en China rondom de Paracel- eilanden	79
2)	Rondom de Spratly- groep	80
v)	Besluit: obstakels, voorwaarden en vooruitzichten	81
1)	Voorwaarden en obstakels voor een eventuele efficiënte JDA	81
2)	Welke samenwerking is wel mogelijk?	85
5.	Filipijns unilateraal arbitragedispuut	87
a)	Algemeen	87
b)	Procedurele problemen	91
i)	De Filipijnse eis	91
ii)	Bevoegdheid <i>ratione materiae</i>	93
1)	Algemeen	93
2)	Is er wel een geschil?	93
3)	De interpretatie en toepassing van het verdrag	95
i.	Soevereiniteitsconflict	95
ii.	Historische rechten zijn geen onderdeel van het VN- Zeerechtverdrag	98
4)	Optionele uitsluitingen van art. 298 VN- Zeerechtverdrag	101
i.	“U- vormige lijn”	102
ii.	De Chinese inbreuken op de Filipijnse rechten	103
iii.	Historische titels	104
5)	Art. 286 juncto art. 281 en 283 VN- Zeerechtverdrag	105
6)	Besluit	107
c)	Ten gronde	108
d)	Mogelijke beslissingen, hun gevolgen en hun afdwinging	110
i)	Mogelijke beslissingen en hun gevolgen voor alle betrokken partijen in het conflict	110

ii) Afdwinging	112
e) Besluit	113
VI. Conclusie en vooruitzichten	115
Bibliografie	i
1. Boeken (alfabetisch)	i
2. Tijdschriften & Conference Papers (alfabetisch)	iii
3. Actualiteit (alfabetisch)	xiv
4. Officiële documenten (chronologisch)	xxiii
5. Uitspraken (chronologisch)	xxvii
6. Overige (alfabetisch)	xxviii
Bijlagen	xxx
1. Kaarten	xxx
1.1. Olie en gas in betwist gebied	xxx
1.2. De grensafbakening in de Golf van Tonkin	xxxii
2. “Relief Sought”- gedeelte van de Filipijnse “Notification and Statement of Claims”	xxxii

Lijst van afkortingen

- China: De Volksrepubliek China
- Taiwan: De Republiek China
- ASEAN: Association of South- East Asian Nations
- IGH: Internationaal Gerechtshof
- EEZ: Exclusief Economische Zone
- CLCS: Commission on the Limits of the Continental Shelf
- ITLOS: Internationaal Tribunaal voor het Recht van de Zee
- DOC: Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea
- COC: Code of Conduct (m.b.t. de Zuid- Chinese Zee)
- HCOC: Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation
- OVSE: Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
- APSC: ASEAN Political and Security Community
- JDA: Joint Development Agreement
- GFCM: Agreement for the Establishment of the General Fisheries Council for the
Mediterranea
- PHA: Permanent Hof van Arbitrage
- PHIJ: Permanent Hof van Internationale Justitie

Lijst van Bijlagen

(Een eerste kaart, “afbeelding 1”, bevindt zich voor de samenvatting)

1. Kaarten

1.1. Olie en gas in betwist gebied

- ✓ Afbeelding 2: De 9 olievelden die zowel door Vietnam als China aan investeerders werden aangeboden
- ✓ Afbeelding 3: De aanwezige olie rond de Spratly- eilanden. Rechtsboven bevindt zich *Reed Bank*, een belangrijk olierijk gebied en zeer gecontesteerd tussen China en de Filipijnen.

1.2. De grensafbakening in de Golf van Tonkin

- ✓ Afbeelding 4

2. “*Relief Sought*”- gedeelte van de Filipijnse “*Notification and Statement of Claims*”

I. Inleiding

1. In sommige gevallen kan een benaming een gevoel of een situatie beter beschrijven dan een gehele masterproef. Het gedeelte van de Stille Oceaan tussen de Straat van Singapore en de Straat van Malakka, tot aan de Straat van Taiwan, wordt meestal de half-ingesloten “Zuid- Chinese Zee” genoemd. Ook in deze scriptie zal deze benaming gemakkelijkschalve gebruikt worden, hoewel het niet de enige is. Zo onthullen de Filipijnse en Vietnamese namen van dezelfde zee dat er een mogelijke onenigheid is. In Vietnam heet een gedeelte van de zee de “Oost- Zee”, daar waar ze in de Filipijnen naar de “West- Filipijnse Zee” verwijzen.² Meer zelfs, onder het motto “*words have meaning, names have power*” hebben de Filipijnen een administratieve regel uitgevaardigd volgens dewelke deze naam de enige officiële is.³ Dit vat in een notendop samen waarover deze thesis zal gaan. De conflicterende benamingen stemmen namelijk overeen met de werkelijkheid. In het gebied is immers al jaren een territoriumdispuut hangende, op sommige momenten balancerend op de rand van escalatie. Zes verschillende staten claimen elk een stuk van de Zuid- Chinese Zee of zelfs de gehele zee. Sommige van hen eisen enkel eilanden en hun maritieme grenzen, terwijl anderen op de vlakte blijven over de precieze inhoud van hun eis. In bepaalde gevallen wordt er zelfs gesproken over “*indisputable sovereignty*” over heel de Zee.

2. De uitspraak “*is there any man, is there any woman, let me say any child here that does not know that the seed of war in the modern world is industrial and commercial rivalry...?*”⁴ van de 28ste president van de Verenigde Staten is ook van toepassing op dit conflict. Oorlog is er nog niet, maar de strategische ligging van de Zee, haar cruciaal belang voor de handel en haar natuurlijke rijkdommen zorgen ervoor dat alle partijen op zoek gaan naar jurisdictie of soevereiniteit over het gebied.⁵ Bij het conflict zijn de Volksrepubliek China (hierna: China), de Republiek China (hierna: Taiwan) en vier landen van de

² Men kan dit terugvinden in de officiële communicatie van de verschillende landen (bv. de sites van de ministeries van buitenlands zaken)

³ Administratief Besluit Nr. 29 van 5 september 2012, Filipijnen, “Naming the West- Philippine Sea of the Republic of the Philippines, and for other purposes”, Manila, beschikbaar op <http://www.gov.ph/2012/09/05/administrative-order-no-29-s-2012/>

⁴ A. LINK, *The Papers of Woodrow Wilson*, Princeton, Princeton University Press, 1919, volume 63, 45–46.

⁵ Controle over natuurlijke bronnen is zeer vaak een oorzaak van conflict: Programma Verenigde Naties, “From Conflict to Peacebuilding: The Role of Natural Resources and the Environment”, United Nations Environment Programme Nairobi, Kenia, 2009, beschikbaar op http://www.iisd.org/pdf/2009/conflict_peacebuilding.pdf; O. SALEEM, “The Spratly Islands dispute: China defines the new millennium”, *American University International Law Review*, volume 15, nummer 3, 2000, 531

“*Association of South- East Asian Nations*”⁶ betrokken, Vietnam, de Filipijnen, Maleisië en Brunei. Al deze staten kennen een zeer sterke economische groei en een snelle bevolkingsstijging. Gecombineerd met een nationalistisch politiek klimaat leidt dit tot een vaak zeer ongenueanceerd discours over het conflict. De drang naar macht over de maritieme regio heeft dus niet enkel externe oorzaken, de betrokken staten staan ook intern onder druk. Sinds het begin van de jaren '70 gaat dit dan ook gepaard met, soms gewapende, schermutselingen tussen militairen en/of burgers van de verschillende partijen.

3. De eerste stap bij het schrijven van een masterproef is het onderzoek naar de probleemstelling. Het conflict in de Zuid- Chinese Zee is een territoriumgeschil over de verschillende eilanden in de Zee en over de maritieme grenzen van de omliggende staten. Na het doornemen van de lectuur hierover en na het iets té enthousiast beginnen typen, komt men snel tot het besef dat het geschil zo complex is, dat er meer dan één masterproef aan kan gewijd worden. Een onderzoek naar al de overlappende eisen zou zich echter enkel toespitsen op het probleem. Dit is een zeer pessimistische manier om naar het conflict te kijken. Zonder natuurlijk de oorzaken en het voorwerp te negeren, leek het daarom in deze thesis beter om vanuit een optimistisch oogpunt de oplossingen te onderzoeken en te beoordelen. Dit onderzoek gebeurt niet louter op een theoretische, strikt juridische manier, bijvoorbeeld via de internationaalrechtelijke regels van acquisitie van grondgebied en de afbakening van maritieme grenzen, maar eerder vanuit een realistisch standpunt.

⁶ Hierna: ASEAN. Bestaande uit de Filipijnen, Brunei, Singapore, Thailand, Vietnam, Maleisië, Indonesië, Cambodja, Laos en Myanmar.

II. Algemeen: opzet van deze thesis

A. Waarom over het conflict⁷ in de Zuid- Chinese Zee?

4. Men kan zich afvragen waarom iemand een masterproef schrijft over een conflict vele duizenden kilometers hiervandaan. Wat is het nut van zo een thesis? Enkele feiten kunnen dit verduidelijken, zoals de gebeurtenissen op 19 januari 1974 nabij de *Paracel*- eilanden.⁸ Dit is een eilandengroep in de Zuid- Chinese Zee voor de kust van Vietnam. Op die dag stonden Chinese en Zuid- Vietnamese oorlogsbodems tegenover elkaar en openden ze het vuur. Na een kort, maar hevig gevecht werden de Zuid- Vietnamese troepen gedwongen de *Paracel*-eilanden te verlaten.⁹ De volledige eilandengroep kwam hierdoor in Chinese handen en bevindt zich tot nu onder Chinees gezag, hoewel Vietnam nog steeds de eilanden opeist.

Als reactie op de Chinese inname besluiten zowel Vietnam als de Filippijnen de volgende jaren hun militaire macht over een andere strategische eilandengroep in de Zee, de *Spratly*-eilanden, te versterken, met als doel hun soevereiniteit hierover veilig te stellen. Taiwan bezette voordien reeds één van deze eilanden en in 1983 springt ook Maleisië in de dans. Al dit blijkt echter niet naar de zin van China. Chinese troepen werden voor de eerste maal, in februari en maart van het jaar 1988, naar de *Spratly*- groep gestuurd waar ze opnieuw in aanvaring komen met de Vietnamese marine.¹⁰ Na een aantal schermutselingen verovert China ook hier enkele eilanden. Vanaf dan zijn er nederzettingen van Taiwan, China, de Filippijnen, Vietnam en Maleisië in dit gebied.¹¹ De meeste van deze eilanden zijn klein en bijna allemaal zijn ze onbewoonbaar of liggen ze zelfs (gedeeltelijk) onder water.¹² Alle

⁷ **Onderscheid tussen conflict en geschil:** Eigenlijk is de titel “het conflict in de Zuid- Chinese Zee” ambigu. Er is immers een academische discussie over het onderscheid tussen “conflict” en “dispuut” of “geschil”. “Disputen” zijn een “*conflict of interests*” en zijn relatief gemakkelijk op te lossen. Indien er echter een dispuut of geschil is over meerdere, fundamentele zaken en men het oneens is over de mogelijke oplossingen hierover, dan kan een “conflict” ontstaan. “Conflicten” zijn diepgewortelde meningsverschillen waarbij een uitweg bijna onmogelijk lijkt. Ook gaan deze “conflicten” vaak over “niet- onderhandelbare” zaken. In de Zuid- Chinese Zee kan men in de ruime zin over een conflict spreken, bestaande uit verschillende disputen, zoals een dispuut over de eilanden, een dispuut over de maritieme grenzen enz... Enerzijds lijken partijen wel bereid samen te werken en een oplossing te zoeken over bepaalde van die disputen, anderzijds neemt men bij andere geschillen het woord “*indisputable*” in de mond en komt er geen schot in de onderhandelingen. **Zie:** B. SPANGLER en H. BURGESS, “The Difference Between “Conflicts” and “Disputes””, *Beyond Intractability*, Conflict Information Consortium, University of Colorado, juli 2003, <http://www.beyondintractability.org/essay/conflicts-disputes>; J. BURTON, *Conflict: Resolution and Prevention*, New York, St. Martin’s Press, 1990, 295

⁸ Zie *infra* randnummers 13-16 voor meer informatie over de verschillende eilandengroepen.

⁹ M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L’Harmattan, 1996, 47

¹⁰ Na de Vietnam- oorlog is dit de marine van de Socialistische Republiek Vietnam

¹¹ M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L’Harmattan, 1996, 47- 48

¹² Waardoor ze mogelijk volgens het VN- Zeerechtverdrag niet de kwalificatie “eiland” kunnen krijgen, zie *infra* randnummers 26-17

vermelde staten zijn dus geprangd op enkele piepkleine eilandjes en ze zijn allen eiser van een groter gebied dan datgene wat ze momenteel bezetten. China poneert daarbij een kaart¹³, waarop de gehele zee is omcirkeld. Het is onduidelijk wat nu juist binnen deze “U- vormige lijn” of “*nine- dash line*” geclaimd wordt en op welke basis, maar het is wel duidelijk dat China binnen dat gebied de andere claims van betrokken landen actief betwist. Dit zorgt voor veel onduidelijkheid en frustratie bij de andere partijen. Bovendien is het een belangrijk visserijgebied, maar zijn er ook andere natuurlijke bronnen aanwezig. Door de overlappende claims leidt exploitatie van deze levende of niet- levende rijkdommen tot grote irritatie van de conflicterende staten. Schermutselingen tussen oorlogsbodems en handels-, exploitatie- en visserij-schepen, maar ook arrestaties van vissers, zijn dan ook schering en inslag. Hiervan getuige de incidenten aan *Misschief Reef* in 1995, met een aanvaring tussen Filipijnse en Chinese schepen. Ook op 10 april 2012 was er opnieuw een incident tussen beide landen nabij *Scarborough Shoal*, waarbij een oorlog maar nipt werd vermeden. *Second Thomas Shoal*, een andere zandbank, ligt sinds begin 2014 mogelijk aan de basis van een nieuw *flashpoint* in de Zee. Op deze plek blokkeren Chinese troepen de toevoer van levensmiddelen naar een Filipijnse basis. Beangstigend is ook de aanwezigheid van Chinese patrouilles die “het nationaal territorium” controleren nabij *James Shoal*, voor de kust van Maleisië en op maar liefst 1800 kilometer van het Chinese vasteland.¹⁴

Daarnaast worden vissers door China gebruikt om haar “*cabbage strategy*” of “*salami slicing strategy*” uit te voeren. Deze vreemde termen beschrijven een strategie waarbij een bepaald conflictgebied wordt omsingeld door zeer veel Chinese schepen, waarbij de binnenste laag bestaat uit vissersboten. Ook kustwacht, exploratie- en exploitatievaartuigen worden gebruikt, terwijl enkel de buitenste laag bestaat uit militaire schepen. Hierdoor worden burgers ingezet in een territoriumconflict. Dit heeft tot gevolg dat er een grote hoeveelheid kleine incidenten

¹³ De contouren van de Chinese claim zijn duidelijk zichtbaar op *supra* afbeelding 1 (voor de inhoudstafel)

¹⁴ A. ROMERO, “China likely increase Panatag Shoal presence”, *The Philippine Star*, 11 april 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/04/11/929525/china-likely-increase-panatag-shoal-presence-expert>; N. DIZZON, “Chinese ships remain in Scarborough Shoal”, *Global Nation Inquirer*, 13 april 2013, <http://globalnation.inquirer.net/71953/chinese-ships-remain-in-scarborough-shoal>; REUTERS, “China says expels Philippine from disputed shoal”, 10 maart 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/03/10/us-china-philippines-idUSBREA290H620140310>; THE ECONOMIST, “Shoal mates, America’s Navy riles China in its backyard”, 28 april 2012, <http://www.economist.com/node/21553474>

zijn, zonder dat één ervan een *casus belli* is.¹⁵ Chinese bronnen geven zelfs toe dat men deze techniek ook gebruikt aan *Second Thomas Shoal* om de *Shoal* in te nemen.¹⁶

Men kan nog vele aanvaringen opsommen, ook waar China niet is bij betrokken. Op 9 mei 2013 beschooten Filipijnse kustwachtters de “*Guang Da Xing No. 28*”, een Taiwanese vissersboot, waarbij één visser om het leven kwam.¹⁷ Dit resulteerde in een diplomatieke crisis tussen beide naties, die pas eindigde nadat de Filipijnse overheid formeel haar excuses aanbood aan de familie van de visser. Taiwan vaardigde hierbij zelfs economische sancties uit tegen de Filipijnen. Verder zijn er nog vele arrestaties, het doorknippen van exploitatiekabels, de vernietiging van materiaal, maar ook het aanhouden van schepen van niet- betrokken staten die door het geclaimde territorium varen.¹⁸

5. Daarom bestaat er reeds 40 jaar een dreiging van juridisch, maar ook gewapend conflict. Men kan stellen dat China het meest assertief haar claim wil bestendigen en dat vooral de Filipijnen en in mindere mate Vietnam hier het sterkst tegen ingaan.¹⁹ Tot nu toe is er nog geen echte escalatie geweest, maar de situatie is zeer precair. De betrokken staten en de internationale gemeenschap dringen dan ook aan op een duurzame oplossing, die er nog niet is. Uit het gedeelte over de kenmerken van de Zuid Chinese Zee zal blijken dat de Zee geen geïsoleerde regio is, maar een belangrijk knooppunt van de internationale handel. Het zal dan ook niet verwonderen dat de impact van dit conflict zich niet beperkt tot deze landen, maar

¹⁵ H. KAZIANIS, “China’s Expanding Cabbage Strategy”, *The Diplomat*, 19 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/chinas-expanding-cabbage-strategy/>; I. STOREY, “The South China Sea Dispute (Part 2): Friction to Remain the Status Quo”, *China Brief*, volume 13, nummer 13, 21 juni 2013, 3-4

¹⁶ B. GLASER, “Second Thomas Shoal Likely the Next Flashpoint in the South China Sea”, *Asia Studies*, Georgetown University, 10 juli 2013, <http://www.aspmmedia.org/2013/blogs/second-thomas-shoal-likely-the-next-flashpoint-in-the-south-china-sea/>; C. DIOLA, “Chinese general reveals 'strategy' for Panatag takeover”, *The Philippine Star*, 31 mei 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/05/31/948591/chinese-general-reveals-strategy-panatag-takeover>

¹⁷ J. PEREZ, “Taiwan Ends Sanctions Against Philippines Over Shooting Death”, *The New York Times*, 9 augustus 2013, <http://www.nytimes.com/2013/08/10/world/asia/taiwan-drops-sanctions-against-philippines-over-fishermans-killing.html>; PHILIPPINE DAILY INQUIRER, “What Went Before: Public outrage in Taiwan over fisherman’s shooting death”, 8 augustus 2013, <http://globalnation.inquirer.net/82681/what-went-before-public-outrage-in-taiwan-over-fishermans-shooting-death>

¹⁸ INTERNATIONAL CRISIS GROUP, “Stirring up the South China Sea (II): regional responses”, *Crisis Group Asia report*, nr. 229, Peking/Jakarta/Brussel, 24 juli 2012, 31; I. STOREY, “The South China Sea Dispute (Part 2): Friction to Remain the Status Quo”, *China Brief*, volume 13, nummer 13, 21 juni 2013, 3-4; J. GENG, “The legality of foreign military activities in the exclusive economic zone under UNCLOS”, *Utrecht Journal of International and European Law*, Utrecht, Merkourios, Volume 28, Nummer 74, 2012, 23; SHEN, “China’s Sovereignty over the South China Sea Islands: A Historical Perspective”, *Chinese Journal of International Law*, volume 1, nummer 1, 2002, 137; S. TONNESSON, “Sino- Vietnamese rapprochement and the South China Sea Irritant”, *Security Dialogue*, volume 34, nummer 1, maart 2003, 4

¹⁹ C. THAYER, “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 7

ook grootmachten als de Verenigde Staten van Amerika²⁰, India, Japan en zelfs de Europese Unie²¹ voelen de neiging zich te mengen. Samen met de ondoorzichtigheid en onduidelijkheid maakt dit het tot het meest complexe territoriumdispuut op deze planeet. Volgens sommige waarnemers doemt zelfs het oorlogsspook op, iets wat men te allen tijde wil vermijden, gezien het internationaal belang van de Zee.²² In de Nederlandse literatuur is er echter weinig aandacht voor dit onderwerp. Het blijft, toch eerder onterecht, een ver-van-mijn-bed- show. Deze thesis tracht deze leemte op te vullen en gaat dan ook over het conflict, haar redenen, gevolgen en mogelijke oplossingen.

B. Onderverdeling van deze scriptie

6. Deze masterproef is opgedeeld in drie hoofddelen. Het eerste gedeelte beslaat de kenmerken van de Zuid- Chinese Zee en de omliggende landen.²³ Deze informatie is cruciaal om te begrijpen waarom de betrokken staten zo krachtig hun claim formuleren. Het toont de eigenlijke oorzaken van het conflict aan. Op de tweede plaats volgt de beschrijving van het conflict, waarbij men twee disputen kan onderscheiden. Er is immers een geschil over de soevereiniteit over de eilanden in de Zee²⁴ en over de maritieme grenzen van de omliggende staten²⁵. Gezien deze masterproef gaat over “het recht van de zee”, wordt het eerste geschil slechts kort besproken en ligt de nadruk op het tweede. Bovendien zal blijken dat een oplossing van het eerste geschil veraf is en staten zich zelf concentreren op het tweede. Deze mogelijke oplossingen worden besproken in het derde deel van de thesis.²⁶ Ze kunnen bestaan uit samenwerkingsverbanden, bilaterale verdragen, multilaterale verdragen of een verwijzing naar een internationale rechtbank of een internationaal tribunaal. Men kan dus kiezen voor een *status quo* of het managen van het conflict, een finale vastlegging van de grenzen via internationale weg of voor een gezamenlijk bestuur.²⁷ Daarbij zou het ook te beperkt zijn om enkel op een juridische manier het conflict te bestuderen en daarom zal ook vanuit een *global governance*- standpunt gekeken worden.

²⁰ Hierna: VS

²¹ Hierna: EU

²² ASIA SENTINEL, “Will the South China Sea Lead to War?”, 13 april 2012, http://www.asiasentinel.com/index.php?option=com_content&task=view&id=4417&Itemid=188

²³ Zie *infra* randnummers 7-11

²⁴ Zie *infra* randnummers 13-19

²⁵ Zie *infra* randnummers 20-51

²⁶ Zie *infra* vanaf randnummer 52

²⁷ R. SMITH, “Maritime delimitation in the South China Sea: potentiality and challenges”, *Ocean Development & international law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, 217

III. Kenmerken van de Zuid- Chinese Zee en oorzaken van het conflict

7. Het is niet de bedoeling om in deze masterthesis een volledig gedetailleerd en wetenschappelijk overzicht te geven van de verschillende kenmerken van de Zuid- Chinese Zee. Ieder gebied op aarde en ieder land binnen dat gebied heeft echter bepaalde kenmerken die aan de oorzaak kunnen liggen van een conflict. Daarom is het ook bij dit onderwerp belangrijk te weten wat de ware drijfveren zijn, namelijk de natuurlijke bronnen, de handel, de politiek en de geografie van de Zee.

8. Rondom de Zuid- Chinese Zee bevinden zich de volgende staten: China, Taiwan, de Filipijnen, Maleisië, Brunei, Indonesië, Singapore, Thailand, Cambodja en Vietnam. Deze landen kennen een hoge bevolkingsgroei²⁸ en de economie groeit navenant.²⁹ De Zuid- Chinese Zee is een belangrijke factor in deze economie. Meer dan de helft van het globale jaarlijkse tonnage van handelsscheepvaart gaat langs de Straat van Malakka, de straat van Sunda en de Straat van Lombok³⁰, die allen uitgeven op de Zuid- Chinese Zee.³¹ Bovendien is er in de Zee zelf ook olie en gas aanwezig, een oud zeer voor pacifisten, gezien deze niet-levende hydrocarbonaten al jaren een oorzaak van conflict vormen. Alle staten rondom de Zee kennen een grote economische groei, waardoor zij energie nodig hebben. De precieze hoeveelheid aanwezige olie is echter betwist, hoewel er wel degelijk enkele olievelden zich midden in de conflictzone bevinden. Daarnaast is er nog het traditioneel belang van levende rijkdommen, volgens sommigen een veel belangrijker factor. De visserij in de Zuid- Chinese Zee zou namelijk 10% van de volledige visvangst ter wereld beslaan.³² De overlappende

²⁸ **Bevolkingsgroei:** In 1980 woonden er in de ASEAN- landen (waarvan er een deel betrokken zijn bij het conflict) ongeveer 360 miljoen mensen. Nu zijn dat er meer dan 600 miljoen. In China wonen momenteel bijna 1.4 miljard mensen. **Zie:** G. JONES, "The population of Southeast Asia", *Asia Research Institute, Working Paper Series*, National University of Singapore, nummer 196, Singapore, januari 2013, 1-39

²⁹ **Economie:** In 2012 steeg het BBP van Vietnam 5%, dat van de Filipijnen 6,8% en dat van China 8%. **Zie:** M. OBEL, "Since Population Growth Tends To Boost GDP, The Philippines And Malaysia Are Expected To Lead Southeast Asian Economic Growth", *International Business Times*, 23 augustus 2013, <http://www.ibtimes.com/population-growth-tends-boost-gdp-philippines-malaysia-are-expected-lead-southeast-asian-economic>; THE WORLD BANK, Data, GDP growth (annual %), <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

³⁰ ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA, "Strait of Malakka.", *Encyclopædia Britannica Online Academic Edition*, Encyclopædia Britannica Inc., 2014, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/359411/Strait-of-Malacca>; GLOBAL SECURITY, "South China Sea oil shipping lanes", <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly-ship.htm>

³¹ Olie uit het Midden- Oosten, met bestemming China en Japan, zal bijvoorbeeld door deze wateren gebracht worden. **Zie:** J. ANDERLINI en G. ROBINSON, "China-Myanmar pipeline to open in May", *Financial Times*, 21 januari 2013, <http://www.ft.com/cms/s/0/faf733ae-63b6-11e2-af8c-00144feab49a.html#axzz2vquQqozB>

³² L. BLANCO PITLO, "Fishing Wars: Competition for South China Sea's Fishery Resources", 10 juli 2013, *International Relations and Security Network*, <http://isnblog.ethz.ch/security/fishing-wars-competition-for-south>

territoriumclaims leiden tot onduidelijkheid over de exploitatie van deze natuurlijke rijkdommen, die vaak in betwiste wateren gebeurt en zo in conflict komt met de patrouilleboten van de betrokken partijen.³³ Een preciezere beschrijving van deze natuurlijke rijkdommen volgt in het gedeelte over het gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen³⁴.

9. Dit zijn de externe kenmerken van de Zuid- Chinese Zee zelf, maar binnen de omliggende landen zijn er ook enkele oorzaken te vinden die het conflict draaiende houden. Men kan namelijk in de interne politiek en de media een steeds grotere nationalistische retoriek bespeuren. De Filipijnse president vergeleek China zelfs met Nazi- Duitsland.³⁵ Ook georkestreerd anti- China (of anti- Vietnam/Filipijnen) protest komt voor, net als bijvoorbeeld het opschorten van toerisme naar de geviseerde staten.³⁶ Dit zorgt er natuurlijk voor dat diplomatieke oplossingen uit het conflict sterk bemoeilijkt worden, aangezien niemand zijn standpunt wil afzwakken uit angst de steun van de eigen bevolking te verliezen. Natuurlijk is dit nationalisme niet nieuw. Zeker in China is er een sterk nationalistische stroming, die ervoor zorgt dat het Chinese buitenlandbeleid assertiever en agressiever wordt. Territoriale eenheid en integriteit is voor China van het hoogste belang. Dit komt tot uiting in de verschillende grensconflicten waarbij China betrokken is, zoals met Japan over de *Senkaku/Diaoyu*- eilanden, waarbij in 2005 ernstige anti- Japan protesten in China werden gehouden. Verder is China nog betrokken in een conflict met Taiwan, dat het nog steeds niet als onafhankelijke staat erkent, maar ook met India en Noord- Korea zijn er territoriumdisputen.³⁷

china-seas-fishery-resources; P. CRONIN, "Congressional Testimony: China's global quest for resources and implications for the United States", *Center for a New American Society*, Testimony before the U.S.-China Economic and Security Review Commission, 26 januari 2012, 2

³³ Zie *infra* randnummer 38

³⁴ Zie *infra* randnummer 105

³⁵ BBC NEWS, "China slams Philippine leader for Hitler comparison", 5 februari 2014, <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-26048500>

³⁶ BBC NEWS, "China travel agencies suspend Philippine tours", 10 mei 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-18015538>; GMA NEWS, "Vietnam anti-China activists mark Paracels defeat", 20 januari 2014, <http://www.gmanetwork.com/news/story/344588/news/world/vietnam-anti-china-activists-mark-paracels-defeat>; S. RAINE, "Beijing's South China Sea Debate", *Survival: Global Politics and Strategy*, volume 53, nummer 5, 2011, 81; Z. KECK, "Philippine Group Plans Global Anti-China Protests", *The Diplomat*, 18 juli 2013, <http://thediplomat.com/2013/07/philippine-group-plans-global-anti-china-protests/>

³⁷ C. CHUNG, *Domestic Politics, international bargaining and China's territorial disputes*, New York, Routledge, 2004.; E. DOWNS en P. SAUNDERS, "Legitimacy and the Limits of Nationalism: China and the Diaoyu Islands", *International Security*, Volume 23, nummer 3, winter 1998/99, 114-146; I. STOREY, "Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ", *Strategizing Change in Asia*, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, 2; J. CABESTAN, "The Many Facets of Chinese Nationalism", *China Perspectives*, Volume 59, mei- juni 2005, 2-18; M. TAYLOR-FRAVEL, *Strong Borders Secure Nation: cooperation and conflict in China's territorial disputes*, Princeton, Princeton University Press, 2008, 321

10. Het conflict is echter niet beperkt tot de rechtstreeks betrokken partijen. Ook grootmachten als de Verenigde Staten van Amerika, India³⁸, Japan³⁹ en de Europese Unie⁴⁰ hebben belangen in de regio. Zeker de VS heeft een historische aanwezigheid in de Zee en wil onder de Obama- administratie deze macht in Zuidoost Azië nog versterken met de “*Pivot to Asia*”.⁴¹ Het doel van dit beleid is de invloed van de VS in Azië te vergroten op politiek, economisch en militair vlak.⁴² Al dit is volgens China onderdeel van de “*China containment*”

³⁸ **India:** Met bijna 1.3 miljard inwoners en een enorme economische groei probeert ook dit land haar stempel te drukken op de wereldpolitiek. 95% van de uitvoer gebeurt over zee, waarvan 55% naar het oosten trekt. Ten oosten van India bevindt zich de straat van Malakka en dus de Zuid- Chinese Zee. Het economisch belang van deze Zee voor India is dan ook duidelijk. Samen met de uitbouw van haar handel bouwt het land ook haar marine uit, die dan gebruikt wordt om de Indische belangen te vrijwaren onder meer in de Zuid- Chinese Zee. Het Indisch staatsbedrijf “*Oil and Natural Gas Corp’s (ONGC) Videsch*” heeft immers van Vietnam een concessie gekregen om samen naar olie te boren voor de Vietnamese kust in een gebied waarover zowel Vietnam als China soevereine rechten beweren te hebben. Daarvoor hebben Vietnam en India in 2011 reeds een overeenkomst bereikt. Volgens China heeft deze daad eerder een politieke achtergrond en het land protesteert tegen de samenwerking tussen India en Vietnam. Meer zelfs, China’s staatsolieonderneming “*China National Offshore Oil Company (CNOOC)*” heeft hetzelfde gebied aangeboden aan investeerders. India’s politieke bedoeling is de versteviging van haar belangen in de Zee, terwijl Vietnam op die manier er een sterke bondgenoot bij krijgt. **Zie:** C. BAJPAEE, “Reaffirming India’s South China Sea Credentials”, *The Diplomat*, 14 augustus 2013, <http://thediplomat.com/2013/08/14/reaffirming-indias-south-china-sea-credentials/>; H. PANT, “Understanding India’s Interest in the South China Sea: Getting into the Seaweeds”, *Center for Strategic and International Studies*, 18 december 2012, <http://csis.org/publication/understanding-indias-interest-south-china-sea-getting-seaweeds>; ONGC (India’s staatsoliebedrijf), <http://www.ongcvidesh.com>; PEOPLE’S DAILY, “India’s sea oil push politically motivated”, 01 augustus 2012, <http://english.people.com.cn/90883/7894515.html>; Z. KECK, “India’s South China Sea Gambit”, *The Diplomat*, 5 december 2012, <http://thediplomat.com/indian-decade/2012/12/05/indias-south-china-sea-gambit/>

³⁹ **Japan:** Japan, dat ook in een conflict met China verwickeld is over de Oost- Chinese Zee en de *Senkaku/Diaoyu*- eilanden is daarom ook nu tegenstander van de Chinese soevereiniteitseisen. Volgens de Japanse premier ABE: “*Japan and other members of the international community have an interest in peace and stability in the South China Sea.*” Het lijkt erop dat Japan, net als de VS, China probeert te beheersen in haar groei, zonder haar belangrijkste handelspartner te verliezen. **Zie:** L. JUNGUO, “China becomes Japan’s largest trading partner for five consecutive years”, *People’s Daily*, 21 februari 2012, <http://english.people.com.cn/90778/7735801.html> ; T. CARPENTER, “Japan’s Containment Strategy against China”, *China- US Focus*, 17 juni 2013, <http://www.chinausfocus.com/foreign-policy/japans-containment-strategy-against-china/>

⁴⁰ **Europese Unie:** Met 265 miljard dollar is de EU bijvoorbeeld de derde belangrijkste handelspartner van ASEAN. Op 15 oktober 2013 heeft de Belgische minister van buitenlandse zaken REYNDERS gesteld dat “*de EU een vitaal belang hecht aan een open, veilige en stabiele Zuid- Chinese Zee*”. **Zie:** D. MALIWANAG, “EU has ‘vital interest’ in open, secure West Philippine Sea, says official”, *Inquirer Global Nation*, 16 oktober 2013, <http://globalnation.inquirer.net/88009/eu-has-vital-interest-in-open-secure-west-philippine-sea-says-official>; EUROPEAN UNION EXTERNAL ACTION, “The EU - ASEAN relationship in twenty facts and figures”, http://eeas.europa.eu/asean/docs/key_facts_figures_eu_asean_en.pdf

⁴¹ K. CAMPBELL en B. ANDREWS, “Explaining the US ‘Pivot’ to Asia”, *Americas 2013/01*, The Asia Group, Chatham House, London, Augustus 2013, 2-9

⁴² **Belangen VS:** Zo heeft men de banden met Japan en Zuid- Korea aangehaald, maar in de Zuid- Chinese Zee zelf ook met Vietnam en de Filipijnen. De Filipijnen bevonden zich vanaf 1898 onder de administratieve controle van de VS en werden onafhankelijk in 1946. De VS heeft dus belangrijke banden met dit land, ook omdat in 1951 het “*U.S.-Philippines Mutual Defense Treaty*” werd ondertekend. Dit document is hernieuwd in 2011 en in april 2014 en heeft als doel dat de ene staat de andere helpt bij een buitenlandse agressie. Ook met Vietnam werd in 2013 een hoogtepunt van bilaterale onderhandelingen bereikt, waarbij verschillende deals werden gesloten over exploitatie van olievelden in de Zuid- Chinese Zee. **Zie:** Verdrag tussen de Verenigde Staten en de Filipijnen, “*Mutual Defense Treaty Between the United States and the Republic of the Philippines*”, 30 Augustus 1951, beschikbaar op http://avalon.law.yale.edu/20th_century/phil001.asp; C. DIOLA, “US-Philippines deal won’t stop China in disputed sea - analyst”, *The Philippine Star*, 15 april 2014,

policy” van de VS, waarbij het de bedoeling is om China zo veel mogelijk te verdelen, isoleren en beheersen, zodat China’s macht en groei binnen de perken wordt gehouden. Ondanks de belangrijke banden met de betrokken landen, bleef de VS lange tijd de kerk in het midden houden met betrekking tot het territoriumgeschil in de Zuid- Chinese Zee.⁴³ De toenmalige minister van buitenlandse zaken CLINTON heeft in 2010 echter op de regionale bijeenkomst van ASEAN in Hanoi gezegd dat “*the United States has a national interest in freedom of navigation, open access to Asia’s maritime commons and respect for international law in the South China Sea*”. Deze woorden tonen aan dat de, voordien terughoudende VS, toch niet met lede ogen naar een mogelijke escalatie van het conflict wil kijken.⁴⁴ De inmenging van de VS is echter een feit dat kwaad bloed zet bij de Chinese premier KEQIANG, die stelt dat “*countries that are not parties to the disputes should not get involved*”, op de *East Asia Top* in Brunei op 10 oktober 2013.⁴⁵

11. Gezien de specifieke kenmerken van de Zuid- Chinese Zee en de omliggende landen, kan men dan ook stellen dat er vier hoofdfactoren zijn die het conflict beïnvloeden.⁴⁶ Op de

<http://www.philstar.com/headlines/2014/04/15/1312939/us-philippines-deal-wont-stop-china-disputed-sea-analyst>; C. THAYER, “South China Sea Developments in 2013: ASEAN Unity Restored, Sino-Philippine Tensions and ASEAN-China Consultations on a Code of Conduct”, Paper Presented to The 5th International Workshop on The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Co- sponsored by the Diplomatic Academy of Vietnam and Vietnam Lawyers’ Association, Hanoi, Vietnam, 11- 12 november 2013, 14; U.S. DEPARTMENT OF STATE, “U.S. Relations with the Philippines”, Bureau of East Asian and Pacific Affairs Fact Sheet, 31 januari 2014, <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2794.htm>

⁴³ R. EMMERS, “The US rebalancing strategy: Impact on the South China Sea”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 8, 5 september 2013, 41

⁴⁴ R. EMMERS, “The US rebalancing strategy: Impact on the South China Sea”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 8, 5 september 2013, 43-44

⁴⁵ P. SYMONDS, “US-China tensions flare over South China Sea”, *World Socialist Website*, 11 oktober 2013, <http://www.wsws.org/en/articles/2013/10/11/asea-o11.html>

⁴⁶ **Militarisering van het conflict:** STOREY vermeldt nog een ander factor, namelijk de militarisering van het conflict. Er is inderdaad een sterke militaire aanwezigheid in de Zuid- Chinese Zee. Marineschepen patrouilleren rondom de eilanden en kunstmatige legerbases zijn en worden gebouwd op een soms compleet onbewoonbaar rif. Gecombineerd met de snelle modernisatie van de Chinese marine, zorgt dit voor angst bij de betrokken partijen, die ook plannen hebben tot militaire verbeteringen. De wet tot modernisering van het Filipijnse leger is hier een voorbeeld van. Dit resulteert in een ware militaire opbouw, waarbij niemand als eerste wil demilitariseren. Mijns inziens is dit geen directe oorzaak van het conflict, zoals STOREY het noemt, maar eerder een gevolg van de andere oorzaken. Het zorgt echter wel voor een steeds grotere spanning, waarvan de *stand-off* aan *Scarborough Shoal* een duidelijk voorbeeld is. **Zie:** B. LOO, “Military modernization, power projection and the rise of the PLA” in E. GOH en S. SIMON, *China, the United States and Southeast Asia*, Oxon, Routledge, 2008, 195; I. STOREY, “Slipping Away? A South China Sea Code of Conduct Eludes Diplomatic Efforts”, *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, Nummer 11, 20 maart 2013, 2; J. LAUDE, “China transforms reef into naval station”, *The Philippine Star*, 27 juli 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/07/27/1018091/china-transforms-reef-naval-station>; M. CHAMBERS, “China’s military rise to great power status”, in E. GOH en S. SIMON, *China, the United States and Southeast Asia*, Oxon, Routledge, 2008, 167 e.v.; M. COSTLOW, “Gunboat diplomacy in the South China Sea”, *United States Airforce Academy*, paper, 2012, [http://www.usafa.edu/df/inss/Research%20Papers/2012/Costlow%20South%20China%20Sea%20\(22%20Jan%202013\).pdf](http://www.usafa.edu/df/inss/Research%20Papers/2012/Costlow%20South%20China%20Sea%20(22%20Jan%202013).pdf); M. YAHUDA, “China’s new assertiveness in the South China Sea”, *Journal of Contemporary China*, volume 22, nummer 81, 2013, 447; P. GODWIN, “China as a major Asian power” in E. GOH en S. SIMON, *China*,

eerste plaats is er de mogelijke aanwezigheid van natuurlijke rijkdommen in het gebied. Ten tweede en daarmee verbonden is er de groeiende bevolking en economie van de omliggende landen, waardoor er nood is aan middelen om die economie te ondersteunen. Verder is er het nationalisme binnen elk van de betrokken staten, dat kan resulteren in het weigeren van de partijen om water bij de wijn te doen. En ten slotte is er de machtscompetitie over het gebied tussen China en andere grootmachten als de VS, Japan en India. Men kan bijgevolg besluiten dat er meerdere redenen zijn achter het complexe territoriumconflict. Staten claimen het gebied namelijk niet voor niets, maar hebben doelen als territoriale integriteit, militaire veiligheid, stabiliteit in de regio, economische groei, energieveiligheid en invloed in de wereld.⁴⁷

IV. De twee geschillen: Soevereiniteit over de eilanden en overlappingen van de maritieme grenzen

A. Algemeen

12. In het vorige deel werd kort besproken welke de achterliggende oorzaken van het conflict zijn. Het is echter ook van belang te weten over wat men nu precies discussieert. Volgens DUTTON kan men het conflict in de Zuid-Chinese Zee onderverdelen in drie disputen of geschillen.⁴⁸ Hij stelt dat er op de eerste plaats een geschil is met betrekking tot de territoriale soevereiniteit over de verschillende eilanden in de Zuid-Chinese Zee. Deze eilanden zijn bijna onbewoonbaar en op de eilanden zelf zijn geen belangrijke natuurlijke bronnen aanwezig.⁴⁹ Echter, “*the land dominates the sea*” is een regel, vastgelegd door het Internationaal Gerechtshof (hierna: IGH), die bepaalt dat een staat slechts maritieme grenzen kan vastleggen als extensie van haar landterritorium.⁵⁰ De wateren en zeebodem rondom deze

the United States and Southeast Asia, Oxon, Routledge, 2008, 145 e.v.; S. RAINE, “Beijing's South China Sea Debate”, *Survival: Global Politics and Strategy*, volume 53, nummer 5, 2011, 80

⁴⁷ S. TONNESSON, “China's national interests in the South China Sea”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 2

⁴⁸ P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 42; S. TONNESSON, “China's national interests in the South China Sea”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 16

⁴⁹ T. CHANG, “China's Claim of Sovereignty Over Spratly and Paracel Islands: A Historical and Legal Perspective”, *Case Western Reserve Journal of International Law*, volume 23, nummer 3, zomer 1991, 402

⁵⁰ IGH, *North Sea Continental Shelf Cases*, 20 februari 1969, *I.C.J. Reports* 1969, p. 52, §96; IGH, *Aegean Sea Continental Shelf Case*, Griekenland/Turkije, 19 december 1978, *I.C.J. Reports* 1978, p. 36, § 86; IGH, *Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area*, Canada/Verenigde Staten, 12 oktober 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 312, § 157; IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial*

eilanden, met al hun levende en niet-levende rijkdommen, zijn veel belangrijker dan de eilanden. Het tweede geschil gaat dan ook over de jurisdictie die een staat volgens het VN-Zeerechtverdrag⁵¹ kan hebben over deze rijkdommen. In deze masterproef wordt vooral de nadruk gelegd op dit maritiem geschil, omdat men hiervoor het internationaal zeerecht moet toepassen en interpreteren. DUTTON vermeldt nog een derde geschil, namelijk de omvang van de jurisdictie binnen de exclusief economische zone (hierna: EEZ). Volgens China en Maleisië mag een andere staat geen militaire activiteiten in deze zone uitoefenen, maar ze worden hierbij gecounterd door de VS. De VS heeft van oudsher een grote militaire aanwezigheid in Zuidoost-Azië en het land staat voor een zo ruim mogelijke vrijheid van navigatie. Dit geschil wordt slechts kort besproken in voetnoot 194, omdat het eerder een neveneffect is van het besproken conflict.

B. *Het eerste geschil: Het soeverein gezag over de eilanden*

13. Alle betrokken staten (behalve Brunei) eisen een aantal eilandjes op of zelfs alle mogelijke eilandjes in de Zee. Dit gedeelte gaat over de acquisitie van grondgebied en heeft op zich niets te maken met het “recht van de zee”, waardoor het slechts kort wordt besproken. Het is echter zo dat de verwerving van soeverein gezag over een eiland tot gevolg heeft dat ook de maritieme grenzen van dat eiland kunnen worden vastgelegd. Staten beseffen dat ze zonder soevereiniteit over de eilanden geen enkele aanspraak kunnen maken op de omliggende zee en zeebodem. Gemakkelijkshalve wordt in dit gedeelte gesproken over “eilanden”, maar men moet er rekening mee houden dat de meeste deze kwalificatie niet verdienen volgens het VN-Zeerechtverdrag, zoals besproken in de randnummers 26-27.

14. Een eerste groep van eilanden, archipels, riffen, zandbanken en atollen bevindt zich voor de kust van Borneo (waar de staten Brunei en Maleisië zich bevinden), met name de *Spratly*-eilanden. Deze eilandengroep is van groot belang, aangezien ze zeer verspreid ligt, een groot gebied beslaat en er zich een grote hoeveelheid olie en gas zou bevinden.⁵² Vietnam, China en Taiwan eisen deze eilanden in hun geheel, terwijl de Filipijnen en Maleisië slechts een deel opeisen. De archipel werd door Franse troepen in 1933 voor de eerste maal bezet en in de Tweede Wereldoorlog veroverd door Japan. Na de oorlog was er echter geen

Questions between Qatar and Bahrain, Qatar/Bahrain, 16 maart 2001, *I.C.J. Reports* 2001, p. 97, § 185; V. DEGAN, “Consolidation of Legal Principles on Maritime Delimitation: Implications for the Dispute between Slovenia and Croatia in the North Adriatic”, *Chinese Journal of International Law*, volume 6, nummer 3, 603

⁵¹ Verdrag van 10 december 1982 van de Verenigde Naties inzake het Recht van de Zee, Montego Bay, Jamaica

⁵² De *Spratly*-groep beslaat een **oppervlakte** van ongeveer 160.000 km². Dit lijkt enorm, maar het grootste eiland is slechts +- 1,5 km in lengte op 0,4 km in breedte. **Zie:** GLOBAL SECURITY, “South China Sea oil and natural gas”, <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly-oil.htm>

enkele staat die werkelijk aanwezig was in het gebied.⁵³ In 1956 reisde Thomas Cloma, een Filipijns burger, af naar de groep en beschouwde een deel ervan als zijn “*Freedomland*” of “*Kalayaan*”.⁵⁴ Deze *Kalayaan*-claim werd later door de Filipijnen overgenomen en toont nu nog steeds de grenzen van de Filipijnse eis aan. Taiwan voelde zich hierdoor bedreigd, nam het grootste eiland hetzelfde jaar in en ontving hierbij een protest van China en Vietnam.⁵⁵ Het bleef niet enkel bij protest want een maand later voer de Zuid-Vietnamese marine uit en bezette ook enkele eilanden. De volgende jaren werden een aantal eilanden zowel door Filipijnse troepen als door Vietnamese troepen bezet. In 1978 en vooral op 23 februari 1983 claimde ook Maleisië een paar eilanden en zond het onmiddellijk soldaten naar de *Spratly*'s. Tot slot greep ook China in en veroverde het in 1988 enkele eilanden, waarbij nabij *Johnson Reef* kort met de Vietnamese marine werd gevochten.⁵⁶ Vanaf dan zijn er nederzettingen van Taiwan, China, de Filipijnen, Vietnam en Maleisië in de *Spratly*-groep.⁵⁷

15. Daarnaast is er nog een andere belangrijke eilandengroep, namelijk de *Paracel*-eilanden, die zich voor de kust van Vietnam bevinden. Ze worden geclaimd door Vietnam zelf, China en Taiwan. Het gebied rondom deze eilanden is belangrijk voor de visserij van zowel China en Vietnam, waardoor vissers vaak slachtoffer zijn van agressie.⁵⁸ Op 3 juli 1938

⁵³ B. MURPHY, “Dangerous Ground: The Spratly- Islands and International Law”, *Ocean Development & International Law*, volume 1, nummer 3, december 1996, 191; D. DZUREK, “The Spratly Islands dispute; Who’s on first?”, *Maritime Briefings*, International Boundaries Research Unit, volume 2 nummer 1, 1996, 10; J. COQUIA, “Maritime Boundary Problems in the South China Sea”, *University of British Columbia Law Review*, review 24, nummer 1, 1994, 119; M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L’Harmattan, 1996, 43; O. SALEEM, “The Spratly Islands dispute: China defines the new millennium”, *American University International Law Review*, volume 15, nummer 3, 2000, 539

⁵⁴ B. MURPHY, “Dangerous Ground: The Spratly- Islands and International Law”, *Ocean Development & International Law*, volume 1, nummer 3, december 1996, 193

⁵⁵ D. DZUREK, “The Spratly Islands dispute; Who’s on first?”, *Maritime Briefings*, International Boundaries Research Unit, volume 2 nummer 1, 1996, 11; M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L’Harmattan, 1996, 45

⁵⁶ B. MURPHY, “Dangerous Ground: The Spratly- Islands and International Law”, *Ocean Development & International Law*, volume 1, nummer 3, december 1996, 194-195

⁵⁷ **Bezettingen:** Deze landen bezetten samen ongeveer 45 eilanden, wat bijna al degenen zijn waarbij bezetting, soms artificieel, mogelijk is. Vele schermutselingen tussen oorlogsbodems en handels-, exploitatie- en visserij schepen volgden, met als meest opmerkelijke de schermutseling tussen Filipijnse en Chinese (Volksrepubliek) schepen aan het *Mischief Reef* in 1995. De Volksrepubliek nam dit rif in, wat op groot Filipijns protest stuitte. In 2013 en 2014 is er een nieuw *flashpoint* in de *Spratly*-eilanden, namelijk *Second Thomas Shoal*. Op deze zandbank hebben de Filipijnen sinds 1999 een oud schip doen stranden, zodat het als basis kan dienen om de soevereiniteit van het land over het gebied aan te tonen. China blokkeert echter elke aanvoer van levensmiddelen. **Zie:** B. GLASER, “Second Thomas Shoal Likely the Next Flashpoint in the South China Sea”, *Asia Studies*, Georgetown University, 10 juli 2013, <http://www.aspmedia.org/2013/blogs/second-thomas-shoal-likely-the-next-flashpoint-in-the-south-china-sea/>; D. DZUREK, “China occupies Mischief Reef in latest Spratly gambit”, *Boundary and Security Bulletin*, International Boundaries Research Unit, april 1995, 65-71; SHEN, “China’s Sovereignty over the South China Sea Islands: A Historical Perspective”, *Chinese Journal of International Law*, Volume 1, Nummer 1, 2002, 137;

⁵⁸ BBC NEWS, “China frees Vietnamese fishermen held on Paracel Islands”, 21 april 2012, <http://www.bbc.com/news/world-asia-17796451>

werden de eilanden voor de eerste maal bezet, door Frankrijk, maar tijdens de tweede wereldoorlog werd het gebied veroverd door Japan, net als de *Spratly*-eilanden. Na de oorlog en de splitsing van Vietnam in een noordelijk en zuidelijk deel kwamen er Zuid-Vietnamese troepen op enkele eilanden en een ander deel van de groep werd bezet door Chinese soldaten.⁵⁹ Op 19 januari 1974 kwam het vervolgens tot een gewapend conflict tussen Zuid-Vietnam en China. Deze laatste won het gevecht en het bezet sindsdien de volledige *Paracel*-eilandengroep.⁶⁰

16. Er zijn nog een aantal kleinere betwiste “eilanden”, zoals de *Pratas*-eilanden, deel van het intern conflict tussen China en Taiwan en de *Scarborough Shoal*, centrum van een dispuut tussen de Filipijnen en China.⁶¹ De *Scarborough Shoal* bestaat slechts uit enkele rotsen, maar toch liggen deze rotsen op slechts 124 zeemijl van het grootste Filipijnse eiland, Luzon. Een deel van scheepsvaart richting Manila vaart langs deze rotsen, waardoor het voor de Filipijnen een belangrijk punt is. In 2012 kwamen Filipijnse en Chinese burgers en kustwachters in aanvaring en was de *Shoal* getuige van een *stand-off* tussen beide naties waarbij een oorlog maar nipt werd vermeden.⁶² Sindsdien is er een constante aanwezigheid van Chinese kustwachters, die geen Filipijnse aanwezigheid dulden.

17. Hoewel deze masterproef niet tot doel heeft om te onderzoeken welke staat rechtmatig welk eiland kan bezetten, is het interessant om weten dat Vietnam, China en Taiwan bijna alle mogelijke eilanden opeisen en zich hiervoor baseren op historische argumenten. Zo halen ze aan dat ze de eilanden als eerste hebben ontdekt, in kaart gebracht, wetenschappelijk onderzocht, een naam gegeven en hun vissers en handelaars steeds rondom deze eilanden

⁵⁹ Eerste Indochina- Oorlog tussen Noord- Vietnam en Frankrijk

⁶⁰ C. THAYER, “The Philippines’ Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam”, Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Paracel and Spratly Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, 2-8; J. DOSCH, “The Spratly Islands Dispute: Order-Building on China’s terms?”, *Harvard International Review*, Web Feature, 18 augustus 2011, <http://hir.harvard.edu/the-spratly-islands-dispute-order-building-on-china-s-terms>; M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L’Harmattan, 1996, 41; S. JOHNSON, “Territorial Issues and Conflict Potential in the South China Sea”, *The Journal of Conflict Studies*, Volume 14, nummer 4, 1994, 28

⁶¹ En Taiwan, maar wegens de kleine aanwezigheid in de Zuid-Chinese Zee en de vreemde positie van Taiwan in de internationale gemeenschap, wordt hier minder aandacht gehecht aan de Taiwanese claim. Zie *infra* randnummer 35

⁶² Op 10 april 2012 werd het Filipijnse oorlogsschip, de *Gregorio del Pilar*, erop uit gestuurd om eerder gespotte, Chinese vissers te arresteren. Dit werd echter verhinderd door enkele Chinese militaire schepen, wat resulteerde in een *stand-off* tussen beide naties. Spanningen liepen op en een groot aantal Chinese schepen bevinden zich tot nu in het gebied. De *Scarborough Shoal* ligt nog noordelijker dan de *Spratly*’s en nog eens 348 km van de *Kalayaan*-eilanden. Het bevindt zich op slechts 220 kilometer van de Filipijnse kust. **Zie:** N. DIZZON, “Chinese ships remain in Scarborough Shoal”, *Global Nation Inquirer*, 13 april 2013, <http://globalnation.inquirer.net/71953/chinese-ships-remain-in-scarborough-shoal>; THE ECONOMIST, “Shoal mates, America’s Navy riles China in its backyard”, 28 april 2012, <http://www.economist.com/node/21553474>

voeren.⁶³ Al deze argumenten zijn echter niet voldoende. Om een geldige titel over de eilanden te bekomen moeten de betrokken staten een continue⁶⁴, effectieve, vreedzame en soevereine uitoefening van staatsmacht⁶⁵ aantonen over de eilanden, zoals gesteld in de *Las Palmas*- arbitrage.⁶⁶ Volgens vele rechtsgeleerden voldoen de opgeworpen historische argumenten niet aan deze criteria.⁶⁷ Vietnam baseert zich verder ook op het feit dat zij opvolgerstaat is van Frankrijk, iets wat het mogelijk wel kan bewijzen over de *Paracel*-eilanden, maar niet over de *Spratly*-eilanden.⁶⁸ Frankrijk bezette namelijk als eerste effectief de *Paracel*-eilanden tot wanneer haar opvolger, Zuid-Vietnam de controle overnam, met slechts een onderbreking tijdens WOII. In de *Spratly*-groep vertoonde zij daarentegen geen interesse meer na deze oorlog. Gecombineerd met het feit dat de *Spratly*-eilanden, bijgenaamd “*The Dangerous Ground*”⁶⁹, een bijzonder onherbergzaam gebied zijn, kan men betwijfelen of er voor de huidige bezetting ooit iemand aan het *Las Palmas*-criterium

⁶³ C. JOYNER, “The Spratly Islands Dispute in the South China Sea: Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation”, *The Stimson Center*, Investigating Confidence Building Measures in the Asia Pacific Region, Henry L. Stimson Centre, Report 28, Washington, VS, 1999, <http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/cbmapspratly.pdf>, 60; L. BUSZYNSKI en I. SAZLAN, “Maritime Claims and Energy Cooperation in the South China Sea”, *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 29, nummer 1, april 2007, 146

⁶⁴ In de *Las Palmas*-zaak hield het tribunaal wel rekening met het feit dat bij **zeer afgelegen en onbewoonbare eilanden** het geen absolute benodigheid is om constant en op ieder moment in de geschiedenis een krachtig en effectief staatsgezag aan te tonen. **Zie:** PHA, *Island of Palmas*, Nederland/VS, 4 april 1928, *Hague Court Reports* 1928, volume II, p. 840

⁶⁵ Dit bestuur moet echter wel gebeuren door een officiële **staatsinstelling** en niet door een private onderneming, tenzij dit wordt bevestigd door de staat (zie: Filipijnen met Thomas Cloma); J. CRAWFORD, *Brownlie's principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 226

⁶⁶ PHA, *Island of Palmas*, Nederland/VS, 4 april 1928, *Hague Court Reports* 1928, volume II, p. 839; J. CRAWFORD, *Brownlie's principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 223; L. BRILMAYER, “Land and Sea: Two Sovereignty Regimes In Search of a Common Denominator”, *International Law and Politics*, Volume 33, 716

⁶⁷ F. DUPUY en P.M. DUPUY, “A legal analysis of China's Historic rights claim in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, 141; J. DELISLE, “Troubled Waters: China's Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, 622; L. BUSZYNSKI en I. SAZLAN, “Maritime Claims and Energy Cooperation in the South China Sea”, *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 29, nummer 1, april 2007, 145; M. BENNET, “The People's Republic of China and the Use of International Law in the Spratly Islands Dispute”, *Stanford Journal of International Law*, volume 28, 1991, 435; M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L'Harmattan, 1996, 127 e.v.; M. MALIK, “Historical Fiction: China's South China Sea Claims”, *World Affairs*, mei/juni 2013, <http://www.worldaffairsjournal.org/article/historical-fiction-china%E2%80%99s-south-china-sea-claims>; S. DUTTA, “Securing the Sea Frontier: China's Pursuit of Sovereignty Claims in the South China Sea”, *Strategic Analysis*, volume 29, nummer 2, april-juni 2005, 284

⁶⁸ M. CHEMILLIER-GENDREAU, *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L'Harmattan, 1996, 66 e.v.; White Paper, Zuid-Vietnam, “White paper on the Hoang Sa and Truong Sa Islands”, Republic of Vietnam Ministry of Foreign Affairs, Saigon, 1975, beschikbaar op <http://www.scribd.com/doc/56817668/Republic-of-Vietnam-s-White-Paper-on-Paracel-and-Spratlys-Islands>; White Paper, Vietnam, “The Hoang Sa and Truong Sa archipelagoes Vietnamese Territory”, Socialist Republic of Vietnam Ministry of Foreign Affairs, 1981, beschikbaar op <http://www.scribd.com/doc/56818051/VN-White-Paper-1981>

⁶⁹ C. HUTCHINSON en V. VIJAYAN, “What are the Spratly Islands?”, *Journal of Asian Earth Sciences*, volume 39, 2010, 371

voldeed.⁷⁰ Daarom argumenteren de Filipijnen dat zij in 1956 de eerste bezetters van *terra nullius* waren in de geclaimde *Kalayaan*- groep. Maleisië daarentegen stelt dat haar geclaimde eilanden op het continentaal plat zouden liggen van Borneo, het eiland waarop Oost- Maleisië zich bevindt.⁷¹ Dit argument is echter niet te verantwoorden in het internationaal recht.⁷²

18. Wat er ook van zij, BUSZINSKY en SAZLAN noemen de huidige situatie een *fait accompli*.⁷³ Op z'n zachtst gezegd kan men stellen dat de eis van enkele staten dubieus is, terwijl men de situatie toch als "niet- onderhandelbaar" beschouwd.⁷⁴ Er zijn ook van landen als China geen officiële argumenten en men beperkt zich tot het louter opeisen van eilanden, het protesteren van tegengestelde claims, het bezetten van gebieden en het wegjagen van burgers en militairen van andere staten.⁷⁵ Het is ook zeer moeilijk om een territoriumclaim hard te maken om de meest voor de hand liggende reden dat de eilanden moeilijk te bereiken zijn en steeds onbewoond waren.⁷⁶ Toch is geen enkele staat bereid haar soevereiniteitsclaim over de eilanden op te geven, waardoor er een totale impasse is. Sinds de ontdekking van olie

⁷⁰ M. BENNET, "The People's Republic of China and the Use of International Law in the Spratly Islands Dispute", *Stanford Journal of International Law*, volume 28, 1991, 435

⁷¹ O O. SALEEM, "The Spratly Islands dispute: China defines the new millennium", *American University International Law Review*, volume 15, nummer 3, 2000, 542

⁷² De vraag is of men de artikelen over het continentaal plat mag lezen op een manier waarop zij soevereiniteit zouden geven over eilanden of rotsen op dit continentaal plat. Noch in art. 76, noch in art. 77 wordt dit vermeld. Bovendien is het VN- Zeerechtverdrag een verdrag dat gaat over de rechten van staten over de zee en de zeebodem. De artikelen over het continentaal plat spreken dan ook enkel over rechten op exploratie en exploitatie van de zeebodem. Nergens spreekt men over de acquisitie van grondgebied, waardoor deze eis op geen enkel wettelijke basis is gestoeld. Ook heeft het IGH in de zaak *Columbia vs. Nicaragua* geoordeeld dat het niet uitmaakte dat enkele betwiste eilanden zich op het continentaal plat bevonden van één van de betrokken partijen. Maleisië zou echter wel kunnen argumenteren dat zij de eerste bezetter is van de eilanden die ze nu bezet, waardoor zij een titel wegens vreedzaam doorlopend staatsgezag kan hebben. *Zie*: IGH, *Territorial and Maritime Dispute*, Nicaragua/Colombia, 19 november 2012, *I.C.J. Reports* 2012, p. 703, §214; B. MURPHY, "Dangerous Ground: The Spratly- Islands and International Law", *Ocean Development & International Law*, volume 1, nummer 3, december 1996, 199- 200; B. THOMAS en R. SMITH, "Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes", *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, 16; C. JOYNER, "The Spratly Islands Dispute in the South China Sea: Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation", *The Stimson Center*, Investigating Confidence Building Measures in the Asia Pacific Region, Henry L. Stimson Centre, Report 28, Washington, VS, 1999, <http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/cbmapspratly.pdf>, 63; H. NONG, "UNCLoS and Ocean Dispute Settlement. Law and Politics in the South China Sea", Oxon, Routledge, 2012, 19; L. BUSZYSKI en I. SAZLAN, "Maritime Claims and Energy Cooperation in the South China Sea", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 29, nummer 1, april 2007, 149

⁷³ L. BUSZYSKI en I. SAZLAN, "Maritime Claims and Energy Cooperation in the South China Sea", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 29, nummer 1, april 2007, 147

⁷⁴ C. JOYNER, "The Spratly Islands Dispute in the South China Sea: Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation", *The Stimson Center*, Investigating Confidence Building Measures in the Asia Pacific Region, Henry L. Stimson Centre, Report 28, Washington, VS, 1999, <http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/cbmapspratly.pdf>, 77

⁷⁵ M. TAYLOR-FRAVEL, "China's Strategy in the South China Sea", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 33, nummer 3, december 2011, 295

⁷⁶ S. DUTTA, "Securing the Sea Frontier: China's Pursuit of Sovereignty Claims in the South China Sea", *Strategic Analysis*, volume 29, nummer 2, april-juni 2005, 284

en de oliecrisis in de jaren '70, gecombineerd met de soevereine rechten die het VN-Zeerechtverdrag geeft op maritieme rijkdommen, hebben de staten dan ook bijna alle eilanden bezet waarop bezetting mogelijk is.⁷⁷ Het *Palmas*- criterium van werkelijk, doorlopend en vreedzaam staatsgezag heeft staten ook doen beseffen dat ze zo snel mogelijk zo veel mogelijk eilanden moesten bezetten. Een historisch onderzoek naar wie nu precies een correcte titel heeft is in deze masterproef dan ook onnodig. Geen enkele staat wil haar bezetting opgeven, omdat men angst heeft dat een terugtrekking van de troepen zou leiden tot een verzwakking van een titel over de eilanden. Zonder titel over de eilanden zou men ook geen aanspraak kunnen maken op maritieme grenzen rondom die eilanden.⁷⁸

Dit is ook de reden waarom men nooit heeft onderhandeld over het geschil met betrekking tot de eilanden en er momenteel geen definitieve verdeling van grondgebied mogelijk lijkt.⁷⁹ *A fortiori* wil men deze kwestie zeker niet aan een internationaal tribunaal of een internationale rechtbank voorleggen, gezien hiervoor toestemming van de partijen nodig is.⁸⁰ Hoewel territoriumgeschillen deel uitmaken van het contentieux van het IGH⁸¹ en natuurlijk ook voor een arbitragetribunaal kunnen gebracht worden⁸², zou dit impliceren dat één staat “wint” en de anderen “verliezen” over een bepaald eiland of een bepaalde groep van eilanden. Mede ook door het reeds besproken nationalisme⁸³ wil niemand territorium opgeven, omdat

⁷⁷ B. MURPHY, “Dangerous Ground: The Spratly- Islands and International Law”, *Ocean Development & International Law*, volume 1, nummer 3, december 1996, 188; B. THOMAS en R. SMITH, “Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes”, *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, 15

⁷⁸ Zie *supra* randnummer 12: “*the land dominates the sea*”

⁷⁹ R. BECKMAN en L. BERNARD, “Disputed Areas in the South China Sea: Prospects for Arbitration or Advisory Opinion”, *Diplomatic academy of Vietnam*, Third International Workshop The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Session V: Disputes in the South China Sea, International Legal Aspects, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, 2

⁸⁰ Vooral China wil geen territoriumgeschillen voor een internationale rechtbank laten beoordelen. **Zie:** I. STOREY, “Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ”, Strategizing Change in Asia, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, 5; J. CRAWFORD, *Brownlie’s principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 723; R. BECKMAN en L. BERNARD, “Disputed Areas in the South China Sea: Prospects for Arbitration or Advisory Opinion”, *Diplomatic academy of Vietnam*, Third International Workshop The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Session V: Disputes in the South China Sea, International Legal Aspects, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, 2

⁸¹ De eerste zaak van het IGH, het Permanent Hof van Internationale Justitie buiten beschouwing gelaten, die ging over een territoriumconflict was de *Minquiers en Ecrehos*- zaak tussen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. **Zie:** IGH, *The Minquiers en Ecrehos Case*, VK/Frankrijk, *I.C.J. reports* 1953, p. 47-73, B. SUMNER, “Territorial disputes at the International Court of Justice”, *Duke Law Journal*, volume 53, 2004, 1781

⁸² Bv. Permanent Hof van Arbitrage: PHA, *Island of Palmas*, Nederland/VS, 4 april 1928, *Hague Court Reports* 1928, volume II, p. 829-871

⁸³ Zie *supra* randnummer 9

soevereiniteit een bijzonder gevoelig politiek gegeven is.⁸⁴ Landen als China en Vietnam eisen dan ook ondeelbare soevereiniteit over hun geclaimd territorium.⁸⁵ Wat ook duidelijk blijkt uit de IGH- of arbitragezaken is het feit dat het meestal om een politiek, economisch en cultureel relatief onbelangrijk territorium gaat tussen partijen met een vrij stabiele relatie.⁸⁶ Dit is hier niet het geval, Chinese hoogwaardigheidsbekleders lijken de Zuid- Chinese Zee zelf een “*core interest*” of een “*national priority*” te hebben genoemd.⁸⁷

19. De kans dat er snel een oplossing uit de bus komt m.b.t. het soevereiniteitsgeschil over de eilanden is dus bijna onbestaande.⁸⁸ De minister van defensie van Singapore NG ENG HEN, beschreef het geschil over de eilanden als “de heilige graal” van het conflict.⁸⁹ Ook de echte “heilige graal” zoekt men al eeuwen vruchteloos en de kans op succes is nihil. In de Zuid- Chinese Zee wordt dit bevestigd door de recente voorvallen aan *Second Thomas Shoal*, *Scarborough Shoal* en *James Shoal*, die aantonen dat vooral men nog steeds van plan is nieuwe gebieden te veroveren.⁹⁰ Dit zorgt voor een grote onrust bij de andere betrokken partijen en men zal daarom eerder een duurzame uitweg moeten zoeken op basis het recht van de zee.⁹¹

⁸⁴ I. STOREY, “Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ”, Strategizing Change in Asia, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, 4

⁸⁵ J. PAN, “Sovereignty Implications for China: Then and Now” in P. SEVASTIK, *Aspects of Sovereignty: Sino-Swedish Reflections*, Raoul Wallenberg Institute Human Rights Library (Boek 42), Den Haag, Martinus Nijhof, 2013, 24

⁸⁶ C. COPELAND, “The Use of Arbitration To Settle Territorial Disputes”, *Fordham Law Review*, Volume 97, uitgave 6, artikel 7, 1999, 3106

⁸⁷ INTERNATIONAL CRISIS GROUP, “Stirring up the South China Sea (II): regional responses”, *Crisis Group Asia report*, nr. 229, Peking/Jakarta/Brussel, 24 juli 2012, 4

⁸⁸ C. JOYNER, “The Spratly Islands Dispute in the South China Sea: Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation”, *The Stimson Center*, Investigating Confidence Building Measures in the Asia Pacific Region, Henry L. Stimson Centre, Report 28, Washington, VS, 1999, <http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/cbmapspratly.pdf>, 76; R. BECKMAN en L. BERNARD, “Disputed Areas in the South China Sea: Prospects for Arbitration or Advisory Opinion”, *Diplomatic academy of Vietnam*, Third International Workshop The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Session V: Disputes in the South China Sea, International Legal Aspects, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, 2-3

⁸⁹ G. RATNAM, “Asean Still Pushing for South China Sea Code of Conduct, Says Ng”, *Bloomberg*, 4 april 2014, <http://www.bloomberg.com/news/2014-04-04/asean-still-pushing-for-south-china-sea-code-of-conduct-says-ng.html>

⁹⁰ Zie *supra* randnummer 4

⁹¹ G. POLING, “The South China Sea in Focus. Clarifying the Limits of Maritime Dispute”, *Center for Strategic and International Studies*, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Washington, VS, juli 2013, ix

C. *Het tweede geschil: De drang naar jurisdictie over de zee en de zeebodem*

1. Algemeen

20. Indien men erin zou slagen te bepalen tot wie een bepaald territorium behoort, dan kunnen ook de maritieme grenzen worden afgebakend aan de hand van het VN-Zeerechtverdrag. Men moet er rekening mee houden dat alle betrokken partijen het VN-Zeerechtverdrag hebben ondertekend en daarom ook hun maritieme grenzen moeten vastleggen aan de hand van de uniforme regels van dit verdrag. Het bepaalt dat een kuststaat zekere rechten kan hebben over de rijkdommen van de zee en zeebodem. Samen met de ontdekking van zulke rijkdommen in de Zuid-Chinese Zee, hebben de regels van het verdrag dan ook de drang naar een zo groot mogelijke jurisdictie over deze bronnen doen ontstaan.⁹²

21. In de Zuid-Chinese Zee overlappen de geclaimde maritieme grenzen op verschillende manieren. Enerzijds zijn de grenzen voor de niet-betwiste kust van de betrokken staten niet afgebakend, behalve in de Golf van Tonkin en tussen Maleisië en Brunei. Beide grensdelimitaties worden besproken in randnummers 66-67 en 72. Anderzijds kan men niet overeenkomen tot wie de eilanden behoren, waardoor ook de maritieme grenzen van deze eilanden niet kunnen worden vastgelegd.⁹³ Daarnaast is er nog de vreemde Chinese “U-vormige lijn”, die zowat alle andere maritieme grenzen doorkruist.⁹⁴ Dit leidt tot chaos in een drukbevaren visserijgebied met een aanwezigheid van andere natuurlijke rijkdommen. Bovendien is het niet steeds duidelijk wat de partijen precies eisen, wat zorgt voor een ondoorzichtigheid die zeer nefast is voor het zoeken naar een oplossing. Men kan immers niets overeenkomen indien men de omvang van het probleem niet kent.

Dit gedeelte van de thesis poogt een overzicht te geven van de maritieme claims van de verschillende staten, maar ook wil het duidelijk de ambiguïteit van voornamelijk de Chinese eis benadrukken. Op die manier zal duidelijk blijken dat er naast het geschil over de soevereiniteit over de eilanden, ook een geschil bestaat met betrekking tot de overlapping van maritieme grenzen.

⁹² B. THOMAS en R. SMITH, “Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes”, *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, 15; Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 239

⁹³ R. BECKMAN en L. BERNARD, “Disputed Areas in the South China Sea: Prospects for Arbitration or Advisory Opinion”, *Diplomatic academy of Vietnam*, Third International Workshop The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Session V: Disputes in the South China Sea, International Legal Aspects, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, 2-3

⁹⁴ Voor een kaart zie *supra* afbeelding 1

2. De ambiguïteit en onduidelijkheid van de maritieme claims

a) Algemeen: de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag

22. In het recht van de zee zijn er drie rechtsmachtsgebieden. Enerzijds is er het gedeelte van de zee dat onder de soevereiniteit van de kuststaat valt, anderzijds is er het deel waarover de kuststaat een beperkte rechtsmacht heeft en ten slotte is er al de rest dat buiten de macht van een staat valt.⁹⁵ Al deze grenzen worden gemeten van aan de basislijnen van de kuststaat. Deze basislijnen worden bepaald op verschillende manieren, maar normaal wordt ze gemeten van aan de laagwaterlijn.⁹⁶ In sommige gevallen gebruikt men “rechte basislijnen⁹⁷”, vooral wanneer de kustlijn diep ingesneden is of wanneer er zich eilanden voor de kust bevinden. In dat geval worden de wateren “achter” deze basislijnen “interne wateren” genoemd.⁹⁸ Omdat deze rechte basislijnen onbillijke gevolgen kunnen hebben voor de omvang van de maritieme grenzen, moet men hier voorzichtig en volgens het internationaal recht mee omspringen.⁹⁹ In deze thesis wordt niet onderzocht of de rechte basislijnen van sommige staten terecht of onterecht zijn, gezien dit een exact onderzoek van de kust van de eilanden of het vasteland zou impliceren.

23. Het gedeelte van de zee dat onder de soevereiniteit van de kuststaat valt zijn de interne wateren, de archipelwateren en de territoriale zee.¹⁰⁰ In art. 3 VN- Zeerechtverdrag staat dat een staat de breedte van haar territoriale zee mag vastleggen tot maximaal 12 zeemijl, gemeten vanaf de basislijnen. Het recht op onschuldige doorvaart buiten beschouwing gelaten, mogen staten volledige soevereiniteit uitoefenen over dit gedeelte.¹⁰¹ Daarnaast is er nog het gedeelte waarover staten slechts een beperkte jurisdictie kunnen uitoefenen, namelijk de aansluitende zone, het continentaal plat en de EEZ. Jurisdictie is volgens P. DUTTON een reflectie van staatsmacht *binnen specifieke grenzen en binnen een specifiek rechtsgebied en*

⁹⁵ N. HORBACH, R. LEFEBER en O. RIBBELINK, *Handboek internationaal recht*, Den Haag, TMC Asser Press, 2007, 718

⁹⁶ Art. 5-6 VN- Zeerechtverdrag

⁹⁷ Art. 7 VN- Zeerechtverdrag

⁹⁸ “*The waters between the baseline of the belt of territorial waters and the mainland are internal waters*”; IGH, *Fisheries Case*, VK/Noorwegen, 18 december 1951, *I.C.J. Reports* 1951, p. 132

⁹⁹ Voor informatie hierover: UNITED NATIONS, OFFICE FOR OCEAN AFFAIRS AND THE LAW OF THE SEA, “The Law of the Sea; Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea”, New York, VS, 1989, http://www.un.org/depts/los/doalos_publications/publicationtexts/The%20Law%20of%20the%20Sea_Baselines.pdf, 1-72

¹⁰⁰ Art. 2 VN- Zeerechtverdrag

¹⁰¹ N. HORBACH, R. LEFEBER en O. RIBBELINK, *Handboek internationaal recht*, Den Haag, TMC Asser Press, 2007, 723

onderwerp.¹⁰² De kuststaat heeft volgens het VN-Zeerechtverdrag dus géén volledige soevereiniteit over dit gebied. Ten eerste is er de aansluitende zone, die zich tussen de 12 en 24 zeemijl vanaf de basislijn bevindt.¹⁰³ Over dit gebied mag de kuststaat toezicht uitoefenen teneinde te voorkomen dat inbreuk wordt gemaakt op haar wetten inzake douane, belastingen, immigratie of volksgezondheid en om deze inbreuken te bestraffen.

24. Vervolgens is er het continentaal plat dat zich uitstrekt voor de kust en eigenlijk een natuurlijke verlenging is van het land. Over haar continentaal plat heeft een kuststaat slechts “exclusieve soevereine rechten ter exploitatie en exploratie van de zeebodem en ondergrond”.¹⁰⁴ De term “territoriale soevereiniteit” werd vermeden, omdat art. 78 stelt dat “de rechten van de kuststaat geen afbreuk doen aan de juridische status van de bovengelegen wateren”.¹⁰⁵ Deze bovengelegen wateren behoren immers in principe tot de Volle Zee, waarbij men rekening moet houden met de bepalingen uit art. 86 e.v. VN- Zeerechtverdrag. De rechtsmacht van staten is dus gelimiteerd en een staat heeft slechts jurisdictie over de exploitatie en exploratie van de zeebodem. Volgens art. 76 VN- Zeerechtverdrag mag dit continentaal plat zich slechts tot 200- zeemijl uitstrekken vanaf de basislijn. Sommige staten, waarbij het continentaal plat breder is, kunnen gebruik maken van art. 76 §4, zodat de 200 zeemijl- grens kan overschreden worden¹⁰⁶. In §8 van dit artikel wordt verwezen naar annex II van het VN- Zeerechtverdrag. In deze annexatie wordt “*The Commission on the Limits of the Continental Shelf*” (hierna: CLCS) opgericht, waarbij staten de aanvraag moeten indienen.

25. Daarnaast heeft een staat ook recht op een EEZ, die zich tot 200 zeemijl mag uitstrekken. Daar waar het continentaal plat *ipso facto* en *ab initio* een natuurlijke verlenging is van het land van de kuststaat, moet men een EEZ eerst opeisen.¹⁰⁷ Ook in de EEZ hebben staten geen territoriale soevereiniteit, maar slechts bepaalde rechten, die zij soms zullen moeten delen met staten zonder kust.¹⁰⁸ In tegenstelling tot het continentaal plat hebben deze rechten ook te maken met de wateren boven de zeebodem en dus met de zee zelf, waardoor

¹⁰² P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 49

¹⁰³ art. 33 VN- Zeerechtverdrag

¹⁰⁴ Art. 77 VN- Zeerechtverdrag

¹⁰⁵ J. CRAWFORD, *Brownlie’s principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 271

¹⁰⁶ B. THOMAS en R. SMITH, “Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes”, *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, 14

¹⁰⁷ IGH, *North Sea Continental Shelf Cases*, 20 februari 1969, *I.C.J. Reports* 1969, p. 22, § 19; IGH, *Case Concerning the Continental Shelf, Tunesië/Libië*, 24 februari 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 43, § 36; J. CRAWFORD, *Brownlie’s principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 279

¹⁰⁸ Art. 56 VN- Zeerechtverdrag; J. CRAWFORD, *Brownlie’s principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 279

ook visserij is opgenomen in de EEZ- jurisdictie. Omdat een continentaal plat een inherent recht is van de kuststaat zal de staat, wiens EEZ overlapt met het continentaal plat van deze kuststaat, rekening moeten houden met de inherente rechten op een continentaal plat. Ook de bouw van artificiële eilanden en structuren ter exploitatie en exploratie van de ondergrond behoort tot de jurisdictie van de kuststaat.

26. Het continentaal plat is dus de “natuurlijke verlenging” van het grondgebied van de kuststaat, daar waar de EEZ een “kunstmatige verlenging” is.¹⁰⁹ Men kan zich de vraag stellen of deze grenzen ook rondom eilanden mogelijk zijn. Artikel 121 VN- Zeerechtverdrag stelt dat een eiland “een natuurlijk gevormd landgebied, omgeven door water, dat bij vloed boven water uitsteekt” is en dat “rotsen waarop geen duurzame menselijke bewoning of eigen economisch leven mogelijk is, geen exclusieve economische zone of continentaal plat hebben”. Verder vermeldt dit artikel dat een eiland *sensu stricto* op dezelfde manier behandeld wordt als een kuststaat met betrekking tot de aansluitende zone, de exclusief economische zone en het continentaal plat. Dankzij de relatieve nabijheid van alle “eilanden” in de Zuid- Chinese Zee heeft dit tot gevolg dat de potentiële EEZ of het continentaal plat van de eilanden zeer overlappend kan zijn. Een rots daarentegen kan slechts maximaal een territoriale zee hebben, daar waar een bij eb droogvallende bodemverheffing¹¹⁰ geen enkele maritieme grens kan hebben, maar er louter rekening mee kan worden gehouden bij de afbakening van de basislijnen.

27. De eilandclaims bestaan al veel langer, maar het VN- zeerechtverdrag heeft het belang van eilanden vergroot. Gezien de mogelijkheid om een continentaal plat en een EEZ vast te leggen kan men via een eiland z'n maritieme grenzen sterk uitbreiden. Ook natuurlijke bronnen als visgebieden en olievelden spelen een belangrijke rol in de opflakking van territoriale disputen m.b.t. eilanden. Artikel 121 blijft echter zeer vaag wat betreft een concrete definitie van “een eiland”. Over de definitie blijft er dan ook discussie. Wat zeker niet onder de definitie valt zijn artificiële eilanden en zandbanken die zich steeds onder water bevinden. Er is echter geen consensus over wat nu juist “rotsen” zijn, of wat “onbewoonbaar” is. Dit is ook een belangrijk gegeven in de Zuid- Chinese Zee, waar zeker de *Spratly*- groep voornamelijk bestaat uit rotsen, zandbanken en riffen. Indien men een stuk land kan kwalificeren als een “eiland”, dan is ook de geschillenprocedure bij overlappingsen uit art. 15, 74 en 83 van toepassing. Deze artikelen bieden echter slechts een vage oplossing, maar geven

¹⁰⁹ E. SOMERS, *Inleiding tot het internationaal zeerecht*, Mechelen, Kluwer 2004, 150

¹¹⁰ Een stuk land dat slechts bij laagtij boven water uitsteekt

de staten wel een mogelijkheid om flexibel te zijn. Zo kunnen de grenzen worden vastgelegd aan de hand van bilateraal verdragen en in dit geval kan men zelfs een akkoord sluiten om de maritieme grenzen van echte “eilanden” te begrenzen. Indien men niet tot zulk akkoord komt, kan men nog steeds naar een internationaal (arbitrage-)tribunaal gaan, behoudens art. 298 VN- Zeerechtverdrag. Dit tribunaal kan ook de effecten van de maritieme grenzen beperken, zoals bijvoorbeeld is gebeurd in de VK- Frankrijk arbitrage over de *Scilly*- eilanden.¹¹¹ Of omgekeerd, men kan via een bilateraal verdrag zelfs bepaalde rotsformaties beschouwen als eilanden, zoals bij het vastleggen van de grenzen tussen Frankrijk en Australië.¹¹² De behandeling van eilanden is dus zeer gevarieerd en kan afwijken van het VN- Zeerechtverdrag, mede omdat zeer kleine eilanden een disproportioneel effect kunnen hebben op het maritieme territorium van een staat.¹¹³

b) De maritieme grenzen van de betrokken staten

28. Het grootste probleem is de onduidelijkheid van de maritieme claims van de betrokken staten. Dit is van cruciaal belang om te kunnen bepalen welk gebied nu precies betwist is en over welk gebied men bijgevolg een oplossing moet zoeken. In de Zuid- Chinese Zee weet men eigenlijk dat er overlappingsen zijn, maar men kan niet overeenkomen waar precies. Deze onduidelijkheid is soms bewust, omdat vooral China lijkt te beseffen dat haar claim internationaalrechtelijk vrij zwak is en zij op die manier een flexibele positie kan innemen.¹¹⁴ Bovendien zijn er slechts een vijftal echte “eilanden” in de Zuid- Chinese Zee, die volgens het VN- Zeerechtverdrag een EEZ en continentaal plat kunnen hebben.¹¹⁵ Toch lijkt niet iedereen hier rekening mee te houden waardoor men zich kan afvragen of men zich wel op het VN- verdrag wil baseren. Zoals vermeld in randnummer 27 kunnen deze eilanden dan ook een groot effect hebben op de maritieme grenzen.

¹¹¹ Arbitragetribunaal, *Case concerning the delimitation of continental shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the French Republic*, VK/Frankrijk, 30 juni 1977, *Reports of International Arbitral Awards*, 1977-1978, VOLUME XVIII, p. 116, §249

¹¹² Overeenkomst tussen Frankrijk en Australië, “Agreement on Marine Delimitation between the Government of Australia and the Government of the French Republic”, 4 January 1982, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, registratie nummer 22302, registratiedatum 11 augustus 1983

¹¹³ B. THOMAS en R. SMITH, “Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes”, *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, 15; C. SCHOFIELD, “The trouble with islands: the definition and role of islands and rocks in maritime boundary delimitation” in S. HONG en J. VAN DYKE, *Maritime Boundary Disputes Settlement Processes and the Law of the Sea*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2009, 24 e.v.

¹¹⁴ G. POLING, “The South China Sea in Focus. Clarifying the Limits of Maritime Dispute”, *Center for Strategic and International Studies*, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Washington, VS, juli 2013, 2

¹¹⁵ S. BATEMAN, “Sovereignty as an Obstacle to Effective Oceans Governance and Maritime Boundary Making – The case of the South China Sea” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 213

29. Aangezien alle staten partij zijn bij het verdrag, zullen zij de bepalingen moeten naleven. Uit het volgende zal blijken dat dit niet altijd het geval is, maar men mag echter niet alle staten over dezelfde kam scheren.¹¹⁶ Maleisië en Vietnam stellen in hun nationale wetten dat zij voor de basislijnen van hun vasteland een EEZ opeisen volgens de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag. Maleisië deed dit in een wet uit 1984¹¹⁷ en Vietnam op 21 juni 2012¹¹⁸. Hierbij beperken zij zich echter tot het opstellen van de basislijnen en te poneren dat hun EEZ zich tot 200 zeemijl voor deze lijnen uitstrekt.¹¹⁹ De precieze coördinaten en afbakening van de grenzen met lengtegraden en breedtegraden blijft dus achterwege.¹²⁰ Daarnaast gaat bijvoorbeeld de Vietnamese wet niet enkel over het recht van de zee, al volgt ze wel bijna woord voor woord het VN- Zeerechtverdrag, maar vermeldt ze verder ook dat de *Spratly*- en *Paracel*- eilanden Vietnamese grondgebied zijn. Aangezien Vietnam soevereiniteit eist over zoveel eilanden, kan men zich afvragen welke gevolgen dit heeft voor haar maritieme grenzen rondom die “eilanden”. Zoals hierna besproken heeft Vietnam samen met Maleisië een aanvraag ingediend voor een breder continentaal plat.¹²¹ Voor beide staten wordt dit continentaal plat echter gemeten van aan de basislijn van de kust van hun vasteland. Dit impliceert dat beide landen erkennen dat de *Paracel*- en *Spratly*- groep “rotsen” of “bij eb droogvallende bodemverheffingen” zijn en dus maximaal 12- zeemijl aan territoriale zee kunnen creëren. Dit is een duidelijk standpunt, waarbij men aantoont dat men zich engageert om zich conform het VN- Zeerechtverdrag te gedragen en probeert overlappingsen zoveel

¹¹⁶ R. SMITH, “Maritime delimitation in the South China Sea: potentiality and challenges”, *Ocean Development & international law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, 219

¹¹⁷ Wet Nr. 311 van 31 december 1984, Maleisië, “Exclusive Economic Zone Act Number 311, An Act pertaining to the exclusive economic zone and certain aspects of the continental shelf of Malaysia and to provide for the regulations of activities in the zone and on the continental shelf and for matters connected therewith”, Kuala Lumpur, beschikbaar op <http://www.agc.gov.my/Akta/Vol.%207/Act%20311.pdf> ; P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 54

¹¹⁸ Wet van 21 juni 2012, Vietnam, “Law of the Sea of Viet Nam of 21 June 2012”, 3de Nationale Volksvergadering van de Socialistische Republiek Vietnam, 3de sessie, beschikbaar en vertaald op <http://vietnamnews.vn/politics-laws/228456/the-law-of-the-sea-of-viet-nam.html>; S. UMEDA, “Vietnam: New National Law Intensifies International Dispute”, Library of Congress, Washington, VS, 19 juli 2012, http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_l205403248_text

¹¹⁹ Art. 15 Vietnamese Wet, art. 3 Maleisische Wet; C. SCHOFIELD, “Increasingly contested waters? Conflicting maritime claims in the South China Sea”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 3, 5 september 2013, 11

¹²⁰ D. ANDERSON, “Methods of Resolving Maritime Boundary Issues”, *International Law Discussion Group Summary*, Chatham House, 14 februari 2006, <http://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/108176>, 4

¹²¹ Gezamenlijke indiening van Maleisië en Vietnam bij de CLCS, “Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Submissions to the CLCS, New York, VS, 6 mei 2009

mogelijk te vermijden. Bovendien werden ook enkele kaarten met coördinaten bij CLCS ingediend, die duidelijkheid schiepen bij de uiterste grenzen van de EEZ van beide landen.¹²²

30. Bij deze indiening in 2009 heeft Vietnam een aanvraag voor verlenging gedaan in het noordelijk gedeelte van de Zuid- Chinese en samen met Maleisië over het zuidelijk deel. Dit is duidelijk zichtbaar op afbeelding 1¹²³. Brunei heeft hierbij voorafgaande informatie opgestuurd en China en de Filipijnen hebben een reservatie gemaakt. De CLCS mag echter geen uitspraak doen over een conflict tussen maritieme grenzen, waardoor er ook geen uitspraak zal komen over het continentaal plat van de betrokken staten.¹²⁴ Deze Vietnamese-Maleisische inzending deed vooral het conflict helemaal heropleven, nadat het in een sluimerfase was geraakt.¹²⁵ Het lokte heel wat reactie uit bij China, waaronder het doorsturen van de “U- vormige lijn” naar de CLCS.¹²⁶ Dit was de eerste maal dat deze kaart bij een officieel document werd gevoegd en ze wordt in het volgende gedeelte¹²⁷ besproken.

31. De claims van Vietnam en Maleisië zijn min of meer duidelijk, aangezien men weet wat geëist wordt en op wat die eis is gebaseerd. Beide landen gebruiken wel rechte basislijnen en aanvaarden ook van elkaar dat deze gebruikt worden, hoewel ze volgens sommigen excessief zijn, iets wat bij vele Zuid- Oost Aziatische staten het geval is.¹²⁸ De Filipijnse eis

¹²² A. ESPINA, “Implications of the Submission of Claims for Extended Continental Shelf in the South China Sea”, *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series “Dojo”, Ritsumeikan Asia Pacific University, 21 januari 2013, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12002.pdf, 12; C. SCHOFIELD, I. TOWNSEND- GAULT, T. DAVENPORT, L. BERNARD en R. BECKMAN, *Beyond Territorial Disputes in the South China Sea. Legal Frameworks for the Joint Development of Hydrocarbon Resources*, Glos, Edward Elgar Publishing, 2013, 31; P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 52; R. BECKMAN, “The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 142, 2013, 148; R. BECKMAN en T. DAVENPORT, “CLCS submissions and claims in the South China Sea”, *Center For International Law*, University of Singapore, The Second International Workshop: The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Ho Chi Minh City, Vietnam, 10-12 november 2010, 9; T. THUY, “Politics, international law and the dynamics of recent developments in the South China Sea” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 259

¹²³ Zie *supra*, voor inhoudstafel

¹²⁴ A. ESPINA, “Implications of the Submission of Claims for Extended Continental Shelf in the South China Sea”, *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series “Dojo”, Ritsumeikan Asia Pacific University, 21 januari 2013, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12002.pdf, 4

¹²⁵ H. NONG, “*UNCLOS and Ocean Dispute Settlement. Law and Politics in the South China Sea*”, Oxon, Routledge, 2012, 1

¹²⁶ P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 52

¹²⁷ Zie *infra* randnummers 39-47

¹²⁸ C. THAYER, “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 14; P. DUTTON, “Viribus Mari Victoria? Power and Law in the South China

leek tot voor kort het voordeel van de duidelijkheid niet te hebben. Zij was gebaseerd op oude koloniale verdragen tussen kolonistoren als Spanje, het VK en de VS.¹²⁹ Pas in 2009 werd er, na een lange discussie, een duidelijke Filipijnse wet gestemd die de archipel- basislijn vastlegde volgens het principe uit het VN- Zeerechtverdrag. Deze wet beslaat echter enkel de onbetwiste hoofdarchipel van de Filipijnen. Voordien was het grondgebied groter, waardoor men zich nu afvroeg hoe dit moest worden gecombineerd met de Filipijnse eis over een deel van de *Spratly*- eilanden. Uiteindelijk werd dit opgelost door in de wet te schrijven dat de *Kalayaan*- groep en de *Scarborough Shoal* een “groep van eilanden zijn onder Filipijns soeverein gezag”, net zoals Vietnam gedaan heeft.¹³⁰ Dit lokte onmiddellijk een storm van protest uit van China en Vietnam, die dit zagen als een inbreuk op hun grondgebied. Ook blijft dit een vrij onduidelijke bepaling, omdat het niet zeker is of de Filipijnen de *Kalayaan*- groep beschouwen als “eilanden”, “rotsen” of “bij eb droogvallende bodemverheffingen” volgens art. 121 VN- Zeerechtverdrag. De zaak die de Filipijnen voor het arbitrage-tribunaal hebben gebracht, zoals besproken in randnummer 152 e.v., lijkt echter op dit vlak meer duidelijkheid te scheppen. De Filipijnen vragen immers dat enkele “eilanden” niet beschouwd worden als “eilanden”, maar eerder als rotsen of zelfs als bij eb droogvallende bodemverheffingen. Hierbij gaat het wel enkel om eilanden, rotsen of riffen die door China zijn bezet en niet om diegene die door andere staten zijn bezet.¹³¹ Maar het zou inconsistent zijn om enkel de door China bezette eilanden te beschouwen als rotsen of als bij eb droogvallende bodemverheffingen. Ook dringen de Filipijnen er bij dit tribunaal op aan om het VN- Zeerechtverdrag volledig van toepassing te verklaren.

32. Met betrekking tot de EEZ hebben de Filipijnen ook nog niet duidelijk aangetoond wat de precieze afbakening is van deze maritieme grens, maar het lijkt hierbij wel de

Sea”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, 2; R. BECKMAN, “The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 142, 2013, 145 e.v. ; S. BATEMAN, “Sovereignty as an Obstacle to Effective Oceans Governance and Maritime Boundary Making – The case of the South China Sea” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 204

¹²⁹ L. BAUTISTA, “The Philippine Treaty Limits and Territorial Waters Claim in International Law”, *Social Science Diliman*, Volume 5, nummer 1-2, januari 2008, December 2009, 110

¹³⁰ Wet Nr. 9522 van 10 maart 2009, Filipijnen, “An act to amend certain provisions of Republic Act no. 3046, as amended by Republic Act no. 5446, to define the archipelagic baseline of the Philippines and for other purposes”, 10 maart 2009, Manila, beschikbaar op http://www.lawphil.net/statutes/repacts/ra2009/ra_9522_2009.html; R. SMITH, “Maritime delimitation in the South China Sea: potentiality and challenges”, *Ocean Development & international law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, 219-220

¹³¹ R. BECKMAN, “The Philippines v. China Case and the South China Sea Disputes”, *Center for International Law*, University of Singapore, Asia Society / LKY SPP Conference South China Sea: Central to Asia-Pacific Peace and Security, Panel 3: Roles of International Law and Governance, New York, VS, 13-15 maart 2013, 2-11

maximumgrens uit het VN- Zeerechtverdrag te willen volgen. Voor het continentaal plat hebben de Filipijnen hetzelfde probleem als Brunei. Beide staten hebben nog niet duidelijk gemaakt wat precies hun continentaal plat is.¹³² Brunei heeft wel voorlopige informatie ingediend als reactie op de gezamenlijke indiening bij de CLCS door Maleisië en Vietnam. Hierin toonde het de intentie aan om haar desbetreffende grenzen aan te tonen, maar het heeft dit nog niet gedaan.¹³³ Gezien de ligging van Brunei lijkt het maar logisch dat indien Maleisië haar continentaal plat kan verlengen, dit ook voor Brunei het geval is.¹³⁴ Brunei heeft echter nog geen officiële aanvraag ingediend, maar het lijkt haar continentaal plat te willen verlengen tot 350- zeemijl, zoals blijkt uit een kaart uit 1988.¹³⁵

33. Ter conclusie kan men stellen dat zowel Vietnam, Maleisië, Brunei en de Filipijnen bereid zijn het VN- Zeerechtverdrag te volgen en dit ook grotendeels doen, maar op sommige vlakken nog niet duidelijk hebben meegedeeld wat ze precies eisen.¹³⁶ Vaak wordt enkel de afstand van de maritieme grenzen voor de, soms excessieve, basislijnen geponeerd, zonder de precieze afbakening aan te tonen. Dit heeft onvermijdelijk tot gevolg dat ook de bovenvermelde maritieme grenzen, zonder rekening te houden met de eilanden, overlappen. Men kan echter niet precies afleiden hoe groot die overlappingsen zijn, aangezien de grenzen niet duidelijk zijn aangetoond. Zo zijn er overlappingsen van de EEZ en/of het continentaal plat tussen Maleisië en Brunei, Maleisië en de Filipijnen¹³⁷, Taiwan en de Filipijnen, Vietnam en China, maar ook Indonesië heeft overlappende maritieme grenzen met de Filipijnen, Vietnam en Maleisië die men probeert vast te leggen.¹³⁸ Gezien Vietnam en Maleisië een

¹³² P. DUTTON, "Three disputes and three objectives; China and the South China Sea", *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 53

¹³³ Voorlopige Informatie Brunei bij de CLCS, "Brunei Darussalam's Preliminary Submission concerning the Outer Limits of its Continental Shelf", Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Preliminary Information to the CLCS, New York, VS, 2 april 2009; G. POLING, "Recommendations from the CSIS South China Sea Conference", *Center for Strategic and International Studies*, Washington DC, 13 juni 2013, <https://csis.org/publication/recommendations-csis-south-china-sea-conference>

¹³⁴ A. ESPINA, "Implications of the Submission of Claims for Extended Continental Shelf in the South China Sea", *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series "Dojo", Ritsumeikan Asia Pacific University, 21 januari 2013, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12002.pdf, 7

¹³⁵ H. NONG, "UNCLOS and Ocean Dispute Settlement. Law and Politics in the South China Sea", Oxon, Routledge, 2012, 20; C. SCHOFIELD, I. TOWNSEND- GAULT, T. DAVENPORT, L. BERNARD en R. BECKMAN, *Beyond Territorial Disputes in the South China Sea. Legal Frameworks for the Joint Development of Hydrocarbon Resources*", Glos, Edward Elgar Publishing, 2013, 31

¹³⁶ R. CRONIN en Z. DUBEL, "Maritime Security in East Asia: Boundary Disputes, Resources, and the Future of Regional Stability", *The Stimson Center*, februari 2013, http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/MARITIME_TERRITORIAL_DISPUTES_AND_EAST_ASIA_2.pdf, 9

¹³⁷ Mede ook door het territoriumgeschil over Noord- Borneo

¹³⁸ G. POLING, "The South China Sea in Focus. Clarifying the Limits of Maritime Dispute", *Center for Strategic and International Studies*, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Washington, VS, juli 2013, 10; MANILA BULLETIN, "PH, Indonesia agree on maritime boundaries", 27 februari 2014,

gezamenlijke aanvraag hebben ingediend ter verlenging van hun continentaal plat, is het onvermijdelijk dat beiden hetzelfde opeisen en dus ook hier overlappende continentaal plateaus hebben. Voor al deze overlappings bepalen de artikelen 74 en 83 dat er een “billijke oplossing” moet gevonden worden in de vorm van een overeenkomst of een verwijzing naar een tribunaal uit deel XV, zoals besproken in randnummers 54-55. In de Zuid- Chinese Zee zijn echter nog maar twee delimitatie- overeenkomsten bereikt, namelijk in de Golf van Tonkin en tussen Maleisië en Brunei.¹³⁹ Daarnaast overlappen al deze maritieme grenzen ook nog met de mogelijke maritieme grenzen rondom de eilanden. Toch lijken alle betrokken staten, behalve China, de betwiste zone te willen beperken door zoveel mogelijk “eilanden”, ten hoogste als rotsen te beschouwen die slechts een 12- zeemijl territoriale zee hebben.

c) De ambiguïteit van de Chinese en Taiwanese claim

i) Algemeen

34. Zoals gesteld zijn de claims van Maleisië, Brunei, de Filipijnen en Vietnam niet altijd even duidelijk. Vele grenzen zijn nog niet vastgelegd, noch heeft men de precieze omvang ervan bepaald. Er is echter wel de bereidheid om het VN- Zeerechtverdrag te volgen. China en Taiwan zijn daarentegen veel minder duidelijk. De meest wederkerende aanduiding van hun eis is de “U- vormige lijn”, waar maar liefst 80% tot 90% van de Zuid- Chinese Zee onder valt.¹⁴⁰ Niemand weet of hiermee wordt bedoeld dat men soevereiniteit wil over de gehele Zee, over de eilanden en hun maritieme grenzen of dat men bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag wil volgen, verlengd met “historische rechten”. In dit gedeelte wordt deze “U- vormige lijn” besproken, samen met de andere relevante Chinese wetten en worden deze bronnen aan het internationaal recht getoetst.

35. In principe moet men een onderscheid maken tussen Taiwan en China, maar hun beide eisen zijn gebaseerd op dezelfde “U- vormige lijn”. Nog voor de splitsing van de Republiek China is deze lijn immers in 1947 boven water gekomen als een officieus document. Taiwan bezet echter slechts één *Spratly*- eilanden en heeft dus een marginale militaire aanwezigheid

<https://ph.news.yahoo.com/ph-indonesia-agree-maritime-boundaries-200210228.html>; R. O' ROURKE, “Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress”, Congressional Research Service, Report for Congress, 14 maart 2014, <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R42784.pdf>, 8; THE JAKARTA POST, “RI, Philippines set to sign boundary treaty”, 25 februari 2014, <http://www.thejakartapost.com/news/2014/02/25/ri-philippines-set-sign-boundary-treaty.html>; VIETNAM NEWS, “Viet Nam circulates report on UNCLOS implementation”, 12 december 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/233975/viet-nam-circulates-report-on-unclos-implementation.html>

¹³⁹ Zie *infra* randnummers 66-67 en 72

¹⁴⁰ S. CACERES, *China's Strategic Interests in the South China Sea: Power and Resources*, Oxon, Routledge, 2013, 112

in het gebied.¹⁴¹ Bovendien beseft het dat het bijna onmogelijk haar claim kan verdedigen en lijkt het eerder een diplomatische oplossing te willen zoeken. Daarnaast bevindt het zich in een moeilijke positie ten aanzien van China, waardoor het wordt uitgesloten van de meeste regionale onderhandelingsmogelijkheden. De reden hiervoor is de “*One China- Policy*”, waarbij staten slechts officiële diplomatieke betrekkingen mogen onderhouden met één van de twee China’s. Alle betrokken staten in dit conflict hebben gekozen voor Peking in plaats van Taipei.¹⁴² Gezien deze *low- profile-* houding en de kleine aanwezigheid in de Zuid- Chinese Zee wordt Taiwan in deze thesis slechts zelden besproken en wordt vooral gefocust op het andere China.

ii) Chinese wetten en besluiten

36. Sinds de jaren ’70 spreken Chinese overheidsbronnen over “*indisputable sovereignty over the South China Sea islands and adjacent waters*”.¹⁴³ Hoe men de omvang van deze uitspraak moet beoordelen wordt verder¹⁴⁴ besproken, maar op de eerste plaats is het belangrijk te onderzoeken wat de Chinese wet precies vermeldt over de Zuid- Chinese Zee.

37. Door de ratificatie van het VN- Zeerechtverdrag was China immers gedwongen dit verdrag in nationaal recht om te zetten. Dit gebeurde in 1992 voor de territoriale zee en de aansluitende zone en de desbetreffende wet vermeldt uitdrukkelijk dat rond de *Spratly-* en *Paracel-* eilanden deze zones vastgelegd worden.¹⁴⁵ Daaropvolgend werden in 1996 de basislijnen vastgelegd rond de *Paracel-* eilanden aan de hand van rechte basislijnen, waardoor de maritieme grenzen zich zeer ver uitstrekken. Rond de *Spratly*’s werden echter geen basislijnen vastgelegd.¹⁴⁶ In 1998 volgt dan de wet die de Chinese EEZ en haar continentaal

¹⁴¹ J. HOLMES, “Taiwan and the South China Sea”, *The Diplomat*, 22 augustus 2012, <http://thediplomat.com/2012/08/taiwan-and-the-south-china-sea/>; Y. CHEN, “The Dispute in the South China Sea and Taiwan’s Approach”, Paper, Tamkang University, New Taipei City, Taiwan, 2011-2012, <http://tkuir.lib.tku.edu.tw:8080/dspace/retrieve/52808/2011-DECEMBER%20The%20Dispute%20in%20the%20South%20China%20Sea%20and%20Taiwan'.pdf>, 6

¹⁴² K. HE, *Institutional Balancing in the Asia Pacific: Economic Interdependence and China’s Rise*, Oxon, Routledge, 2009, 41

¹⁴³ M. TAYLOR-FRAVEL, “China’s Strategy in the South China Sea”, *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 33, nummer 3, december 2011, 294

¹⁴⁴ Zie *infra* randnummer 40

¹⁴⁵ Art. 2 Wet van 25 februari 1992, China, “Law on the Territorial Sea and the Contiguous Zone”, 24ste bijeenkomst van het Nationaal Volkscongres op 25 februari 1992, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/CHN_1992_Law.pdf; R. BECKMAN en T. DAVENPORT, “CLCS submissions and claims in the South China Sea”, *Center For International Law*, University of Singapore, The Second International Workshop: The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Ho Chi Minh City, Vietnam, 10-12 november 2010, 5

¹⁴⁶ Verklaring, China, “Declaration of the Government of the People’s Republic of China on the Baselines of the Territorial Sea of the People’s Republic of China”, 15 mei 1996, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for

plat bepaalt, maar waarin de eilanden echter niet vermeld worden.¹⁴⁷ Het is dus giswerk of China deze grenzen wel of niet claimt en of zij de *Spartly*- en *Paracel*- groep als “eilanden” beschouwt, dan wel als rotsen of als bij eb droogvallende bodemverheffingen. In art. 14 van deze wet staat wel dat ze de “historische rechten” van China niet aantast. Dit obscuur artikel laat veel ruimte om de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag te omzeilen, en kan dan ook ruime gevolgen hebben in de Zuid- Chinese Zee.¹⁴⁸

38. Ondanks de onduidelijke afbakening van maritieme grenzen, kunnen de Chinese wetten toch ook conform het VN- Zeerechtverdrag geïnterpreteerd worden. China heeft echter ook een kaart met een “*Nine- dash line*” of “*U- shaped line*” uitgevaardigd. Zoals hierna besproken toont deze kaart aan dat het twijfelachtig is dat China haar eigen wetten ook werkelijk conform het VN- Zeerechtverdrag wil interpreteren. Het land houdt het echter niet bij woorden en lijkt haar jurisdictie over praktisch de gehele zee door te drukken. Het meest pertinente voorbeeld is de jaarlijks wederkerende visserijban. Twee tot drie maanden lang mag bijna geen enkele visser het gebied bevissen en China wil dit ook ten aanzien van Filipijnse en Vietnamese vissers afdwingen in betwiste gebieden ver van haar vasteland.¹⁴⁹ Naast deze ban is er op 1 januari 2014 een zeer controversiële regelgeving in werking getreden, uitgevaardigd door de Hainan- provincie. Onder deze provincie werden ook de eilanden en omliggende wateren in de Zuid- Chinese Zee ingedeeld. Volgens deze regels moeten alle schepen, die in de geclaimde wateren vissen, eerst toestemming krijgen van de

Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/CHN_1996_Declaration.pdf; T. THUY, “Politics, international law and the dynamics of recent developments in the South China Sea” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 257

¹⁴⁷ Wet van 26 juni 1998, China, “Exclusive Economic Zone and Continental Shelf Act”, 9de volkscongres, 26 juni 1998, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/chn_1998_eez_act.pdf

¹⁴⁸ M. TAYLOR-FRAVEL, “China’s Strategy in the South China Sea”, *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 33, nummer 3, december 2011, 294

¹⁴⁹ H. DANG VU, “A Bilateral Network of Marine Protected Areas Between Vietnam and China: An Alternative to the Chinese Unilateral Fishing Ban in the South China Sea?”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 2, 2013, 146; R. WADHWANEY, “Vietnam slams China’s 10-week fishing ban in South China Sea”, *Asia Pacific Defense Forum*, 23 mei 2013, http://apdforum.com/en_GB/article/rmiap/articles/online/features/2013/05/23/china-fishing-fleet; S. TIEZZI, “China to Foreign Fishing Boats: ‘Get Out’ of South China Sea”, *The Diplomat*, 7 maart 2014, <http://thediplomat.com/2014/03/china-to-foreign-fishing-boats-get-out-of-south-china-sea/>; Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 254

Chinese autoriteiten.¹⁵⁰ Dit zou willen zeggen dat men bijna in de gehele Zee toestemming moet vragen aan China als men wil vissen.

Ook het feit dat zij voor de Vietnamese kust en nabij *Reed Bank* olie- exploratie wil tegenhouden en zelf de olievelden aanbiedt aan bedrijven¹⁵¹, toont aan dat zij de zeebodem in dit gebied beschouwt als binnen haar exclusieve jurisdictie.¹⁵² Het blijft echter de vraag op wat China deze jurisdictie baseert en het lijkt deze vraag moedwillig niet te willen beantwoorden. Omdat ze nooit letterlijk haar argumenten heeft gegeven, kan ze er ook niet op beoordeeld worden. Het zorgt ervoor dat China in een grijze zone kan opereren en dus à la carte haar positie kan veranderen.¹⁵³

iii) De ambiguïteit van de Chinese “*Nine- Dash- Line*” of “U- Vormige lijn”¹⁵⁴

1) *Algemeen: “de U- Vormige lijn”*

39. In 1947 gaf de regering van de toenmalige Republiek China officieus een kaart uit die haar claim over de Zuid- Chinese Zee moest weerspiegelen. Zij was sterk gelijkend op de huidige “U- vormige lijn” en in 1949, na de revolutie, nam ze haar definitieve vorm aan. Ze vindt haar oorsprong in verschillende, door particulieren uitgegeven kaarten, zonder dat de kaart ooit in een officieel document is teruggevonden.¹⁵⁵ In 2009 kwam daar verandering in, wanneer deze kaart bij de CLCS werd geplaatst als reactie op de gezamenlijke aanvraag van een breder continentaal plat door Vietnam en Maleisië. Ze werd vergezeld met twee onduidelijke *notes verbales* op 7 mei 2009 en één op 14 april 2011¹⁵⁶. De kaart geeft een

¹⁵⁰ BBC NEWS ASIA, “US: China new sea rules 'provocative'”, 10 januari 2010, <http://www.bbc.com/news/world-asia-25666849>; THE ECONOMIST, “The South China Sea Hai- Handed”, 18 januari 2014, <http://www.economist.com/news/asia/21594355-china-creates-adiz-fish-hai-handed>

¹⁵¹ Zie *infra* bijlage 1.1 en randnummer 105

¹⁵² J. LAUDE, “China raring to seize oil-rich Reed Bank – Golez”, *The Philippine Star*, 20 maart 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/03/20/1302925/china-raring-seize-oil-rich-reed-bank-golez>; REUTERS, “China says expels Philippine from disputed shoal”, 10 maart 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/03/10/us-china-philippines-idUSBREA290H620140310>; VIETNAM NEWS, “PetroVietnam protests over China's oil grab”, 28 juni 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/226720/etrovietnam-protests-over-chinas-oil-grab.html>

¹⁵³ G. POLING, “The South China Sea in Focus. Clarifying the Limits of Maritime Dispute”, *Center for Strategic and International Studies*, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Washington, VS, juli 2013, 2

¹⁵⁴ Voor een kaart, zie *supra* afbeelding 1, voor de inhoudstafel

¹⁵⁵ R. SMITH, “Maritime delimitation in the South China Sea: potentiality and challenges”, *Ocean Development & international law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, 224; Z. KEYUAN, *Law of the sea in East Asia. Issues and prospects*, Oxon, Routledge Studies in International law, 2005, 49

¹⁵⁶ Note Verbal CML/17/2009 bij CLCS, China, reactie op: “Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of VietNam”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Submissions to the CLCS, New York, VS, 7 mei 2009; Note Verbal CML/8/2011 bij CLCS, China, reactie op: “Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the

omringd gebied aan dat ongeveer de gehele Zuid- Chinese Zee beslaat. Op deze kaart ligt het meest zuidelijke punt van het Chinese territorium aan *James Shoal*, net voor de kust van Maleisië en 1800 kilometer verwijderd van het Chinese vasteland.

40. Voor 2009 leek de Chinese eis beperkt tot de eilanden en hun maritieme grenzen.¹⁵⁷ Sinds de officiële uitgave van de kaart is het echter moeilijk vast te stellen welke waarde deze kaart heeft in het internationaal recht en wat China er nu juist mee bedoelt. Een kaart *an sich* is natuurlijk geen voldoende bewijs voor een bepaalde titel over een gebied.¹⁵⁸ Het staat wel vast dat de eis gebaseerd is op historische argumenten, maar men gebruikt hier verschillende termen voor. Soms spreekt men van “historische titel”, dan weer van “historische rechten” of van “historische wateren”. Ten gevolge van deze twijfel zijn er verschillende interpretaties van de kaart opgedoken bij Chinese rechtsgeleerden en bij de internationale gemeenschap.¹⁵⁹ Zowel bij de “historische wateren” als bij de “historische rechten”- interpretatie van de “U-vormige lijn” moet men er rekening mee houden dat deze interpretaties niet gebaseerd zijn op officiële argumenten vanuit de Chinese hoek. Het is louter speculatie van Chinese en andere rechtsgeleerden, waardoor het onmogelijk is om een sluitende weerlegging te geven van de verklaringen. Een officiële argumentatie blijft tot op dit moment achterwege. China stelde in haar *note verbale* bij haar indiening van de “U- vormige lijn” bij de VN in 2009 hetvolgende: “*China has indisputable sovereignty over the islands in the South China Sea and the adjacent waters, and enjoys sovereign rights and jurisdiction over the relevant water as well as the seabed and subsoil thereof*”¹⁶⁰. Samen met de “U- vormige lijn” bekeken, is het moeilijk de exacte wil van China te begrijpen. Willen ze een volledige soevereiniteit binnen de lijn of slechts een bepaalde jurisdictie? Gaat het louter om de eilanden en hun maritieme grenzen of strekt de Chinese eis zich verder uit? Deze onduidelijkheid blijkt enkel uit woorden. Qua daden is het duidelijk dat de Chinese marine en kustwacht patrouilleert in bijna de gehele zee,

Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of VietNam”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Submissions to the CLCS, New York, VS, 14 april 2011; A. HU, “South China Sea: Troubled waters or a Sea of Opportunity?” in A. HU en T. MCDORMAN, *Maritime Issues in the South China Sea*, Oxon, Routledge, 2013, 2

¹⁵⁷ T. THUY, “China’s U-shaped Line in the South China Sea: Possible Interpretations, Asserting Activities and Reactions from Outside”, Paper presented at the Conference on “The Practices of the UNCLOS and the Resolution of South China Sea Disputes”, Graduate Institute of Political Science, National Taiwan University, Institute of the Law of the Sea, Taipei, Taiwan, 3-4 september 2012, 7

¹⁵⁸ F. DUPUY en P.M. DUPUY, “A legal analysis of China’s Historic rights claim in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, 131; M. MALEK, “A legal assessment of China’s historic claims in the South China Sea”, *Australian Journal of Maritime & Ocean Affairs*, volume 5, nummer 1, maart 2013, 33

¹⁵⁹ H. NONG, “Interpreting the U-shape Line in the South China Sea”, *China – US Focus*, Peace & Security, 15 mei 2012, <http://www.chinausfocus.com/peace-security/interpreting-the-u-shape-line-in-the-south-china-sea/>

¹⁶⁰ A. HU, “South China Sea: Troubled waters or a Sea of Opportunity?” in A. HU en T. MCDORMAN, *Maritime Issues in the South China Sea*, Oxon, Routledge, 2013, 2

waardoor de vraag naar verantwoording hiervoor zeer prangend is.¹⁶¹ Algemeen wordt aangenomen dat er 3 verschillende interpretatiemogelijkheden zijn.¹⁶²

2) De “U- vormige lijn” als aanduiding van de soevereine territoriale wateren van China, volgens het concept van “historische wateren”

41. De eerste, meest bekritiseerde en controversiële zienswijze is diegene waar China de eilanden claimt en de zee binnen de lijn beschouwt als interne wateren of territoriale zee, waar ze dezelfde soevereiniteit over heeft als over land, op het recht van onschuldige doorvaart in de territoriale zee na.¹⁶³ Dit is door verschillende Chinese geleerden beschreven als “*indisputable sovereignty over the South China Sea*”¹⁶⁴, of zelfs als “eigendom van China”¹⁶⁵. Dit zou *contra* het VN- Zeerechtverdrag zijn, omdat men volgens dit verdrag slechts soeverein gezag en jurisdictie kan hebben over bepaalde, gelimiteerde gebieden.¹⁶⁶ Iedere andere claim zou excessief zijn en kan bijgevolg niet onderbouwd worden aan de hand van het verdrag.

42. Volgens sommige Chinese geleerden valt het gebied dan weer binnen de “historische wateren” van China, een moeilijk te verklaren term.¹⁶⁷ Er is een link met de historische argumenten over de eilanden, maar over de zee spreekt men eerder van “historische

¹⁶¹ I. STOREY, “The South China Sea Dispute (Part 2): Friction to Remain the Status Quo”, *China Brief*, volume 13, nummer 13, 21 juni 2013, 3

¹⁶² D. HUY, “China’s “U-shaped Line” in the South China Sea”, *Asia Sentinel*, Yale Online, 24 september 2012, <http://yaleglobal.yale.edu/content/chinas-u-shaped-line-south-china-sea>; H. NONG, “Interpreting the U-shape Line in the South China Sea”, *China – US Focus*, Peace & Security, 15 mei 2012, <http://www.chinausfocus.com/peace-security/interpreting-the-u-shape-line-in-the-south-china-sea/>; P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, Volume 64, nr. 4, 54 – 55

¹⁶³ J. DELISLE, “Troubled Waters: China's Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, 614; P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, Volume 64, nr. 4, 45; T. THUY, “China’s U-shaped Line in the South China Sea: Possible Interpretations, Asserting Activities and Reactions from Outside”, Paper presented at the Conference on “The Practices of the UNCLOS and the Resolution of South China Sea Disputes”, Graduate Institute of Political Science, National Taiwan University, Institute of the Law of the Sea, Taipei, Taiwan, 3-4 september 2012, 2

¹⁶⁴ C. HAO, “China's sovereignty over South China Sea indisputable”, *China.org*, 23 mei 2012, http://www.china.org.cn/opinion/2012-05/23/content_25454569.htm; J. POMPFRET, “Beijing claims 'indisputable sovereignty' over South China Sea”, *The Washington Post*, 31 juli 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/07/30/AR2010073005664.html>; P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 45

¹⁶⁵ P. GUANGQIAN, “China’s Maritime Rights and Interests” in P. DUTTON, “Military Activities in the EEZ: A U.S.- China Dialogue on Security and International Law in the Maritime Commons”, *Naval War College*, China Maritime Studies Institute, China Maritime study, nummer 7, Newport, VS, december 2010, 15-23

¹⁶⁶ Zie *supra* randnummers 22-27

¹⁶⁷ J. YONGKE, “There exists no question of redelimiting boundaries in the Southern Sea”, vertaald in M. STRUPP, “Maritime and insular claims of the PRC in the South China Sea under international law”, *Zeitschrift für Chinesisches Recht*, volume 11, 2004, 1-16

wateren”.¹⁶⁸ BOUCHEZ stelt dat “historische wateren, wateren zijn waarover de kuststaat, in tegenstelling tot de algemene regels van internationaal recht, duidelijk, effectief en continue, over een substantiële tijd, soevereine rechten uitoefent met de toestemming van andere staten”.¹⁶⁹ Dit vertoont gelijkenissen met het nauwere begrip van historische baaien.¹⁷⁰ Het IGH beschouwt “historische wateren” als “wateren die beschouwd worden als interne wateren, maar die dit niet zouden zijn zonder historische titel” in de *Fisheries*- zaak en de *El Salvador/Honduras*- zaak.¹⁷¹ Het is dus een regime, waarvan geen sprake is in het VN-Zeerechtverdrag, dat zou afwijken van dit verdrag. Iedere zaak moet dan ook op haar grieven worden onderzocht, gezien er geen concreet internationaal regime is van “historische wateren”.¹⁷² In de *Fisheries*- zaak hield het IGH rekening met zaken als de specifieke vorm van de Noorse kust, met veel baaien, inhammen, eilandjes enz..., samen met de nabijheid van deze elementen bij het Noorse vasteland en de unieke traditionele economische afhankelijkheid van deze wateren.¹⁷³ Hierdoor mocht men de basislijnen meten van aan deze specifieke elementen, waardoor de wateren binnen de basislijnen historische interne wateren werden. De Noorse kust is echter moeilijk te vergelijken met de Zuid- Chinese Zee. In de Zuid- Chinese Zee kan men niet spreken van de “nabijheid” van het Chinese vasteland of van een voldoende link ermee.¹⁷⁴ De geclaimde *James Shoal* ligt bijvoorbeeld 1800 kilometer van Hainan. Men kan ook niet spreken van exclusieve economische afhankelijkheid, gezien niet enkel Chinese vissers of handelaars gebruik maakten van de Zee.

Daarnaast moet er aan enkele voorwaarden zijn voldaan vooraleer men zou kunnen spreken over “historische wateren”. Zo moet er een effectief overheidsgezag zijn of een effectief en exclusief soeverein gebruik over een continue en substantiële periode, met toestemming of

¹⁶⁸ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 38

¹⁶⁹ L. BOUCHEZ, *The regime of bays in International Law*, Leiden, Styhoff, 1964, 281.

¹⁷⁰ C. SYMMONS, *Historic Waters in the Law of the Sea: A Modern Re-Appraisal*, Leiden, Martinus Nijhof Publishers, 2008, 1

¹⁷¹ IGH, *Fisheries Case*, VK/Noorwegen, 18 december 1951, *I.C.J. Reports* 1951, p. 130; IGH, *Land, Island and Maritime Frontier Dispute*, El Salvador/Honduras, 11 september 1992, *I.C.J. Reports* 1992, p. 588, § 384 ; M. MALEK, “A legal assessment of China’s historic claims in the South China Sea”, *Australian Journal of Maritime & Ocean Affairs*, volume 5, nummer 1, maart 2013, 31

¹⁷² IGH, *Case Concerning the Continental Shelf*, Tunesië/Libië, 24 februari 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 74, §100

¹⁷³ IGH, *Fisheries Case*, VK/Noorwegen, 18 december 1951, *I.C.J. Reports* 1951, p. 132 e.v.

¹⁷⁴ P. DUTTON, “Three disputes and three objectives; China and the South China Sea”, *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, 47; UNITED NATIONS, OFFICE FOR OCEAN AFFAIRS AND THE LAW OF THE SEA, “The Law of the Sea; Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea”, New York, VS, 1989, http://www.un.org/depts/los/doalos_publications/publicationtexts/The%20Law%20of%20the%20Sea_Baselines.pdf, 26

minstens berusting van andere staten. Dit zijn zeer strenge benodigdheden, die men op historische basis moet onderzoeken en die bijgevolg verbonden zijn met de historische claims over de eilanden zelf. China maakt binnen deze historische claim ook klaarblijkelijk geen onderscheid tussen de eilanden en de zee of zeebodom.¹⁷⁵ Uit het gedeelte over de soevereiniteit over de eilanden¹⁷⁶ bleek dat de historische argumenten over het continue overheidsgezag over de eilanden waarschijnlijk ongegrond zijn. Naar analogie is dan ook de “historische wateren”- claim moeilijk te verantwoorden. Ook protesteerden de omliggende landen meer dan eens de Chinese claims, waardoor “berusting” ook geen voldoende argument is. Zelfs indien men aan deze voorwaarden zou voldoen dan zijn zulke ruime “historische wateren” nog steeds *contra* het VN- Zeerechtverdrag.¹⁷⁷ De “historische wateren”- claim van China staat bijgevolg op zeer losse schroeven en is internationaalrechtelijk onmogelijk te verantwoorden.

3) *Historische Rechten*

43. Een vaker voorkomende interpretatie insinueert dat de “U- vormige lijn” gebaseerd is op “historische rechten”. Historische rechten zijn volgens SYMMONS niet volledig hetzelfde als historische wateren, hoewel beiden slechts een gelimiteerd rol spelen in het internationaal recht. Historische rechten duiden op een bepaalde vorm van jurisdictie die een staat heeft over de zee, waarbij ze dit niet gehad zou hebben volgens de normale regels van internationaal recht.¹⁷⁸ Het zijn rechten, gevestigd door een historisch proces en gebaseerd op een bepaald gedrag over een lange periode. Men kan als voorbeeld historische visserijrechten aanhalen,

¹⁷⁵ IGH, *Fisheries Case*, VK/Noorwegen, 18 december 1951, *I.C.J. Reports* 1951, p. 130; J. DELISLE, “Troubled Waters: China’s Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, 617; L. BERNARD, “The Effect of Historic Fishing Rights In Maritime Boundaries Delimitation”, *Law of the Sea Institute*, UC Berkeley Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference LOSI, conference paper: “Securing the Ocean for the Next Generation, Seoul, Zuid- Korea, 21-24 mei 2012, 3-4; M. MALEK, “A legal assessment of China’s historic claims in the South China Sea”, *Australian Journal of Maritime & Ocean Affairs*, volume 5, nummer 1, maart 2013, 32; T. THUY, “China’s U-shaped Line in the South China Sea: Possible Interpretations, Asserting Activities and Reactions from Outside”, Paper presented at the Conference on “The Practices of the UNCLOS and the Resolution of South China Sea Disputes”, Graduate Institute of Political Science, National Taiwan University, Institute of the Law of the Sea, Taipei, Taiwan, 3-4 september 2012, 2; Z. KEYUAN, “Historic Rights in International Law and in China’s Practice”, *Ocean Development & International Law*, volume 32, nummer 2, 2001, 151

¹⁷⁶ Zie *supra* randnummer 17

¹⁷⁷ F. DUPUY en P.M. DUPUY, “A legal analysis of China’s Historic rights claim in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, 138

¹⁷⁸ C. SYMMONS, *Historic Waters in the Law of the Sea: A Modern Re-Appraisal*, Leiden, Martinus Nijhof Publishers, 2008, 4; Y. BLUM, “Historic Rights”, in R. BERNHARDT, *Encyclopaedia of Public International Law*, Amsterdam, North Holland Publishing, 1984, 120; F. DUPUY en P.M. DUPUY, “A legal analysis of China’s Historic rights claim in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, 136; Z. KEYUAN, “Historic Rights and Joint Development”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 2

zoals in de zaak Eritrea vs. Yemen.¹⁷⁹ In dit geval gaat het dus duidelijk over “jurisdictie”, niet over “soevereiniteit”, gezien slechts een bepaalde materie onder het gezag van een staat zou vallen.¹⁸⁰ Het is dus geen soevereiniteitsclaim over interne wateren, zoals bij “historische wateren” het geval is en bovendien is het geen exclusief, *erga omnes* recht.¹⁸¹

44. Daar waar de term “historische wateren” niet voorkomt in een officieel Chinees overheidsdocument, stelt de Chinese wet van 26 juni 1998, die de maritieme grenzen vastlegt volgens het VN- Zeerechtverdrag, in art. 14, dat “*geen enkele bepaling van deze wet de historische rechten van China aantast*”.¹⁸² Ook de hoger vermelde *note verbale* spreekt over “*sovereign rights*”. Dit lijkt aan te geven dat China naast de eilanden en hun verdragsrechtelijke maritieme grenzen, ook historische rechten beweert te hebben op alle wateren buiten deze grenzen.¹⁸³ Deze rechten zouden dan visserijrechten, navigatierechten en rechten op exploitatie en exploratie van andere natuurlijke bronnen kunnen zijn. Indien men dit zou volgen, komt de Chinese claim neer op een soevereiniteit van de eilanden, samen met de maritieme grenzen gebaseerd op het VN- Zeerechtverdrag, met daarenboven “historische rechten” op de wateren die zich uitstrekken buiten die maritieme grenzen.¹⁸⁴

45. De voorwaarden voor “historische rechten” zijn dezelfde als die voor “historische wateren”, namelijk een continue en daadwerkelijke uitoefening van de activiteit waarop men een recht beweert te hebben, zonder substantiële tegenspraak van andere staten.¹⁸⁵ Hoewel de “historische rechten” geen exclusief recht zijn, toont de in randnummer 38 vermelde visserijban en regelgeving wel aan dat China beweert als enige haar visserijregels te mogen toepassen. Men kan met grote zekerheid stellen dat Chinese vissers hun job uitvoerden in de betwiste wateren, maar ook vissers van de andere staten deden dit. Vietnam haalt bijvoorbeeld

¹⁷⁹ PHA, Eritrea/Yemen, Award of the tribunal in the second stage: maritime delimitation, 17 december 1999, §31

¹⁸⁰ M. MALEK, “A legal assessment of China’s historic claims in the South China Sea”, *Australian Journal of Maritime & Ocean Affairs*, volume 5, nummer 1, maart 2013, 32

¹⁸¹ IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Qatar/Bahrain, 16 maart 2001, *I.C.J. Reports* 2001, p. 112, § 235-236

¹⁸² Wet van 26 juni 1998, China, “Exclusive Economic Zone and Continental Shelf Act”, 9de volkscongres, 26 juni 1998, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/chn_1998_eez_act.pdf

¹⁸³ H. NONG, “Interpreting the U-shape Line in the South China Sea”, *China – US Focus*, Peace & Security, 15 mei 2012, <http://www.chinausfocus.com/peace-security/interpreting-the-u-shape-line-in-the-south-china-sea/>

¹⁸⁴ OBSERVER RESEARCH FOUNDATION, “Special Interview: ‘Increased military presence in South China Sea a concern for all nations’”, *National Institute for South China Sea Studies*, 14 januari 2013, http://www.nanhai.org.cn/en/news_detail.asp?newsid=4836

¹⁸⁵ L. BERNARD, “The Effect of Historic Fishing Rights In Maritime Boundaries Delimitation”, *Law of the Sea Institute*, UC Berkeley Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference LOSI, conference paper: “Securing the Ocean for the Next Generation, Seoul, Zuid- Korea, 21-24 mei 2012, 4

dezelfde argumenten m.b.t. het traditioneel gebruik van visgronden aan.¹⁸⁶ Het zal bijgevolg zeer moeilijk worden voor China om exclusieve jurisdictie te verkrijgen aan de hand van “historische rechten”.

4) Aanduiding van de eilandclaims

46. Dit is de minst controversiële verklaring van de “U- vormige lijn”.¹⁸⁷ China zou dan alle eilanden, riffen, zandbanken en archipels opeisen binnen de vastgestelde lijn, samen met alle maritieme grenzen die kunnen afgeleid worden van de eilanden. Volgens deze interpretatie eist China de soevereiniteit op van de eilanden en de maritieme grenzen op basis van het VN- Zeerechtverdrag. Hiermee zijn ze dan in concurrentie met de andere eisers.¹⁸⁸

47. De vraag blijft echter hoe China dan het Zeerechtverdrag interpreteert. Gezien de verschillende confrontaties in gebieden ver van haar vasteland en zelfs ver van de eilanden *sensu stricto*, is het duidelijk dat zij dit op de ruimst mogelijke manier wil doen. Voor de *Paracel*- eilanden werden de rechte basislijnen reeds vastgelegd¹⁸⁹ en China eist dan ook alle maritieme grenzen, ook een EEZ en continentaal plat. Hoewel zij voor de *Spratly*- groep nog geen basislijnen heeft vastgelegd, zou het mogelijk zijn dat zij de maritieme grenzen meet met excessieve rechte basislijnen die de *Spratly*- groep als archipel beschouwen.¹⁹⁰ Binnen die rechte basislijnen en archipel zou China bijgevolg soevereiniteit bezitten over respectievelijk de interne wateren en de archipelwateren.¹⁹¹ Dit is de ruimst mogelijke manier om maritieme grenzen vast te leggen, omdat telkens de uiterste eilanden worden verbonden om de basislijnen vast te leggen.¹⁹² Daarnaast lijkt China geen rekening te houden met de status van “eiland” volgens art. 121 VN- Zeerechtverdrag, zoals zij in haar *note verbale* van 14 april 2011 heeft meegedeeld. Hierin stelt China dat “*China’s Nansha Islands (Spratly- eilanden) is [sic] fully entitled to Territorial Sea, Exclusive Economic Zone and Continental Shelf*”.¹⁹³ Zij

¹⁸⁶ Zie *supra* randnummer 17

¹⁸⁷ D. HUÏ, “China’s “U-shaped Line” in the South China Sea”, *Asia Sentinel*, Yale Online, 24 september 2012, <http://yaleglobal.yale.edu/content/chinas-u-shaped-line-south-china-sea>

¹⁸⁸ Wiens claims zijn beschreven in *supra* randnummer 28-33

¹⁸⁹ Zie *supra* randnummer 37

¹⁹⁰ Art. 46 VN- Zeerechtverdrag; J. DELISLE, “Troubled Waters: China’s Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, 626; Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 253

¹⁹¹ Art. 7, 8 en 49 VN- Zeerechtverdrag

¹⁹² S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 31-32

¹⁹³ Zie *supra* randnummer 40; A. ESPINA, “Implications of the Submission of Claims for Extended Continental Shelf in the South China Sea”, *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series “Dojo”, Ritsumeikan Asia Pacific University, 21 januari 2013,

beschouwt zandbanken als de *Scarborough Shoal* en riffen als *Misschief Reef* dus als “eilanden” die een EEZ en een continentaal plat kunnen hebben.¹⁹⁴ De wateren rondom zijn volgens haar “traditionele Chinese visgronden”.¹⁹⁵ Het hoeft geen betoog dat dit zorgt voor een enorme overlapping met de maritieme grenzen van andere staten wiens onbetwiste kust op korte afstand van deze gebieden ligt.

3. Besluit

48. Uit dit gedeelte blijkt dat de situatie nog complexer is dan eerst gedacht. Daar waar bij het “eerste geschil”¹⁹⁶ werd besproken dat het territoriumgeschil over de eilanden bestaat uit een web van conflicterende claims en bezettingen, blijkt dit ook voor de maritieme grenzen het geval te zijn. Daarenboven zijn de betrokken partijen niet duidelijk en lijkt hun eis niet altijd even conform te zijn met het VN- Zeerechtverdrag. Zeker de Chinese claim is volstrekt ondoorzichtig en irriteert niet alleen de mede- eisers, maar ook grootmachten als de VS, die meer en meer gefrustreerd raken door de vaagheid van de “U- vormige lijn”.¹⁹⁷

49. Uit deel V¹⁹⁸ zal blijken dat de kernvraag van dit complex conflict is: “hoe kan men de onduidelijkheid wegwerken en bepalen welke gebieden betwist zijn?” Sommige betrokken partijen beschouwen immers sommige gebieden als betwist en andere beschouwen dezelfde gebieden als onbetwist. Indien men niet kan overeenkomen wat betwist is, kan men ook geen oplossing bereiken. Het antwoord op deze kwestie is bijzonder simpel. De partijen moeten

http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12002.pdf, 14; J. DELISLE, “Troubled Waters: China's Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, 627

¹⁹⁴ Bovendien aanvaardt zij geen **militaire activiteiten van andere staten in haar EEZ**. Het is zo dat de EEZ-bepalingen geen duidelijke regeling opleggen voor militaire activiteiten en hierover is er een interpretatiegeschil met voornamelijk de VS. Volgens de VS heeft een kuststaat enkel het exclusieve recht op de exploitatie van economische activiteiten in de EEZ, zonder de andere activiteiten van andere staten te mogen beperken. Het wil dus een zo ruim mogelijke interpretatie van “vrijheid van navigatie” en dit heeft reeds tot conflictsituaties geleid. Zo was er een incident met de *USNS Impeccable* in maart 2009. De *Impeccable* voer door de geclaimde Chinese EEZ, bracht de zeebodem in kaart en volgde de bewegingen van onderzeeërs. Twee Chinese schepen dwongen het schip het gebied te verlaten, wat op veel kritiek vanuit Washington kon rekenen. Het gebeuren met de *Impeccable* was niet het eerste incident tussen Amerikaanse en Chinese militairen. **Zie:** J. GENG, “The legality of foreign military activities in the exclusive economic zone under UNCLOS”, *Utrecht Journal of International and European Law*, Utrecht, Merkourios, Volume 28, Nummer 74, 2012, 23; M. YAHUDA, “China’s new assertiveness in the South China Sea”, *Journal of Contemporary China*, volume 22, nummer 81, 2013, 447; R. PEDROZO, “Close Encounters at Sea. The USNS Impeccable Incident”, *Naval War College Review*, volume 62, nummer 3, zomer 2009, p. 101-111

¹⁹⁵ R. CRUZ DE CASTRO, “Abstract of China’s Realpolitik Approach in the South China Sea Dispute: The Case of the 2012 Scarborough Shoal Stand-Off”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, 3

¹⁹⁶ Zie *supra* randnummer 13-19

¹⁹⁷ VOICE OF AMERICA NEWS, “US Official Asks China to Clarify or Adjust Sea Claims”, 6 februari 2014, <http://www.voanews.com/content/us-official-to-china-clarify-or-adjust-south-china-sea-claims/1845502.html>; Z. KECK, “US Challenges China’s Nine-Dash Line Claim”, *The Diplomat*, 12 februari 2014, <http://thediplomat.com/2014/02/us-challenges-chinas-nine-dash-line-claim/>

¹⁹⁸ Zie *infra* randnummer 52 e.v.

hun claim in overeenstemming met het VN- Zeerechtverdrag brengen. Als men dit duidelijk doet dan wordt meteen ook duidelijk welke gebieden overlappen en dus betwist zijn. Men mag nog verschillende masterproeven schrijven over dit onderwerp, dit is in theorie de enige manier om een echte doorbraak te bekomen.¹⁹⁹ Volgens BECKMAN moeten de staten die een EEZ claimen van aan hun niet- betwist territorium dan ook duidelijk de uiterste limieten van deze EEZ weergeven aan de hand van coördinaten en kaarten. Vervolgens moeten zij aantonen welke eilanden volgens hen een EEZ en continentaal plat genereren en hoever deze maritieme grenzen exact reiken.²⁰⁰ De betrokken staten, en dan vooral China, moeten natuurlijk ook de wil hebben om dit te doen. BUSZINSKY en ROBERTS stellen voor om een VN- conferentie te organiseren over de Zuid- Chinese Zee. Dit zou dan een manier zijn om vooral China te overtuigen haar claims te verduidelijken.²⁰¹ Volgens hen kan zo een conferentie worden georganiseerd met China, ASEAN en enkele externe partijen die ook belangen hebben in de regio. Deze conferentie zou dan tot doel hebben om de sterktes en zwakheden te onthullen van de maritieme eisen. Het voordeel hiervan is dat China op deze manier haar eis zou kunnen legaliseren, omdat er bij een positieve uitkomst een goedkeuring is van de internationale gemeenschap. Dit voorstel is volgens mij niet mogelijk. China lijkt haar claim niet te willen verduidelijken om een flexibele positie te behouden en ze wil het conflict ook niet internationaliseren, zoals blijkt uit het protest tegen de inmenging van de VS²⁰². Daarnaast wil China het conflict ook niet teveel multilateraliseren, zoals blijkt uit de verder besproken voorkeur voor bilaterale onderhandelingen^{203, 204}. Deze conferentie zou nu net deze drie zaken doen. Bovendien zouden de partijen verplicht zijn om op deze conferentie water bij de wijn te doen met betrekking tot de meest extensieve maritieme claims, waarbij de “U- vormige lijn” de kroon spant. Het nationalisme en de politieke gevoeligheid zou zo een voorstel in de weg staan.²⁰⁵

¹⁹⁹ H. DUONG, “The South China Sea: “Disputed waters” everywhere?”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 123/2012, 11 juli 2012, 1-2; G. POLING, “The South China Sea in Focus. Clarifying the Limits of Maritime Dispute”, *Center for Strategic and International Studies*, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Washington, VS, juli 2013, 18 e.v.

²⁰⁰ R. BECKMAN, “The South China Sea Disputes. How States can clarify their Maritime Claims”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 140/2012, 31 juli 2012, 2

²⁰¹ L. BUSZINSKY en C. ROBERTS, “The South China Sea: Stabilisation and resolution”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 11, 5 september 2013, 54

²⁰² Zie *supra* randnummer 10: “countries that are not parties to the disputes should not get involved”

²⁰³ Zie *supra* randnummer 61

²⁰⁴ T. THUY, “Recent Developments in the South China Sea and Evolution of Vietnam’s Claims and Positions”, Center for East Sea (South China Sea) Studies, Diplomatic Academy of Vietnam, Slides Presented at the Forum on the South China Sea, organized by the Carlos P. Romulo Foundation, Makati City, Filipijnen, 17 oktober 2011, <http://carlospromulo.org/wp-content/uploads/2009/12/Tran-Truong-Thuy.pdf>

²⁰⁵ Zie *supra* randnummer 9

50. Een andere mogelijkheid voor de Filipijnen, Brunei, Maleisië en Vietnam wordt door THAYER aangebracht. Hij stelt dat de verduidelijking van hun claims best gebeurt met een verdrag via ASEAN, waarbij Vietnam, de Filipijnen, Maleisië en Brunei onderling overeenkomen om hun maritieme onduidelijkheden op legale wijze voor te leggen aan een neutraal panel van experts.²⁰⁶ Dit zou inderdaad een belangrijk hefboomeffect hebben in de onderhandelingen met China. Dat panel zou dan kunnen bepalen welke eilanden volgens het VN- Zeerecht verdrag een EEZ en continentaal plat kunnen hebben en welke maritieme zones precies betwist zijn tussen de betrokken ASEAN- landen. Er zijn echter drie problemen bij dit voorstel van THAYER. Op de eerste plaats lijken de Filipijnen, Vietnam en Maleisië wel degelijk bereid om te aanvaarden dat de eilanden geen ruime maritieme grenzen kunnen hebben, waardoor men zich kan afvragen welke doorbraak zo'n overeenkomst met zich mee kan brengen. Ten tweede blijkt dat zowel Vietnam als Maleisië belangrijke banden hebben met China en China zo min mogelijk willen provoceren, zoals uit het deel over bilaterale onderhandelingen blijkt²⁰⁷. Dit zorgt natuurlijk voor een zekere druk, waardoor deze landen minder geneigd zijn om vol tegen China in te gaan. Ten slotte is het duidelijk dat China helemaal niet van plan is haar claim te verduidelijken, zelfs niet na de multilaterale en bilaterale gesprekken besproken in deel V²⁰⁸ en na de start van het arbitragedispuut door de Filipijnen²⁰⁹, waardoor zo'n initiatief eigenlijk water naar de zee dragen is.

51. De efficiëntie van de oplossingen ligt dus in de handen van China. Enkel indien zij beslist om haar claim te verduidelijken kan men onderhandelen over het toepassingsgebied van de mogelijke oplossingen. De andere staten zullen dan ook veel sneller geneigd zijn de laatste ambiguïteit rond hun claims weg te werken. Het is echter zeer moeilijk om een machtige staat als China te dwingen iets te doen. Volgens mij is de enige mogelijke manier om China te dwingen haar claim te verduidelijken, het laten beoordelen van de "U- vormige lijn" door een internationale rechtbank of een internationaal tribunaal. De Filipijnen hebben dit initiatief genomen, maar de vraag blijft natuurlijk in welke mate dit tribunaal bevoegd is en in welke mate China de uitspraak zal aanvaarden.²¹⁰

²⁰⁶ C. THAYER, "Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN's political-security community: The road ahead", Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 13

²⁰⁷ Zie *infra* randnummers 73-75

²⁰⁸ Zie *infra* randnummer 52 e.v.

²⁰⁹ Zie *infra* randnummer 125 e.v.

²¹⁰ Zie *infra* randnummer 155 e.v.

V. Internationaalrechtelijke oplossingen

A. Algemeen

52. Om tot een complete oplossing te komen zal men zowel moeten overeenkomen tot wie de eilanden behoren en zal men vervolgens de maritieme grenzen moeten vastleggen. Indien men hier in slaagt, kan men spreken van de perfecte uitweg uit het conflict. Het vorige gedeelte toonde aan dat een oplossing over de eilanden zelf echter veraf is, het toewijzen van de eilanden blijkt onmogelijk. In de wateren rondom die eilanden blijven de vissers echter actief, varen de handelsschepen nog steeds en wachten de mogelijke oliereserves op exploratie en exploitatie. Zoals gesteld in randnummer 21 overlappen de geclaimde maritieme grenzen van het niet- betwist territorium van de kuststaten met elkaar, maar ook met de geclaimde grenzen rondom de eilanden. Daarnaast werd aangegeven dat er veel onduidelijkheid bestaat rond de maritieme claims van de betrokken partijen. Zeker de Chinese “U- vormige lijn” is een bron van irritatie, omdat ze gewoon de hele zee omcirkelt en China haar rechten binnen deze lijn ook afdwingt. Het staat als een paal boven water dat deze situatie nefast is voor zowel de handel, de ontginning van maritieme rijkdommen, als voor de nationale veiligheid van de betrokken staten.²¹¹ Al de schepen varen immers constant binnen en buiten betwiste wateren, waarvan zelfs niet duidelijk is wat nu juist betwist is.²¹² Toch zal eerder over de maritieme overlappingsen een oplossing moeten gezocht worden, gezien het geschil m.b.t. de jurisdictie over de zee en zeebodem de ware oorzaak is van het conflict.

53. Het VN- Zeerechtverdrag biedt een antwoord op wat moet gebeuren bij overlappingsen van, en geschillen over, maritieme grenzen. Belangrijk om weten is dat het VN- Zeerechtverdrag geen enkele bepaling bevat m.b.t. de in het “eerste geschil”²¹³ vermelde territoriumdisputen over vasteland of eilanden zelf.²¹⁴ Het verdrag regelt in Deel XV hoe geschillen over haar artikelen moeten worden opgelost. Art. 280 bepaalt dat de partijen vrij kunnen kiezen hoe een dispuut wordt beslecht, zolang dit op een vreedzame manier gebeurt. Het verschil tussen de algemene geschillenoplossing uit het VN- Handvest en deze uit het VN- Zeerechtverdrag is niet zo groot. Maar toch is het Recht van de Zee een specifiek contentieux. Er zijn dan ook hier onderhandelingen mogelijk over de geschillen met

²¹¹ D. ANDERSON, “Methods of Resolving Maritime Boundary Issues”, *International Law Discussion Group Summary*, Chatham House, 14 februari 2006, <http://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/108176>, 2

²¹² Zie *supra* randnummers 21-51

²¹³ Zie *supra* randnummers 13-19

²¹⁴ B. THOMAS en R. SMITH, “Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes”, *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, 16

betrekking tot de verdragsbepalingen, maar ook bemiddeling en conciliatie behoren tot de mogelijkheden.²¹⁵ Ten slotte zijn er ook enkele gerechtelijke procedures, zoals een eigen tribunaal.

54. Op de eerste plaats kan men een bilateraal akkoord sluiten ter vastlegging van de grenzen en ter oplossing van maritieme geschillen. In dit geval wordt niet beslist tot wie een bepaald stuk land of een eiland behoort, maar wordt bepaald tot waar de territoriale zee, de aansluitende zone, het continentaal plat of de EEZ zich uitstrekt van niet- betwist land. Dit is dan een verdrag ter definitieve delimitatie van grenzen²¹⁶, maar dit is niet mogelijk rondom de eilanden in de Zuid- Chinese Zee omdat deze wel betwist territorium zijn. Men zou echter wel kunnen overeenkomen dat de eilanden slechts beperkte gevolgen hebben op de maritieme grenzen, zodat men de grenzen kan afbakenen voor de niet- betwiste kust. Indien ook dit niet lukt is het ook mogelijk om voorlopige overeenkomsten te sluiten. In dat geval probeert men de *status-quo* te behouden, namelijk gewapende schepen blijven patrouilleren en men probeert een escalatie incident per incident te vermijden of probeert men de spanning te doen afnemen door samen te werken of door bepaalde gedragsregels op te leggen.²¹⁷

55. Artikel 286 en 287 VN- Zeerechtverdrag stellen dat, indien er geen akkoord kan bereikt worden door onderhandelingen of bemiddeling, een partij de zaak kan brengen voor het Internationaal Tribunaal voor het Recht van de Zee²¹⁸ (hierna: ITLOS, *International Tribunal for The Law of The Sea*), voor een arbitrage-tribunaal uit annex VII van het verdrag, voor het IGH of voor een speciaal opgericht arbitrage-tribunaal zoals vastgelegd in annex VIII.²¹⁹ Een beslissing van alle genoemde organen heeft bindende werking tussen partijen, maar is niet bindend ten aanzien van derden.²²⁰ Partijen kunnen vrij kiezen uit de

²¹⁵ bv. IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen*, Denemarken/Noorwegen, 14 juni 1993, *I.C.J. Reports* 1993, p. 75, § 83; D. ANDERSON, “Methods of Resolving Maritime Boundary Issues”, *International Law Discussion Group Summary*, Chatham House, 14 februari 2006, <http://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/108176>, 3

²¹⁶ Contra: grens Algerije ⇔ Tunesie met een 6 jaar durende delimitatie en daarna verdere onderhandelingen; Overeenkomst tussen Algerije en Tunesië, “Agreement on Provisional Arrangements for the Delimitation of the Maritime Boundaries between the Republic of Tunisia and the People's Democratic Republic of Algeria”, 11 februari 2002, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, beschikbaar op <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%202238/v2238.pdf#page=217>

²¹⁷ I. STOREY, “The South China Sea Dispute (Part 2): Friction to Remain the Status Quo”, *China Brief*, volume 13, nummer 13, 21 juni 2013, 2-5

²¹⁸ Annex VI VN- Zeerechtverdrag

²¹⁹ Art. 287 VN- Zeerechtverdrag; T. TREVES, “The International Tribunal for the Law of the Sea and the Oil and Gas Industry”, Second International Oil and Gas Conference –Managing Risk –Dispute Avoidance and Resolution, London, VK, 20-21 september 2007, 1-12

²²⁰ Art. 296 VN- Zeerechtverdrag

bovenstaande mogelijkheden.²²¹ Indien de partijen er niet uitkomen welk orgaan over hun zaak moet beslissen, dan kan enkel het arbitragetribunaal uit annex VII een beslissing nemen. Dit houdt in dat er een “verplichte bevoegdheid” is voor de bovenstaande tribunalen.²²² Annex VI, VII en VIII bepalen elk duidelijk de werking van ieder geschillenbeslechtsmechanisme.

B. De geschillen over de zee en zeebodem in de Zuid- Chinese Zee: afbakening van grenzen en voorlopige oplossingen

1. Algemeen

56. Zoals gesteld zijn bilaterale consultaties en onderhandelingen tussen partijen een mogelijkheid om conflicten over grondgebied en over maritieme grenzen op te lossen. Deze onderhandelingen kunnen twee doelen hebben. Ten eerste is er de definitieve vastlegging en verdeling van de maritieme grenzen, die in principe enkel kan gebeuren voor de kust van niet-betwist territorium. Dit gebeurt volgens de vrij vage bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag hierover.²²³ De manieren van delimitatie zijn dan ook niet eenduidig, zo kan men opteren voor equidistantiemethode, maar ook andere billijke methoden zijn mogelijk, waarbij men rekening houdt met relevante omstandigheden zoals de vorm van de kust, de eilanden voor de kust of zelfs met historische rechten.²²⁴ Dankzij de rechtsspraak is men tot een meer consistente aanpak gekomen. Volgens de *Black Sea*- zaak worden de grenzen eerst volgens de equidistantiemethode vastgelegd, wordt dan gekeken naar bepaalde relevante factoren²²⁵ die een billijk resultaat kunnen ondermijnen en wordt tenslotte gekeken of de uitkomst niet disproportioneel is vergeleken met de lengte van de kust van de beide staten. Vaak wordt het continentaal plat en de EEZ tegelijkertijd en op dezelfde op dezelfde manier afgebakend.²²⁶ In de Zuid- Chinese Zee zijn er veel consultaties en onderhandelingen over het beheersen van

²²¹ Behalve indien hun geschil betrekking heeft op diepzeemijnbouw. In dat geval is volgens art. 288, 3 de “*Seabed Disputes Chamber*” bevoegd.

²²² Verder besproken in *infra* randnummer 125

²²³ Art. 15, 74 en 83 VN- Zeerechtverdrag

²²⁴ IGH, *Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area*, Canada/United States, 12 oktober 1984, *I.C.J. Reports* 1984; IGH, *Case Concerning the Continental Shelf, Libië/Malta*, 3 juni 1985, *I.C.J. Reports* 1985, p. 40, § 48; IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen*, Denemarken/Noorwegen, 14 juni 1993, *I.C.J. Reports* 1993, p. 62, § 54; IGH, *Land, Island and Maritime Frontier Dispute*, El Salvador/Honduras, 11 september 1992, *I.C.J. Reports* 1992, p. 700, § 205 e.v.; IGH, *Case Concerning the Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria*, Kameroen/Nigeria, 10 oktober 2002, *I.C.J. Reports* 2002, p. 441, § 288

²²⁵ Zaken als de specifieke vorm of lengte van de kust, maar ook met eilanden voor de kust en zelfs politieke, economische en culturele factoren; IGH, *Maritime Delimitation in the Black Sea*, Roemenië, 3 februari 2009, *I.C.J. Reports* 2009, p. 101, § 120- 122 en p. 112 e.v., § 155 e.v.

²²⁶ Zie Bijvoorbeeld: ITLOS, *Dispute concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal*, Bangladesh/Myanmar, 14 maart 2012, zaak nr. 16, ITLOS press 175

het conflict, maar bijna geen over de definitieve afbakening van grenzen. Dit blijkt uit het feit dat er nog maar twee verdragen zijn waarbij maritieme grenzen daadwerkelijk zijn afgebakend, namelijk in de Golf van Tonkin en tussen Maleisië en Brunei, zoals verder wordt besproken²²⁷. Binnen deze gedelimiteerde grenzen kunnen partijen natuurlijk ook samenwerken op de vlakken die ze zelf willen, iets wat de betrokken staten overeengekomen zijn.

57. Ten tweede zijn er onderhandelingen met als doel het conflict te beheersen en te managen, juist omdat men niet tot een definitieve uitkomst kan komen. In de Zuid- Chinese Zee berust de onmogelijkheid tot het bekomen van een overeenkomst op twee verschillende problemen. Enerzijds kunnen de partijen maar geen akkoord bereiken over de afbakening van de maritieme grenzen voor hun niet- betwist territorium. De staten grenzen immers aan elkaar en gecombineerd met de Chinese “U- vormige lijn”, die zowat alle maritieme grenzen doorkruist, overlappen hun grenzen onvermijdelijk. Anderzijds zijn er de eilanden, waarbij het soevereiniteitsgeschil het onmogelijk maakt om ook de maritieme grenzen vast te leggen. Daarom zoekt men naar voorlopige oplossingen om het conflict leefbaar en beheersbaar te maken. Dit kan verschillende vormen aannemen, maar in de Zuid- Chinese Zee ziet men vooral soelaas in bilaterale akkoorden²²⁸, een multilaterale gedragscode²²⁹ en de vraag naar een samenwerkingsakkoord²³⁰. Er is echter een groot probleem dat al deze onderhandelingen doorkruist. China beschouwt de eilanden en hun maritieme grenzen als “niet- onderhandelbaar” en dus “niet- betwist”, terwijl de overlappings van de “U- vormige” lijn met de maritieme grenzen voor de onbetwiste kust van de andere betrokken staten, volgens haar wél onderhandelbaar en betwist zijn. De andere betrokken staten nemen een omgekeerd standpunt in. Voor hen zijn de maritieme zones rondom de eilanden betwist, terwijl de overlappings van de “U- vormige lijn” niet- onderhandelbaar zijn. Dit resulteert in een welles- nietes spelletje dat alle onderhandelingen hypothekeert, zoals in de volgende delen wordt besproken.

58. Er zijn dus bilaterale en multilaterale gesprekken, maar de Filipijnen treden ook unilateraal op, door op 22 maart 2013 China voor een arbitragetribunaal uit annex VII van het VN- Zeerechtverdrag te dagen. Het blijft dus niet bij onderhandelen. De vraag of dit

²²⁷ Golf van Tonkin, zie *infra* randnummers 66-67. Maleisië en Brunei, zie *infra* randnummer 72

²²⁸ Zie *infra* randnummers 59-75

²²⁹ Zie *infra* randnummers 76-94

²³⁰ Zie *infra* randnummers 95-124

arbitrage-tribunaal bevoegd is en welke grieven de Filipijnen hebben, wordt vanaf randnummer 125 besproken.

2. Bilaterale onderhandelingen, voornemens en verdragen

a) Algemeen

59. Het is normaal dat staten met elkaar onderhandelen en diplomatieke betrekkingen onderhouden. Zo ook in de Zuid-Chinese Zee. In het volgende gedeelte worden de relaties tussen vooral enerzijds China en anderzijds de Filipijnen, Maleisië en Vietnam besproken. Taiwan, met eerder een intern conflict met China, en Brunei, een mini-staat, komen minder aan bod.

60. China, als economische en militaire grootmacht, neemt de meest assertieve territoriumclaim aan en komt daarmee ook vaak in aanvaring met de andere partijen.²³¹ Gezien haar overmacht prefereert zij bilateraal te onderhandelen met de andere staten.²³² De Filipijnen en Vietnam hebben, op China na, de ruimste eis. Zij betwisten dan ook het sterkst de Chinese standpunten, maar zijn economisch, militair en politiek minder sterk dan de grote buur uit het noorden.²³³ Hierdoor zullen zij hulp zoeken bij enerzijds andere sterke staten zoals de VS, India en Japan en anderzijds willen zij een sterk ASEAN blok vis-à-vis China. Toch is er een duidelijk onderscheid tussen de Filipijnen en Vietnam. Vietnam grenst immers rechtstreeks aan China en is politiek, economisch en geografisch veel meer dan de Filipijnen verbonden met haar noorderbuur. Vietnam zal daarom een balans moeten zoeken tussen haar claim enerzijds en haar band met China anderzijds. De Filipijnen-China relaties zijn daarentegen sinds het aanhangig maken van de arbitragezaak zeer slecht, waardoor zij minder te verliezen hebben en agressiever hun claim kunnen verdedigen.²³⁴ Maleisië, aan de andere kant, heeft een veel minder ambitieuze claim en lijkt daarom een zachter standpunt ten aanzien van China in te nemen. Hoewel recente incidenten wel barsten doen vertonen in de onderlinge relatie.²³⁵

²³¹ Zie *supra* randnummers 34-47

²³² Zie *infra* randnummer 61 e.v.

²³³ L. BLANCO PITLO en A. KARAMBELKAR, "Philippines and Vietnam in the South China Sea", *The Diplomat*, 21 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/philippines-and-vietnam-in-the-south-china-sea-2/>

²³⁴ Zie *infra* randnummer 155

²³⁵ Zie *infra* randnummer 70

b) China's "verdeel en heers"-politiek

i) Algemeen

61. De Chinese minister van buitenlandse zaken WANG YI plaatst bilaterale onderhandelingen op de eerste plaats in zijn "drie oplossingen" voor de Zuid-Chinese Zee. Hij stelt dat bilaterale onderhandelingen "de enige definitieve en fundamentele oplossing" bieden uit het conflict. Zeker geschillen over soevereiniteit en maritieme grenzen kunnen volgens China enkel op bilaterale basis onderhandeld worden. Tegelijkertijd stelt het echter dat het "indisputable sovereignty" heeft over de Zuid-Chinese Zee, waardoor een compromis reeds *a priori* uitgesloten lijkt^{236, 237}. De twee andere oplossingen zijn volgens China de implementatie van de documenten die voortkomen uit de multilaterale onderhandelingen met ASEAN²³⁸ en een gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen²³⁹. China stelt dat het territoriumdispuut moet worden opgelost met de betrokken landen en dat het geen *issue* mag zijn voor de China-ASEAN-relaties, waar niet enkel betrokken partijen inzitten.²⁴⁰ De multilaterale onderhandelingen met ASEAN dienen dus enkel om samenwerking en vriendschap te bevorderen. Bij de *Paracel*-eilanden en de *Scarborough Shoal* lijkt dit een logisch standpunt, omdat de enige mede-eisers respectievelijk Vietnam en de Filipijnen zijn.²⁴¹ De *Spratly*-groep is daarentegen een kluwen van claims, waardoor het maar de vraag is of bilaterale onderhandelingen met iedere eiser apart een uitweg kunnen bieden. Toch wil China ASEAN hierbij zo min mogelijk betrekken en maakt het een onderscheid tussen de ASEAN-gesprekken, die dan gaan over het gedrag in de Zuid-Chinese Zee, en de bilaterale onderhandelingen, die zouden moeten gaan over het bereiken van een definitieve oplossing voor het conflict.²⁴²

²³⁶ Zie *supra* randnummer 40

²³⁷ INTERNATIONAL CRISIS GROUP, "Stirring up the South China Sea (II): regional responses", *Crisis Group Asia report*, nr. 229, Peking/Jakarta/Brussel, 24 juli 2012, 31; THE GLOBAL TIMES, "Chinese FM: South China Sea disputes could be solved with three ways together", 3 augustus 2013, <http://www.globaltimes.cn/content/801166.shtml#.UxW8HP15P00>; M. YAHUDA, "China's new assertiveness in the South China Sea", *Journal of Contemporary China*, volume 22, nummer 81, 2013, 456; THE ECONOMIC TIMES, "Direct talks only way to resolve South China Sea disputes: China", 4 augustus 2013, http://articles.economicstimes.indiatimes.com/2013-08-04/news/41059260_1_south-china-sea-exploitation-disputes

²³⁸ Zie *infra* randnummers 76-94

²³⁹ Zie *infra* randnummers 95-124

²⁴⁰ L. KEQIANG, "ASEAN, China brace for a diamond decade", *The Jakarta Post*, 6 september 2013, <http://www.thejakartapost.com/news/2013/09/06/asean-china-brace-a-diamond-decade.html>

²⁴¹ En Taiwan, maar niet besproken omwille van zie *supra* randnummer 35

²⁴² M. YAHUDA, "China's new assertiveness in the South China Sea", *Journal of Contemporary China*, volume 22, nummer 81, 2013, 456

62. China blijft de verschillende betrokken staten dan ook apart benaderen. Dit kan men afleiden uit de verschillende onderhandelingsrondes. Zo zijn er akkoorden bereikt tussen China en Vietnam, maar ook met Brunei en Maleisië, waarbij samenwerkingsverbanden en gezamenlijk bronnenbeheer door China worden aangevoerd als uitweg uit het geschil. Op die manier wordt aan de verschillende betrokken staten apart een voordeel geboden. Men kan stellen dat dit een “*divide et impera*”- politiek is, hoewel men ook kan spreken over een “*divide and develop*”- bewind, omdat China telkens een “*joint development*” wil oprichten.²⁴³

ii) Van partij tot partij: de moeilijke Vietnamese balans

1) *Bilaterale relaties*

63. Sinds 1991 zijn de relaties tussen China en Vietnam genormaliseerd, nadat ze sterk verzwakt waren door de Sino- Vietnamese oorlog in 1979.²⁴⁴ Het dispuut over de eilanden en maritieme grenzen bleef echter bestaan, maar beide staten hebben wel uitgebreid onderhandeld over dit probleem. Vanaf 1993 werden werkgroepen opgericht, met als meest effectieve resultaat een bilaterale overeenkomst over de Golf van Tonkin, het enige gebied waarbij men een effectieve grensafbakening heeft kunnen bereiken.²⁴⁵ Ondanks deze overeenkomst bleven tussen 1993 en 2009 gewapende schermutselingen voorkomen, mede omdat China jaarlijks een driemaandelijke stopzetting van visserij wil afdwingen in het betwiste deel rond de *Paracel*- eilanden.²⁴⁶ Gezien zij vindt dat deze regeling voor alle vissers geldt, ook in conflictgebieden, worden ook Vietnamese vissers gearresteerd wegens het overschrijden van deze regeling. De Sino- Vietnamese relaties verergerden nog nadat Vietnam een uitbreiding van haar continentaal plat had aangevraagd bij de CLCS in 2009.²⁴⁷

64. Beide staten zagen in dat deze situatie problematisch was en startten hun onderhandelingen terug op, wat resulteerde op 11 oktober 2011 in “*The Agreement on Basic*

²⁴³ B. O'REILLY, “China-Vietnam: more carrot, less stick”, *Asia Times*, 22 oktober 2013, <http://www.atimes.com/atimes/Southeast Asia/SEA-01-221013.html>; C. THAYER, “China-ASEAN Joint Development Overshadowed by South China Sea”, *The Diplomat*, 25 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/china-asean-joint-development-overshadowed-by-south-china-sea/>; M. PEI, “Beijing plays divide and conquer to win in South China Sea”, *The National*, 17 juli 2012, <http://www.thenational.ae/thenationalconversation/comment/beijing-plays-divide-and-conquer-to-win-in-south-china-sea>

²⁴⁴ R. AMER, “China, Vietnam, and the South China Sea: Disputes and Dispute Management”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, 18

²⁴⁵ Zie *infra* randnummers 66-67

²⁴⁶ Zie *supra* randnummer 38; H. DANG VU, “A Bilateral Network of Marine Protected Areas Between Vietnam and China: An Alternative to the Chinese Unilateral Fishing Ban in the South China Sea?”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 2, 2013, 146

²⁴⁷ Zie *supra* randnummer 30; R. AMER, “China, Vietnam, and the South China Sea: Disputes and Dispute Management”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, 20-22

Principles Guiding the Settlement of Sea- Related Issues”²⁴⁸. Sinds deze overeenkomst is het aantal conflictsituaties afgenomen, doch niet onbestaande, mede door de visserijban. Deze overeenkomst is eigenlijk een politiek engagement, bestaande uit zes principes. Het heeft als doel de geschillen vreedzaam en via consultaties en directe gesprekken op te lossen, samen te werken in de conflictgebieden en het opstellen van een directe communicatieverbinding. Ondanks verschillende aanvaringen, blijven beide staten na deze overeenkomst onderhandelen over het gebied en werd de directe communicatielijn in 2013 inderdaad geïnstalleerd, zodat toekomstige problemen onmiddellijk aangepakt kunnen worden.²⁴⁹ Dit is natuurlijk niets definitief, maar een soort van engagement of belofte om het conflict te managen.

65. Ondanks deze relatieve normalisatie van de Sino- Vietnamese relaties, blijft Vietnam ook toenadering zoeken tot de VS en India. Sinds 1995 zijn de relaties met de VS namelijk terug aangehaald, hoewel het Vietnamese politiek model een doorn in het oog blijft voor de VS.²⁵⁰ Ook met India zijn economische deals gesloten over exploitatie van olievelden in de Zuid- Chinese Zee.²⁵¹ Deze toenadering toont aan dat Vietnam wil zich indekken tegen de eventuele expansie van de Chinese claim, door voorzichtig het geschil te internationaliseren. Dit is vreemd, gezien het geschil bij de *Paracel*- eilanden enkel tussen beide landen gaat. Verder bewijs hiervan is de samenwerking met de Filipijnen om via ASEAN een eenduidig standpunt over de Zuid- Chinese Zee door te drukken^{252 253}. Ook lijkt het de Filipijnse

²⁴⁸ VIETNAMESE AMBASSADE IN BELGIË, “VN-China basic principles on settlement of sea issues, Agreement on basic principles guiding the settlement of sea-related issues” Peking, 11 oktober 2011, http://www.vietnamembassy.be/en/nr070521165843/nr070521170351/news_object_view?newsPath=vnemb.vn/tin_hddn/ns131016150347; C. THAYER, “South China Sea Developments in 2013: ASEAN Unity Restored, Sino-Philippine Tensions and ASEAN-China Consultations on a Code of Conduct”, Paper Presented to The 5th International Workshop on The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Co-sponsored by the Diplomatic Academy of Vietnam and Vietnam Lawyers’ Association, Hanoi, Vietnam, 11- 12 november 2013, 22; Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 255

²⁴⁹ Overeenkomst tussen Vietnam en China, “The Six-point agreement on basic principles guiding the settlement of existing maritime issues”, Peking, 11 oktober 2011; W. JIAO en Z. YUNBI, “China, Vietnam establish fishery hotline”, *Asia News Network*, 20 juni 2013, <http://www.asianewsnet.net/China-Vietnam-establish-fishery-hotline--48153.html>; R. AMER, “China, Vietnam, and the South China Sea: Disputes and Dispute Management”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, 27

²⁵⁰ D. SCOTT, “Conflict irresolution in the South China Sea”, *Asian Survey*, volume 52, Number 6, 2012, 1030; L. KAISHENG, “Vietnam dancing between US alliance and Chinese brotherhood”, *Global Times*, 10 februari 2014, http://www.globaltimes.cn/content/841608.shtml#U0KOevl_v00; M. MANYIN, “U.S.-Vietnam Relations in 2013: Current Issues and Implications for U.S. Policy”, Congressional Research Service, Report for Congress, 26 juli 2013, <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R40208.pdf>, 26 e.v.

²⁵¹ Uitvoeriger besproken in *infra* randnummer 105

²⁵² Voor de ASEAN- onderhandelingen, zie *infra* randnummers 76-94

²⁵³ J. CIORCIARI en J. CHEN-WEISS, “China and Vietnam: Danger in the South China Sea”, *China- US Focus*, Foreign Policy, 10 januari 2013, <http://www.chinausfocus.com/foreign-policy/china-and-vietnam-danger-in-the->

arbitragezaak te ondersteunen, zonder dit openlijk toe te geven, omdat China Vietnam al zou gewaarschuwd hebben niet deel te nemen aan deze zaak.²⁵⁴ Dit alles omdat er een balans wordt gezocht tussen de eigen territoriumclaims en de nood aan samenwerking met China. Vietnam is immers economisch zeer sterk afhankelijk van China, waardoor het zeer voorzichtig te werk moet gaan bij het zoeken van rugdekking voor haar territoriumclaims.²⁵⁵

2) Golf van Tonkin

66. Ondanks de vreemde relatie tussen Vietnam en China, zijn beide landen er toch in geslaagd een klein deel van hun grenzen in de Zuid- Chinese Zee te delimiteren. In de jaren '70 werden reeds twee onderhandelingsrondes gehouden, maar door de slechte band tussen beide landen werden deze onderhandelingen niet afgerond. Vanaf 1991 en 1992 werden de onderhandelingen opnieuw geopend, wat resulteerde in twee bilaterale overeenkomsten, één over de visserij en één over de vastlegging van de maritieme grenzen in de Golf van Tonkin.²⁵⁶ Dit is een deel van de Zuid- Chinese Zee ten oosten van Noordelijk Vietnam en ten westen van het Chinese Hainan, zoals duidelijk uit de kaart in bijlage 1.2 blijkt.²⁵⁷ De grensovereenkomst werd op 25 december 2000 gesloten, met als gevolg een akkoord over het vastleggen van de territoriale zee, het continentaal plat en de EEZ, op basis van een equidistantiemethode. Het is samen met het onduidelijke Maleisië- Brunei- akkoord²⁵⁸, de enige overeenkomst in de Zuid- Chinese Zee waarbij effectief maritieme grenzen werden

[south-china-sea/](#); L. BLANCO PITLO en A. KARAMBELKAR, "Philippines and Vietnam in the South China Sea", *The Diplomat*, 21 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/philippines-and-vietnam-in-the-south-china-sea-2/>; L. HONG HIEP, "Vietnam's Hedging Strategy against China since Normalization", *Contemporary Southeast Asia*, volume 35, nummer 3, december 2013, 356 e.v.; R. EMMERS, "Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?" *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 7; S. ORENDAIN, "Philippines, Vietnam Agree to Cooperate on Maritime Dispute with China", *Voice of America News*, 1 augustus 2013, <http://www.voanews.com/content/philippines-vietnam-agree-to-cooperate-on-resolving-maritime-dispute-with-china/1714462.html>

²⁵⁴ G. TORODE, "For South China Sea claimants, a legal venue to battle China", *Reuters*, 12 februari 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/02/13/us-china-vietnam-idUSBREA1C04R20140213>; I. STOREY, "Manila ups the ante in the South China Sea", *China Brief*, volume 13, nummer 3, 1 Februari 2013, 3-6; P. PONNUDURAI, "Vietnam's Leader Rubbishes Beijing's South China Sea Claims", *Radio Free Asia*, 25 juli 2013, <http://www.rfa.org/english/news/vietnam/sea-07252013220917.html>; W. BELLO, "A Budding Alliance: Vietnam and the Philippines Confront China", *Foreign Policy in Focus*, 18 maart 2014, <http://fpif.org/budding-alliance-vietnam-philippines-confront-china/>

²⁵⁵ B. O'REILLY, "China-Vietnam: more carrot, less stick", *Asia Times*, 22 oktober 2013, http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/SEA-01-221013.html; C. THAYER, "The Philippines' Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam", Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Paracel and Spratly Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, 15

²⁵⁶ Overeenkomst tussen China en Vietnam, "Agreement on the Delimitation of the Territorial Seas, Exclusive Economic Zones and Continental Shelves in the Beibu Gulf between the People's Republic of China and the Socialist Republic of Vietnam", 25 december 2000, *Law of the Sea Bulletin*, nummer 56, 2004, p. 137

²⁵⁷ Z. KEYUAN, "The Sino-Vietnamese Agreement on Maritime Boundary Delimitation in the Gulf of Tonkin", *Ocean Development & International Law*, volume 36, nummer 1, 2005, 13-24

²⁵⁸ Zie *infra* randnummer 72

vastgelegd. Daarom is het een voorbeeld van een “billijke oplossing”, zoals het VN-Zeerechtverdrag het voorschrijft.²⁵⁹ Art. 8 van deze overeenkomst voorziet dat “*the contracting parties agree to carry on negotiations on related issues regarding the reasonable utilization and sustainable development of living resources in the Beibu Gulf (the Gulf of Tonkin) as well as in the EEZ of both countries in the Gulf*” en er is dan ook tegelijkertijd een visserijovereenkomst gesloten. Op deze overeenkomst wordt dieper ingegaan in het gedeelte over het gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen²⁶⁰.

67. Zoals uit bijlage 1.2 duidelijk blijkt is de Golf van Tonkin slechts een klein en ingesloten deel van de Zuid-Chinese Zee. De vraag is of men zo’n overeenkomst ook zou kunnen sluiten over de maritieme grenzen rondom de *Paracel*-eilanden, waarbij beide partijen de enige eisers zijn²⁶¹, en over de maritieme grenzen voor het Vietnamese vasteland die doorkruist worden door de “U-vormige lijn”. China weigert echter te spreken over de *Paracel*-eilanden en Vietnam weigert te onderhandelen over de Vietnamese EEZ en het Vietnamese continentaal plat voor haar onbetwiste kust binnen de “U-vormige lijn”. Volgens beide landen zijn deze gebieden “niet-onderhandelbaar” deel van hun territorium.²⁶² De enige overeenkomst blijft hierover het politiek engagement uit 2011, “*The Agreement on Basic Principles Guiding the Settlement of Sea-Related Issues*”.²⁶³ Dit is echter louter een overeenkomst waarbij de *status quo* wordt behouden en waarin men probeert om toekomstige schermutselingen te vermijden of snel op te lossen. Het is niet de voorbode van een nieuwe delimitatie-overeenkomst. Het is dan ook moeilijk in te zien hoe men naar een definitievere overeenkomst zou kunnen gaan, zonder eerst overeen te komen welke gebieden betwist zijn en welke niet.

²⁵⁹ C. THAYER, “China-ASEAN Joint Development Overshadowed by South China Sea”, *The Diplomat*, 25 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/china-asean-joint-development-overshadowed-by-south-china-sea/>; R. SMITH, “Maritime delimitation in the South China Sea: potentiality and challenges”, *Ocean Development & international law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, 217; Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 250; Z. KEYUAN, *Conflict Management and Dispute Settlement in East Asia*, Surrey, Ashgate Publishing, 2011, 156

²⁶⁰ Zie *infra* randnummer 107

²⁶¹ Taiwan opnieuw buiten beschouwing gelaten omwille van *supra* randnummer 35

²⁶² R. AMER, “China, Vietnam, and the South China Sea: Disputes and Dispute Management”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, 24; THANHNIEN NEWS, “Vietnam denounces China over map, oceanic development plan”, 25 april 2013, <http://www.thanhniennews.com/politics/vietnam-denounces-china-over-map-oceanic-development-plan-2735.html>

²⁶³ C. THAYER, “South China Sea Developments in 2013: ASEAN Unity Restored, Sino-Philippine Tensions and ASEAN-China Consultations on a Code of Conduct”, Paper Presented to The 5th International Workshop on The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Co-sponsored by the Diplomatic Academy of Vietnam and Vietnam Lawyers’ Association, Hanoi, Vietnam, 11- 12 november 2013, 22Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 255

iii) De stopzetting van de relaties met de Filipijnen

68. Daar waar Vietnam relatief voorzichtig zoekt naar een juiste balans tussen de belangen met China en de belangen in de Zuid- Chinese Zee, gaan de Filipijnen voluit en zeer assertief tegen China in. De Filipijnse relatie met China is veel minder verweven dan die tussen Vietnam en China. De economisch en politieke banden tussen beide landen zijn minder uitgebreid, waardoor de Filipijnen eerder naar de VS kijken.²⁶⁴ In voetnoot 42 is reeds besproken dat er een militaire defensie- overeenkomst bestaat met de VS en ook met Japan worden de banden aangehaald. Japan heeft ook een territoriumconflict met China en onder het motto “de vijand van mijn vijand is mijn vriend” zien beide landen elkaar als partners, getuige het bezoek van de Japanse premier aan Manila.²⁶⁵

69. Daarnaast proberen de Filipijnen de andere ASEAN- landen te overtuigen om een sterk standpunt in te nemen tegen China.²⁶⁶ Ook hebben de Filipijnen unilateraal een arbitrageprocedure gestart tegen China, wat in Peking niet in goede aarde is gevallen.²⁶⁷ Bovendien heeft het Filipijnse ministerie van buitenlandse zaken zelf duidelijk gemaakt dat er geen vooruitgang is geboekt in 17 jaar onderhandelen.²⁶⁸ De Filipijnse president vergeleek China's territoriumclaims zelfs met Nazi- Duitsland, niet bepaald een uitnodiging om bilateraal gesprekken te voeren.²⁶⁹ Daarom weigeren de Filipijnen momenteel iedere vorm van bilaterale onderhandeling met China over het conflict en hoopt men op een goede uitkomst van het arbitrageschil en eventueel op een onverwachte doorbraak van de in het volgende stuk²⁷⁰ besproken multilaterale onderhandelingen.²⁷¹

²⁶⁴ C. HABITO, “Could China's sanctions choke us?”, *Philippine Daily Inquirer*, 15 mei 2012, <http://opinion.inquirer.net/28719/could-china%E2%80%99s-sanctions-choke-us> ; L. BLANCO PITLO en A. KARAMBELKAR, “Philippines and Vietnam in the South China Sea”, *The Diplomat*, 21 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/philippines-and-vietnam-in-the-south-china-sea-2/>

²⁶⁵ J. HOFILINA, “Japan voices support as Philippines stake claim on territory vs. China”, *Japan Daily Press*, 2 april 2014, <http://japandailynews.com/japan-voices-support-as-philippines-stake-claim-on-territory-vs-china-0246731/>; PHILIPPINE INFORMATION AGENCY, “Prime Minister Shinzo Abe departs for Japan after fruitful Manila visit”, 29 juli 2013, <http://news.pia.gov.ph/index.php?article=1751375009160>

²⁶⁶ D. SCOTT, “Conflict irresolution in the South China Sea”, *Asian Survey*, volume 52, Number 6, 2012, 1033

²⁶⁷ Zie *infra* randnummer 155

²⁶⁸ P. LEE- BRAGO, “Bilateral talks with China on sea row impossible – DFA”, *The Philippine Star*, 16 juli 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/07/16/975461/bilateral-talks-china-sea-row-impossible-dfa>; Z. HONG, “China-Philippines Relations Stunted by the South China Sea Dispute”, *Institute of Southeast Asian Studies*, nummer 17, Singapore, 28 maart 2013, 1-8

²⁶⁹ T. PHILLIPS, “Philippine president compares China's expansion to Nazi Germany”, *The Telegraph*, 5 februari 2014, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/10618722/Philippine-president-compares-Chinas-expansion-to-Nazi-Germany.html>

²⁷⁰ Zie *infra* randnummers 76-94

²⁷¹ K. TAN, “Palace rejects bilateral talks with China, to pursue arbitration case”, *GMA Network*, 26 februari 2014, <http://www.gmanetwork.com/news/story/350199/news/nation/palace-rejects-bilateral-talks-with-china-to-pursue-arbitration-case>

iv) Bilaterale relaties tussen China en Maleisië en Brunei

70. Het beste voorbeeld van de “verdeel en heers”- politiek van China zijn de verschillende bilaterale onderhandelingen met staten die in het geschil zijn betrokken. De bovenvermelde overeenkomsten met Vietnam zijn deel van die politiek, maar ook Maleisië en Brunei worden geïmagineerd. Zo heeft China goede banden met Maleisië, aangetoond door een samenwerkingsovereenkomst in 2000, eventuele gezamenlijke militaire oefeningen en een economische deal in oktober 2013.²⁷² Maleisië, wiens territoriumclaim niet zo groot is als die van de Filipijnen of Vietnam, hield zich dan ook tot voor kort op de achtergrond in het conflict over de Zuid- Chinese Zee.²⁷³ Sommige hoge ambtenaren hebben zich zelfs al negatief uitgelaten over de Filipijnse assertiviteit m.b.t. het geschil.²⁷⁴ Op 26 januari 2014 patrouilleerden echter opnieuw Chinese schepen nabij *James Shoal*, zeer dicht bij het Maleisische vasteland en haar olierijke gebieden. Het hoeft geen betoog dat dit niet in goede aarde is gevallen bij de Maleisische autoriteiten, wat mogelijk leidt tot een andere visie op het conflict.²⁷⁵ Ook vroeg men zich af in welke mate de verdwijning van vlucht MH370 de relaties tussen beide landen zou beïnvloeden.²⁷⁶ Het is natuurlijk maar de vraag of Maleisië hiervoor de “speciale relatie” met China op het spel gaat zetten.²⁷⁷ Toch ziet men, net als bij Vietnam, ook bij Maleisië een “*hedging*”- strategie.²⁷⁸ Het land haalt immers ook zijn banden aan met de andere ASEAN- eisers, door in de *1st ASEAN Claimants Working Group Meeting* veel minder passief uit de hoek te komen, zoals besproken in randnummer 81. Maar ook met

²⁷² A. GANGOPADHYAY, “China, Malaysia Seek to Strengthen Ties”, *The Wall Street Journal*, Southeast Asia, 5 oktober 2013, <http://blogs.wsj.com/searealtime/2013/10/05/china-malaysia-seek-to-strengthen-ties/>; A. PANDA, “China and Malaysia To Hold Maritime Exercises: What Gives?”, *The Diplomat*, 15 november 2013, <http://thediplomat.com/2013/11/china-and-malaysia-to-hold-maritime-exercises-what-gives/>; C. THAYER, “China’s International Security Cooperation Diplomacy and Southeast Asia”, Paper to panel on Southeast Asia and China: A North-South Relationship of a New Kind, International Studies Association Annual Convention, San Diego, VS, 25 maart 2006; XINHUA (Chinees staatspersbureau), “China, Malaysia agree to lift ties to comprehensive strategic partnership”, 4 oktober 2013, http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-10/04/c_132772213.htm

²⁷³ P. PARAMESWARAN, “Malaysia Walks Tightrope on China and the South China Sea”, *China Brief*, Volume 14, Nummer 6, 2014, 6-10

²⁷⁴ C. THAYER, “South China Sea Developments in 2013: ASEAN Unity Restored, Sino-Philippine Tensions and ASEAN-China Consultations on a Code of Conduct”, Paper Presented to The 5th International Workshop on The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Co- sponsored by the Diplomatic Academy of Vietnam and Vietnam Lawyers’ Association, Hanoi, Vietnam, 11- 12 november 2013, 24

²⁷⁵ S. GRUDGINGS, “Insight - China's assertiveness hardens Malaysian stance in sea dispute”, *Reuters*, 26 februari 2014, <http://uk.reuters.com/article/2014/02/26/uk-malaysia-china-maritime-insight-idUKBREA1P1Z020140226>

²⁷⁶ P. PARAMESWARAN, “Malaysia Walks Tightrope on China and the South China Sea”, *China Brief*, Volume 14, Nummer 6, 2014, 6-10; R. HARTLEY-PARKINSON, “How Malaysia and China's historic relations became strained following the MH370 disaster”, *The Mirror*, 25 maart 2014, <http://www.mirror.co.uk/news/world-news/missing-flight-mh370-diplomatic-relations-3280764>

²⁷⁷ NEW STRAITS TIMES, “China not encroaching on our waters”, 29 januari 2014, <http://www.nst.com.my/nation/general/china-not-encroaching-on-our-waters-1.472789>

²⁷⁸ P. PARAMESWARAN, “Malaysia Walks Tightrope on China and the South China Sea”, *China Brief*, Volume 14, Nummer 6, 2014, 6-10

de VS worden gesprekken aangeknoopt.²⁷⁹ Maleisië lijkt hierdoor te lobbyen voor een sterker standpunt vanuit ASEAN, iets wat vroeger alleen de Filipijnen en Vietnam wilden.²⁸⁰

71. Verder heeft China ook met de mini- staat Brunei in de maand oktober van 2013 een deal gesloten.²⁸¹ Brunei is ook betrokken bij het geschil en lid van ASEAN. Hierbij spoorde de Chinese premier beide landen aan een diepgaande samenwerking te ontwikkelen op het gebied van handel, maar ook voor de gezamenlijke zoektocht en exploitatie van natuurlijke bronnen als olie. Meer zelfs, beide staatsoliebedrijven tekenden een *joint venture* overeenkomst.²⁸² Dit is opnieuw een voorbeeld van het versterken van de “*divide and develop*”- politiek van China en het heeft als gevolg dat Brunei niet opdaagde voor de *1st ASEAN Claimants Working Group Meeting* in februari 2014²⁸³. Hierdoor werd een gezamenlijk standpunt na deze *meeting* onmogelijk, ondanks de vernieuwde Maleisische interesse.

v) De delimitatie van maritieme grenzen tussen Brunei en Maleisië

72. Zoals gesteld is het grensverdrag in de Golf van Tonkin het enige echt duidelijk en publiek verdrag ter vastlegging van grenzen in de Zuid- Chinese Zee. Daarnaast is er wel nog een andere, eerder amicale overeenkomst tussen Brunei en Maleisië over hun maritiem grensgeschil. Een uitwisseling van brieven in maart 2009 en een gezamenlijk persstatement op 16 maart van hetzelfde jaar spreken van de vastlegging van de maritieme grenzen en van een exploitatieovereenkomst.²⁸⁴ De indiening van informatie door Brunei bij de CLCS bevestigt deze delimitatie.²⁸⁵ De details van deze overeenkomst zijn niet bekend gemaakt,

²⁷⁹ S. GRUDGINGS, “Insight - China's assertiveness hardens Malaysian stance in sea dispute”, *Reuters*, 26 februari 2014, <http://uk.reuters.com/article/2014/02/26/uk-malaysia-china-maritime-insight-idUKBREA1P1Z020140226>; T. JAMANDRE, “Brunei snubs Phl, others on united stand vs. China”, *The Philippine Star*, 3 maart 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/03/03/1296636/brunei-snubs-phl-others-united-stand-vs.-china>; T. MUN, “A test of friendship”, *New Strait Times*, 18 februari 2014, <http://www.nst.com.my/opinion/columnist/a-test-of-friendship-1.486652>

²⁸⁰ M. SANTOS, “PH has backing of Vietnam, Malaysia vs China’s sea claims”, *Global Nation Inquirer*, 6 maart 2014, <http://globalnation.inquirer.net/99908/ph-has-backing-of-vietnam-malaysia-vs-chinas-sea-claims-says-binay>

²⁸¹ XINHUA (Chinees staatspersbureau), “China, Brunei agree to further boost strategic cooperation”, 11 oktober 2013, http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-10/11/c_132789944.htm

²⁸² CNOOC (China’s staatsoliebedrijf), “CNOOC and Petroleum Brunei Sign Agreement on Setting up Joint Venture”, 14 oktober 2013, <http://en.cnooc.com.cn/data/html/news/2013-10-14/english/346339.html> ; THE BRUNEI TIMES, “Brunei, China to step up maritime, energy ties”, 12 oktober 2013, <http://www.bt.com.bn/news-national/2013/10/12/brunei-china-step-maritime-energy-ties>

²⁸³ Zie *infra* randnummer 81

²⁸⁴ J. SMITH, “Brunei and Malaysia resolve outstanding maritime boundary issues”, *Los Reports*, volume 1, Law of the Sea Interest Group, 2010, 2

²⁸⁵ Voorlopige Informatie Brunei bij de CLCS, “Brunei Darussalam’s Preliminary Submission concerning the Outer Limits of its Continental Shelf”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Preliminary Information to the CLCS, New York, VS, 2 april 2009, 3

maar het is duidelijk dat de twee staatsoliebedrijven samenwerken op het gebied van exploratie en exploitatie. In ruil voor een duurzame samenwerking heeft Maleisië een deeltje van haar territoriumclaim opgegeven.²⁸⁶

c) *Besluit: Vietnamese en Maleisische hedging, Filipijnse assertiviteit*

73. Uit het bovenstaande blijkt dat de betrokken partijen wel degelijk gesprekken voeren. Vooral China focust zich hierbij op bilaterale onderhandelingen. Ondanks de Chinese samenwerking met Vietnam, Maleisië en Brunei, is er enkel in de Golf van Tonkin een definitief resultaat uit de bus gekomen. De andere akkoorden zijn vooral een behoud van de *status quo*, een gedragscode en een voornemen tot samenwerking, zonder dat die samenwerking ook al werkelijk van start is gegaan.²⁸⁷ Dit leidt natuurlijk niet tot een definitieve oplossing, waardoor Maleisië en vooral Vietnam ook op zoek gaan naar rugdekking. Ze proberen via ASEAN meer invloed te winnen of halen de banden met de VS, India en Japan aan, met als doel een zekere hefboom te verkrijgen in de onderhandelingen met China. Dit leidt onvermijdelijk tot een internationalisering van het conflict, iets waar China sterk tegen gekant is.²⁸⁸ Toch zijn deze pogingen tot internationalisering schuchter, omdat beide landen sterke banden hebben met China.

74. De Filipijnen, met minder Chinese invloed, hebben het geschil voor een arbitrage TRIBUNAAL gebracht en kijken zeer sterk naar het Westen als partner. Hierbij kijkt men angstvallig naar de gebeurtenissen op de Krim. Rusland heeft hier ook unilateraal Oekraïens grondgebied ingenomen, met slechts enkele sancties tot gevolg. De VS heeft China echter al gewaarschuwd om in Azië niet hetzelfde te proberen, omwille van het defensiepact met de Filipijnen.²⁸⁹ Naast het arbitrage DISPUUT en het betrekken van de VS, sporen de Filipijnen China ook aan multilateraal te onderhandelen via ASEAN, maar zoals besproken in het volgende gedeelte gebeurt dit met veel tegenzin.²⁹⁰ Met betrekking tot de *Scarborough Shoal*

²⁸⁶ Gezamenlijk Statement tussen Maleisië en Brunei, "Joint Statement on the 17th Annual Leaders' Consultation between Brunei Darussalam and Malaysia", Bandar Seri Begawan, Brunei Darussalam, 8 December 2013, beschikbaar op <http://www.mofat.gov.bn/index.php/news/news-highlights/item/969-joint-statement-on-the-17th-annual-leaders-consultation-between-brunei-darussalam-and-malaysia-bandar-seri-begawan-brunei-darussalam-8-december-2013>; R. EMMERS, "Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?" *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 14-15

²⁸⁷ Zie *infra* randnummer 82 en 122-123

²⁸⁸ D. SCOTT, "Conflict irresolution in the South China Sea", *Asian Survey*, volume 52, Number 6, 2012, 1022

²⁸⁹ D. BRUNNSTROM, "U.S. warns China not to try Crimea-style action in Asia", *Reuters*, 4 april 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/04/04/us-usa-china-crimea-asia-idUSBREA322DA20140404>

²⁹⁰ R. MERCENE, "China insists on bilateral talks, rejects international arbitration", *Business Mirror*, 31 maart 2014, <http://businessmirror.com.ph/index.php/en/news/nation/29865-china-insists-on-bilateral-talks-rejects-international-arbitration>

is deze tegenzin terecht. Het is immers een geschil tussen de Filipijnen en China, waardoor men zich kan afvragen waarom ASEAN er moet bij betrokken worden.

75. Al deze overlappende belangen leiden tot de conclusie dat bilaterale gesprekken kunnen leiden tot een eventuele vermindering van incidenten, maar niet tot een definitieve oplossing. China beweert “*indisputable sovereignty*” te hebben over de eilanden of de wateren van de Zee en de andere staten beschouwen andere gebieden dan ook weer als “niet-onderhandelbaar”. Hierdoor worden vruchtbare onderhandelingen over een verdeling van territorium reeds op voorhand uitgesloten. Uiteindelijk zijn er in de Zuid- Chinese Zee dan ook slechts twee relatief onbelangrijke grensverdragen gesloten. Toch is het niet abnormaal dat China over de gebieden rondom de *Paracel*- eilanden en de *Scarborough Shoal* bilateraal wil onderhandelen. Vietnam en de Filipijnen zijn daar namelijk de enige mede- eisers.²⁹¹ In de *Spratly*- groep is dit echter niet het geval.

3. Multilaterale onderhandelingen via ASEAN met China

a) Algemeen

76. Op 8 augustus 1967 besloten vijf naties een samenwerkingsverband op te richten in Zuidoost Azië.²⁹² Indonesië, Thailand, Maleisië, de Filipijnen en Singapore tekenden op die datum de ASEAN- verklaring (“*Bangkok- declaration*”). Brunei, Vietnam, het huidige Myanmar, Laos en Cambodja volgden, respectievelijk in 1984, 1995, Myanmar en Laos in 1997 en Cambodja in 1999. Vier ASEAN- staten zijn direct betrokken in het conflict, namelijk de Filipijnen, Vietnam, Brunei en Maleisië. Vooral de Filipijnen en Vietnam staan zeer sterk achter hun claims in de Zuid- Chinese Zee. Hoewel dit gedeelte eigenlijk gaat over de “bilaterale” onderhandelingen tussen de organisatie ASEAN en China, wordt toch gesproken over “multilaterale” onderhandelingen. ASEAN is immers een organisatie die beslist via consensus tussen haar leden. Op die manier zijn alle ASEAN- staten rechtstreeks betrokken bij de gesprekken met China.

77. China was jarenlang niet bereid om met ASEAN als organisatie te onderhandelen over de Zuid- Chinese Zee, want het gaf de voorkeur aan bilaterale onderhandelingen.²⁹³ In 1992 werd de “*Manila Declaration on the South China Sea*” uitgegeven door ASEAN, een document waarin het zijn engagement uitsprak om een oplossing te zoeken voor de conflicten

²⁹¹ Op Taiwan na, maar niet besproken omwille van zie *supra* randnummer 35

²⁹² R. SEVERINO, *ASEAN*, Singapore, ISEAS Publications, 2008, 4

²⁹³ C. THAYER, “ASEAN, China and the Code of Conduct in the South China Sea”, *SAIS Review of International Affairs*, volume 33, nummer 2, zomer- herfst 2013, 75

in het gebied.²⁹⁴ De bedoeling was om een gedragscode en een samenwerkingsverband op te richten, maar men slaagde er niet in om dit door te drukken. Uiteindelijk kwam men in 2002 toch met China overeen een “*Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea*” (hierna: DOC) op te stellen.²⁹⁵ Deze verklaring bouwt verder op een mislukte poging tot een bilaterale gedragsovereenkomst tussen de Filipijnen en China na de schermutseling aan *Mischief Reef* in 1995. Na dit voorval besloot ASEAN om te proberen het geschil te managen door zelf met China te onderhandelen, met als uitkomst de in 2002 gesloten DOC. Gezien ASEAN bestaat uit meerdere staten, kan het als organisatie een tegengewicht bieden tegen de Chinese grootmacht. Natuurlijk lukt dit enkel indien er een consensus bestaat binnen ASEAN zelf, iets wat niet altijd het geval is, zoals verder blijkt.

78. De DOC is een tien artikelen tellend document, zonder enige bindende waarde.²⁹⁶ Haar doel is niet om het conflict op te lossen, maar om de *status-quo* te behouden en verdere incidenten te proberen vermijden.²⁹⁷ Het is louter een politiek statement en een voorwendsel van de betrokken partijen om het internationaal recht te respecteren en vreedzaam geschillen te onderhandelen.²⁹⁸ Artikel 4 stelt dat “*the Parties concerned undertake to resolve their territorial and jurisdictional disputes by peaceful means, without resorting to the threat or use of force, through friendly consultations and negotiations by sovereign states directly concerned*”. Hierbij spoort het de partijen aan om geen agressieve of militaire handelingen te ondernemen die de anderen kunnen frustreren. Ook samenwerking wordt gepromoot in artikel 6. Dit artikel bepaalt dat de staten op gebieden als milieubescherming, onderzoek, veiligheid van navigatie, reddingsoperaties en communicatie een coördinatieverband kunnen oprichten. Dit is natuurlijk geen resultaatsverbintenis van de staten, maar enkel een engagement om vertrouwen op te bouwen.²⁹⁹ Het heeft tot eind 2004 geduurd om een werkgroep hierover op

²⁹⁴ Verklaring, ASEAN, “ASEAN Declaration on the South China Sea”, Aangenomen op de 25ste ASEAN Minister Meeting, Manila, Filipijnen, 22 juli 1992; R. SEVERINO, *ASEAN*, Singapore, ISEAS Publications, 2008, 21

²⁹⁵ Verklaring tussen ASEAN en China, “Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Phnom Penh, Cambodia, 4 november 2002, beschikbaar op <http://www.asean.org/asean/external-relations/china/item/declaration-on-the-conduct-of-parties-in-the-south-china-sea>

²⁹⁶ S. WU en Z. KEYUAN, *Maritime Security in the South China Sea*, Farnham, Cobett Center for Maritime Policy Series, Ashgate, 2009, 24

²⁹⁷ C. JIPENG, “News Analysis: Confusion of bilateral, multilateral Efforts on South China Sea”, *Xinhua*, Chinesees Staatspersbureau, 1 juli 2013, http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2013-07/01/c_132501866.htm

²⁹⁸ C. THAYER, “ASEAN and China Consultations on a Code of Conduct in the South China Sea: Prospects and Obstacles”, *Institute of Oriental Studies*, The International Conference on Security and Cooperation in the South China Sea, Russian Academy of Sciences, Moskou, Rusland, 18 oktober 2013, 3

²⁹⁹ I. STOREY, “Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ”, Strategizing Change in Asia, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, 8; S. BATEMAN, “Cooperation or trust in the South China Sea?”, *The Nation*, 1

te richten, die richtlijnen ter implementatie moest opstellen.³⁰⁰ Na verschillende *drafts* is men pas in 2011 tot definitieve richtlijnen kunnen komen en heeft men 4 expertencomités geïnstalleerd om te onderzoeken of de bovenstaande samenwerking mogelijk is.³⁰¹ Deze zijn de comités met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek, milieubescherming, *search and rescue* en transnationale misdaad. Om dit te verwezenlijken heeft men het “*China- ASEAN Maritime Cooperation Fund*” opgericht.³⁰² Over het onderwerp “veiligheid van navigatie en communicatie” kon men onder druk van Peking geen comité oprichten. Op de 7de bijeenkomst van de werkgroep op 22 april 2014 zijn de officials van China en ASEAN nogmaals bij elkaar gekomen en heeft men zich geëngageerd om een “*China- ASEAN Maritime Cooperation Partnership*” op te richten over de bovenvermelde onderwerpen.³⁰³ Dit zijn allemaal engagementen, zonder dat deze samenwerking ook daadwerkelijk reeds bestaat.

79. Een ander belangrijk artikel is art. 10, waarin staat dat “*the Parties concerned reaffirm that the adoption of a code of conduct in the South China Sea would further promote peace and stability in the region and agree to work, on the basis of consensus, towards the eventual attainment of this objective.*” Het is dus de bedoeling dat er een “*code of conduct*” (hierna: COC) wordt opgesteld over de Zuid- Chinese Zee. Dit zou een grote stap vooruit zijn, omdat een COC, volgens sommige ASEAN- staten, een bindend instrument moet zijn en misschien zelfs het enige document dat partijen echt zou kunnen dwingen om conflicten te vermijden.³⁰⁴

oktober 2013, <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Cooperation-or-trust-in-the-South-China-Sea-30215958.html>

³⁰⁰ Overeenkomst tussen ASEAN en China, “Terms of Reference of the ASEAN-China Joint Working Group on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Kuala Lumpur, Maleisië, 7 december 2004, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/item/terms-of-reference-of-the-asean-china-joint-working-group-on-the-implementation-of-the-declaration-on-the-conduct-of-parties-in-the-south-china-sea>

³⁰¹ Overeenkomst tussen ASEAN en China, “The agreement on the Guidelines on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Bali, Indonesië, 20 juli 2011, beschikbaar op <http://www.southchinasea.com/documents/law/306-guidelines-for-the-implementation-of-the-doc.html>; C. THAYER, “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 12

³⁰² ASEAN, “ASEAN-CHINA Dialogue Relations”, <http://www.asean.org/news/item/asean-china-dialogue-relations>; CHINA DAILY, “Premier vows to lift maritime cooperation”, 12 oktober 2013, http://www.chinadaily.com.cn/china/2013livisiteastasia/2013-10/12/content_17025992.htm ; G. COLLINSON en C. ROBERTS, “The role of ASEAN”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 9, 5 september 2013, 37

³⁰³ CHINA DAILY, “Senior Chinese, ASEAN officials vow to enhance maritime, security cooperation”, 22 april 2014, http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-04/22/content_17455543.htm ; PHILIPPINES NEWS AGENCY, “South China Sea Pact moving forward? Chinese, ASEAN execs vow to enhance maritime cooperation”, *Interaksyon*, 23 april 2014, <http://www.interaksyon.com/article/85287/south-china-sea-pact-moving-forward-chinese-asean-execs-vow-to-enhance-maritime-cooperation>

³⁰⁴ L. BUSZINSKY en C. ROBERTS, “The South China Sea: Stabilisation and resolution”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 11, 5 september 2013, 51

Op 9 juli 2012 werd er vooruitgang geboekt door het opstellen van een ontwerpdocument op de samenkomst van ministers van buitenlandse zaken van ASEAN- landen, getiteld “*Proposed Elements of a Regional Code of Conduct in the South China Sea*”.³⁰⁵ Dit werd echter niet op gejuich onthaald, gezien op deze samenkomst voor de eerste maal in de ASEAN- geschiedenis geen gezamenlijk communiqué kon worden uitgevaardigd. Er zijn immers staten die geen belangen hebben in de Zuid- Chinese Zee, maar toch lid zijn van ASEAN. Deze staten, zoals Cambodja, kunnen belangrijke banden hebben met China, waardoor ze geneigd zijn vol voor de Chinese standpunten te kiezen, met als gevolg dat initiatieven binnen ASEAN zelf geblokkeerd werden.³⁰⁶ Deze onderlinge verdeeldheid hielp het geschil natuurlijk niet vooruit, waarop Indonesië actie ondernam en een zes- punten plan ontwierp voor de Zuid- Chinese Zee, iets wat door alle ASEAN- leden werd aanvaard.³⁰⁷ Dit plan introduceerde niets nieuws, maar herhaalde eigenlijk de engagementen uit de DOC. Belangrijk is wel dat het aantoonde dat de staten actief wilden meewerken aan vooruitgang. Zo kan men stellen dat de verdeeldheid snel plaats maakte voor een vernieuwde eenheid binnen ASEAN zelf.³⁰⁸

80. In juni 2013 is er dan opnieuw een evolutie gekomen op het vlak van de COC. Toen besloot China om er verder aan te werken, eventueel door invloed van de nieuwe president XI JINPING, die de nadruk meer wil leggen op internationale samenwerking. Maar ook mede door het lobbywerk van Indonesië en misschien zelfs onder druk van de internationale gemeenschap, na de aanhangigmaking van het arbitrage-dispuut door de Filipijnen.³⁰⁹ Dit laatste zorgde voor ophef, gezien de zaak voor een arbitrage-tribunaal werd gebracht zonder voorafgaande bespreking met de andere ASEAN- leden. De Filipijnen zagen een arbitragezaak als “*the last resort*”, maar hielden toch de deur open voor verdere

³⁰⁵ Y. KASSIM, “A Regional Code of Conduct: For South and East China Seas?”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 176/2012, 19 september 2012, 1-2

³⁰⁶ E. KHANEAV, “ASEAN and the Code of Conduct of Parties in the South China Sea”, *Russian International Affairs Council*, East Asia and Pacific, 21 mei 2013, http://russiancouncil.ru/en/inner/?id_4=1853#top

³⁰⁷ Statement, ASEAN, “Statement of ASEAN Foreign Ministers on ASEAN's Six-Point Principles on the South China Sea”, Phnom Penh, Cambodia, 20 Juli 2012, beschikbaar op <http://cil.nus.edu.sg/rp/pdf/2012%20ASEANs%20Six-Point%20Principles%20on%20the%20South%20China%20Sea-pdf.pdf>

³⁰⁸ Gezamenlijk Communiqué ASEAN, “Joint Communiqué 46th ASEAN Foreign Ministers’ Meeting”, Bandar Seri Begawan, Brunei, 29-30 juni 2013, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/asean-statement-communicues/item/joint-communicue-46th-asean-foreign-ministers-meeting-bandar-seri-begawan-brunei-darussalam-29-30-june-2013>; C. THAYER, “New Commitment to a Code of Conduct in the South China Sea?”, *The National Bureau of Asian Research*, NBR Commentary, 9 oktober 2013, 2, G. COLLINSON en C. ROBERTS, “The role of ASEAN”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 9, 5 september 2013, 38

³⁰⁹ SOUTH CHINA MORNING POST, “China-ASEAN code of conduct can ease tensions”, 7 juli 2013, <http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/1276920/china-asean-code-conduct-can-ease-tensions>

ontwikkelingen van de COC.³¹⁰ Sommige auteurs dachten na de Filipijnse actie zeer pessimistisch over de COC, maar in juni 2013 werd in punten 90 en 91 van het joint communiqué van de ASEAN- China- top, het afsluiten van een COC als uitdrukkelijk doel ingeschreven.³¹¹ Ook zijn er binnen ASEAN enkele ontwerpen opgesteld zonder inspraak van China, zoals de “zero draft”, een Indonesisch voorstel. Dit wordt binnen ASEAN als werkdocument wordt gebruikt.³¹²

81. Een belangrijke stap is de eerste “*ASEAN Claimants Working Group*” op 18 februari 2014, waarbij de vier betrokken ASEAN- staten samen naar een oplossing hadden moeten zoeken.³¹³ Brunei kwam niet opdagen, maar Maleisië nam een minder passief standpunt aan dan voorheen, waarschijnlijk door de aanwezigheid van Chinese schepen bij *James Shoal*.³¹⁴ Het doel van deze samenkomst was het vinden van een consensus tussen de betrokken staten, hoewel dit niet mogelijk was door de afwezigheid van Brunei. Verdere samenkomsten zouden echter een grote vooruitgang kunnen zijn, indien er gestreefd wordt naar een duidelijk en eenduidig standpunt van de deelnemende partijen vis-à-vis China.³¹⁵

b) Biedt een Code of Conduct een oplossing?

82. Men kan eigenlijk in deze multilaterale onderhandelingen twee verschillende delen onderscheiden. Enerzijds is er de implementatie van de DOC via de richtlijnen³¹⁶, waarbij men artikel 6 van dit document wil uitwerken en een duurzame samenwerking wil oprichten

³¹⁰ A. DEL ROSARIO, Nota “Managing the South China Sea and other regional security issues”, *EU- Azië Centrum*, “On the Occasion of Experts’ Roundtable on Regional Approaches to Maritime Security in the West Philippine Sea/South China Sea”, Brussel, 9 juli 2013, http://www.eu-asiacentre.eu/documents/uploads/event_85_keynote_address_del_rosario_09_july_2013.pdf

³¹¹ Gezamenlijk Communiqué ASEAN, “Joint Communiqué 46th ASEAN Foreign Ministers’ Meeting”, Bandar Seri Begawan, Brunei, 29-30 juni 2013, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/asean-statement-communicues/item/joint-communicue-46th-asean-foreign-ministers-meeting-bandar-seri-begawan-brunei-darussalam-29-30-june-2013> ; I. STOREY, “Slipping Away? A South China Sea Code of Conduct Eludes Diplomatic Efforts”, *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, Nummer 11, 20 maart 2013, 4

³¹² C. THAYER, “South China Sea in Regional Politics: Indonesia’s Efforts to Forge ASEAN Unity on a Code of Conduct”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, 5 e.v.; M. VALENCIA, “Navigating Differences: What the ‘Zero draft’ Code of Conduct for the South China Sea Says (and Doesn’t Say)”, *Global Asia*, volume 8, nummer 1, lente 2003, 72-78

³¹³ C. THAYER, “Can ASEAN Respond to the Chinese Challenge?”, *The Irrawaddy*, 20 maart 2014, http://www.irrawaddy.org/z_border/can-asean-respond-chinese-challenge.html

³¹⁴ Zie *supra* randnummer 70

³¹⁵ P. PARAMESWARAN, “Countering China in the South China Sea”, *The National Interest*, 18 maart 2014, <http://nationalinterest.org/commentary/countering-china-the-south-china-sea-10065>

³¹⁶ Overeenkomst tussen ASEAN en China, “The agreement on the Guidelines on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Bali, Indonesië, 20 juli 2011, beschikbaar op <http://www.southchinasea.com/documents/law/306-guidelines-for-the-implementation-of-the-doc.html>

op de genoemde vlakken.³¹⁷ Het probleem hierbij is dat dit nog jaren kan duren en dat deze richtlijnen “tanden” missen, het gaat immers over relatief onbelangrijke onderwerpen, die niet kunnen vermijden dat de partijen handelingen stellen die het conflict verergeren.³¹⁸ Gezien de richtlijnen bestaan uit het uitwerken van samenwerking in expertencomités, is er ook nergens sprake van een afdwingingsmechanisme of een deadline. Toch is er het engagement tot samenwerking, zij het zeer gestaag. De vraag is echter of men eerst moet samenwerken om de spanning te doen afnemen, of dat men eerst de spanning moet doen afnemen, voor men kan samenwerken.³¹⁹ De COC kan een instrument zijn om de spanning te doen afnemen.

83. Deze COC is sterker dan de engagementen uit de DOC, gezien het, volgens sommige ASEAN- staten, een bindend document moet worden dat de gedragingen van de partijen beheerst.³²⁰ De eerder besproken³²¹ plotse ommekeer van China, waarbij opnieuw interesse wordt getoond in dit document is frappant, zeker gezien het tijdstip, enkele maanden na het instellen van een arbitrage-dispuut door de Filipijnen. Eén van de grieven van de Filipijnen was dat het arbitrage-dispuut hun laatste mogelijkheid was, omdat onderhandelingen met China onmogelijk bleken.³²² Doordat China nu plots wel wil onderhandelen, lijkt het de wind uit de zeilen van dit argument te willen halen.

84. *Codes of conduct* zijn vooral bekend uit het vennootschaps- en economisch recht, waarbij ze door een vennootschap worden aangegaan met als doel zich te laten leiden door sociaal verantwoord gedrag.³²³ Het is onderdeel van het opkomende “*corporate social responsibility*”- concept. Ook in het internationaal recht zijn er verschillende voorbeelden van zulke *codes* tussen staten. Men kan bijvoorbeeld denken aan de “*Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation*”³²⁴ (HCOC) of aan “*The Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security*”³²⁵ onder de *Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in*

³¹⁷ Zie *supra* randnummer 78

³¹⁸ C. THAYER, “Will the Guidelines to Implement the DOC lessen Tensions in the South China Sea? An Assessment of Developments Before and After Their Adoption”, Paper to 3rd International Workshop on the South China Sea co-sponsored by the Vietnam Lawyers’ Association and the Diplomatic Academy of Vietnam, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, 15

³¹⁹ Verder besproken in *infra* randnummers 122-123

³²⁰ L. BUSZINSKY en C. ROBERTS, “The South China Sea: Stabilisation and resolution”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 11, 5 september 2013, 51

³²¹ Zie *supra* randnummer 80

³²² Zie *supra* randnummer 68

³²³ P. ERWIN, “Corporate Codes of Conduct: The Effects of Code Content and Quality on Ethical Performance”, *Journal of Business Ethics*, volume 99, nummer 4, 2011, 535-548

³²⁴ Gedragscode ondertekend door 134 landen, “Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation”, Den Haag, Nederland, 25 november 2002, beschikbaar op <http://www.armscontrol.org/documents/icoc>

³²⁵ Gedragscode, OVSE, “Code of Conduct on Politico- Military Aspects of Security”, 91ste Plenaire Bijeenkomst van het Speciaal Comité, Boedapest, Hongarije 3 december 1994, <https://www.osce.org/fsc/41355>

Europa (hierna: OVSE)³²⁶. Beide codes zijn eigenlijk politieke documenten.³²⁷ Staten sluiten zulke politieke verbintenissen omdat ze flexibel en makkelijk aanpasbaar zijn, maar ook omdat een verdrag vaak onmogelijk of ongewild is, gezien men dan een stukje soevereiniteit moet afstaan, ten voordele van een verdragsrechtelijke regulering.³²⁸ Zo is een verdrag ook in de Zuid- Chinese Zee volgens mij een onmogelijke opdracht. De betrokken staten kunnen geen consensus vinden en het VN- Zeerechtverdrag correct toepassen, laat staan dat ze in staat zouden zijn om hun grenzen en gedrag in de vorm van een verdrag vast te leggen.

85. Daarom is een COC een geschikt document om toch tenminste het gedrag van staten binnen het betwiste gebied te reguleren. Bij een COC verbinden staten zich er wel toe om de code niet te breken, maar zonder dat er een efficiënt afdwingingsmechanisme aanwezig is. Men kan als voorbeeld aanhalen dat enkele dagen na het aanvaarden van de OVSE- code, Rusland Tsjetsjenië binnenviel en de bepalingen uit de code brak. Dit is de reden waarom een politiek bindend document een *contradictio in terminis* genoemd wordt.³²⁹ Daartegenover staat het belangrijke gevolg dat alle ogen op een staat zullen zijn gericht, indien zij dreigt de bepalingen te overtreden. Het kan dus wel degelijk een rol spelen, maar dan enkel indien er politieke wil aanwezig is.³³⁰ Ook in de Zuid- Chinese Zee zou een dreigende inbreuk leiden tot internationale politieke druk, wat ervoor zorgt dat de COC een belangrijk preventief instrument kan zijn. Geen enkele staat wil immers gebrandmerkt worden als onbetrouwbaar. Alle internationale relaties zijn namelijk onderworpen aan het principe van goede trouw, misschien wel het leidende principe van internationaal recht.³³¹ Dit heeft tot gevolg dat voor te goeder trouwe staten een COC even bindend kan zijn dan een formeel verdrag, zeker indien het duidelijke gedragsregels formuleert.

86. Voor het opstellen van een COC stelt China wel enkele voorwaarden, zo heeft de Chinese minister WANG YI al duidelijk gemaakt dat er geen haast is bij het uitwerken van

³²⁶ Niet- exhaustief, er zijn er veel meer.

³²⁷ R. TERPSTRA, "The OSCE Code of Conduct: Setting new standards in the politico-military field?", *Helsinki Monitor*, volume 7, nummer 1, 1996, 12

³²⁸ A. WETHERALL, "Normative Rule Making at the IAEA: Codes of Conduct", *Nuclear Law Bulletin*, volume 2005, nummer 1, 2005, 75

³²⁹ G. TANJA, "The Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security", Written contribution at the Code of Conduct Seminar, Den Haag, 11-12 December 1995, 1; R. TERPSTRA, "The OSCE Code of Conduct: Setting new standards in the politico-military field?", *Helsinki Monitor*, volume 7, nummer 1, 1996, 6

³³⁰ O. HENNIG, "The Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security", *OSCE reports*, 1995, 285

³³¹ A. WETHERALL, "Normative Rule Making at the IAEA: Codes of Conduct", *Nuclear Law Bulletin*, volume 2005, nummer 1, 2005, 76 ; H. KELSEN, *Théorie pure du droit*, Neuchâtel, Editions de la Braconnière, 1999, 177

deze COC.³³² China wil hier slechts verder aan werken in de werkgroep van de DOC- implementatie, omdat het wil dat beide met elkaar verbonden blijven.³³³ China legt duidelijk de nadruk op “samenwerking” in een “*step- by- step approach*”, daar waar de andere betrokken ASEAN- partijen voluit gaan voor een efficiënt systeem, gebaseerd op veiligheid en het vermijden van geschillen. De niet bij het conflict betrokken ASEAN staten lijken echter ook te stellen dat er geen deadline is voor de COC.³³⁴ Dit is natuurlijk een probleem, gezien er spanningen blijven bestaan, die niet kunnen wachten op de uitwerking van een samenwerkingsverband onder art. 6 van de DOC. Het is immers al gebleken dat de in 2011 uitgewerkte richtlijnen ter implementatie³³⁵, de conflicten niet verminderen³³⁶. Deze houding van Peking zorgt voor grote vertraging, iets wat ook de rest van de internationale gemeenschap is opgevallen. Verschillende grootmachten hebben zich al uitgesproken voor een snelle uitwerking van een COC. Zo heeft schaarde begin 2014 de invloedrijke minister van buitenlandse zaken van de VS KERRY zich achter dit initiatief³³⁷, net als India³³⁸ en Australië³³⁹.

87. Maar wat zou er nu juist in deze COC staan? De Indonesische “*zero draft*” zou binnen ASEAN zelf circuleren en als basis dienen voor de onderhandelingen met China, maar er is niets overeengekomen met China hierover. Het is echter een niet- publiek gemaakt document, dat slechts door sommigen werd ingekeken. Volgens VALENCIA³⁴⁰ en THAYER³⁴¹ staat in

³³² C. THAYER, “ASEAN, China and the Code of Conduct in the South China Sea”, *SAIS Review of International Affairs*, volume 33, nummer 2, zomer- herfst 2013, 82

82; C. THAYER, “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 7

³³³ C. THAYER, “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 7

³³⁴ PEOPLE’S DAILY, “No timeframe for South China Sea code of conduct: Thai ASEAN affairs official”, 21 april 2014, <http://english.peopledaily.com.cn/90777/8604812.html>

³³⁵ Zie *supra* randnummer 78

³³⁶ Conflicten blijven voorkomen, zoals uit *supra* randnummer 4 blijkt

³³⁷ M. ARITONANG, “ASEAN-China code of conduct key to regional stability: Kerry”, *The Jakarta Post*, 18 februari 2014, <http://www.thejakartapost.com/news/2014/02/18/asean-china-code-conduct-key-regional-stability-kerry.html>

³³⁸ S. ANANDAN, “India for code of conduct in South China Sea”, *The Hindu*, 9 februari 2014, <http://www.thehindu.com/news/national/india-for-code-of-conduct-in-south-china-sea/article5668342.ece>

³³⁹ GLOBALPOST, “Australia endorses 'code of conduct' for South China Sea”, 20 februari 2014, <http://www.globalpost.com/dispatch/news/afp/140220/australia-endorses-code-conduct-south-china-sea-0>

³⁴⁰ M. VALENCIA, “Navigating Differences: What the ‘Zero draft’ Code of Conduct for the South China Sea Says (and Doesn’t Say)”, *Global Asia*, volume 8, nummer 1, lente 2003, 72-78

³⁴¹ C. THAYER, “South China Sea in Regional Politics: Indonesia’s Efforts to Forge ASEAN Unity on a Code of Conduct”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, 5 e.v.

dit ontwerp dat de COC van toepassing zou zijn op “*all unresolved maritime boundary areas of the parties concerned in the South China Sea*”, zonder dat de partijen hun claims moeten opgeven. Ook zijn er regels over het gedrag van de partijen, zoals het verbod op provocatieve militaire acties, het oprichten van nieuwe nederzettingen op de betrokken eilanden, het bezetten van de nu onbezette eilanden en het plegen van inbreuken op de vrijheid van navigatie. Daarnaast worden ook regels vastgelegd met betrekking tot de communicatie tussen partijen, zodat toekomstige incidenten sneller besproken kunnen worden. Indien de provisies niet worden nageleefd, stelt de *draft* enkele mechanismen ter oplossing van de gerezen geschillen, waaronder het geschillenmechanisme in het VN- Handvest en het VN- Zeerechtverdrag, maar ook beslissingen van ASEAN’s Hoge Raad. Dit laatste is een mechanisme vastgelegd in ASEAN’s “*Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia*”³⁴², waarvan China ook lid is.

88. Het is duidelijk dat deze COC de nadruk legt op het vermijden van geschillen zoals de *stand- off* bij *Scarborough Shoal*. Ook zorgt het, met het verbod op het bouwen van nieuwe nederzettingen, voor een *stand- still*. De territoriumclaims zouden blijven bestaan, waardoor de oorzaak van het conflict niet verdwijnt, maar een strikte naleving van de COC zou wel de lont uit het kruitvat halen. De vraag is of China zo een verregaande COC zou accepteren. Wil het wel een bindend document en wil het wel dat inbreuken aan een derde worden voorgelegd? Het feit dat China weigert deel te nemen aan het arbitragedispuut met de Filipijnen doet hierover ernstige twijfels rijzen.³⁴³ Het is ook duidelijk dat een COC de claims van China het meest zou inperken. De Chinese aanwezigheid is momenteel het grootst en hun gedrag het meest assertief. Een COC zou vooral hier een einde aan stellen en men kan zich afvragen of China wel water bij de wijn wil doen.³⁴⁴

89. Verder is het conflict in de Zuid- Chinese Zee niet overal zo multilateraal als rond de *Spratly*- eilanden. In dat gebied zijn wel degelijk vier ASEAN- landen en China betrokken, waardoor de multilaterale onderhandelingen van een COC het meest efficiënt kunnen zijn. Maar Vietnam staat er bijvoorbeeld op om het gebied rond de *Paracel*- eilanden uitdrukkelijk te vermelden in de COC, waardoor ook dit gebied onder het toepassingsgebied van het bindend document zou vallen. Op deze manier kan Vietnam zich erop beroepen, ook al is dit

³⁴² Verdrag, ASEAN, “*Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia*”, Indonesië, 24 Februari 1976, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/item/treaty-of-amity-and-cooperation-in-southeast-asia-indonesia-24-february-1976-3>

³⁴³ Zie *infra* randnummer 155 e.v.

³⁴⁴ S. TIEZZI, “Why China Isn’t Interested in a South China Sea Code of Conduct”, *The Diplomat*, 26 februari 2014, <http://thediplomat.com/2014/02/why-china-isnt-interested-in-a-south-china-sea-code-of-conduct/>

dispuut louter tussen China en Vietnam. De andere ASEAN- staten zijn hierbij niet betrokken en China is hier begrijpelijk sterk tegen gekant. Zij wil namelijk de invloedssfeer van de COC tot een minimum beperken en ook de andere ASEAN- staten lijken dit eerder als een conflict tussen Peking en Hanoi te beschouwen.³⁴⁵ Men kan zich dan ook afvragen of er ooit een compromis over het toepassingsgebied kan bereikt worden, zeker gezien partijen sommige gebieden als “betwist” beschouwen en andere diezelfde gebieden als “onbetwist”.

c) Besluit

90. De multilaterale onderhandelingen tussen China en ASEAN pakken de oorzaken van het conflict niet aan. Er wordt immers nergens gesproken over een oplossing met betrekking tot de overlappende claims, maar de gesprekken bieden een mogelijkheid om de nefaste gevolgen van het conflict in toom te houden. Ondanks China’s voorkeur voor bilaterale onderhandelingen, lijkt het nu toch bereid om verder met ASEAN te werken. Voor de meest betrokken ASEAN- staten, de Filipijnen en Vietnam, is dit een goede evolutie, gezien zij in groep sterker staan tegen de Chinese grootmacht. Toch is in randnummers 73-75 besproken dat Vietnam en Maleisië ook belangrijke banden met China hebben, waardoor zij niet te assertief hun eis willen najagen. Ook andere ASEAN- staten hebben zulke banden, wat het voor ASEAN zeer moeilijk maakt om als één blok op te treden.³⁴⁶ De staten willen immers niet het risico lopen hun relatie met China op het spel te zetten door een anti- Chinees standpunt te kiezen. Men mag echter niet vergeten dat ook de betrokken ASEAN- landen onder elkaar twisten over de eilanden en maritieme grenzen, waardoor een eenduidig standpunt niet evident is.³⁴⁷

91. Er is wel reeds een akkoord ter implementatie van de DOC, waarbij men zich engageert om samen te werken m.b.t. bepaalde politiek ongevoelige onderwerpen. Dit heeft natuurlijk als doel vertrouwen te winnen op langere termijn. Om op korte termijn onmiddellijk conflicten te vermijden moet echter een bindend gedragsdocument worden opgesteld, de COC. De inhoud hiervan blijft een vraagteken, er zijn nog maar enkel (geheime)

³⁴⁵ En Taiwan, maar zoals *supra* besproken in randnummer 35 erkennen de betrokken partijen Taiwan niet al seen onafhankelijke staat. C. THAYER, “Can ASEAN Respond to the Chinese Challenge?”, *The Irrawaddy*, 20 maart 2014, http://www.irrawaddy.org/z_border/can-asean-respond-chinese-challenge.html; R. SEVERINO, “How much can ASEAN do for a South China Sea code of conduct?”, *East Asia Forum*, 30 oktober 2013, <http://www.eastasiaforum.org/2013/10/30/how-much-can-asean-do-for-a-south-china-sea-code-of-conduct/>

³⁴⁶ I. STOREY, “Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ”, *Strategizing Change in Asia*, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, 10

³⁴⁷ R. CRONIN en Z. DUBEL, “Maritime Security in East Asia: Boundary Disputes, Resources, and the Future of Regional Stability”, *The Stimson Center*, februari 2013, http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/MARITIME_TERRITORIAL_DISPUTES_AND_EAST_ASIA_2.pdf, 17-18

ontwerpdocumenten binnen ASEAN zelf opgesteld. Verder dan de uitspraak van de Chinese premier dat China klaar is om te onderhandelen, is men nog niet geraakt.³⁴⁸ Niemand weet hoe ver de staten willen gaan in het vastleggen van hun gedrag in een politiek bindend document. Het is dan ook de vraag of we in de nabije toekomst reeds een COC mogen verwachten. China lijkt een snelle evolutie tegen te houden, omdat voor haar het proces intrinsiek verbonden is met de uitwerking van de DOC. Bijgevolg is er momenteel nog geen enkel efficiënt systeem dat conflicten kan vermijden.

92. Dit laatste is een doorn in het oog van sommige ASEAN- staten, zeker na de in 2008 gesloten ‘*Commitment on an “ASEAN Political and Security Community”*’ (hierna: APSC).³⁴⁹ Dit is een blauwdruk voor de verdere uitwerking van de ASEAN- gemeenschap, met als doel de ontwikkeling van de politieke gemeenschap, het opstellen van normen en waarden, conflictpreventie, het oplossen van conflicten en de vredesopbouw na een conflict.³⁵⁰ Het doel is deze APSC tegen 2015 uit te werken, zodat er, ook in de Zuid- Chinese Zee, een efficiënt systeem van conflictpreventie aanwezig is. In de APSC zelf staat reeds dat het uitwerken van de DOC één van de doelen is. Meteen is het duidelijk dat een veiligheidsgemeenschap in de Zuid- Chinese Zee enkel mogelijk is met de volle medewerking van China. Een DOC en COC zijn essentieel om een effectieve APSC uit te werken, waardoor het onmogelijk lijkt om de doelstelling tegen 2015 te bereiken.³⁵¹

93. Ondanks het feit dat er in de DOC en de COC geen antwoorden zullen worden geboden over de verschillende territoriumclaims, zullen staten toch duidelijkheid moeten scheppen in hun eisen. Dit is nu nog niet het geval, zoals de ambiguïteit van de Chinese “U- vormige lijn” pijnlijk duidelijk maakt.³⁵² Indien men hier niet in slaagt, zal men niet in staat zijn het toepassingsgebied van deze documenten vast te leggen. Het is ook niet enkel China waarbij de claim onduidelijk is.³⁵³ De ASEAN- landen onderling hebben nog steeds

³⁴⁸ PEOPLE’S DAILY, “China ready to continue talks on South China Sea COC”, 10 oktober 2013, <http://english.peopledaily.com.cn/90883/8420262.html>

³⁴⁹ Blauwdruk, ASEAN, “ASEAN Political- Security Community Blueprint”, 14de ASEAN top, Cha-am/Hua Hin, Thailand, 1 maart 2009, beschikbaar op <http://www.asean.org/communities/asean-political-security-community>

³⁵⁰ R. EMMERS, *ASEAN and the Institutionalization of East Asia*, Oxon, Routledge, 2012, 33

³⁵¹ C. THAYER, “ASEAN’S Code of Conduct in the South China Sea: A Litmus Test for Community-Building?”, *The Asia-Pacific Journal*, Volume 10, uitgave 34, nummer 4, augustus 2012, 1-23; PEOPLE’S DAILY, “South China Sea issue remains a challenge for ASEAN community building”, 10 januari 2013, <http://english.people.com.cn/90883/8087161.html>

³⁵² G. POLING, “Recommendations from the CSIS South China Sea Conference”, *Center for Strategic and International Studies*, Washington DC, 13 juni 2013, <https://csis.org/publication/recommendations-csis-south-china-sea-conference>

³⁵³ De andere staten zouden nog enkele verduidelijkingen kunnen aanbrenen. Zie *supra* randnummer 28-33

overlappende claims in de *Spratly*-eilanden, die ondanks de vraag naar een COC niet opgelost geraken. Volgens THAYER is het belangrijker om eerst het eigen huis op orde te brengen, vooraleer men met China onderhandelt over een COC. Hij stelt dat de ASEAN-staten onder elkaar een “*Southeast Asia Maritime Treaty of Peace, Cooperation and Development*” moeten sluiten, waarbij ieder territoriumdispuut verplicht wordt voorgelegd aan een onafhankelijke derde. Op die manier verdwijnen alle onderlinge conflicten en heeft men een stevige hefboom om met China een COC te onderhandelen.³⁵⁴ Het fundamentele probleem hierbij is dat sommige ASEAN- staten belangrijke banden hebben met China, waardoor dezen het voorstel zullen blokkeren binnen ASEAN zelf. Het feit dat ASEAN in 2012 zelf geen joint communiqué kon uitvaardigen over een voorlopig ontwerp van een COC, toont aan dat het initiatief van THAYER niet realistisch is.

94. Men kan dus stellen dat dit verhaal nog lang niet ten einde is. Het wordt een zware dobber om de broodnodige COC met China te sluiten, terwijl in de tussentijd incidenten kunnen blijven gebeuren, waarvan het recente voorval aan *Second Thomas Shoal* een duidelijk voorbeeld is³⁵⁵. Veel hangt ook af van het hangende arbitragedispuut tussen China en de Filipijnen.³⁵⁶ Indien hier het muntstuk in het voordeel van de Filipijnen dreigt te vallen, dan zal China misschien toch onder druk staan om verder te werken aan de COC. Indien niet, dan zal het zich gesterkt voelen om strengere eisen te stellen. De huidige toestand blijft echter een *status quo*, waarbij partijen hun claims willen bestendigen.³⁵⁷

4. Gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen: de gedroomde uitweg?

a) Algemeen

95. Uit het vorige gedeelte bleek dat een definitieve oplossing voor het conflict veraf is. Meer zelfs, er wordt enkel bilateraal of multilateraal onderhandeld over manieren om vertrouwen te winnen en te proberen om het conflict onder controle te houden. Feit is dat een definitieve oplossing de soevereiniteit over de eilanden of de jurisdictie over de zee of zeebodem voor een bepaald gebied exclusief zou toebedelen aan één partij. Voor een billijke verdeling zouden alle partijen water bij de wijn moeten doen, wat sommigen niet willen.

³⁵⁴ C. THAYER, “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, 13

³⁵⁵ Zie *supra* randnummer 4

³⁵⁶ Zie *infra* randnummer 155 e.v.

³⁵⁷ I. STOREY, “The South China Sea Dispute (Part 2): Friction to Remain the Status Quo”, *China Brief*, volume 13, nummer 13, 21 juni 2013, 5

Daarom bestaat er nog een derde mogelijkheid, namelijk een gezamenlijk beheer van bronnen. EMMERS definieert zo een gezamenlijk beheer of een “*joint development agreement*” (hierna: JDA) als “*een overeenkomst tussen twee of meer staten waarbij de soevereine rechten, in een specifieke zone, op exploratie en exploitatie van natuurlijke rijkdommen worden samengebracht en waarbij deze overeenkomst voorziet in het beheer van de activiteiten en de toewijzing en verdeling van de productie en opbrengsten*”.³⁵⁸ Dit houdt dus in dat de claims van de betrokken staten voorlopig worden opgeschort, ten voordele van een constructieve samenwerking bij de gezamenlijke ontginning van bronnen. Dit wordt reeds sinds de jaren '90 door rechtsgeleerden aangehaald als dé oplossing.³⁵⁹

96. Men kan over alle mogelijke onderwerpen samenwerken, zoals visserij, olie- en gasexploitatie, maar ook veiligheid, wetenschappelijk onderzoek, behoud van levende rijkdommen enz...³⁶⁰ Niet alles catalogeert hierbij natuurlijk als “gezamenlijk beheer van maritieme bronnen” of een JDA. Zo een JDA wordt om drie verschillende redenen gesloten. Ten eerste op het moment van het definitief afbakenen van grenzen, zodat de betrokken staten samen kunnen genieten van de maritieme rijkdommen die gedeeld worden.³⁶¹ In de Zuid-Chinese Zee zijn hiervan twee voorbeelden, namelijk het visserijakkoord gesloten bij de delimitatie van de Golf van Tonkin en de gezamenlijke olie- exploitatie tussen Maleisië en Brunei. Ten tweede kan men ook een JDA sluiten wanneer bij een afgebakende grens een natuurlijke bron wordt gevonden die zich in beide rechtsmachtsgebieden bevindt. Ten slotte kan men ook gezamenlijk exploreren of exploiteren, omdat men er niet in slaagt de grenzen definitief te delimiteren.³⁶² Dit laatste wordt in dit gedeelte besproken, samen met de reeds bestaande samenwerkingen in de Zuid- Chinese Zee.

³⁵⁸ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 1

³⁵⁹ Z. GAO, “The South China sea: From conflict to cooperation?”, *Ocean Development & International Law*, Volume 25, nummer 3, 1994

³⁶⁰ S. BATEMAN, “Sovereignty as an Obstacle to Effective Oceans Governance and Maritime Boundary Making – The case of the South China Sea” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 203

³⁶¹ Bv. Bahrain - Saudi- Arabië (Fasht abu Sa’fah); Argentinië – Uruguay (rio de la plata); Australië – Papua Nieuw- Guinea (Torres Strait); IJsland – Noorwegen (Jan Mayen); Denemarken – VK (tussen Faroe Eiland en Schotland)

³⁶² Vb. Australië en Timor. Meerdere voorbeelden zie: C. SCHOFIELD, “Defining Areas for Joint Development in Disputed Waters”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012

b) Overlappende territoriumclaims en natuurlijke rijkdommen

97. Overlappende claims komen zeer vaak voor in gebieden met veel natuurlijke rijkdommen, staten hebben de neiging om prompt een gebied op te eisen bij de ontdekking van zulke bronnen. Hierbij maken ze handig gebruik van het Zeerechtverdrag. Een staat heeft immers als enige het recht om bepaalde natuurlijke bronnen op haar continentaal plat en in haar EEZ te exploiteren (en a fortiori binnen haar territoriale wateren)³⁶³.³⁶⁴ Indien zo'n gebied deel uitmaakt van een territoriumdispuut en partijen geen oplossing hierover kunnen bereiken, dan heeft men een bilaterale of multilaterale interim- oplossing nodig. Dit wil zeggen dat men in afwachting van de definitieve vastlegging van grenzen, moet zoeken naar een voorlopige overeenkomst tussen de betrokken partijen waarbij de bron geëxploiteerd of geconserveerd kan worden. Dit is ook door verschillende uitspraken van internationale tribunalen, gerechtshoven of commissies bevestigd.³⁶⁵ Met "bron" wordt in dit gedeelte zowel visserij, hydrocarbonaten en andere mogelijk levende en niet- levende rijkdommen bedoeld. Het is van belang kort te onderzoeken op welke internationaalrechtelijke basis men zich kan baseren indien een natuurlijke bron zich in betwist gebied bevindt. Er zijn niet veel bindende rechtsregels over dit onderwerp, omdat vele staten zich baseren op een ondeelbare soevereiniteit over natuurlijke bronnen³⁶⁶.

98. Het VN- Zeerechtverdrag heeft echter voorzien dat maritieme grensclaims kunnen overlappen. Artikelen 74 (3) en 83 (3) stellen dat "*in afwachting van de totstandkoming van een overeenkomst zoals bepaald in lid 1 de betrokken staten in een geest van wederzijds begrip en samenwerking, alles in het werk stellen om voorlopige overeenkomsten van praktische aard aan te gaan en tijdens deze overgangperiode de totstandkoming van een definitieve overeenkomst niet te verstoren of te belemmeren. Zodanige regelingen laten de definitieve afbakening onverlet*". Deze artikelen leggen duidelijk twee verplichtingen op aan staten. Ten eerste de verplichting om te goeder trouw te onderhandelen over de natuurlijke bronnen binnen hun overlappende claims en te proberen een voorlopige overeenkomst te

³⁶³ Voor een algemene uitleg van de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag, zie *supra* randnummers 22-27

³⁶⁴ Art. 56 en 77 e.a. VN- Zeerechtverdrag

³⁶⁵ Bijvoorbeeld: IGH, *North Sea Continental Shelf Cases*, 20 februari 1969, *I.C.J. Reports* 1969, p. 52-53, § 97; Conciliatiecommissie IJsland Noorwegen, *Conciliation Commission on the continental shelf area between Iceland and Jan Mayen, Report and recommendations to the government of Iceland and Norway*, decision, *Reports of International Arbitral Awards*, 1981, volume 17, 7; PHA, Eritrea/Yemen, Award of the tribunal in the second stage: maritime delimitation, 17 december 1999, p. 17, § 84; PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 153, § 462 e.v.

³⁶⁶ D. RODIN, "Offshore transboundary petroleum deposits: cooperation as customary obligation", Thesis, Master of Law of the Sea, University of Tromsø, Tromsø, Noorwegen 2011, p. 1-51, <http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/3894/thesis.pdf?sequence=2>, 12

bereiken. Dit is bevestigd in de Guyana vs. Suriname arbitrage.³⁶⁷ In die arbitrage wordt ook gesteld dat het billijk en efficiënt gebruik van de rijkdommen van de zeeën en oceanen een expliciet doel is van het VN- Zeerechtverdrag.³⁶⁸ Staten moeten bijgevolg onderhandelen over een provisionele overeenkomst ter exploratie en exploitatie van natuurlijke bronnen.³⁶⁹ Volgens sommigen is dit zelfs een vorm van gewoonterecht.³⁷⁰ Ten tweede mogen staten er niet voor zorgen dat een definitief grensafbakeningsverdrag door hun gedrag onmogelijk wordt. Dit wil zeggen dat staten geen overlappende bron mogen exploiteren indien ze er geen overeenkomst over konden bereiken³⁷¹.³⁷² Ook zijn er enkele duidelijke verplichtingen voor staten ter conservatie van het milieu en ter bestrijding van de overbevissing, in de artikelen 61, 62 en 123 van het VN- Zeerechtverdrag. Art. 123 van het VN- Zeerechtverdrag is volgens

³⁶⁷ PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 152, §461

³⁶⁸ PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 153, §460; Ook een rechter van het arbitragetribunaal in de zaak tussen de Filipijnen en China is deze mening toegedaan. **Zie:** T. MENSAH, "Joint Development Zones as an Alternative Dispute Settlement Approach in Maritime Boundary Delimitation", in R. LAGONI en D. VIGNES, *Maritime Delimitation*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2006, 153

³⁶⁹ L. BERNARD, "Prospect for the Joint Development of Hydrocarbon Resources in the South China Sea", *Centre for International Law*, National University of Singapore, Conference on Maritime Confidence Building Measures in the South China Sea, Australian Strategic Policy Institute, Augustus 2013, 2

³⁷⁰ D. ONG, "The new Timor Sea Arrangement 2001: Is joint development of common offshore oil and gas deposits mandated under international law?", *International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 17, nummer 1, 2002, 105; R. LAGONI, "Interim Measures Pending Maritime Delimitation Agreements", *The American Journal of International Law*, volume 78, nummer 2, 1984, 345-368; W. ONORATO, "A case study in joint development: The Saudi- Arabia – Kuwait Partitioned Neutral Zone" in M. VALENCIA, "Geology and hydrocarbon potential of the South China Sea and possibilities of Joint Development", proceedings of the Second East Asia Pacific Institute Workshop, East-West Center, Honolulu, VS, 22-26 August 1983, 539; Z. KEYUAN, "Joint Development in the South China Sea: A new approach", *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 21, nummer 1, 2006, 90

³⁷¹ D. ONG, "Joint Development of Common Offshore Oil and Gas Deposits: "Mere" State Practice or Customary International Law?", *The American Journal of International Law*, volume 93, nummer 4, 1 oktober 1999, 802

³⁷² Niet enkel het VN- Zeerechtverdrag spreekt over zulke verplichtingen. Ook enkele soft law- bepalingen vermelden dit, zoals de UNEP (United Nations Environment Program)– principes, waarin staat dat "*it is necessary for States to co-operate in the field of the environment concerning the conservation and harmonious utilization of natural resources shared by two or more States. Accordingly, it is necessary that consistent with the concept of equitable utilization of shared natural resources, States co-operate with a view to controlling, preventing, reducing or eliminating adverse environmental effects which may result from the utilization of such resources. Such co-operation is to take place on an equal footing and taking into account the sovereignty, rights and interests of the States concerned*" en het werk van de "International Law Commission", die de resolutie 63/124 "*on the law of transboundary aquifers*" in 2009 opstelde. Opnieuw een niet- bindend instrument met als doel "*to make appropriate bilateral or regional arrangements for the proper management of their transboundary aquifer*". **Zie:** Resolutie 34/186 Algemene Vergadering Verenigde Naties, "Co-operation in the field of the environment concerning natural resources shared by two or more states", Environmental Law Guidelines and Principles on Shared Natural Resources, 107de Plenaire Vergadering, New York, VS, 18 december 1979, beschikbaar op <http://www.un.org/documents/ga/res/34/a34res186.pdf>; H. DANG VU, "A Bilateral Network of Marine Protected Areas Between Vietnam and China: An Alternative to the Chinese Unilateral Fishing Ban in the South China Sea?", *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 2, 2013, 148

HU dan ook van toepassing.³⁷³ Dit artikel gaat over ingesloten of half- ingesloten zeeën en het stelt dat staten moeten trachten samen te werken op het vlak van coördinatie van het beheer, behoud, exploratie en exploitatie van levende rijkdommen, maritiem milieu en wetenschappelijk onderzoek. Volgens HU is de Zuid- Chinese Zee, zoals de Middellandse Zee, half- ingesloten. In de Middellandse Zee heeft men de “*Agreement for the Establishment of the General Fisheries Council for the Mediterranean*” (GFCM- overeenkomst)³⁷⁴ gesloten en deze overeenkomst heeft al verschillende amendementen ondergaan. Hierdoor is het een voorbeeld van samenwerking waaraan de landen rondom de Zuid- Chinese Zee zich kunnen spiegelen.

99. Maar is er naast de verplichting te onderhandelen of “trachten” samen te werken ook een verplichting tot het bereiken van een akkoord? Dit is slechts een middelenverbintenis *dixit* ONG, geen resultaatsverbintenis, een overeenkomst moet bijgevolg niet bereikt worden³⁷⁵, wel moeten de onderhandelingen te goeder trouw gebeuren.³⁷⁶ Dit laatste heeft dan tot gevolg dat staten niet unilateraal een bron mogen exploiteren. Staten hebben bijgevolg ook de verplichting om de andere staten te informeren en notifiëren en vervolgens te onderhandelen. Sommige auteurs stellen echter dat er wel een gewonterechtelijke verplichting is tot het sluiten van een JDA.³⁷⁷ De vraag is echter of er een voldoende rechtsbasis is om zulke verplichting te verantwoorden. In het internationaal recht gaat men ervan uit dat staten soeverein zijn, waardoor een verplichte overeenkomst hier niet mee zou stroken.³⁷⁸ Volgens

³⁷³ A. HU, “Semi- enclosed Troubled Waters: A new thinking on the Application of the 1982 UNCLOS Article 123 to the South China Sea” in A. HU en T. MCDORMAN, *Maritime Issues in the South China Sea*, Oxon, Routledge, 2013, 281

³⁷⁴ Verdrag van Rome inzake “The Agreement Establishing the General Fisheries Commission for the Mediterranean”, 24 september 1949, beschikbaar op <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=471>

³⁷⁵ D. ONG, “Joint Development of Common Offshore Oil and Gas Deposits: “Mere” State Practice or Customary International Law?”, *The American Journal of International Law*, volume 93, nummer 4, 1 oktober 1999, 784; L. BERNARD, “Prospect for the Joint Development of Hydrocarbon Resources in the South China Sea”, *Centre for International Law*, National University of Singapore, Conference on Maritime Confidence Building Measures in the South China Sea, Australian Strategic Policy Institute, Augustus 2013, 2-3; N. KLEIN, “Provisional Measures and Provisional Arrangements in Maritime Boundary Disputes”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 21, nummer 4, 2006, 444

³⁷⁶ Art. 300 VN- Zeerechtverdrag

³⁷⁷ C. OKAFOR, “Joint Development: An Alternative Legal Approach to Oil and Gas Exploitation in the Nigeria-Cameroon Maritime Boundary Dispute?”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, Volume 21, Nummer 4, 2006, 506; R. LAGONI, “Interim Measures Pending Maritime Delimitation Agreements”, *The American Journal of International Law*, volume 78, nummer 2, 1984, 367; W. ONORATO, “A case study in joint development: The Saudi- Arabia – Kuwait Partitioned Neutral Zone” in M. VALENCIA, “Geology and hydrocarbon potential of the South China Sea and possibilities of Joint Development”, proceedings of the Second East Asia Pacific Institute Workshop, East-West Center, Honolulu, VS, 22-26 August 1983, 539

³⁷⁸ D. ONG, “Joint Development of Common Offshore Oil and Gas Deposits: “Mere” State Practice or Customary International Law?”, *The American Journal of International Law*, volume 93, nummer 4, 1 oktober 1999, 803

andere rechtsgeleerden is er *a contrario* helemaal geen gewoonterechtelijke basis en is men niet gebonden te onderhandelen, gezien het kleine aantal gevallen en de complexiteit en specificiteit van de bestaande akkoorden.³⁷⁹ Maar zelfs indien er geen gewoonterechtelijke basis is, is er volgens BERNARD daarom geen leegte. Er zijn wel degelijk verschillende rechtsbronnen aanwezig en bovendien is een voorlopige samenwerking in ieder geval verkiesbaar boven ellenlange onderhandelingen over de vastlegging van grenzen.³⁸⁰

100. De verplichting te onderhandelen over een voorlopige overeenkomst legt niet vast tot welk soort overeenkomst staten moeten komen, de artikelen 74 en 83 vermelden enkel dat ze van “*praktische aard*” moet zijn. Vaak spreekt men dan over een gezamenlijk grondstoffenbeheer of een visserijakkoord, maar ook een moratorium op de exploitatie van alle bronnen in het gebied is mogelijk, net als een afbakening van de visserijzones, milieubepalingen, gezamenlijk onderzoek enz...³⁸¹ Men kan dus een akkoord sluiten over alle rechten die aan een staat toekomen binnen de maritieme grenzen. De overeenkomst kan gaan over een gecontesteerd gebied met overlappende claims, waarbij men tot een voorlopig akkoord komt zonder grenzen vast te leggen.³⁸² Al is wel een ruimere toepassing mogelijk, zo kunnen staten hun samenwerking verder zetten na de werkelijke vastlegging van grenzen of kan men samen blijven exploiteren, zelfs indien het territoriumgeschil geschil nooit opgelost raakt.³⁸³ Het doel is het managen van het geschil en te kunnen genieten van de opbrengsten van de natuurlijke bron. Maar dit is op zich reeds problematisch. Een staat is binnen haar continentaal plat immers niet verplicht om een bron te exploiteren of conserveren, daar waar ze binnen haar EEZ wel minstens de verplichting heeft om de natuurlijke bronnen te

³⁷⁹ I. TOWNSEND-GAULT, W.G. STORMONT, “Offshore Petroleum Joint Development Arrangements: Functional Instrument? Compromise? Obligation?”, in G. BLAKE, *The Peaceful Management of Transboundary Resources*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 1995, 51-77; Gedeeltelijk: L. BERNARD, “Prospect for joint development in the South China Sea”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013; N. THAO, “Joint Development in the Gulf of Thailand”, *IBRU Boundary and Security Bulletin Autumn*, International Boundaries Research Unit, herfst 1999, 79-88

³⁸⁰ L. BERNARD, “Prospect for the Joint Development of Hydrocarbon Resources in the South China Sea”, *Centre for International Law*, National University of Singapore, Conference on Maritime Confidence Building Measures in the South China Sea, Australian Strategic Policy Institute, Augustus 2013, 8

³⁸¹ L. BERNARD en R. BECKMAN, “Framework for the joint development of hydrocarbon resources”, *Centre for International Law*, National University of Singapore, 2013, <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2010/08/BECKMAN-AND-BERNARD-FRAMEWORK-FOR-THE-JOINT-DEVELOPMENT-OF-HYDROCARBON-RESOURCES.pdf>, 9

³⁸² C. OKAFOR, “Joint Development: An Alternative Legal Approach to Oil and Gas Exploitation in the Nigeria-Cameroon Maritime Boundary Dispute?”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, Volume 21, Nummer 4, 2006, 497

³⁸³ Z. KEYUAN, “Joint Development in the South China Sea: A new approach”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 21, nummer 1, 2006, 92

conserveren, zodat een latere exploitatie van de bronnen optimaal kan gebeuren.³⁸⁴ Het kan zijn dat staten hier andere ideeën over hebben, waardoor het bereiken van een overeenkomst wordt bemoeilijkt. Als voorbeeld kan men stellen dat een staat moet vermijden dat de zee zodanig vervuild geraakt dat visvangst onmogelijk wordt. Sommige staten zullen hier meer belang aan hechten dan andere, wat een twistpunt kan uitmaken.

101. Wat er ook van zij, om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst is er sowieso politieke wil nodig. Partijen zullen nooit tot een akkoord komen indien er geen minimum aan vertrouwen is.³⁸⁵ Bovendien is dit vertrouwen niet enkel nodig om een akkoord te bereiken, maar ook om het te behouden. Een samenwerking met betrekking tot hydrocarbonaten bijvoorbeeld moet van lange duur zijn om efficiënt te werken. Het is maar de vraag of deze politieke wil en continuïteit aanwezig is in de Zuid- Chinese Zee.

c) Joint development in de Zuid- Chinese Zee

i) Algemeen: Zuid- Chinese Zee

102. In de Zuid- Chinese Zee heeft men, behalve in de Golf van Tonkin, nog geen grensverdrag gesloten, maar men weet wel dat er natuurlijke bronnen aanwezig zijn binnen de overlappende territoriumclaims. Zo is de Zuid- Chinese Zee een groot visgebied en zijn er ook mineralen en hydrocarbonaten aanwezig, zij het dat er discussie bestaat over de precieze hoeveelheid.³⁸⁶ Dit heeft dan ook tot gevolg dat de betrokken staten soeverein rechten over die bronnen opeisen, zonder inmenging te aanvaarden van de andere partijen. Dit zorgt voor een impasse waarbij de rijkdommen van de Zee inefficiënt geëxploiteerd worden. Een JDA zou als voordeel hebben dat men, ondanks de bestaande claims, toch vreedzaam kan genieten van de natuurlijke bronnen. Dit is niet enkel nodig om verdere escalatie van het conflict te vermijden, maar ook om de nadelen voor het milieu tegen te gaan. Overbevissing en schade aan koraal is bijvoorbeeld een groot probleem geworden.³⁸⁷

³⁸⁴ Art. 61 e.v. VN- Zeerechtverdrag; D. ONG, "Joint Development of Common Offshore Oil and Gas Deposits: "Mere" State Practice or Customary International Law?", *The American Journal of International Law*, volume 93, nummer 4, 1 oktober 1999, 776; Z. SUN, "Conservation and Utilization of the Living Resources in the Exclusive Economic Zone – How Far Can We Go?", *The Law of the Sea Institute*, "Securing the Ocean for the Next Generation" conference, UC Berkeley–Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference, Seoul, Zuid- Korea, Mei 2012, 4

³⁸⁵ L. BERNARD, "Prospect for the Joint Development of Hydrocarbon Resources in the South China Sea", *Centre for International Law*, National University of Singapore, Conference on Maritime Confidence Building Measures in the South China Sea, Australian Strategic Policy Institute, Augustus 2013, 4

³⁸⁶ Zie *infra* randnummer 105

³⁸⁷ A. CHIRCOP, "Regional Cooperation in Marine Environmental Protection in the South China Sea: A Reflection on New Directions for Marine Conservation", *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 4, 2010, 336

103. Reeds in de jaren '70 heeft DENG XIAOPING, toenmalig vice- premier van China “*setting aside disputes and pursuing joint development*” als een valabele manier geïntroduceerd bij de Chinese territoriumdisputen.³⁸⁸ China heeft dit concept in de Zuid-Chinese Zee echter nooit verder uitgewerkt, waardoor er momenteel geen gezamenlijk beheer is, buiten in de Golf van Tonkin.³⁸⁹ Het blijft dan ook een probleem om dit te kunnen realiseren in de gehele Zuid- Chinese Zee. Er is namelijk de unieke situatie, met zes betrokken partijen die elk andere belangen hebben, waardoor de onderhandelingen multilateraal moeten gebeuren, zeker in de *Spratly*- groep. Dit is geen sinecure. De eerder³⁹⁰ aangehaalde DOC bepaalt echter in art. 6 dat “*the parties concerned may explore or undertake cooperative activities*”, waarna enkele onderwerpen worden opgesomd waarin kan worden samengewerkt. Hoewel deze onderwerpen niet spreken over een gezamenlijk bronnenbeheer, lijkt het toch niet uitgesloten dat op deze basis verder wordt onderhandeld over zo'n samenwerking.

ii) Maritieme rijkdommen in de Zuid- Chinese Zee

104. Zoals beschreven in randnummer 8 is visserij een zeer belangrijke bron van inkomsten voor de staten en burgers rondom de Zuid- Chinese Zee. De overlappende territoriumclaims leiden ook tot onduidelijkheid voor de vissers, die vaak in betwiste wateren vissen en zo in conflict komen met de patrouilleboten van de betrokken partijen. Ook leidt deze onduidelijkheid tot overbevissing en koraalschade, gezien geen enkele staat volledige controle over haar wateren heeft.³⁹¹ Meer zelfs, volgens LYONS, DAVENPORT en CHIRCOP is de schade aan het milieu acuut en schenden de staten hiermee hun verplichtingen onder de artikelen 61, 62 en 123 van het VN-Zeerechtverdrag.³⁹² De staten lijken vreemd genoeg zoveel mogelijk visserij te promoten, om aan te tonen dat ze soeverein gezag hebben in het gebied.³⁹³ Zoals gesteld is het echter niet nodig om de claims op te geven bij een gezamenlijk

³⁸⁸ R. BECKMAN, “The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 142, 2013, 158

³⁸⁹ I. STOREY, “Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ”, *Strategizing Change in Asia*, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, 7

³⁹⁰ Zie *supra* randnummers 76-94

³⁹¹ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 5

³⁹² A. CHIRCOP, “Regional Cooperation in Marine Environmental Protection in the South China Sea: A Reflection on New Directions for Marine Conservation”, *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 4, 2010, 336; Y. LYONS en T. DAVENPORT, “South China Sea: limits to commercial fishing by claimants”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 113/2012, 3 juli 2012, 1-2

³⁹³ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 11

beheer van maritieme rijkdommen, maar worden ze tijdelijk bevroren ten voordele van de samenwerking.

105. Daarnaast is er in de Zee ook olie aanwezig en alle staten rondom de Zee kennen een grote economische groei, waardoor zij energie nodig hebben.³⁹⁴ In de Zuid- Chinese Zee zijn er volgens de “*U.S. Energy Information Administration*” ongeveer 11 miljard vaten olie en 190 miljard *cubic feet* aardgas aanwezig, vooral in niet- conflictueuze gebieden en rond de *Spratly*- eilanden.³⁹⁵ Deze hoeveelheden veranderen echter naargelang het onderzoek.³⁹⁶ Volgens Chinese bronnen zou er maar liefst 20 keer meer aanwezig zijn, volgens Russische 7 keer minder, waardoor er volgens deze laatste zelfs geen efficiënte exploitatie mogelijk is, behalve voor aardgas.³⁹⁷ Het blijft dus de vraag of in dit geval olie wel een determinante factor is voor het conflict.³⁹⁸ Toch zijn er enkele olievelden midden in conflictgebied, die tot grote frustratie van partijen kunnen leiden. Deze oliebronnen worden vaak aangeboden ter exploratie of exploitatie aan ondernemingen van niet- betrokken staten, wat ook kan zorgen voor een mogelijke internationalisering van het conflict.

Een voorbeeld hiervan is de olie- exploitatie door de Filipijnen. In april 2013 heeft de “*University of the Philippines*”, de enige staatsuniversiteit van het land, een document gepubliceerd om het Filipijnse standpunt toe te lichten en het belang van de geclaimde eilanden en hun omliggende wateren te beschrijven.³⁹⁹ Daarbij werd gesteld dat er weet is van olie op drie plaatsen in de Zee ten westen van *Palawan*⁴⁰⁰, namelijk ten noordwesten van *Palawan*, *Reed Bank* en Zuidwest Palawan. Dit blijkt duidelijk uit bijlage 1.1, afbeelding 3.

³⁹⁴ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 6 e.v.

³⁹⁵ U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION, “South China Sea”, <http://www.eia.gov/countries/regions-topics.cfm?fips=SCS>

³⁹⁶ R. MARLAY, “China, the Philippines, and the Spratly Islands”, *Asian Affairs: An American Review*, volume 23, nummer 4, 1 december 1997, 200

³⁹⁷ Deze cijfers veranderen van bron tot bron: BBC NEWS ASIA, “Q&A: South China Sea dispute”, 15 mei 2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13748349>; N. OWEN en C. SCHOFIELD, “Disputed South China Sea hydrocarbons in perspective”, *Marine Policy*, volume 36, nummer 3, mei 2012, 815; R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 9-10

³⁹⁸ L. BLANCO PITLO, “Fishing Wars: Competition for South China Sea’s Fishery Resources”, 10 juli 2013, *International Relations and Security Network*, <http://isnblog.ethz.ch/security/fishing-wars-competition-for-south-china-seas-fishery-resources>

³⁹⁹ X, “The West Philippine Sea. The territorial and Maritime Jurisdiction Disputes from a Filipino Perspective”, *The Asian Center and Institute for Maritime Affairs and Law of the Sea*, University of the Philippines, 15 juli 2013, http://philippinesintheworld.org/sites/default/files/FINAL_West%20Phil%20Sea%20Primer_UP%20%2815%20July%202013%29.pdf

⁴⁰⁰ Één van de Filipijnse archipelago- eilanden

Het “*Malampaya Deepwater Gas-to-Power*”- project is de eerste Filipijnse petroleumproductie- faciliteit en bevindt zich voor de kust van de Filipijnen, net buiten gecontesteerd gebied. Het gasveld wordt door Shell beheerd en voorziet ongeveer 40% van het grootste Filipijnse eiland, Luzon, van stroom.⁴⁰¹ Daarmee is dit het veld met de grootste energieproductie van de Filipijnen. In *Reed Bank* zou echter nog meer olie te vinden zijn, maar dit veld ligt midden in gecontesteerd gebied.⁴⁰² De Filipijnen zijn samen met een oliebedrijf uit het VK in 2010 begonnen met dit gebied te exploreren.⁴⁰³ China heeft al meermaals haar ongenoegen geuit en er is zelfs al een aanvaring geweest tussen Chinese schepen en Filipijnse exploratieboten.⁴⁰⁴ De gehele Filipijnen zijn voor de rest zeer afhankelijk van olie- import⁴⁰⁵, waardoor men bijgevolg kan stellen dat bij de Filipijnse eis olie een belangrijke factor is, hoewel er zich in de gehele Zuid- Chinese Zee volgens sommige bronnen mogelijk minder olie dan gedacht bevindt.⁴⁰⁶

Volgens de Chinese bronnen zou er echter nergens meer olie op aarde aanwezig zijn, op Saoedi- Arabië na. Het meeste van deze olie bevindt zich voornamelijk in het niet- betwiste gedeelte van het continentaal plat van Maleisië en Brunei.⁴⁰⁷ Voor de kust van Maleisië zijn er dan ook vele geëxploiteerde olievelden en het land is de grootste olie- exporteur van Zuid- Oost Azië.⁴⁰⁸ Maar toch steeg de Maleisische consumptie sneller dan de productie. Dit leidde al tot een conflict met Brunei in 2002 en 2003, waarbij beide staten hetzelfde olieveld hadden aangeboden aan oliemultinationals.⁴⁰⁹ Brunei eist slechts een stuk EEZ en continentaal plat

⁴⁰¹ DEPARTMENT OF ENERGY, Republic of the Philippines, <http://www.doe.gov.ph/fossil-fuels/oil-gas>

⁴⁰² N. BORDADORA, “Gas deposits in disputed area bigger than Malampaya—Aquino”, *Global Nation Inquirer*, 12 november 2011, <http://globalnation.inquirer.net/17825/gas-deposits-in-disputed-area-bigger-than-malampaya%E2%80%94aquino>

⁴⁰³ REUTERS, “China says expels Philippine from disputed shoal”, 10 maart 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/03/10/us-china-philippines-idUSBREA290H620140310>

⁴⁰⁴ B. GLASER, “Armed Clash in the South China Sea”, *Council on Foreign Relations*, Contingency Planning Memorandum No. 14, april 2012

⁴⁰⁵ C. CHUNG, *Domestic Politics, international bargaining and China’s territorial disputes*, New York, Routledge, 2004, 132

⁴⁰⁶ G. BROOKS, “Musings: China And The Importance Of The South China”, *Rigzone*, 17 april 2013, http://www.rigzone.com/news/oil_gas/a/125815/Musings_China_And_The_Importance_Of_The_South_China_Sea

⁴⁰⁷ P. CRONIN, “Cooperation from Strength; The United States, China and the South China Sea”, *Center for a new American Security*, paper, januari 2012, http://www.cnas.org/files/documents/publications/CNAS_CooperationFromStrength_Cronin_1.pdf, 9; S. TONNESSON, “China’s national interests in the South China Sea”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 9

⁴⁰⁸ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 7-8

⁴⁰⁹ C. CHUNG, *Domestic Politics, international bargaining and China’s territorial disputes*, New York, Routledge, 2004, 132

voor haar kust, waardoor het eigenlijk vooral met Maleisië in conflict lag en niet echt assertief betrokken is bij de rest van het conflict.⁴¹⁰ De eerder genoemde overeenkomst heeft dit conflict opgelost.⁴¹¹

Ook voor Vietnam is de ontdekking van olie een reden geweest om buitenlandse oliebedrijven te contacteren en te investeren in het drillen naar olie voor de kust. Dit leidde midden jaren '90 al tot enkele incidenten met Chinese schepen en had ook tot gevolg dat China dreigde met interne sancties tegen bedrijven die met Vietnam in zee zouden gaan.⁴¹² In juni 2012 bood China enkele olievelden aan voor exploratie en exploitatie aan internationale oliebedrijven, wat bijlage 1.1, afbeelding 2 aantoont. Deze gebieden werden echter reeds eerder door Vietnam aangeboden aan Indische, Russische en Amerikaanse ondernemingen en op dat moment op protest van China ontvangen.⁴¹³

106. Dit toont aan dat, hoewel de hoeveelheid olie en gas betwist is, er toch dreigend conflict is over sommige olievelden. Dit is natuurlijk nefast voor alle staten, gezien er op die manier geen duurzame exploitatie mogelijk is. Het is moeilijk om buitenlandse investeerders aan te trekken, wegens de risico's verbonden aan de immer precaire situatie.⁴¹⁴

iii) Reeds bestaande samenwerking in de Zuid- Chinese Zee

1) *Golf van Tonkin: visserijovereenkomst*

107. De visserijovereenkomst in de Golf van Tonkin is een bron van coöperatie voor China en Vietnam, met als doel de wateren optimaal te benutten en de samenwerking tussen beide landen te bevorderen, zonder de soevereiniteit van de andere staat aan te tasten.⁴¹⁵ Door de Golf onder te verdelen in drie zones legt men precies vast tot waar Vietnamese en Chinese

⁴¹⁰ R. EMMERS, "Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?" *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 8

⁴¹¹ Zie *supra* randnummer 72

⁴¹² C. CHUNG, *Domestic Politics, international bargaining and China's territorial disputes*, New York, Routledge, 2004, 131

⁴¹³ D. COHEN, "China, Vietnam ink deal", *The Diplomat*, 13 oktober 2011, <http://thediplomat.com/2011/10/china-vietnam-ink-deal/>; VIETNAM NEWS, "PetroVietnam protests over China's oil grab", 28 juni 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/226720/petrovietnam-protests-over-chinas-oil-grab.html>

⁴¹⁴ T. TREVES, "The International Tribunal for the Law of the Sea and the Oil and Gas Industry", Second International Oil and Gas Conference –Managing Risk –Dispute Avoidance and Resolution, London, VK, 20-21 september 2007, 5

⁴¹⁵ L. JIANWEI en C. PINGPING, "China- Vietnam fishery cooperation in the Gulf of Tonkin revisited", *East Sea Studies*, Second International Workshop, Vietnam, November 2010, <http://nghiencuubiendong.vn/en/conferences-and-seminars-/second-international-workshop/594-china-vietnam-fishery-cooperation-in-the-gulf-of-tonkin-revisited-by-li-jianwei-a-chen-pingping>; R. AMER, "China, Vietnam, and the South China Sea: Disputes and Dispute Management", *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, 19

vissers mogen varen, zonder dat de staten geweld mogen gebruiken indien een zone onder bepaalde voorwaarden overschreden wordt.⁴¹⁶ Bovendien werd een “*Joint Fishery Committee*” opgericht dat onder meer kan bepalen hoeveel boten er in bepaalde zones mogen varen, waardoor dit een instrument is om overbevissing tegen te gaan.⁴¹⁷ Dit comité komt jaarlijks samen en de staten kunnen onder haar vleugels ook over andere zaken tot een akkoord komen. Deze overeenkomst is bijzonder positief, gezien ze de principes uit het VN- Zeerechtverdrag volgt. Maar ook, en vooral, dat ze de spanning tussen Vietnam en China in dit gebied wegneemt. Vissers zijn immers degene die het makkelijkst een betwist gebied ongewild kunnen binnenvaren en ze zijn hierdoor in de Zuid- Chinese Zee al vaak voorwerp van schermutselingen geweest.⁴¹⁸ Door deze overeenkomst wordt dit probleem geneutraliseerd. Een verdrag als dit zorgt ook voor een betere relatie tussen beide landen, waardoor ze misschien andere onderhandelingen kunnen starten, zowel in andere delen van de Zee, als m.b.t. andere onderwerpen. Er is natuurlijk wel nog verbetering mogelijk, zoals op het vlak van maatregelen tegen overbevissing. Maar ook omwille van het feit dat China unilateraal een jaarlijkse stopzetting van de visserij eist, iets wat tot veel Vietnamese frustratie leidt⁴¹⁹.⁴²⁰

2) Maleisië en Brunei

108. In 2009 sloten Maleisië en Brunei een grensafbakeningsovereenkomst.⁴²¹ Hierbij stond Maleisië haar soevereiniteitsclaims over enkele olievelden af in ruil voor een “*Commercial Arrangement Area*”. PETRONAS, het Maleisische staatsoliebedrijf en “*Brunei National Petroleum Company*” sloten hierbij een deal om samen naar hydrocarbonaten te exploreren en ze daarna te exploiteren.⁴²² Deze overeenkomst is natuurlijk een doorbraak, maar gaat over een zeer specifiek deel van de Zuid- Chinese Zee. Ten eerste heeft het betrekking op de overlappende grens tussen slechts twee staten en ten tweede is Brunei een mini- staat die volledig is omringd door Maleisisch territorium. Het land heeft dus zeer beperkte maritieme

⁴¹⁶ L. JIANWEI en C. PINGPING, “China- Vietnam fishery cooperation in the Gulf of Tonkin revisited”, *East Sea Studies*, Second International Workshop, Vietnam, November 2010, <http://ngghienquubiendong.vn/en/conferences-and-seminars-/second-international-workshop/594-china-vietnam-fishery-cooperation-in-the-gulf-of-tonkin-revisited-by-li-jianwei-a-chen-pingping>

⁴¹⁷ Y. HUANG en M. HUANG, “Implementation of the Sino-Vietnamese Fishery Agreement: Mainly Chinese Perspective”, *Beijing Law Review*, volume 4, nummer 3, september 2013, 104

⁴¹⁸ Z. KEYUAN, “Sino-Vietnamese Fishery Agreement for the Gulf of Tonkin,” *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 17, nummer 1, 2002, 131

⁴¹⁹ Zie *supra* randnummer 38

⁴²⁰ Y. HUANG en M. HUANG, “Implementation of the Sino-Vietnamese Fishery Agreement: Mainly Chinese Perspective”, *Beijing Law Review*, volume 4, nummer 3, september 2013, 115-116

⁴²¹ Zie *supra* randnummer 72

⁴²² T. DAVENPORT, I. TOWNSEND-GAULT, R. BECKMAN, C. SCHOFIELD, D. ONG, V. BECKER-WEINBERG en L. BERNARD, “Conference Report”, *Center for International Law*, Conference on Joint Development and the South China Sea, Singapore, 16- 17 juni 2011, 20

grenzen en is daardoor slechts miniem betrokken in het conflict over de Zuid- Chinese Zee. Hierdoor kan men moeilijk spreken van een voorbeeld voor een JDA in de rest van de Zuid- Chinese Zee.

3) *Joint Marine Seismic Undertaking (JMSU)*

109. In 2005 hebben de Filipijnen, Vietnam en China een poging ondernomen om een onderzoeksverband op te zetten. Op het gebied van hydrocarbonaten werd de “*Joint Marine Seismic Undertaking*” (JMSU) opgericht.⁴²³ Op 14 maart 2005 werd deze samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de staatsolieondernemingen van de drie landen met de belangrijkste claims, met als doel het gezamenlijk uitvoeren van seismisch onderzoek.⁴²⁴ Hierbij was het nog niet de bedoeling om samen bronnen te exploiteren, maar eerder een initiatie daartoe. Eventueel kon dit gevolgd worden door een effectieve exploitatie. Doordat de overeenkomst gesloten was tussen ondernemingen was het eerder een commerciële overeenkomst dan een politieke, maar toch was het een zeer belangrijke doorbraak.⁴²⁵

110. Men stelde echter zeer snel dit akkoord in vraag, mede ook omdat ASEAN er niet in betrokken was, net als de drie andere eisers.⁴²⁶ Ook voelden de Filipijnen zich benadeeld, omdat het onderzoek zich uitstreekte tot binnen hun niet- betwiste EEZ.⁴²⁷ Dit gezamenlijk onderzoek stierf dan ook een stille dood in 2008. Na het aannemen van een wet in de Filipijnen die een deel van de *Spratly*- eilanden onder het Filipijns grondgebied plaatste, was het definitief voorbij.⁴²⁸ Dit geeft aan dat de binnenlandse politiek van een staat een samenwerking kan maken of kraken, waardoor er steeds een zekere onzekerheid in het spel is.

⁴²³ Overeenkomst met betrekking tot de JMSU tussen China, Vietnam en de Filipijnen, “A Tripartite Agreement for Joint Marine Scientific Research in Certain Areas in the South China Sea By and Between China National Offshore Oil Corporation, Vietnam Oil and Gas Corporation and Philippine National Oil Company”, 1 juli 2005

⁴²⁴ E. BOWER, “The JMSU: A Tale of Bilateralism and Secrecy in the South China Sea”, *Center for Strategic and International Studies*, volume 1, nummer. 23, 27 juli 2010

⁴²⁵ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 13

⁴²⁶ J. DOSCH, “Managing security in ASEAN-China relations: liberal peace of hegemonic stability”, *Asian Perspective*, volume 31, nummer 1, 2007, 222

⁴²⁷ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 14

⁴²⁸ Wet Nr. 9522 van 10 maart 2009, Filipijnen, “An act to amend certain provisions of Republic Act no. 3046, as amended by Republic Act no. 5446, to define the archipelagic baseline of the Philippines and for other purposes”, 10 maart 2009, Manila, beschikbaar op http://www.lawphil.net/statutes/repacts/ra2009/ra_9522_2009.html

iv) Vooruitzichten op nieuw *joint development*

1) *Tussen Vietnam en China rondom de Paracel- eilanden*

111. In de Golf van Tonkin hebben China en Vietnam reeds belangrijke stappen gezet door de vastlegging van maritieme grenzen en de visserijovereenkomst⁴²⁹. Men kan zich afvragen of een samenwerking tussen beide landen ook voorbij de mond van de Golf van Tonkin mogelijk is, zowel op het vlak van levende als op het vlak van niet-levende rijkdommen. De Golf van Tonkin kan daarbij dienen als voorbeeld en belangrijk precedent en in dat opzicht een mogelijke oplossing aanbieden. In 2011 en eind 2013 zijn de leiders van China en Vietnam overeengekomen om een werkgroep op te richten over een soortgelijke samenwerking buiten de Golf van Tonkin. Dit wordt door Chinese media een “grote doorbraak” genoemd, maar er is echter nog steeds verre van een daadwerkelijke samenwerkingsovereenkomst.⁴³⁰ In de Golf van Tonkin bevindt zich namelijk geen betwiste eilandengroep zoals de *Paracel-*eilanden. China heeft in haar wet van 1996⁴³¹ de rechte basislijnen rondom deze eilanden vastgelegd en eist dus ook een continentaal plat en EEZ rondom, waardoor deze overlappen met de maritieme grenzen voor de kust van Vietnam. Ook de “U- vormige lijn” overlapt met deze grenzen. Dit maakt het veel moeilijker om tot een bilaterale JDA tussen de staten te komen over dit gebied. Vietnamese bronnen ontkennen dan ook dat er een JDA op til is en stellen dat zo’n overeenkomst enkel in conformiteit met het VN- Zeerecht kan gebeuren. Daarmee wil men zeggen, niet binnen de maritieme gebieden die volgens Vietnam enkel aan haar toebehoren.⁴³² THUY, de Vietnamese directeur van het “*Centre for East Sea Studies*” stelt dat China *in se* zegt “*what is mine is mine, what is yours is mine and we are willing to share*”.⁴³³ Dit is voor hem onaanvaardbaar. THAYER stelt dan ook dat de hoop op een JDA prematuur is⁴³⁴ en de voormalige Vietnamese diplomaat DY,

⁴²⁹ Voor de grensafbakeningsovereenkomst zie *supra* randnummer 66. Voor de visserijovereenkomst zie *supra* randnummer 107-108

⁴³⁰ B. O'REILLY, “China-Vietnam: more carrot, less stick”, *Asia Times*, 22 oktober 2013, <http://www.atimes.com/atimes/Southeast Asia/SEA-01-221013.html>

⁴³¹ Zie *supra* randnummer 37

⁴³² BIENDONG, “Has China succeeded in implementing the “joint development” policy with its neighbor in the East Sea”, *southchinasea.com*, 21 november 2013, <http://www.southchinasea.com/analysis/574-has-china-succeeded-in-implementing-the-joint-development-policy-with-its-neighbor-in-the-east-sea.html>

⁴³³ J. COLE, “PRC detente causing conflicts: analyst”, *Tapei Times*, 29 juni 2012, <http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2012/06/29/2003536532>; T. THUY, “Recent Developments in the South China Sea and Evolution of Vietnam’s Claims and Positions”, Center for East Sea (South China Sea) Studies, Diplomatic Academy of Vietnam, Slides Presented at the Forum on the South China Sea, organized by the Carlos P. Romulo Foundation, Makati City, Filipijnen, 17 oktober 2011, <http://carlospromulo.org/wp-content/uploads/2009/12/Tran-Truong-Thuy.pdf>

⁴³⁴ C. THAYER, “China-ASEAN Joint Development Overshadowed by South China Sea”, *The Diplomat*, 25 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/china-asean-joint-development-overshadowed-by-south-china-sea/>

noemt het zelf loutere diplomatieke retoriek zonder inhoud. Volgens hem omdat de belangen van China en Vietnam als water en vuur zijn in de Zuid- Chinese Zee.⁴³⁵ Frappant is dat op bijna hetzelfde moment Vietnam en India een overeenkomst sloten voor het boren naar olie voor de kust van Vietnam, iets wat niet naar China's zin is.⁴³⁶ Maar desondanks blijven China en Vietnam consultatiegesprekken houden m.b.t. tot de verdere uitwerking van een JDA.⁴³⁷

2) Rondom de Spratly- groep

112. Een samenwerking rond de *Paracel*- eilanden is nog steeds veraf en daar zijn slechts twee staten bij betrokken, de Taiwanese claim ter zijde gelaten. Rond de *Spratly*- eilanden zijn nog vier andere eisers aanwezig en vijf ervan bezetten verschillende eilandjes. Het lijkt dus onvermijdelijk dat er multilaterale gesprekken gevoerd moeten worden. Een eerste concreet voorstel kwam in 2011 van de Filipijnse president, die een “*Zone of Peace, Freedom, Friendship and Cooperation*” (ZoPFFC) wou opzetten. Het doel hiervan was om betwiste gebieden te onderscheiden van niet- betwiste gebieden, waarop in de overeengekomen betwiste gebieden de eerder⁴³⁸ vermelde COC kon worden uitgewerkt, samen met een JDA. Dit voorstel was vrij opbouwend, maar het stootte op het aloude probleem van de onduidelijkheid van de maritieme claims.⁴³⁹ Het werd dan ook door China verworpen omdat de Filipijnen de maritieme grenzen voor hun archipelbasislijnen, die niet overlappen met de eventuele grenzen rondom de eilanden, als niet- betwist wilden beschouwen. Dwars doorheen deze grenzen loopt echter de “U- vormige lijn”, waardoor China deze zones wél als “betwist” wil bestempelen.⁴⁴⁰ Ermee rekening houdend dat dit dan ongeveer 80-90% van de Zuid- Chinese Zee is, zakt de moed voor een samenwerking in de schoenen.

113. Toch heeft China, net als rond de *Paracel*- eilanden, verschillende malen voorgesteld om naar een JDA te werken.⁴⁴¹ De andere staten lijken echter niet happig om op deze

⁴³⁵ VOICE OF AMERICA NEWS, “China, Vietnam Pledge to Boost Maritime Cooperation”, 16 oktober 2013, <http://www.voanews.com/content/china-vietnam-pledge-to-boost-maritime-cooperation/1771010.html>

⁴³⁶ THE HINDU, “Vietnam offers India seven oil blocks in South China Sea”, 21 november 2013, <http://www.thehindu.com/news/national/vietnam-offers-india-seven-oil-blocks-in-south-china-sea/article5372744.ece>

⁴³⁷ XINHUA (Chinees staatspersbureau), “China, Vietnam vow more substantial progress in joint maritime cooperation”, 25 februari 2014, http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-02/25/c_126184300.htm

⁴³⁸ Zie *supra* randnummers 76-94

⁴³⁹ Zie *supra* randnummers 48-51

⁴⁴⁰ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 15

⁴⁴¹ C. THAYER, “China-ASEAN Joint Development Overshadowed by South China Sea”, *The Diplomat*, 25 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/china-asean-joint-development-overshadowed-by-south-china->

voorstellen in te gaan. De Filipijnen willen alleszins geen gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen meer met China. CARPIO, rechter in het Filipijns hooggerechtshof verwoordt het als volgt: “*China is saying to the Philippines, what is exclusively China’s economic zone is China’s alone, but what is exclusively the Philippines’ economic zone belongs to both China and the Philippines*”.⁴⁴² Hierbij zouden de Filipijnen dan hun exclusieve soevereine rechten over de rijkdommen binnen hun EEZ en continentaal plat opgeven, iets wat volgens hem onaanvaardbaar is. Ook Maleisië heeft zijn twijfels over een JDA. THAYER stelt hierbij dat een Maleisische official heeft gezegd dat “*nor are we ready to consider joint development activities with the Chinese. That would require recognition of China’s claims in the South China Sea, including in our EEZ. And that’s not our policy*”.⁴⁴³ Vietnam wil daarentegen in de *Spratly’s* enkel een akkoord onderhandelen indien de andere staten erbij betrokken zijn.⁴⁴⁴ Al deze citaten tonen aan dat de andere betrokken staten er niet mee akkoord gaan dat de maritieme grenzen voor hun niet- betwist territorium, zomaar worden doorkruist door de “U-vormige lijn” en dus “betwist gebied” zijn. Voor hen is een JDA binnen deze grenzen uit den boze. China beschouwt echter enkel deze gebieden als betwist territorium, daar de grenzen rondom de eilanden voor haar “*indisputable*” Chinees zijn.⁴⁴⁵

v) Besluit: obstakels, voorwaarden en vooruitzichten

1) Voorwaarden en obstakels voor een eventuele efficiënte JDA

114. De reden waarom partijen bijna onoverkomelijk een JDA zullen moeten sluiten is duidelijk. Een overeenkomst ter oplossing van het territoriumgeschil over de eilanden of een delimitatie van maritieme grenzen is veraf, waardoor iedere uitweg slechts voorlopig is. Aangezien de Zuid- Chinese Zee rijk is aan natuurlijke bronnen en dit een deel van de oorzaak van het conflict is, zal men ook hier de oplossing moeten zoeken. Een gezamenlijke exploitatie zou de maritieme rijkdommen efficiënt benutten en de spanning doen afnemen.

sea/; M. PEI, “Beijing plays divide and conquer to win in South China Sea”, *The National*, 17 juli 2012, <http://www.thenational.ae/thenationalconversation/comment/beijing-plays-divide-and-conquer-to-win-in-south-china-sea> ; PEOPLE’S DAILY, “Joint development key to resolving South China Sea dispute”, 12 juli 2012, <http://english.peopledaily.com.cn/90001/90780/91343/7437589.html> ;

⁴⁴² A. CARPIO (Rechter Filipijns hooggerechtshof), “What’s at stake in our case vs China”, *Rappler*, 9 maart 2014, <http://www.rappler.com/thought-leaders/52540-philippines-case-china-carpio>

⁴⁴³ C. THAYER, “Speak Softly and Carry a Big Stick’: What is Malaysia Playing At?”, *The Diplomat*, 28 februari 2014, <http://thediplomat.com/2014/03/speak-softly-and-carry-a-big-stick-what-is-malaysia-playing-at/>

⁴⁴⁴ T. THUY, “Recent Developments in the South China Sea and Evolution of Vietnam’s Claims and Positions”, Center for East Sea (South China Sea) Studies, Diplomatic Academy of Vietnam, Slides Presented at the Forum on the South China Sea, organized by the Carlos P. Romulo Foundation, Makati City, Filipijnen, 17 oktober 2011, <http://carlospromulo.org/wp-content/uploads/2009/12/Tran-Truong-Thuy.pdf>

⁴⁴⁵ Zie *supra* randnummer 40

115. Voor het sluiten van een efficiënt akkoord zijn er wel verschillende zaken nodig. Op de eerste plaats is het nodig dat staten een gemeenschappelijk doel hebben. Op het vlak van hydrocarbonaten en mineralen is dit zeer moeilijk te vinden. Iedere staat heeft er immers belang bij om alleen van de opbrengsten te kunnen genieten. Bij visserij is dit anders. Bij een gebrek aan overeenkomsten tussen de staten en de daaruit volgende overbevissing en vernietiging van visgronden, hebben staten wel een gemeenschappelijk belang bij de samenwerking op het vlak van milieubescherming.⁴⁴⁶ Toch zal men eerst moeten inzien dat het beter is gezamenlijk te exploiteren, dan helemaal niet te exploiteren.

116. Ten tweede is er binnen de staten de politieke wil nodig.⁴⁴⁷ Hierbij hoort de interne politieke situatie en de steun van de achterban. Zoals eerder gesteld⁴⁴⁸ is er binnen de staten een sterke nationalistische stroming die streeft naar eenheid van territorium en iedere vorm van samenwerking tegenhoudt.⁴⁴⁹ De mislukking van de JMSU is hier een voorbeeld van en het is dus maar de vraag of de politieke wil voor een nieuwe samenwerking aanwezig is. Een JDA, zeker op het vlak van hydrocarbonaten moet een duurzame, langdurige verbintenis zijn. Een groot probleem is de momenteel sterk verzuurde relatie tussen de Filipijnen en China. Beide staten zouden bij de *Spratly*-eilanden zeker moeten betrokken worden bij een JDA, maar sinds de aanhangigmaking van de arbitragezaak door de Filipijnen, maken de politici en media van beide staten elkaar zwart⁴⁵⁰. Dit is geen stabiele fundering voor een JDA en ook de toenemende militarisering van de staten en de bezettingen van de eilanden zorgt voor angst en vertrouwensverlies.⁴⁵¹

⁴⁴⁶ A. CHIRCOP, "Regional Cooperation in Marine Environmental Protection in the South China Sea: A Reflection on New Directions for Marine Conservation", *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 4, 2010, 336; H. DANG VU, "A Bilateral Network of Marine Protected Areas Between Vietnam and China: An Alternative to the Chinese Unilateral Fishing Ban in the South China Sea?", *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 2, 2013, 146

⁴⁴⁷ D. ONG, "The 1979 and 1990 Malaysia-Thailand Joint Development Agreements: A Model for International Legal Co-operation in Common Offshore Petroleum Deposits?", *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 14, nummer 2, 1999, 213

⁴⁴⁸ Zie *supra* randnummer 9

⁴⁴⁹ E. CHAN en L. MINGJIANG, "Political Will and Joint Development in the South China Sea", *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 1-14

⁴⁵⁰ Zie *infra* randnummer 155 e.v.

⁴⁵¹ R. BECKMAN, "Legal Framework for Joint Development in the South China Sea", *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 14; R. EMMERS, "Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?" *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 1

117. Op de derde plaats is de erkenning van overlappingsen nodig. Dit wil zeggen dat de partijen moeten “overeenkomen dat ze niet overeenkomen”. Dit is het grootste probleem rondom zowel de *Paracel*-eilanden, als de *Spratly*-eilanden. Bij de *Paracel*-eilanden is volgens China het enige betwiste gebied de plaats waar de “U-vormige lijn” overlapt met de maritieme grenzen voor de kust van Vietnam. Al de andere maritieme grenzen rond de eilanden zijn niet-betwist omdat de eilandengroep “*indisputable*” Chinees grondgebied is. Voor Vietnam is het net omgekeerd, wat leidt tot meningen die als water en vuur tegenover elkaar staan. Hetzelfde kan men vaststellen in de *Spratly*-groep. Ook daar loopt de “U-vormige lijn” doorheen een groot deel van de maritieme grenzen voor het niet-betwiste territorium van de andere partijen. China beschouwt deze overlappingsen als “betwiste zones”, terwijl vooral de Filipijnen enkel de overlappingsen met grenzen rondom de “echte” eilanden als “betwist” beschouwt.⁴⁵²

118. Ten slotte zijn er nog enkele minder cruciale elementen, die echter toch een succesvolle JDA kunnen ondermijnen. Zo zal men onderzoeken hoe eerdere samenwerkingen tussen de betrokken partijen zijn verlopen. De hoger genoemde JMSU tussen Vietnam, de Filipijnen en China was een mislukking, die het vertrouwen heeft geschaad.⁴⁵³ Dit kan de partijen tegenhouden om alweer de stap te wagen. Rond de *Paracel*-eilanden kunnen Vietnam en China echter voortbouwen op de positieve samenwerking in de Golf van Tonkin.

Ook de economische factoren zijn belangrijk. Hoe groot zijn de visgronden en de olie- en gasvelden? Momenteel weet niemand het precies omdat iedere poging tot exploratie is mislukt. Van belang is ook de hoeveelheid die iedere partij kan exploiteren. Indien één partij een grotere capaciteit heeft om vis te vangen of efficiënter olie kan boren dan de andere partijen, zullen deze andere partijen minder snel geneigd zijn om met deze partij in zee te gaan.⁴⁵⁴ Een andere cruciale vraag is hoeveel iedere partij afhankelijk is van een succesvolle exploitatie. De Filipijnen zijn bijvoorbeeld zeer afhankelijk van olie-import. Rondom *Reed Bank* zouden zich veel hydrocarbonaten bevinden en dit rif zou zich mogelijk op het Filipijns

⁴⁵² Zie *supra* randnummer 113

⁴⁵³ R. EMMERS, *Resource Management and Contested Territories in East Asia*, Houndsmills, Palgrave Macmillan, 2013, 63

⁴⁵⁴ R. EMMERS, “Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?” *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 18

continentaal plat bevinden. Hierdoor beschouwen zij dit als “niet- betwist” en willen ze het niet opnemen in een JDA.⁴⁵⁵

119. Indien men toch zou kunnen overeenkomen om een samenwerking te starten, dan zal men voor olie- en gasexploitatie eerst en vooral in de aangeduide gebieden de hoeveelheid moeten onderzoeken. Voor het sluiten van een visserijakkoord zou het daarentegen nodig zijn om grondig te onderzoeken wat de huidige toestand van het milieu is. Deze exploratie is volgens de arbiters in de Guyana vs. Suriname arbitrage geen onomkeerbare daad die het vooruitzicht op een JDA zou aantasten.⁴⁵⁶ Natuurlijk kunnen er in deze fase nog problemen optreden. Indien er bijvoorbeeld meer hydrocarbonaten dan verwacht gevonden worden, kunnen partijen weigeren om deze gezamenlijk te exploiteren.

120. Als de exploratie geen obstakel vormt, zullen de partijen een zeer gedetailleerde exploitatieovereenkomst moeten opstellen. Deze moet verschillende elementen bevatten. Zo zal men duidelijk moeten bepalen dat de JDA geen enkele grensafbakening vastlegt en dat de overeenkomst de territoriale claims niet aantast.⁴⁵⁷ Men zal ook exact moeten voorzien wie wat doet en onder wiens autoriteit de exploitatie plaatsvindt. Hierbij betreft men best private ondernemingen, aangezien deze ogenschijnlijk meer de nadruk op het economische aspect zullen leggen in plaats van op het politieke.⁴⁵⁸ Daarnaast zal er een efficiënt geschillenmechanisme moeten geïnstalleerd worden, liefst via een onafhankelijke derde, zodat disputen onmiddellijk kunnen worden aangepakt. Verder zal er ook een gesofisticeerd regime moeten worden uitgewerkt ter verdelingen van de kosten, verplichtingen en opbrengsten, zodat alle partijen de samenwerking fair beschouwen.⁴⁵⁹

⁴⁵⁵ R. BECKMAN, “Legal Framework for Joint Development in the South China Sea”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 10

⁴⁵⁶ PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 161, § 480

⁴⁵⁷ L. BERNARD en R. BECKMAN, “Framework for the joint development of hydrocarbon resources”, *Centre for International Law*, National University of Singapore, 2013, <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2010/08/BECKMAN-AND-BERNARD-FRAMEWORK-FOR-THE-JOINT-DEVELOPMENT-OF-HYDROCARBON-RESOURCES.pdf>, 17

⁴⁵⁸ R. BECKMAN, “Legal Framework for Joint Development in the South China Sea”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, 15

⁴⁵⁹ A. ESPINA, “Report on Recent Developments in the South China Sea and Prospects for Joint Development”, *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series “Dojo”, Ritsumeikan Asia Pacific University, 24 oktober 2012, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12001.pdf, 10; S. TONNESSON, “China’s changing role in the South China Sea: reflections of a scholar’s workshop”, *Harvard Asia Quarterly*, volume 12, nummer 4, 2010, 26- 27

121. Helaas is men in de Zuid- Chinese Zee nog ver verwijderd van onderhandelingen over een JDA. De eerste stap, het winnen van wederzijds vertrouwen, is nog niet genomen, mede door de onduidelijkheid van de maritieme claims. Zolang dit niet opgelost raakt, blijft een vruchtbare samenwerking onbereikbaar. En zelfs bij een plotse vooruitgang tonen de jarenlange onderhandelingen over de implementatie van de DOC en een COC⁴⁶⁰ aan, dat men niet snel een volledig uitgewerkt en gedetailleerd exploitatieakkoord mag verwachten.

2) *Welke samenwerking is wel mogelijk?*

122. De eerste stap in het zoeken naar een JDA is de politieke wil en het vertrouwen tussen partijen. Het is niet zo dat eerst een JDA moet gesloten worden, zodat de spanning afneemt, de spanning moet eerst voldoende afnemen zodat een JDA kan gesloten worden. Dit kan gebeuren door de DOC en COC uit te werken. De COC zou immers de partijen binden aan een dwingende gedragscode, ter vermindering van incidenten die de spanning doen oplopen. De DOC daarentegen voorziet in art. 6 een engagement van de partijen om samen te werken op een aantal politiek minder gevoelige onderwerpen, zoals milieubescherming, *search and rescue*, misdadbestrijding en wetenschappelijk onderzoek. Het is veel makkelijker om over deze onderwerpen een overeenkomst te bekomen, dan over een gezamenlijk beheer van bronnen. Toch is ook dit een probleem. In randnummers 82-94 werden enkele fundamentele gebreken van deze instrumenten opgesomd. Zo kan men niet overeenkomen wat eerst moet gebeuren, een samenwerking op de gebieden die de DOC aanhaalt of een COC. Moet men eerst een COC sluiten om vertrouwen te winnen of wint men vertrouwen door samen te werken? BATEMAN noemt dit een kip- en- ei- probleem.⁴⁶¹ Een samenwerking, zelfs over minder gevoelige onderwerpen, is afhankelijk van de politieke wil van de betrokken partijen. Daarom is het moeilijk te verantwoorden hoe men zou kunnen samenwerken indien incidenten blijven voorkomen, zoals de blokkade aan *Second Thomas Shoal* begin 2014⁴⁶². De COC is juist een bindend instrument om zulke incidenten te vermijden. Toch lijkt een bindend instrument als de COC eerder ongewenst door China, of toch minstens zo lang mogelijk uitgesteld.⁴⁶³

123. De staten lijken op de 7de ASEAN-China top wel expliciet te willen verder werken aan de implementatie van de samenwerking uit art. 6 van de DOC. Meer zelfs, er wordt gesproken

⁴⁶⁰ Zie *supra* randnummers 90-94

⁴⁶¹ S. BATEMAN, "Cooperation or trust in the South China Sea?", *The Nation*, 1 oktober 2013, <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Cooperation-or-trust-in-the-South-China-Sea-30215958.html>

⁴⁶² Zie *supra* randnummer 4

⁴⁶³ Zie *supra* randnummer 86

over een “*China- ASEAN Maritime Cooperation Partnership*”⁴⁶⁴.⁴⁶⁵ De COC lijkt daarbij op de lange baan geschoven.⁴⁶⁶ Het is inderdaad gewenst dat partijen op een gegeven moment gaan samenwerken, gezien een definitieve afbakening van grenzen veraf is. Meer zelfs, op sommige vlakken is een samenwerking zelfs absoluut nodig, zoals op het vlak van milieubescherming. De overbevissing en de andere schade aan het milieu zorgt voor een zekere tijdsdruk.⁴⁶⁷ Partijen hebben volgens art. 74 en 83 VN- Zeerechtverdrag de verplichting geen unilaterale activiteiten te ondernemen die de natuurlijke bronnen zouden aantasten, zelfs indien ze niet overeenkomen welk gebied betwist is. Ook hebben ze volgens art. 123 de verplichting te trachten “*het beheer, het behoud, de exploratie en exploitatie van de levende rijkdommen van de zee te coördineren*” en “*de uitoefening van hun rechten en plichten ten aanzien van de bescherming en het behoud van het mariene milieu te coördineren*”. Milieubescherming is dus in principe een middelenverbintenis van de partijen en CHIRCOP⁴⁶⁸, DANG VU⁴⁶⁹, HU⁴⁷⁰, MCMANUS⁴⁷¹ en CHEN⁴⁷² stellen dan ook dat dit een mogelijke eerste stap kan zijn naar een betere samenwerking tussen de betrokken staten. Het heeft als voordeel dat het politiek minder gevoelig is, geen definitieve grensafbakening nodig is, in principe geen grondstoffen verloren gaan en dat het een gezamenlijk doel en belang is van alle partijen. Momenteel is er slechts zeer weinig samenwerking op dit vlak. Enkele internationale organisaties en programma’s kunnen dienst doen om deze samenwerking te promoten, zoals het *United Nations Environmental Programme* (UNEP). UNEP heeft in haar *East Asian Regional Seas Programme* (EAS- programma) enkele

⁴⁶⁴ Zie *supra* randnummer 78

⁴⁶⁵ CHINA DAILY, “Senior Chinese, ASEAN officials vow to enhance maritime, security cooperation”, 22 april 2014, http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-04/22/content_17455543.htm ; PHILIPPINES NEWS AGENCY, “South China Sea Pact moving forward? Chinese, ASEAN execs vow to enhance maritime cooperation”, *Interaksyon*, 23 april 2014, <http://www.interaksyon.com/article/85287/south-china-sea-pact-moving-forward-chinese-asean-execs-vow-to-enhance-maritime-cooperation>

⁴⁶⁶ PEOPLE’S DAILY, “No timeframe for South China Sea code of conduct: Thai ASEAN affairs official”, 21 april 2014, <http://english.peopledaily.com.cn/90777/8604812.html>

⁴⁶⁷ Y. LYONS en T. DAVENPORT, “South China Sea: limits to commercial fishing by claimants”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 113/2012, 3 juli 2012, 1-2

⁴⁶⁸ A. CHIRCOP, “Regional Cooperation in Marine Environmental Protection in the South China Sea: A Reflection on New Directions for Marine Conservation”, *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 4, 2010, 334-356

⁴⁶⁹ H. DANG VU, “A Bilateral Network of Marine Protected Areas Between Vietnam and China: An Alternative to the Chinese Unilateral Fishing Ban in the South China Sea?”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 2, 2013, 145-169

⁴⁷⁰ A. HU, “Semi- enclosed Troubled Waters: A new thinking on the Application of the 1982 UNCLOS Article 123 to the South China Sea” in A. HU en T. MCDORMAN, *Maritime Issues in the South China Sea*, Oxon, Routledge, 2013, 281

⁴⁷¹ J. MCMANUS en K. LIN, “Toward Establishing a Spratly Islands International Marine Peace Park: Ecological Importance and Supportive Collaborative Activities with an Emphasis on the Role of Taiwan”, *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, 270-280

⁴⁷² S. CHEN, “Environmental cooperation in the South China Sea: Factors, actors and mechanisms”, *Ocean & Coastal Management*, Volume 85, deel B, December 2013, 131-140

duidelijke doelen heeft gesteld die in Zuidoost- Azië bereikt zouden moeten worden.⁴⁷³ Samen met art. 123 plaveit dit volgens BUSZINSKY en ROBERTS dan wel een mogelijke weg naar regionale samenwerking op de vermelde vlakken, maar toch is het ook afhankelijk van de politieke wil van de partijen. Vooral China kan hierbij volgens hen een moeilijke gesprekspartner zijn, gezien haar assertieve acties.⁴⁷⁴ Opnieuw duiken hier enkele basisproblemen op, zoals het gebrek aan vertrouwen en vooral de onduidelijkheid over de maritieme claims en de betwiste gebieden.

124. Deze onduidelijkheid blijft dan ook de moeilijkste horde die genomen moet worden, in principe voor alle samenwerking mogelijk is. Het is hierbij belangrijk dat men de betwiste gebieden zo specifiek mogelijk afbakt en dat ze zo klein mogelijk zijn. Eerder⁴⁷⁵ werd besproken dat de Filipijnen, Maleisië, Vietnam en Brunei stappen hebben genomen om hun eis in overeenstemming te brengen met het VN- Zeerechtverdrag, zodat de overlappingsen duidelijker worden. Voor China blijft dit echter een groot probleem. Men kan stellen dat de huidige Chinese ambiguïteit de vooruitzichten op een samenwerking op dit moment hypothekeert. Indien China, eventueel onder druk van het arbitragegeschil⁴⁷⁶, toch haar claim zou verduidelijken en men de betwiste regio's kan afbakenen, dan kan men beginnen met het uitwerken van een samenwerkingsverband.

5. Filipijns unilateraal arbitragedispuut

a) Algemeen

125. Op 22 januari 2013 maakten de Filipijnen bekend dat ze China voor een arbitrage TRIBUNAAL uit het geschillenmechanisme van het VN- Zeerechtverdrag dagen. Ze geven als reden de totale impasse, waarbij een uitkomst ver weg lijkt. Gezien het economische, militaire en politieke overwicht van China, leek het recht de laatste toevlucht voor de Filipijnen. In principe is het recht immers voor iedereen gelijk. Er is een *level playing field* waardoor kleinere staten ook hun kans ruiken voor een onafhankelijke derde, zoals bijvoorbeeld ook blijkt uit de arbitragezaken Mauritius vs. VK⁴⁷⁷ of Bangladesh vs. India⁴⁷⁸.

⁴⁷³ UNEP RSP, "East Asian Seas Action Plan", United Nations Environmental Programme, Regional Seas Programme, <http://www.unep.org/regionalseas/Programmes/unpro/eastasian/> ; S. KAO, N. PEARRE en J. FIRESTONE, "Regional Cooperation in the South China Sea: Analysis of Existing Practices and Prospects", *Ocean Development & International Law*, volume 43, nummer 3, 286

⁴⁷⁴ L. BUSZINSKY en C. ROBERTS, "The South China Sea: Stabilisation and resolution", *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 11, 5 september 2013, 53

⁴⁷⁵ Zie *surpa* randnummer 28-33

⁴⁷⁶ Zie *infra* randnummer 157

⁴⁷⁷ PHA, *The Republic of Mauritius v. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*, Mauritius/VK, Annex VII V- Zeerechtverdrag, aanhangig sinds 10 december 2010

Zoals beschreven in randnummer 55, bepaalt art. 287 van het Verdrag welke mogelijke vormen van bindende geschillenbeslechting mogelijk zijn. Bij het ondertekenen van het VN-Zeerechtverdrag zouden de partijen één van deze vormen moeten kiezen en is er dus een “verplichte bevoegdheid” indien er een geschil optreedt.⁴⁷⁹ China, noch de Filipijnen hebben echter een voorkeur voor een bepaald geschillenmechanisme uitgedrukt, waardoor ze volgens art. 287 (5) verondersteld worden annex VII- arbitrage te aanvaarden. De Filipijnen kunnen dus unilateraal de zaak voor dit tribunaal brengen, wat ze dan ook hebben gedaan.⁴⁸⁰ Dit is al eerder gebeurd, in zaken zoals Guyana vs. Suriname⁴⁸¹ en Barbados vs. Trinidad⁴⁸². Het is niet zo dat de Filipijnen de zaak zonder Chinese toestemming voor dit tribunaal brengen, China heeft hiervoor immers toegestemd toen het lid werd van het verdrag.⁴⁸³

Het verschil met de vermelde zaken is dat de tegenpartij wel kwam opdagen. China weigert echter deel te nemen aan het arbitragedispuut, maar art. 9 annex VII van het VN-Zeerechtverdrag stelt dat een niet- deelneming van een staat de procedure niet stopt.⁴⁸⁴ In dit geval moet het tribunaal *proprio motu* onderzoeken of het bevoegd is en dat de “*the claim well founded in fact and law*” is. Er is dus geen verstekvonnis, zoals in de meeste nationale stelsels. Er zijn wel meerdere gevallen bekend waarbij voor internationale rechtbanken en tribunalen de tegenpartij niet kwam opdagen, bij de gehele zaak of bij sommige delen ervan.⁴⁸⁵ China deed dit éénmaal eerder bij een zaak gebracht voor het Permanent Hof van

⁴⁷⁸ PHA, *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India*, Bangladesh/India, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, aanhangig sinds 8 oktober 2009

⁴⁷⁹ N. KLEIN, *Dispute settlement in the UN Convention on the Law of the Sea*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005, 57; S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 13

⁴⁸⁰ INTERNATIONAL BOUNDARIES RESEARCH UNIT, “Philippines submits South China Sea disputes with China to UNCLOS Annex VII arbitration”, *Boundary News*, Durham university, 22 januari 2013, https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=16498&rehref=%2Fibru%2Fnews%2F&resubj=Boundary+news%20Headlines; J. MAHINGA, *Le Tribunal International du Droit de la Mer*, Brussel, Larcier, 2013, 107 e.v.; T. TREVES, “The Jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea” in P. CHANDRASEKHARA RAO en R. KHAN, *The International Tribunal for the Law of the Sea*, Den Haag, Kluwer, 2001, 114

⁴⁸¹ PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag

⁴⁸² PHA, *Barbados vs. The Republic of Trinidad and Tobago*, Barbados/Trinidad, 11 april 2006, Annex VII VN- Zeerechtverdrag; T. TREVES, “The International Tribunal for the Law of the Sea and the Oil and Gas Industry”, Second International Oil and Gas Conference –Managing Risk –Dispute Avoidance and Resolution, London, VK, 20-21 september 2007, 5

⁴⁸³ Dit is één van de redenen waarom de VS nog geen lid zijn van het verdrag, hoewel het de substantiële bepalingen als gewoonterecht beschouwt. **Zie:** J. MALONE, “The United States and the Law of the Sea after UNCLOS III”, *Law and Contemporary Problems*, volume 46, nummer 2, lente 1983, 33

⁴⁸⁴ T. MCDORMAN, “From the Desk of the Editor-in-Chief”, *Ocean Development & International Law*, volume 35, nummer 4, 2004, 202

⁴⁸⁵ PHIJ, *Case Concerning the Polish Agrarian Reform and the German Minority*, (Duitsland/Polen), 2 december 1933, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A./B, nummer 60, 1933 ; PHIJ, *The*

Internationale Justitie (PHIJ) door...België.⁴⁸⁶ De niet- deelneming wil echter niet zeggen dat beslissing van het tribunaal niet langer bindend is voor beide partijen.

China heeft dan ook geweigerd een arbiter aan te stellen, die vervolgens door de voorzitter moet worden gekozen.⁴⁸⁷ Dit gebeurde op 25 maart 2013, wanneer een Pool werd aangesteld.⁴⁸⁸ De eerste samenkomst van het tribunaal was op 11 juli 2013, waarbij werd beslist dat het tribunaal onder de vleugels van het Permanent Hof van Arbitrage (PHA) zal opereren en waarbij de procedureregels naar de partijen werden gestuurd.⁴⁸⁹ Op 9 juli 2013 heeft de Filipijnse minister van buitenlandse zaken, DEL ROSARIO, meer uitleg verschaft over de beslissing om zich tot arbitrage te wenden voor een EU- expertencomité in Brussel.⁴⁹⁰ Hierin benadrukt hij het belang van de Zuid- Chinese Zee voor Europa en haar handel, stelt hij de wettelijkheid van de Chinese “U- vormige lijn” aan de kaak en noemt hij het arbitragedispuut “*the last resort*”. Naast arbitrage legt de minister de nadruk op een tweede middel om het geschil op te lossen, namelijk het uitwerken van de COC. Hier lijkt terug ietwat beweging in te komen, zij het zeer gestaag.⁴⁹¹ Ook drukte DEL ROSARIO zijn dank uit ten aanzien van de EU, omdat deze zich achter de Filipijnen heeft geschaard door arbitrage te

Electricity Company of Sofia and Bulgaria, België/Bulgarije, 4 april 1939, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A./B., nummer 77, 1939

In de Jaren '70 en '80 gebeurde dit relatief vaak, omdat art. 57 Stat. IGH dit toelaat: IGH, *Fisheries Jurisdiction Case*, West-Duitsland/IJsland, 2 februari 1973, *I.C.J. Reports* 1973; IGH, *Fisheries Jurisdiction Case*, VK/IJsland, 25 juli 1974, *I.C.J. Reports* 1974; IGH, *Nuclear Test Case*, Nieuw-Zeeland/Frankrijk, 20 december 1974, *I.C.J. Reports* 1974; IGH, *Nuclear Test Case*, Australië/ Frankrijk, 20 december 1974, *I.C.J. Reports* 1974; IGH, *Aegean Sea Continental Shelf Case*, Griekenland/ Turkije, 19 december 1978, *I.C.J. Reports* 1978; IGH, *Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran*, VS/Iran, 24 mei 1980, *I.C.J. Reports* 1980; IGH, *Case Concerning the Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*, Nicaragua/VS, 27 juni 1986, *I.C.J. Reports* 1986; M. GOLDMAN, “International Courts and Tribunals, Non-Appearance” in R. WOLFRUM, *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, Volume V, Oxford University Press, Oxford, 2006, 606-613

⁴⁸⁶ PHIJ, *Denunciation of the Treaty of November 2nd, 1865, between China and Belgium*, België/China, aanhangig gemaakt 25 november 1926, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A, nummer 8, 1927

⁴⁸⁷ Art. 3 annex VII, VN- Zeerechtverdrag

⁴⁸⁸ De samenstelling van het arbitrage-tribunaal is de volgende: T. Mensah (voorzitter), J. Cot, R. Wolfrum, A. Soons en S. Pawlak; N. BURKE, “UNCLOS Annex VII Arbitration – Who, What, Where, When?”, *Cambridge Journal of International and Comparative Law*, 25 maart 2013, <http://www.cjicl.org.uk/index.php/component/easyblog/unclos-annex-vii-arbitration--who-what-where-when?Itemid=101>

⁴⁸⁹ M. SANTOS, “Arbitral tribunal hearing on PH case vs China kicks off”, *Global Nation Inquirer*, 16 juli 2013, <http://globalnation.inquirer.net/80809/arbitral-tribunal-hearing-on-ph-case-vs-china-kicks-off>; PHILIPPINE INFORMATION AGENCY, “PH arbitral proceedings against China now officially under way”, 16 juli 2013, <https://www.dfa.gov.ph/index.php/2013-06-27-21-50-36/dfa-releases/344-phl-arbitral-proceedings-against-china-now-officially-under-way>

⁴⁹⁰ A. DEL ROSARIO, Nota “Managing the South China Sea and other regional security issues”, *EU- Azië Centrum*, “On the Occasion of Experts’ Roundtable on Regional Approaches to Maritime Security in the West Philippine Sea/South China Sea”, Brussel, 9 juli 2013, http://www.eu-asiacentre.eu/documents/uploads/event_85_keynote_address_del_rosario_09_july_2013.pdf

⁴⁹¹ Zie *supra* randnummer 86

steunen. De EU heeft inderdaad op 14 maart 2013 een resolutie aanvaard over de EU- China relatie waarin het haar zorg uitdrukt over de oplopende spanningen in de regio.⁴⁹² In punt 46 van die tekst wordt aan China gevraagd om mee te werken bij het arbitragegedispuut. Ook de VS en Japan hebben reeds hun steun uitgesproken voor de Filipijnen.⁴⁹³ Op 30 maart 2014 hebben de Filipijnen een 4000 pagina's tellend memorandum ingediend met hun argumenten met betrekking tot de bevoegdheid van het tribunaal en de ten gronde evaluatie van hun grieven. Men heeft het tribunaal ook gevraagd om op hetzelfde moment te oordelen over haar jurisdictie en over de grieven ten gronde. Dit is een tactisch element, omdat uit het volgende deel zal blijken dat de Filipijnen ten gronde wel een sterke zaak hebben, maar dat er nogal wat hordes te nemen zijn voor de bevoegdheid van het tribunaal.⁴⁹⁴ Dit document is momenteel nog niet beschikbaar, daar men voor een publicatie moet wachten op het fiat van het tribunaal.

126. De Filipijnen beschouwen zich dus als Calimero. Zij zijn degene die de *Rule of Law* nastreven, terwijl het grote, machtige China gebruikt maakt van haar overwicht om kleine landen weg te drukken. De Filipijnen verwijzen dan ook naar de Chinese woede over het arbitragegeskil, dat volgens hen bewijst dat China geen rechtmatige uitspraak wil. China is inderdaad niet opgezet met de Filipijnse zet. In een Chinese *position paper*, uitgegeven door de Chinese ambassade te Manila staat zelfs dat “*the aim of its move is to cover up the illegal nature of Philippines' infringement and provocative behaviour by the "Abuse of Process" against China, and to defraud the international community of its sympathy and support*”⁴⁹⁵. De Filipijnse actie is volgens China zeer provocerend en zelfs een “*abuse of process*”. In art. 294 VN- Zeerechtverdrag staat dat het tribunaal dit inderdaad ambtshalve kan onderzoeken en beoordelen. Geen enkel tribunaal heeft dusver zo een beslissing genomen en het zal dat hier ook niet doen. Voor een “*abuse of process*” is het immers nodig dat de Filipijnse eis tergend en roekeloos is en dat het op niets zou gebaseerd zijn. In het volgende gedeelte wordt echter gesteld dat (sommige delen) van de eis wel degelijk gegrond zijn.

⁴⁹² Resolutie 2012/2137(INI) Europees Parlement, “On EU-China relations”, Straatsburg, Frankrijk, 14 maart 2013, beschikbaar op <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2013-97>

⁴⁹³ S. TIEZZI, “China, US, Japan React to Philippines' UNCLOS Case”, *The Diplomat*, 4 april 2014, <http://thediplomat.com/2014/04/china-us-japan-react-to-philippines-unclos-case/>

⁴⁹⁴ P. ESMAQUEL, “PH faces major hurdle in China case”, *Rappler*, 12 maart 2014, <http://www.rappler.com/nation/52764-philippines-china-arbitral-tribunal-jurisdiction>

⁴⁹⁵ Z. HUA (woordvoerder Chinese ambassade te Manila), “China's position paper on sea disputes with Philippines”, gepubliceerd in *Philippine Star*, 3 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/03/1308385/chinas-position-paper-sea-disputes-philippines>

127. Ondanks de Chinese bezwaren kan deze zaak een mijlpaalzaak worden, gezien men een goed vonnis kan verwachten van de ervaren arbiters. Daardoor wordt er voor de eerste maal een bindende beslissing genomen in het Zuid- Chinese Zee- conflict.⁴⁹⁶ Hiervoor moet het tribunaal op de eerste plaats wel bevoegd zijn, zoals in het volgende deel op de eerste plaats wordt onderzocht⁴⁹⁷, waarna het ten gronde de Filipijnse grieven zal onderzoeken⁴⁹⁸. Gezien China niet deelneemt aan het geschil en het Filipijns memorandum nog niet is vrijgegeven, zijn de pro- en contra- argumenten gebaseerd op eigen onderzoek en speculaties van rechtsgeleerden. De mogelijke beslissingen, hun gevolgen en hun afdwinging worden als laatste besproken.⁴⁹⁹

b) Procedurele problemen

i) De Filipijnse eis

128. De Filipijnse “*notification and statement of claims*” werd ingediend bij het aanhangig maken van de zaak.⁵⁰⁰ Het “*relief sought*” gedeelte bestaat uit 13 punten, die kunnen worden onderverdeeld in twee hoofverzoeken. In bijlage 2 is dit deel beschikbaar. Enerzijds wil men de “U- vormige lijn” in strijd laten verklaren met het internationaal recht en anderzijds wil men dat sommige “eilanden” geen of slechts beperkte maritieme grenzen kunnen hebben.⁵⁰¹ Iets uitgebreider kan men het verzoek in vier delen onderverdelen:

- 1) Op de eerste plaats vraagt men aan de arbiters om voor recht te verklaren dat het VN- Zeerechtverdrag van toepassing is op China én op de Filipijnen. Dit houdt in dat beiden dus ook de plicht hebben de regels te volgen én dat beide bepaalde rechten kunnen afleiden uit het verdrag. Daaropvolgend vraagt men of de Chinese “U- vormige lijn” in strijd is met het verdrag en dat de Chinese wetgeving niet conform is met het verdrag. Door deze strijdigheid heeft China dan ook inbreuk

⁴⁹⁶ P. REICHLER (Advocaat Filipijnen, Foley Hoag), “A Discussion on the Philippines' South China Sea Arbitration Case”, *Center for Strategic and International Studies*, Washington, 26 november 2013, mondelinge voordracht, <https://csis.org/multimedia/video-discussion-philippines-south-china-sea-arbitration-case>

⁴⁹⁷ Zie *infra* randnummers 128-151

⁴⁹⁸ Besproken in *infra* randnummers 151-154

⁴⁹⁹ Zie *infra* randnummers 155-160

⁵⁰⁰ Notificatie Filipijnen aan VN- Zeerechtverdrag annex VII- arbitrage-tribunaal, “Notification and Statement of Claims”, Departement Buitenlandse Zaken, Manila, Filipijnen 22 januari 2013, beschikbaar op <https://www.dfa.gov.ph/index.php/2013-06-27-21-50-36/unclos>; INTERNATIONAL BOUNDARIES RESEARCH UNIT, “Philippines submits South China Sea disputes with China to UNCLOS Annex VII arbitration”, *Boundary News*, Durham university, 22 januari 2013, https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=16498&rehref=%2Fibru%2Fnews%2F&resubj=Boudary+news%20Headlines

⁵⁰¹ A. CALVO, “Manila, Beijing, and UNCLOS: a test case?”, *Asia Times*, 3 september 2013, <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-030913.html>

gemaakt op de rechten die de Filipijnen afleiden uit het verdrag. De kern van het discours is dus aanvechting van de Chinese “U- vormige- lijn”.⁵⁰² De Filipijnen bedoelen hiermee de meest extensieve interpretaties, namelijk dat de lijn China’s soevereiniteit of soevereine rechten over de wateren zou aanduiden, vooral degene die binnen de Filipijnse EEZ of hun continentaal plat zouden liggen.

- 2) Vervolgens vraagt men of sommige elementen in de *Spratly’s* kunnen worden beschouwd als “eilanden” of eerder als “rotsen”. Men vraagt dus de interpretatie van art. 121 VN- Zeerechtverdrag. Bedoeld worden *Scarborough Shoal*, *Johnson South Reef*, *Cuarteron Reef*, en *Fiery Cross Reef*. Indien ze een “rots” zouden zijn kunnen ze slechts maritieme grenzen hebben met een straal van 12 zeemijl rondom. “Eilanden”, die capabel moeten zijn voor menselijke bewoning en economische exploitatie, zouden tot 200 zeemijl EEZ en continentaal plat kunnen hebben. Gezien de bovenvermelde “rotsen” midden in de EEZ en het continentaal plat van het niet- betwiste Filipijnse archipelago- grondgebied liggen, zou de overlapping zeer groot zijn. Daarom vragen de Filipijnen dat de Chinese maritieme eisen, die zich verder uitstrekken dan 12 zeemijl, onwettig zijn. Ook vraagt men of China onrechtmatig de Filipijnen heeft tegengehouden om rondom deze “rotsen” de maritieme rijkdommen te exploiteren.
- 3) *Mischief Reef*, *McKenna Reef*, *Gaven Reef*, en *Subi Reef* daarentegen willen de Filipijnen eerder laten kwalificeren als bij eb droogvallende bodemverheffingen of als gebieden die permanent onder water liggen. Men vraagt daarbij dat het tribunaal uitdrukkelijk verklaart dat *Gaven Reef*, en *Subi Reef* niet op het Chinese continentaal plat liggen en dat *Mischief Reef* en *McKenna Reef* zich op het Filipijnse continentaal plat bevinden. Ook is China erin geslaagd om hier bouwwerken op te construeren, waardoor menselijke bewoning mogelijk is. Artificiële bouwwerken kunnen er echter niet voor zorgen dat men de riffen als “rots” (met 12 zeemijl maritieme grens) of “eiland” (met mogelijkheid tot 200 zeemijl maritieme grens) kan kwalificeren. De Filipijnen vragen om vast te stellen dat de bouwwerken geen grenzen kunnen genereren onder het VN- Zeerechtverdrag. Hierdoor is het volgens hen illegaal op het continentaal plat van de Filipijnen gebouwd of alleszins niet op het Chinese continentaal plat.

⁵⁰² A. CALVO, “Manila, Beijing, and UNCLOS: a test case?”, *Asia Times*, 3 september 2013, <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-030913.html>

- 4) Daarenboven vraagt men te bepalen dat China onterecht heeft geïntervenieerd bij de exploitatie van maritieme rijkdommen binnen de Filipijnse maritieme grenzen. Hierdoor worden de soevereine rechten van de Filipijnen op levende en niet-levende bronnen aangetast. Ook het recht van navigatie zou door China beperkt worden.

ii) Bevoegdheid *ratione materiae*

1) Algemeen

129. Het arbitragetribunaal moet *proprio motu* onderzoeken of het wel bevoegd is en of de claim ontvankelijk is. Volgens art. 288 is het tribunaal bevoegd voor “ieder geschil over de interpretatie en toepassing van dit verdrag”. Men kan deze zin ontleden in twee delen. Enerzijds moet er een “geschil” zijn, anderzijds moet het gaan over de interpretatie of toepassing van het verdrag. In het volgende gedeelte wordt eerst onderzocht of er wel een geschil is⁵⁰³, waarna er gekeken wordt of het wel gaat over de toepassing van het verdrag⁵⁰⁴. Verder kunnen partijen ook optioneel verklaren dat een tribunaal niet bevoegd is voor sommige zaken, zoals daarna besproken⁵⁰⁵. Ten slotte mogen partijen onder elkaar het arbitragetribunaal niet hebben uitgesloten, wat als laatste wordt bekeken⁵⁰⁶.

2) *Is er wel een geschil?*

130. Op de eerste plaats moet er natuurlijk een geschil zijn.⁵⁰⁷ De Filipijnen vragen *in se* gewoon dat de Chinese (en Filipijnse) rechten beperkt zijn tot de in het VN- Zeerechtverdrag vastgestelde regels (punt 1 en punt 10 “*relief sought*”⁵⁰⁸). In deze punten wordt nergens een exacte vastlegging van maritieme grenzen gevraagd, maar louter een soort van “toepasselijkheid van het verdrag” op China. Men wil het tribunaal laten poneren dat de Chinese claim de VN- Zeerechtverdrag- regels over de maximumafstand van territoriale zee, aansluitende zone, EEZ en continentaal plat moet volgen. Volgens professor TALMON, die in zijn paper het Chinese standpunt verdedigt, is dit een geval van *stating the obvious*.⁵⁰⁹ De Filipijnen willen laten poneren dat het VN- Zeerechtverdrag van toepassing is op China en dat

⁵⁰³ Zie *infra* randnummers 130-131

⁵⁰⁴ Zie *infra* randnummers 132-140

⁵⁰⁵ Zie *infra* randnummers 141-146

⁵⁰⁶ Zie *infra* randnummers 147-149

⁵⁰⁷ PHA, *Larsen v Hawaiian Kingdom*, 5 februari 2001, *International Law Reports*, volume 119, juli 2002, p. 566 e.v., § 12.6

⁵⁰⁸ Zie bijlage 2

⁵⁰⁹ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 14

ook de Filipijnen hieruit hun rechten mogen halen. China en de Filipijnen hebben het VN-Zeerechtverdrag ondertekend, waardoor het dan ook van toepassing is. Deze *petitio principii* maakt dat het tribunaal enkel het recht *in abstracto* moet bevestigen en geen geschil moet oplossen.⁵¹⁰

131. Mijns inziens is dit argument niet correct. Verschillende internationale rechtbanken en tribunalen hebben gesteld dat een “geschil” een meningsverschil is over het recht of over de feiten en dat een eis van één partij tegengesteld moet zijn aan de eis van de andere.⁵¹¹ De Filipijnen vragen inderdaad in punt 1 en punt 10 van hun verzoek de toepasselijkheid van het VN-Zeerechtverdrag op beide partijen. Men mag dit verzoek echter niet geïsoleerd van de andere punten uit de *relief sought* bekijken. Indien het tribunaal het verdrag van toepassing verklaart op China, vragen de Filipijnen tegelijkertijd dat de Chinese “U- vormige lijn” strijdig is met dat verdrag. Als het tribunaal vervolgens het verdrag ook van toepassing verklaart op de Filipijnen, dan vragen de Filipijnen dat bepaalde Chinese daden binnen deze lijn strijdig zijn met de Filipijnse rechten. Hierbij spreekt men over een Chinese inbreuk op het recht van navigatie en een illegale interventie met betrekking tot de rechten op de maritieme rijkdommen. De Filipijnen willen dus niet enkel weten of het verdrag van toepassing is. Ze willen vooral weten of China in strijd met de toepasselijke regels heeft gehandeld en of China zichzelf rechten heeft toegekend die het volgens het VN-Zeerechtverdrag niet heeft. De Filipijnen stellen namelijk dat China onmogelijk geen inbreuk kan maken op de rechten van andere staten, omdat China de gehele Zee claimt en de Chinese eis dus overdreven is. Dit maakt dat de Filipijnen klachten neerleggen over de mogelijke inbreuk van China op het recht. Ondanks de niet- aanwezigheid van China voor het arbitrage-tribunaal, neemt China duidelijk een tegenovergesteld standpunt in en noemt het haar claim en haar daden wel rechtmatig. Hierdoor is er wel degelijk een meningsverschil over een

⁵¹⁰ R. KARNIOL, “Doubts cast over Manila's case in South China Sea dispute”, *South China Morning Post*, 25 februari 2014, <http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/1434870/doubts-cast-over-manilas-case-south-china-sea-dispute>

⁵¹¹ PHIJ, *Mayrommatis Palestine Concessions*, Griekenland/VK, 20 augustus 1924, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A., nummer 2, p. 11; IGH, *Case Concerning the Northern Cameroons*, Kameroen/VK, 2 december 1963, preliminary objections, *I.C.J. Reports* 1963, p. 27; IGH, *Case Concerning East Timor*, Portugal/Australië, 30 juni 1995, *I.C.J. Reports* 1995, p. 99, § 21-22; PHA, *Larsen v Hawaiian Kingdom*, 5 februari 2001, *International Law Reports*, volume 119, juli 2002, p. 566 e.v., § 11.3; Z. XINJUN, “Notion of dispute in the Contemporary Legal Order” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 277

mogelijke inbreuk op het recht. Dit is volgens het IGH in de *Northern Cameroons-* zaak voldoende om te kunnen spreken van een geschil.⁵¹²

3) De interpretatie en toepassing van het verdrag

i. Soevereiniteitsconflict

132. Op de tweede plaats moet men nakijken of het geschil wel gaat over de interpretatie en toepassing van het VN- Zeerechtverdrag. Het tribunaal kan niet oordelen over de soevereiniteit over de eilanden. Steeds moet hierbij een onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende Filipijnse verzoeken. Het eerste verzoek gaat over de ongeldigheid van de “U- vormige lijn”. De Filipijnen vragen het tribunaal om te beoordelen of deze lijn in strijd is met de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag. Er bestaat geen twijfel dat men hierbij enkel een vraag stelt over de interpretatie van het verdrag, gezien men louter verzoekt de lijn te onderzoeken in het licht van de artikelen 3 tot 14, 55, 57 en 76. Hierbij staat het buiten kijf dat het tribunaal geen uitspraak kan doen over de soevereiniteit van eilanden binnen deze lijn, maar enkel over de maritieme grenzen waarop de lijn van toepassing zou zijn.

133. Het tweede Filipijns verzoek houdt in dat sommige riffen en zandbanken “bij eb droogvallende bodemverheffingen” zijn, die geen maritieme grenzen kunnen hebben. Zij kunnen echter wel op het continentaal plat van een staat vallen. Ook vraagt men dat andere elementen gekwalificeerd worden als “rots”, waardoor ze slechts een 12 zeemijl territoriale zee kunnen hebben volgens art. 121. De fundamentele zwakheid van de Filipijnse claim is volgens TALMON dan ook dat de Filipijnen enkel een oordeel willen over de kwalificatie van *Misschief Reef*, *McKenna Reef*, *Gaven Reef* en *Subi Reef* als “bij eb droogvallende bodemverheffing” en over de kwalificatie van *Scarborough Shoal*, *Johnson Reef*, *Cuarteron Reef* en *Fiery Cross Reef* als “rotsen”.⁵¹³ Er worden geen andere “eilanden” vermeld. Deze niet- vermelde eilanden zijn ook betwist tussen Vietnam, Maleisië, de Filipijnen, China en Taiwan. Er wordt aan het tribunaal echter niet gevraagd te oordelen over hun status als “eiland”, “rots” of “bij eb droogvallende bodemverheffing”. Hierdoor kan het tribunaal niet beoordelen wat de maximale maritieme grenzen van die “eilanden” zijn. Deze niet- vermelde eilanden, zoals *Itu Taba* en *Thitu* liggen minder dan 200 zeemijl van de bovenvermelde rotsen

⁵¹² IGH, *Case Concerning the Northern Cameroons*, Kameroen/VK, 2 december 1963, preliminary objections, *I.C.J. Reports* 1963, p. 27

⁵¹³ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 26 e.v.

en riffen en zouden wel degelijk als “eiland” kunnen worden aanzien.⁵¹⁴ Hierdoor zouden hun maritieme grenzen zich kunnen uitstrekken tot rond de *wél*-vermelde rotsen en bij eb droogvallende bodemverheffingen.

134. Toch vragen de Filipijnen uitdrukkelijk dat *Misschief Reef* en *McKenna Reef* bij eb droogvallende bodemverheffingen zijn, geen voorwerp kunnen zijn van grondgebiedacquisitie en hierdoor deel uitmaken van het Filipijnse continentaal plat.⁵¹⁵ Daarnaast verzoekt men dat *Gaven Reef* en *Subi Reef* uitdrukkelijk geen deel uitmaken van het Chinese continentaal plat, waardoor de Chinese bezetting en bouw van nederzettingen onrechtmatig is. Indien het tribunaal zich zou uitspreken over de vraag of *Gaven Reef* en *Subi Reef* zich op het continentaal plat bevinden van China, zou het ook niet indirect oordelen dat de niet-vermelde eilanden in de buurt wel of geen Chinees grondgebied zijn? Deze niet-vermelde eilanden kunnen ook een continentaal plat hebben waar eventueel *Gaven Reef* en *Subi Reef* op liggen. Men kan zich dezelfde vraag stellen over *Misschief Reef* en *McKenna Reef*. Oordeelt het tribunaal niet indirect over de soevereiniteit over de niet-vermelde eilanden, indien het zou beoordelen of deze riffen zich uitdrukkelijk op het continentaal plat van de Filipijnen bevinden? Zo een beslissing zou namelijk ook een oordeel inhouden over de vraag of de riffen zich niet op het continentaal plat van de niet-vermelde eilanden bevinden. De Filipijnen vragen ook aan het tribunaal dat *Scarborough Shoal*, *Johnson Reef*, *Cuarteron Reef* en *Fieri Cross Reef* “rotsen” zijn en enkel een 12 zeemijl territoriale zee genereren volgens art. 121 VN-Zeerechtverdrag. Indien dit het geval is, dan hebben deze rotsen geen EEZ of continentaal plat. De Chinese exploitatie van levende en niet-levende rijkdommen buiten deze 12 zeemijl maakt volgens de Filipijnen inbreuk op de Filipijnse rechten. De gebieden buiten deze 12 zeemijl behoren volgens hen tot de Filipijnse EEZ en het Filipijns continentaal plat, gemeten van aan hun onbetwiste archipelbasislijnen. Maar de meeste van deze genoemde riffen (enkel *Scarborough Shoal* niet) bevinden zich ook binnen de 200 zeemijl van de niet-

⁵¹⁴ Behalve *Scarborough Shoal*; S. BATEMAN, “Sovereignty as an Obstacle to Effective Oceans Governance and Maritime Boundary Making – The case of the South China Sea” in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, 213

⁵¹⁵ Ook de **vraag of bij eb droogvallende bodemverheffingen voorwerp kunnen zijn van grondgebiedacquisitie** is betwist. In de zaak Qatar vs. Bahrein besliste het IGH dat het hier geen uitspraak over kon doen, maar in Nicaragua vs. Columbia stelde het dat bij eb droogvallende bodemverheffingen buiten de territoriale zee, niet het voorwerp van grondgebiedacquisitie kunnen uitmaken. **Zie:** IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Qatar/Bahrain, 16 maart 2001, *I.C.J. Reports* 2001, p. 102, § 206; IGH, *Territorial and Maritime Dispute, Nicaragua/Columbia*, 19 november 2012, *I.C.J. Reports* 2012, p. 641, § 26; R. BECKMAN, “The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 142, 2013, 150; S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 26 e.v.

vermelde, maar wel door andere staten opgeëiste eilanden. Oordeelt het tribunaal niet indirect over de soevereiniteit over deze niet- vermelde eilanden indien het de Chinese exploitatie onrechtmatig verklaart? Volgens TALMON en Chinese rechtsgeleerden zou het tribunaal hierbij wel degelijk beoordelen dat die niet- vermelde eilanden wel of geen Chinees grondgebied zijn.⁵¹⁶ Ondanks de uitdrukkelijke Filipijnse vermelding dat de zaak niet gaat over de soevereiniteit over eilanden, zou dit dus toch het geval zijn, waardoor het tribunaal volgens hen niet bevoegd is.

135. TALMON en de Chinese rechtsgeleerden stellen dus dat het tribunaal misschien wel kan verklaren dat de vermelde 8 elementen “rotsen” zijn met slechts 12 zeemijl territoriale zee of “bij eb droogvallende bodemverheffingen” zonder maritieme grenzen. Het tribunaal zou echter onbevoegd zijn om te oordelen over de vraag of de bij eb droogvallende bodemverheffingen tot het Filipijnse continentaal plat behoren of niet tot het Chinese continentaal plat. Ook zou het niet kunnen oordelen over de Chinese exploitatie buiten de 12 zeemijl territoriale zee rondom de rotsen. Hiervoor zou het beslissen dat de soevereiniteit over de niet- vermelde eilanden niet aan China toebehoort, waarvoor het niet bevoegd is.

136. De Filipijnen zouden echter kunnen argumenteren dat hun verzoek gaat over maritieme grenzen en niet over soevereiniteit. Ze vragen of het Filipijns of Chinees continentaal plat zich uitstrekt tot aan *Gaven Reef*, *Subi Reef*, *Misschief Reef* en *McKenna Reef*. Ze vragen ook of de Chinese of Filipijnse EEZ zich uitstrekt tot aan *Scarborough Shoal*, *Johnson Reef*, *Cuarteron Reef* en *Fiery Cross Reef*. Het continentaal plat en de EEZ zijn maritieme grenzen afgeleid uit het VN- Zeerechtverdrag, waarover het tribunaal kan oordelen. Het is daarnaast niet omdat andere eilanden zich binnen de 200 zeemijl bevinden van de vermelde rotsen en bij eb droogvallende bodemverheffingen, dat hun maritieme grenzen zich automatisch ook tot 200 zeemijl uitstrekken. Het is ook niet omdat een bepaald element volgens art. 121 VN- Zeerecht *sensu stricto* een “eiland” is, dat er geen rekening kan worden gehouden met het disproportioneel effect op de maritieme grenzen van anderen.⁵¹⁷ Hierbij zou

⁵¹⁶ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 9 februari 2014, 19 e.v.; XINHUA (Chinees staatspersbureau), “Foreign experts: the Philippines seeking int'l arbitration is an one-man show doomed to fail”, 3 april 2014, http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2014-04/03/c_133236090.htm ; XINHUA (Chinees staatspersbureau), “The Philippines' violation of international laws to end in vain”, 3 april 2014, http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2014-04/03/c_133235657.htm

⁵¹⁷ Hoewel het niet de bedoeling is dat de grenzen proportioneel worden afgemeten a.d.h.v. de lengte van de kust. IGH, *Land, Island and Maritime Frontier Dispute*, El Salvador/Honduras, 11 september 1992, *I.C.J. Reports* 1992, p. 702, § 209; IGH, *Maritime Delimitation in the Black Sea*, Roemenië, 3 februari 2009, *I.C.J.*

men zeker rekening kunnen houden met het feit dat het grootste *Spratly*- eiland, *Itu Taba*, op 250 zeemijl van het Filipijnse *Palawan* ligt en dus een overlappende EEZ heeft. Dat eiland bezit echter slechts een kust van 1 kilometer tegenover 650 kilometer van *Palawan*. Eigenlijk vragen de Filipijnen dus ook dat de maritieme grenzen van de *niet- vermelde* eilanden beperkt worden! Dit heeft als doel dat deze grenzen niet overlappen met de mogelijke Filipijnse soevereine rechten en jurisdictie over de zee en zeebodem.⁵¹⁸ Dit is een maritieme grensafbakening, wat in principe binnen het toepassingsgebied van het VN- Zeerechtverdrag valt. Men vraagt dat de Chinese *maritieme* grenzen zich onterecht uitstrekken tot binnen de Filipijnse *maritieme* grenzen of toch minstens dat ze onrechtmatig zijn. Echter, “*the land dominates the sea*” en wat het tribunaal zou doen is oordelen over de maritieme grensafbakening tussen de Filipijnen en de niet- vermelde, maar wél betwiste eilanden. Een grensafbakening kan in principe enkel indien de soevereiniteit over land niet betwist is. Bovendien komt dit in het vaarwater van art. 298, zoals besproken in randnummers 141-146.

137. Het is volgens mij dus een dubbeltje op z’n kant. Enerzijds zou het tribunaal wel kunnen stellen dat het louter moet oordelen over maritieme grenzen en het hierbij niet uitmaakt of de niet- vermelde eilanden betwist territorium zijn of niet. Anderzijds kan men ook argumenteren dat het tribunaal niet kan oordelen over de grenzen van de niet door de Filipijnen vermelde eilanden. Deze eilanden kunnen ook maritieme grenzen hebben én zijn betwist grondgebied.

ii. Historische rechten zijn geen onderdeel van het VN- Zeerechtverdrag

138. De “U- vormige lijn” is volgens weinigen gebaseerd op een historische titel over “historische wateren” en volgens velen op “historische rechten” over die wateren.⁵¹⁹ Deze termen komen niet in het VN- Zeerechtverdrag voor. Het verdrag spreekt enkel over “historische baaien” en over bepaalde historische titels ter afbakening van de territoriale zee. Dit wordt door professor TALMON aangehaald ter verdediging van China⁵²⁰, gezien in de zaak Tunesië vs. Libië⁵²¹ werd gesteld dat de verwijzingen naar “historische titels en wateren”

Reports 2009, p. 103, § 122 en pg. 123, §185; J. VAN DYKE, “The Romania v. Ukraine Decision and its Effect on East Asian Maritime Delimitations”, *Ocean & Coastal Law Journal*, volume 15, nummer 2, 2010, 283

⁵¹⁸ Y. MINCAI, “China’s Responses to the Compulsory Arbitration on the South China Sea Dispute: Legal Effects and Policy Options”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, januari 2014, 9

⁵¹⁹ Zie *supra* randnummer 43

⁵²⁰ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 37 e.v.

⁵²¹ IGH, *Case Concerning the Continental Shelf*, Tunesië/Libië, 24 februari 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 73–74. § 100

binnen het VN- Zeerechtverdrag beperkt zijn en daarom deel uitmaken van een apart gewoonterechtelijk regime. Hierop zijn dan de regels van algemeen internationaal recht van toepassing. In dezelfde zaak stelt het IGH ook dat er geen duidelijk regime is hiervoor, maar dat dit *case by case* moet onderzocht worden. Men kan zich nu afvragen of China, door het gebruik van deze termen, verwijst naar een apart, onderscheiden maritiem regime. Indien zo'n regime zou bestaan en er geen hiërarchie zou zijn tussen het VN- Zeerechtverdrag en dat historisch regime, dan zou deze zaak volgens TALMON niet meer gaan over de toepassing of interpretatie van het VN- verdrag. In dat geval zou de "U- vormige lijn" in het licht van dat historisch regime moeten geïnterpreteerd worden, wat resulteert in de onbevoegdheid van het arbitrage-tribunaal. Dit tribunaal kan namelijk enkel het verdrag toepassen of interpreteren.

139. Dit is een zeer vreemd argument. Op de eerste plaats omdat historische titels, rechten en wateren zeker geen duidelijk afgebakend regime uitmaken. Meer zelfs, het speelt een gelimiteerde rol in het internationaal zeerecht.⁵²² Slechts in beperkte gevallen en *case by case* hadden ze enige invloed op de grensafbakening van een internationaal tribunaal of werden ze gebruikt bij een overeenkomst ter afbakening van maritieme grenzen.⁵²³ Meer zelfs, volgens BECKMAN⁵²⁴, BERNARD⁵²⁵ en SYMMONS⁵²⁶ geven verdragsstaten hun historische en traditionele rechten over de zee op, ten voordele van de VN- verdragsbepalingen, behalve indien er bepalingen expliciet naar verwijzen en in zeer uitzonderlijke omstandigheden met toestemming van de andere staat.⁵²⁷ Het lijkt dus eerder een regime te zijn waarmee staten *kunnen* rekening houden ter afbakening van hun, uit het VN- Zeerechtverdrag afgeleide, grenzen. De reden hiervoor is dat vele van die historische titels en rechten niet exclusief zijn

⁵²² F. DUPUY en P.M. DUPUY, "A legal analysis of China's Historic rights claim in the South China Sea", *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, 136; S. JIUYONG, "Maritime Delimitation in the Jurisprudence of the International Court of Justice", *Chinese Journal of International Law*, Volume 9, nummer 2, 2010, 289

⁵²³ L. BERNARD, "The Effect of Historic Fishing Rights In Maritime Boundaries Delimitation", *Law of the Sea Institute*, UC Berkeley Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference LOSI, conference paper: "Securing the Ocean for the Next Generation, Seoul, Zuid- Korea, 21-24 mei 2012, 20

⁵²⁴ R. BECKMAN, "China, UNCLOS and the South China Sea", *Asian Society of International Law*, Third Biennial Conference, Beijing, China 27-28 Augustus 2011, 6 - 11- 12

⁵²⁵ L. BERNARD, "The Effect of Historic Fishing Rights In Maritime Boundaries Delimitation", *Law of the Sea Institute*, UC Berkeley Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference LOSI, conference paper: "Securing the Ocean for the Next Generation, Seoul, Zuid- Korea, 21-24 mei 2012, 18

⁵²⁶ C. SYMMONS, "Rights and Jurisdiction over Resources and Obligations of Coastal States: Validity of Historic Rights Claims" *East Sea Studies*, The Fifth International Workshop on the South China Sea, Slides, 2013, http://southchinaseastudies.org/en/database-on-south-china-sea-study/doc_details/425-clive-symmons-rights-and-jurisdiction-over-resources-and-obligations-of-coastal-states-validity-of

⁵²⁷ In de Eritrea vs. Yemen zaak vragen de partijen expliciet aan het tribunaal om zich op historische titels te baseren. PHA, Eritrea/Yemen, Award of the tribunal in the second stage: maritime delimitation, 17 december 1999, pg. 8, § 31; R. BECKMAN, "China, UNCLOS and the South China Sea", *Asian Society of International Law*, Third Biennial Conference, Beijing, China 27-28 Augustus 2011, 6 - 11- 12

en zeer moeilijk te bewijzen.⁵²⁸ Bovendien gaat het in de rechtsspraak van de internationale tribunalen en gerechtshoven bijna exclusief over historische visserijrechten. Zelfs dan worden zij slechts zeer uitzonderlijk toegekend als een aanpassing van, of een relevante factor bij de grensafbakening.⁵²⁹ Meer zelfs, in de arbitragezaak tussen Barbados en Trinidad noemt het tribunaal het geen regel van internationaal recht dat men zomaar rekening zou moeten houden met historische rechten bij grensafbakening.⁵³⁰ Met betrekking tot het continentaal plat en dus de soevereine rechten op exploitatie van de zeebodem, heeft het IGH zelfs gesteld dat het continentaal plat een *ipso facto* en *ab initio* recht is van de kuststaat.⁵³¹ Dit wil zeggen dat alle andere staten hun vroegere historische titels op het continentaal plat moeten laten varen na ondertekening van het VN- Zeerechtverdrag.⁵³²

140. Dit maakt het zeer betwistbaar of men kan spreken over een volledig ander historisch regime, dat het VN- Zeerechtverdrag opheft. Indien zo een regime zou bestaan, dan zou dit het VN- Zeerechtverdrag volledig uithollen, terwijl men juist kan stellen dat het VN- verdrag deze historische titels, rechten of wateren zeer sterk heeft ingeperkt.⁵³³ Daarnaast heeft China nooit argumenten gegeven ter verantwoording van haar “U- vormige lijn” en weigert het ook nu deel te nemen aan het dispuut. Volgens SYMMONS is er dan ook geen duidelijk, ondubbelzinnig standpunt dat de “U- vormige lijn” bestaat uit een historische rechten of wateren- claim.⁵³⁴ Dit wil zeggen dat, indien China andere historische titels beweert te hebben die niet verenigbaar zijn met dit verdrag, het dit zal moeten opwerpen voor het tribunaal. China zal moeten bewijzen dat ze voldoet aan alle voorwaarden en het kan zich hierbij niet beperken tot het louter poneren van zulke claims. Een historische claim is immers een

⁵²⁸ L. BERNARD, “The Effect of Historic Fishing Rights In Maritime Boundaries Delimitation”, *Law of the Sea Institute*, UC Berkeley Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference LOSI, conference paper: “Securing the Ocean for the Next Generation, Seoul, Zuid- Korea, 21-24 mei 2012, 19

⁵²⁹ IGH, *Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area*, Canada/United States, 12 oktober 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 342, § 237 (geen relevante factor); IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen*, Denemarken/Noorwegen, 14 juni 1993, *I.C.J. Reports* 1993, p. 72, § 76 (wel een relevante factor); IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Qatar/Bahrain, 16 maart 2001, *I.C.J. Reports* 2001, p. 112, § 236 (geen relevante factor)

⁵³⁰ PHA, *Barbados vs. The Republic of Trinidad and Tobago*, Barbados/Trinidad, 11 april 2006, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 83, § 269

⁵³¹ IGH, *Case Concerning the Continental Shelf*, Tunesië/Libië, 24 februari 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 73-74, § 100

⁵³² Z. KEYUAN, *Law of the sea in East Asia. Issues and prospects*, Oxon, Routledge Studies in International law, 2005, 150

⁵³³ F. DUPUY en P.M. DUPUY, “A legal analysis of China’s Historic rights claim in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, 137

⁵³⁴ C. SYMMONS, “Rights and Jurisdiction over Resources and Obligations of Coastal States: Validity of Historic Rights Claims” *East Sea Studies*, The Fifth International Workshop on the South China Sea, Slides, 2013, http://southchinaseastudies.org/en/database-on-south-china-sea-study/doc_details/425-clive-symmons-rights-and-jurisdiction-over-resources-and-obligations-of-coastal-states-validity-of

afwijking van het VN- Zeerechtverdrag, waardoor China zal moeten bewijzen dat zulke claims gegrond zijn.⁵³⁵ Het tribunaal moet wel haar bevoegdheid onderzoeken, maar moet niet ieder mogelijk scenario afgaan, zoals TALMON zelf stelt.⁵³⁶ Het zou al te eenvoudig zijn om de bevoegdheid van het tribunaal te omzeilen, gewoon omdat Chinese rechtsgeleerden en politici in de pers beweren dat China een historische titel of historisch recht heeft op de zee binnen de “U- vormige lijn”. Dit zou de bepalingen van het VN- Zeerechtverdrag totaal ondermijnen.⁵³⁷

4) Optionele uitsluitingen van art. 298 VN- Zeerechtverdrag

141. Ten derde moet men er wel rekening mee houden dat China in 2006 gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid uit art. 298 VN- Zeerechtverdrag. Dit wil zeggen dat geschillen m.b.t. maritieme grensdelimitatie⁵³⁸, militaire activiteiten en historische titels en baaien niet voor een tribunaal kunnen gebracht worden zonder de toelating van de andere staat.⁵³⁹ De bevoegdheid *ratione materiae* wordt hiermee beperkt, zodat dat het tribunaal zich onbevoegd moet verklaren, indien het over deze zaken gaat. Deze regels zijn een beperking op de “verplichte jurisdictie” van het geschillenmechanisme uit het VN- Zeerechtverdrag. Dit is dan ook een harde noot om te kraken voor de Filipijnen. Ze hebben bijgevolg alles in het werk hebben gesteld om hun verzoek zodanig te verwoorden dat het buiten art. 298 valt. De Filipijnen stellen in hun “*notification and statement of claims*” natuurlijk zelf dat ze geen grensafbakening, beslissing over soevereiniteit, militaire activiteiten of historische titel willen.⁵⁴⁰ In het volgende gedeelte wordt besproken of het Filipijnse verzoek hieronder valt.

⁵³⁵ M. MALEK, “A legal assessment of China’s historic claims in the South China Sea”, *Australian Journal of Maritime & Ocean Affairs*, volume 5, nummer 1, maart 2013, 32

⁵³⁶ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 7

⁵³⁷ C. THAYER, “The Philippines’ Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam”, Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Paracel and Spratly Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, 15

⁵³⁸ Preciezer: Art. 15, 74 en 83 VN- Zeerechtverdrag

⁵³⁹ Verklaring door China bij de “Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea” over art. 298 VN- Zeerechtverdrag, Verenigde Naties, New York, 25 augustus 2006, beschikbaar op http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#China_Upon_ratification; N. KLEIN, *Dispute settlement in the UN Convention on the Law of the Sea*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005, 125; H. NONG, “*UNCLOS and Ocean Dispute Settlement. Law and Politics in the South China Sea*”, Oxon, Routledge, 2012, 45

⁵⁴⁰ Punt 7, Notificatie Filipijnen aan VN- Zeerechtverdrag annex VII- arbitragetribunaal, “Notification and Statement of Claims”, Departement Buitenlandse Zaken, Manila, Filipijnen 22 januari 2013, beschikbaar op <https://www.dfa.gov.ph/index.php/2013-06-27-21-50-36/unclos>

i. “U- vormige lijn”

142. Door aan het tribunaal te vragen dat de provisies uit het VN- Zeerechtverdrag ook van toepassing zijn op China, probeert men de “grensafbakeningsuitzondering” art. 298 te omzeilen. Op de eerste plaats wil men bekomen dat het tribunaal uitdrukkelijk verklaart dat de Chinese “U- vormige lijn” in strijd is met het verdrag. Men wil bekomen dat de Chinese maritieme grenzen die zijn gebaseerd op deze lijn, zich *uitdrukkelijk niet* kunnen uitstrekken tot binnen de *mogelijke* Filipijnse grenzen. Nergens wordt een exacte vastlegging van maritieme grenzen gevraagd, maar louter een soort van “toepasselijkheid van de maximumgrens” op China.⁵⁴¹ Deze “maximumgrenzen” zijn vastgelegd in de artikelen 3 tot 14, 55 en 57, 76 en 121. De bepalingen over maritieme grensafbakening zijn artikelen 15, 74 en 83 en de Filipijnen stellen uitdrukkelijk dat ze zich hier niet op baseren. De ambiguïteit van de “U- vormige lijn” ondersteunt dit argument. Duidt het de Chinese territoriale zee aan? Duidt het hun interne wateren aan? Duidt het hun EEZ en continentaal plat aan of geen van allen? Door deze onduidelijkheid kan men argumenteren dat de art. 15, 74 en 83 expliciet over de afbakening van de territoriale zee, EEZ en continentaal plat gaan en dus niet over een hybride instrument als de “U- vormige lijn”. Men moet dit combineren met het feit dat de maritieme grenzen, de EEZ en het continentaal plat, zich slechts kunnen uitstrekken van aan de basislijnen rondom de kust van het vasteland of van eilanden.⁵⁴² De meest extensieve interpretatie van de Chinese lijn, over de soevereine “historische wateren” en de “historische rechten”, strekt zich verder uit. De lijn voldoet dan niet aan de basisvoorwaarde van het VN- Zeerechtverdrag, namelijk dat maritieme grenzen zich uitstrekken voor de kust van vasteland of van eilanden *stricto sensu*.⁵⁴³ Hierdoor kan de “U- vormige lijn” niet afgeleid zijn van het

⁵⁴¹ H. ROQUE, “After the Snub: Examining the UNCLOS Dispute Settlement Procedure in the Settlement of the Scarborough Shoal Dispute”, *Angara Center on Law and Economics*, Presentation on: “A Forum and Roundtable Discussion on: “What is to be done? Resolving Maritime Disputes in Southeast Asia, Manila, Filipijnen, 5 December 2013, <http://angaracentre.com/materials/>; R. BECKMAN, “The Philippines v. China Case and the South China Sea Disputes”, *Center for International Law*, University of Singapore, Asia Society / LKY SPP Conference South China Sea: Central to Asia-Pacific Peace and Security, Panel 3: Roles of International Law and Governance, New York, VS, 13-15 maart 2013, 7; W. CHOONG, “Manila deals a clever hand with desire for arbitration”, Asia News Network, 28 januari 2013, <http://www.asianewsnet.net/Manila-deals-a-clever-hand-with-knock-on-effects-o-42048.html>

⁵⁴² IGH, *North Sea Continental Shelf Cases*, 20 februari 1969, *I.C.J. Reports* 1969, p. 52, §96; IGH, *Aegean Sea Continental Shelf Case*, Griekenland/ Turkije, 19 december 1978, *I.C.J. Reports* 1978, p. 36, § 86; IGH, *Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area*, Canada/United States, 12 oktober 1984, *I.C.J. Reports* 1984, p. 312, § 157; IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Qatar/Bahrain, 16 maart 2001, *I.C.J. Reports* 2001, p. 97, § 185

⁵⁴³ A. CARPIO (Rechter Filipijns hooggerechtshof), “What's at stake in our case vs China”, *Rappler*, 9 maart 2014, <http://www.rappler.com/thought-leaders/52540-philippines-case-china-carpio>; R. BECKMAN, “The Philippines v. China Case and the South China Sea Disputes”, *Center for International Law*, University of Singapore, Asia Society / LKY SPP Conference South China Sea: Central to Asia-Pacific Peace and Security, Panel 3: Roles of International Law and Governance, New York, VS, 13-15 maart 2013, 6

territoriale zee-, EEZ- of continentaal plat- regime. Gezien de artikelen 15, 74 en 83 juist gaan over de delimitatie van deze regimes, zijn zij niet van toepassing op de “U- vormige lijn”. Hierdoor valt het Filipijnse verzoek niet binnen de uitzondering van art. 298 (a), gezien art. 298 enkel deze drie artikelen vermeldt.

143. Indien men zou oordelen dat de “maximumgrenzen” uit het verdrag van toepassing zijn op China en bijgevolg de “U- vormige lijn” deze bepalingen overschrijdt, dan moet men enkel onderzoeken of deze onwettelijke lijn overlapt met de *mogelijke* Filipijnse grenzen. Zonder weliswaar exact te delimiteren tot waar deze zich uitstrekken, maar wel uit te drukken dat ze volgens het verdrag tot 200 zeemijl *kunnen* worden afgebakend. Indien men dit combineert met de andere Filipijnse eis, namelijk de beperking van de maritieme grenzen rond bepaalde riffen, zandbanken en rotsen, dan moet men onderzoeken of de “U- vormige lijn” *onmogelijk geen* inbreuk kan maken op de rechten van de Filipijnen. Zij overlapt immers met 80% van de *maximum mogelijke* Filipijnse EEZ.⁵⁴⁴ Men wil dus dat China correct de “maximum maritieme grenzen” naleeft, zoals in het VN- Zeerechtverdrag bepaalt.⁵⁴⁵ Dit is geen afbakening van maritieme grenzen, dus art. 298 is volgens mij niet van toepassing.

ii. De Chinese inbreuken op de Filipijnse rechten

144. In het vorige werd gesteld dat het tribunaal wel bevoegd is om de “U- vormige lijn” te beoordelen. Dit is namelijk geen delimitatie van grenzen. Het tribunaal moet enkel onderzoeken of de “U- vormige lijn” geen inbreuk maakt op de maximumgrenzen uit de art. artikelen 3 tot 14, 55, 57 en 76, zonder daarbij exact vast te leggen tot waar de Chinese of Filipijnse grenzen lopen. Het andere verzoek is moeilijker te verantwoorden. Hierbij vragen de Filipijnen dat *Misschief Reef* en *McKenna Reef* bij eb droogvallende bodemverheffingen zijn en zich op het Filipijns continentaal plat bevinden en dat *Gaven Reef* en *Subi Reef* zich niet op het Chinees continentaal plat bevinden. Eerder⁵⁴⁶ werd reeds gesteld dat dit mogelijk een beslissing zou uitmaken over de soevereiniteit van de andere, niet- vermelde betwiste eilanden. Hiervoor is het tribunaal dus mogelijk niet bevoegd.

⁵⁴⁴ A. CARPIO (Rechter Filipijns hooggerechtshof), “What's at stake in our case vs China”, *Rappler*, 9 maart 2014, <http://www.rappler.com/thought-leaders/52540-philippines-case-china-carpio>

⁵⁴⁵ C. THAYER, “The Philippines’ Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam”, Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Paracel and Spratly Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, 13-14; P. DUTTON, “The Sino- Philippine Maritime Row: International Arbitration and the South China Sea”, *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, nummer 10, 15 maart 2013, 1-9

⁵⁴⁶ Zie *supra* randnummer 137

145. Indien het tribunaal oordeelt dat het geen beslissing uitmaakt over de soevereiniteit van de niet- vermelde eilanden, dan nog valt dit waarschijnlijk onder de grensafbakeningsuitzondering van art. 298. Het tribunaal zou dan wel kunnen beoordelen dat *Misschief Reef*, *McKenna Reef*, *Gaven Reef* en *Subi Reef* geen maritieme grenzen kunnen hebben omdat ze bij eb droogvallende bodemverheffingen zijn. Maar het zou niet kunnen oordelen dat *Misschief Reef* en *McKenna Reef* zich op het continentaal plat van de Filipijnen bevinden, iets wat door de Filipijnen gevraagd wordt. Zulke beslissing zou indirect een afbakening van grenzen uitmaken, men zou dan namelijk deze zone aan de Filipijnen toewijzen. Hierdoor zou men geen rekening houden met de eventuele maritieme grenzen van andere staten vanaf de niet- vermelde eilanden die binnen 200 zeemijl liggen. Hetzelfde geldt voor het andere Filipijnse verzoek, namelijk dat *Gaven Reef* en *Subi Reef* zich niet op het Chinese continentaal plat kunnen bevinden. Hoe zou men dit kunnen bepalen zonder eerst te bepalen tot waar de grenzen van de niet- vermelde eilanden exact lopen? Hetzelfde geldt bij de vraag of de Chinese bouwwerken op deze riffen onrechtmatig zijn. Ook de vraag of *Scarborough Shoal*, *Johnson South Reef*, *Cuarteron Reef*, en *Fiery Cross Reef* “rotsen” zijn, zou wel kunnen worden beantwoord, maar het tribunaal is niet bevoegd om de Chinese daden buiten deze 12 zeemijl te beoordelen. De gebieden buiten deze 12 zeemijl zouden immers deel kunnen zijn van de maritieme grenzen rond de niet- vermelde eilanden. Hier dieper op ingaan houdt een delimitatie van grenzen in. Dit is niet mogelijk en dit valt daarom volgens mij onder de uitsluiting van art. 298.

iii. *Historische titels*

146. Ten slotte is de “U- vormige lijn” volgens een beperkt aantal Chinese rechtsgeleerden gebaseerd op “historische wateren”, maar volgens de meeste op “historische rechten” over de zee en zeebodem.⁵⁴⁷ Men kan zich natuurlijk ook hier de vraag stellen of dit niet onder de art. 298- uitzondering valt, die ook disputen over historische titels en baaien uitsluit. Volgens BECKMAN is dit alleszins niet het geval.⁵⁴⁸ Hij baseert zich hiervoor op het feit dat art. 298 enkel “historische titels” en “historische baaien” vermeldt. Deze twee begrippen komen in het VN- Zeerechtverdrag terug in de sectie over de territoriale zee en de interne wateren. Ze verwijzen dus louter naar een gebied waarover een kuststaat een exclusief, *erga omnes* soeverein gezag heeft. “Historische rechten” geven daarentegen louter enkele niet- exclusieve

⁵⁴⁷ Zie *supra* randnummer 43-45

⁵⁴⁸ R. BECKMAN, “The UNCLOS Dispute Settlement System and the South China Sea”, *Maritime Institute of Malaysia*, Conference on the South China Sea: Recent Developments and Implications Towards Peaceful Dispute Resolution, Kuala Lumpur, Maleisië, 12-13 December 2011, 10

rechten op een specifiek onderwerp⁵⁴⁹. Die rechten gaan over een beperkte “jurisdictie” en niet over “soeverein gezag”, zoals in de territoriale zee en interne wateren het geval is. “Historische rechten” en territoriale zee of interne wateren zijn dus niet te vergelijken. Gezien art. 298 enkel spreekt over historische baaien en titels en bijgevolg niet over historische rechten is de uitsluiting hier niet van toepassing.

5) Art. 286 juncto art. 281 en 283 VN- Zeerechtverdrag

147. Art. 286 VN- Zeerechtverdrag bepaalt dat een dispuut unilateraal voor een onafhankelijke derde kan worden gebracht, “indien er geen akkoord volgens sectie 1 is bereikt”. Hiermee wordt verwezen naar art. 283, dat voorziet dat eerst een “*exchange of views*” over het geschil moet plaatsvinden. In *Barbados vs. Trinidad*⁵⁵⁰ heeft het arbitrage-tribunaal beslist dat er minstens onderhandelingen moeten zijn die “*either form part of, or are sufficiently closely related to, the dispute submitted*”. De Filipijnen moeten dus voldoende onderhandeld hebben over het onderwerp van hun arbitrageverzoek. Dit wil zeggen over de kern van het dispuut⁵⁵¹, namelijk de “U- vormige lijn”. Uit andere zaken⁵⁵² bleek het tribunaal echter vrij makkelijk te aanvaarden dat er voldoende onderhandeld was.⁵⁵³ De Filipijnen schrijven in hun verzoek dat reeds 17 jaar vruchteloos werd onderhandeld.⁵⁵⁴ Bovendien hebben Chinese hoogwaardigheidsbekleders op meerdere momenten gezegd dat China “*indisputable sovereignty*” over de Zuid- Chinese Zee heeft en dat dit niet-onderhandelbaar is.⁵⁵⁵ Hierdoor wordt een grondige onderhandeling al op voorhand uitgesloten, waardoor de Filipijnen vrij makkelijk kunnen opwerpen dat ze geprobeerd hebben te onderhandelen. De vernieuwde Chinese interesse voor het sluiten van een COC en het

⁵⁴⁹ Zie *supra* randnummers 43-45

⁵⁵⁰ PHA, *Barbados vs. The Republic of Trinidad and Tobago*, Barbados/Trinidad, 11 april 2006, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 65, § 213

⁵⁵¹ PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, p. 133, § 410

⁵⁵² Enkele voorbeelden van zaken waar dit ook is opgeworpen, maar niet aanvaard: ITLOS, *Southern Bluefin Tuna Cases*, Nieuw- Zeeland/Japan en Australië/Japan, Award on Jurisdiction and Admissability, 4 augustus 2000, zaak 3 en 4; ITLOS, *Mox Plant Case*, Ierland/VK, Provisional Measures, 3 december 2001, zaak 10, *ITLOS Reports of Judgements* 2001; PHA, *Barbados vs. The Republic of Trinidad and Tobago*, Barbados/Trinidad, 11 april 2006, Annex VII VN- Zeerechtverdrag; PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag

⁵⁵³ Barbados/Trinidad : “*Article 283(1) cannot reasonably be interpreted to require that, when several years of negotiations have already failed to resolve a dispute, the Parties should embark upon further and separate exchanges of views regarding its settlement by negotiation*” of “*Article 283(1) cannot reasonably be interpreted to require that once negotiations have failed to result in an agreement, the Parties must then meet separately to hold “an exchange of views” about the settlement of the dispute by “other peaceful means”*”

Guyana/Suriname: “*a party was under no obligation to exchange views when it concluded that the possibilities of reaching agreement had been exhausted*”

⁵⁵⁴ § 23-30 notification and statement of claims

⁵⁵⁵ Zie *supra* randnummer 40

implementeren van een DOC net na het aanhangigmaken van het arbitragegedispuut, is echter frappant.⁵⁵⁶ Men kan zich afvragen of dit de wind uit de zeilen van het arbitragegeschil heeft gehaald, maar zoals vastgesteld bij de bespreking van deze documenten⁵⁵⁷ zijn er een aantal fundamentele problemen en vertragingen met de DOC en COC.

148. Naast art. 283, wordt ook art. 281 (1) aangehaald, dat stelt dat partijen kunnen overeenkomen dat een geschil op een bepaalde manier wordt opgelost. De *Southern Bluefish Tuna*-zaak is hier een goed voorbeeld van. De betrokken partijen waren een overeenkomst aangegaan, waarbij ze zich zouden wenden tot gezamenlijk overeengekomen procedures indien er een geschil optrad.⁵⁵⁸ Eén van de partijen wendde zich tot een arbitragetribunaal onder het VN- Zeerechtverdrag, maar dit verklaarde zich dan ook onbevoegd, omdat het volgens de eerder gesloten overeenkomst indirect uitgesloten was. Zoals eerder besproken⁵⁵⁹ hebben de partijen in 2002 de DOC uitgevaardigd. In art. 4 hiervan staat: “*the Parties concerned undertake to resolve their territorial and jurisdictional disputes by peaceful means, without resorting to the threat or use of force, through friendly consultations and negotiations by sovereign states directly concerned, in accordance with universally recognized principles of international law, including the 1982 UN Convention on the Law of the Sea*”. Dit sluit volgens MINCAI⁵⁶⁰, BING JIA⁵⁶¹ en andere Chinese geleerden en politici⁵⁶² andere procedures dan consultaties en onderhandelingen uit. Zelfs de officiële “*position paper*”, gepubliceerd in een Filipijnse krant door de Chinese ambassade, vermeldt dit argument.⁵⁶³

149. Het is duidelijk dat de Chinese zijde officieus alles uit de kast haalt om een beslissing ten gronde te vermijden, zonder echter op te dagen voor het tribunaal. Men mag natuurlijk

⁵⁵⁶ Zie *supra* randnummer 83

⁵⁵⁷ Zie *supra* randnummer 76-94

⁵⁵⁸ ITLOS, *Southern Bluefin Tuna Cases*, Nieuw- Zeeland/Japan en Australië/Japan, Award on Jurisdiction and Admissibility, 4 augustus 2000, zaak 3 en 4, § 56-57-63

⁵⁵⁹ Zie *supra* randnummer 78

⁵⁶⁰ Y. MINCAI, “China’s Responses to the Compulsory Arbitration on the South China Sea Dispute: Legal Effects and Policy Options”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, januari 2014, 9-10

⁵⁶¹ B. JIA, “The issue of admissibility in inter-state arbitration” in S. TALMON en B. JIA, *The South China Sea Arbitration, A Chinese Perspective*, Oxford, Hart Publishing, 2014, 122 e.v.

⁵⁶² H. LEI (Woordvoerder Chinese Ministerie Buitenlandse zaken), “Foreign Ministry Spokesperson Hong Lei’s Regular Press Conference on February”, 21 februari 2013, <http://www.chinaconsulatechicago.org/eng/fyrth/t1015425.htm>; J. GUINTO en N. AQUINO, “Philippines Sues China to Assert Claim Over Gas-Rich Waters”, *Bloomberg*, 31 maart 2014, <http://www.bloomberg.com/news/2014-03-30/philippines-calls-china-threat-to-security-over-isles-squabble.html>; THE GUARDIAN, “Philippines stands by rejection of Beijing’s claims to South China Sea”, 31 maart 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/mar/31/philippines-beijing-south-china-sea-benigno-aquino-arbitration>

⁵⁶³ Z. HUA (woordvoerder Chinese ambassade te Manila), “China’s position paper on sea disputes with Philippines”, gepubliceerd in *Philippine Star*, 3 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/03/1308385/chinas-position-paper-sea-disputes-philippines>

ook niet overdrijven. Op de eerste plaats is volgens art. 281 een overeenkomst vereist. Een overeenkomst heeft als inherent kenmerk dat ze bindend is. Zoals gesteld in randnummer 78 is de DOC een politiek document zonder enige bindende waarde.⁵⁶⁴ Volgens de VN is een “*declaration*” dan ook een term die vaak gekozen wordt, precies om een document geen bindende waarde mee te geven.⁵⁶⁵ Gezien dit document niet tot doel had de partijen te verbinden, is er ook geen expliciete bindende overeenkomst voor één bepaalde procedure met uitsluiting van andere. Ten tweede vermeldt datzelfde artikel “*including the 1982 UN Convention on the Law of the Sea*”. Ook art. 1 stelt dat “*the Parties reaffirm their commitment to the purposes and principles of the Charter of the United Nations, the 1982 UN Convention on the Law of the Sea [...] [which] shall serve as the basic norms governing state-to-state relations*”. Dit wil zeggen dat de DOC letterlijk verwijst naar het VN- Zeerechtverdrag en stelt dat het VN- Zeerechtverdrag van toepassing is. Dan kan men moeilijk *a contrario* redeneren dat, zelfs indien de DOC bindend zou zijn *quod non*, de geschillenbeslechting uit het VN- Zeerechtverdrag wordt uitgesloten.⁵⁶⁶

6) *Besluit*

150. Het is duidelijk dat deze zaak van zeer groot belang is voor het geschil in de Zuid-Chinese Zee. Mogelijk wordt voor de eerste maal door een onafhankelijke derde een oordeel geveld over de Chinese “U- vormige lijn”. Daarvoor moet het tribunaal eerst wel bevoegd zijn, iets wat het zelf moet onderzoeken omdat China weigert deel te nemen. Dit resulteert in een vreemde situatie waarbij het tribunaal zelf in de plaats van China enkele mogelijke bevoegdheidsproblemen moet opwerpen en onderzoeken. Het is natuurlijk onvoorspelbaar hoe ver het hierbij zal gaan en hoe streng het zal zijn. Professor TALMON en andere vermelde Chinese bronnen hebben geprobeerd om enkele mogelijke bevoegdheidsbezwaren aan te halen, die in het bovenvermelde gedeelte werden onderzocht. China zal er echter rekening moeten mee houden dat het tribunaal onvermijdelijk haar bevoegdheid niet in die

⁵⁶⁴ C. THAYER, “ASEAN and China Consultations on a Code of Conduct in the South China Sea: Prospects and Obstacles”, *Institute of Oriental Studies*, The International Conference on Security and Cooperation in the South China Sea, Russian Academy of Sciences, Moskou, Rusland, 18 oktober 2013, 3; G. COLLINSON en C. ROBERTS, “The role of ASEAN”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 9, 5 september 2013, 36-37; I. STOREY, “Slipping Away? A South China Sea Code of Conduct Eludes Diplomatic Efforts”, *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, Nummer 11, 20 maart 2013, 4; S. WU en Z. KEYUAN, *Maritime Security in the South China Sea*, Farnham, Cobett Center for Maritime Policy Series, Ashgate, 2009, 24

⁵⁶⁵ UN TREATY COLLECTION, “Definition of key terms used in the UN Treaty Collection”, https://treaties.un.org/pages/Overview.aspx?path=overview/definition/page1_en.xml#declarations

⁵⁶⁶ A. CALVO, “Manila, Beijing, and UNCLOS: a test case?”, *Asia Times*, 3 september 2013, <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-030913.html>

mate zal onderzoeken, zoals zou gebeuren indien een creatieve partij de bevoegdheid zou aanvechten.⁵⁶⁷

151. Dit speelt natuurlijk in het voordeel van de Filipijnen. Toch zijn er voor hen enkele bevoegdheidsproblemen te overwinnen en moeten ze zich in enkele bochten wringen om bevoegdheid te verkrijgen. Deze problemen situeren zich vooral rond de Chinese uitsluiting van maritieme delimitatie uit art. 298 VN- Zeerechtverdrag⁵⁶⁸. Volgens mij zal het tribunaal dan ook:

- Zich bevoegd verklaren om te oordelen over de “U- vormige lijn”.
- Zich bevoegd verklaren om te oordelen of de 8 vermelde elementen bij eb droogvallende bodemverheffingen of rotsen zijn.
- Zich onbevoegd verklaren om te oordelen of *Misschief Reef* en *McKenna Reef* zich op het Filipijns continentaal plat bevinden en dat *Gaven Reef* en *Subi Reef* zich niet op het Chinees continentaal plat bevinden. Hierbij kan het ook niet oordelen of de Chinese bouwwerken hierop onrechtmatig zijn
- Zich onbevoegd verklaren om te oordelen over de mogelijk onrechtmatige Chinese interventie m.b.t. de (niet-) levende rijkdommen, indien deze zich mogelijk binnen de grenzen van de niet- vermelde eilanden bevinden. Eventueel met uitzondering van het gebied rondom *Scarborough Shoal*, omdat dit meer dan 200 zeemijl verwijderd ligt van andere niet- vermelde eilanden.

c) Ten gronde

152. Zoals besproken in randnummer 128 is het Filipijns verzoek tweevoudig. Enerzijds vraagt men het tribunaal om de “U- vormige” lijn in strijd met het internationaal recht van de zee te laten verklaren, anderzijds wil men bekomen dat sommige bij eb droogvallende bodemverheffingen geen maritieme grenzen bezitten en dat sommige zandbanken als rotsen worden gekwalificeerd onder art. 121 VN- Zeerechtverdrag. Hiervoor zal eerst en vooral het tribunaal bevoegd moeten zijn. In dit gedeelte wordt er vanuit gegaan dat dit integraal het geval is.

⁵⁶⁷ S. TALMON, “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, 7

⁵⁶⁸ Zie *supra* randnummers 141-146

153. Voor een evaluatie ten gronde van de Chinese “U- vormige lijn” kan evenwel worden verwezen naar de bespreking van deze lijn⁵⁶⁹. In dat gedeelte werd reeds onderzocht op welke argumenten China zich eventueel baseerde bij het publiceren van haar lijn en hoe men deze moet beoordelen in het licht van het internationaal recht. De meest extensieve interpretaties, namelijk deze van “historische wateren” en “historische rechten”, zijn met grote waarschijnlijkheid in strijd met het VN- Zeerechtverdrag. Er is dan ook een grote kans dat het tribunaal de Filipijnen hierover ten gronde gelijk zal geven.

154. Het tweede verzoek, een onderzoek van de “eilanden”, zou ons te ver leiden. Er werd reeds kort uitgelegd wat het specifieke regime is van eilanden, bij eb droogvallende bodemverheffingen en rotsen⁵⁷⁰. Onderzoek hiernaar moet gebeuren aan de hand van een plaatsbezoek of via extensieve wetenschappelijke informatie, zodat men kan concluderen dat een bepaald element zich onder of boven water bevindt bij hoogtij of laagtij, of dat er geen bewoning of economische activiteit op mogelijk is. Zoals vermeld kan het tribunaal daarbij ook rekening houden met de mogelijk disproportionele impact op de overlappende maritieme grenzen van andere staten.⁵⁷¹

Interessant om weten is dat China in eerdere grensconflicten steeds een grote voorstander bleek van het eilandregime uit art. 121. Bijvoorbeeld in het *Senkaku/Diaoyu* dispuut eist China dat het grootste eiland (430 hectaren) geen EEZ of continentaal plat kan hebben omdat er geen menselijke bewoning mogelijk zou zijn.⁵⁷² Het grootste eiland van de *Spratly's*, *Itu Taba*, heeft een oppervlakte van om en bij de 40 hectaren. De *Scarborough Shoal* heeft als oppervlakte slechts 3 vierkante meter.⁵⁷³ Toch stelt China in haar *note verbale* van 14 april 2011 dat “*China's Nansha Islands (Spratly- eilanden) is [sic] fully entitled to Territorial Sea, Exclusive Economic Zone and Continental Shelf*”⁵⁷⁴. Dit is moeilijk consequent te noemen.

⁵⁶⁹ Zie *supra* randnummers 39-47

⁵⁷⁰ Zie *supra* randnummers 26-28

⁵⁷¹ Zie *supra* randnummer 136

⁵⁷² Ander voorbeeld: Het Japanse *Okinorotishima*, met slechts 4 vierkante meter boven water

⁵⁷³ A. CARPIO (Rechter Filipijns hooggerechtshof), “What's at stake in our case vs China”, *Rappler*, 9 maart 2014, <http://www.rappler.com/thought-leaders/52540-philippines-case-china-carpio>

⁵⁷⁴ A. ESPINA, “Implications of the Submission of Claims for Extended Continental Shelf in the South China Sea”, *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series “Dojo”, Ritsumeikan Asia Pacific University, 21 januari 2013, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12002.pdf, 14; J. DELISLE, “Troubled Waters: China's Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, 627

d) Mogelijke beslissingen, hun gevolgen en hun afdwinging

i) Mogelijke beslissingen en hun gevolgen voor alle betrokken partijen in het conflict

155. Nog voor enige uitspraak zijn de directe gevolgen van deze arbitragezaak de verslechtering van de relaties tussen China en de Filipijnen, wat ook *supra* in randnummers 68-69 reeds werd uitgeweid. Bovendien heeft China in de *position paper* van de ambassadeur zelf gesteld dat de zaak de banden aantast.⁵⁷⁵ China kan natuurlijk een plotse ommezwaai maken en toch deelnemen aan de zaak, wat op zich niet zo veel verschil zou maken. Het tribunaal moet immers in de plaats van China haar jurisdictie onderzoeken en het verzoek beoordelen, maar toch zou een actieve en creatieve partij meer invloed hebben. China lijkt echter absoluut de bevoegdheid van het tribunaal niet te aanvaarden.⁵⁷⁶ China kan ook voor enige uitspraak haar claim verzachten of opgeven. Dit is een extreem uiterste en het ziet er niet naar uit dat dit zal gebeuren. Een andere mogelijkheid is dat China de druk op de Filipijnen opvoert en nog voor de uitspraak de Filipijnen dwingt af te zien van hun zaak. Dit is nu reeds aan de gang, wat de harde taal in de pers verklaart. Zo'n gedragingen zijn natuurlijk een flagrante schending zijn van het internationaal recht en kunnen rekenen op de afkeur van de internationale gemeenschap.⁵⁷⁷

156. De Filipijnse zet heeft alleszins reeds een doel bereikt, namelijk de globale aandacht voor het conflict in de Zuid-Chinese Zee. Echter, wat er ook gebeurt in deze zaak, er is steeds één partij die nadeel zal ondervinden nadat het tribunaal geoordeeld zal hebben. De uitspraak kan verschillende kanten opgaan. Eerst en vooral zou het tribunaal kunnen oordelen dat het niet bevoegd is op basis van al de vermelde redenen⁵⁷⁸. Ook kan het zich wel bevoegd verklaren, maar de Filipijnse eis ten gronde verwerpen wegens geen ondersteuning in het internationaal recht. Mijns inziens zijn de gevolgen daarvan niet te onderschatten. Bij een onbevoegdheidsverklaring ligt de weg open naar een assertiever Chinees gedrag, het zal immers beseffen dat alle andere betrokken partijen haar niets kunnen maken en dat ze zullen

⁵⁷⁵ E. DE CASTRO, "China warns Manila's arbitration case seriously damages ties", *Reuters*, 1 april 2014, <http://uk.reuters.com/article/2014/04/01/uk-philippines-china-southchinasea-idUKBREA300M020140401>; Z. HUA (woordvoerder Chinese ambassade te Manila), "China's position paper on sea disputes with Philippines", gepubliceerd in *Philippine Star*, 3 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/03/1308385/chinas-position-paper-sea-disputes-philippines>

⁵⁷⁶ Z. HUA (woordvoerder Chinese ambassade te Manila), "China's position paper on sea disputes with Philippines", gepubliceerd in *Philippine Star*, 3 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/03/1308385/chinas-position-paper-sea-disputes-philippines>

⁵⁷⁷ P. DUTTON, "The Sino-Philippine Maritime Row: International Arbitration and the South China Sea", *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, nummer 10, 15 maart 2013

⁵⁷⁸ Zie *supra* randnummers 129-151

moeten verder onderhandelen met hun machtigere noorderbuur. Bij een verwerping ten gronde zal China zich gesteund voelen door het internationaal recht en zal het een zeer sterke hefboom hebben in de onderhandelingen met de andere partijen bij het conflict. Dit is zeer slecht voor de betrokken staten, maar ook voor de hele internationale gemeenschap. Andere staten zullen inzien dat een extensieve maritieme claim als de Chinese “U- vormige lijn” niet effectief kan worden aangevochten en zullen daarom geneigd zijn eenzelfde eis uit te spreken.⁵⁷⁹

157. Dit is een *worst case scenario* voor de Filipijnen. Het tribunaal kan natuurlijk ook enkele verzoeken binnen haar jurisdictie beschouwen en andere weer niet. Het kan ook bij enkele verzoeken ten gronde de Filipijnen gelijk geven en bij andere China. Eerder⁵⁸⁰ werd besproken over welke verzoeken het tribunaal volgens mij bevoegd is. In het geval het tribunaal ook zo oordeelt, zullen beide partijen de “overwinning” opeisen, tenzij China besluit om de uitspraak te negeren. De Filipijnen zullen opwerpen dat de “U- vormige lijn” in strijd is met het recht van de zee en dat dit de kern van hun verzoek was. China, aan de andere kant, zal stellen dat het de “U- vormige lijn” steeds in het licht van het VN- Zeerechtverdrag interpreteerde, namelijk als een eilandenclaim en een claim op de EEZ en het continentaal plat rondom de eilanden *stricto sensu*. Haar daden zijn dus rechtmatig omdat ze binnen haar EEZ en continentaal plat vielen, gemeten van aan de niet- aangehaalde eilanden. De vraag blijft of China dit zal doen, aangezien dit een verduidelijking van de Chinese claim zou uitmaken. Het verdwijnen van de ambiguïteit en onduidelijkheid rond de mysterieuze “U- vormige lijn” zou op zich al een enorme overwinning zijn voor de Filipijnen.⁵⁸¹

158. Als zo geoordeeld wordt is de kous nog niet af. Het dispuut zal in dat geval gaan over de maritieme delimitatie van de EEZ en het continentaal plat van niet- vermelde eilanden en Filipijns niet- betwist territorium. Art. 298 voorziet in dat geval een verplichte conciliatie uit annex V, zelfs indien een staat er voor gekozen heeft zulke disputen niet aan een bindende derde voor te leggen. Gezien die eilanden ook betwist territorium zijn, zou het hier echter niet mogelijk zijn om Annex V in te roepen in tegenstelling tot wat de Filipijnse rechter CARPIO

⁵⁷⁹ C. THAYER, “The Philippines’ Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam”, Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Paracel and Spratly Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, 14

⁵⁸⁰ Zie *supra* randnummer 151

⁵⁸¹ Y. SONG en S. TONNESSON, “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, 258

stelt.⁵⁸² Een delimitatie van maritieme grenzen houdt immers in dat de conciliatiecommissie uitspraak moet doen over het betwist territorium, iets wat door art. 298 wordt uitgesloten.⁵⁸³ Partijen zullen echter onder art. 74 en 83 wel verplicht zijn om te onderhandelen, eventueel over een exploitatie- en exploratieverband, zoals besproken in het gedeelte over gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen. Bij deze onderhandelingen zullen de Filipijnen zich kunnen sterk maken dat de “U- vormige lijn” onwettig is en dat zij enkel rekening houden met de mogelijke EEZ en het continentaal plat rondom de eilanden *stricto sensu*.

159. Een laatste mogelijkheid is een gelijk over de hele lijn voor de Filipijnen. In dat geval zal duidelijk blijken dat de “U- vormige lijn” in strijd is met het internationaal recht. Hoewel een zaak enkel de partijen bindt, zullen ook de andere staten zoals Vietnam en Maleisië een sterke hefboom krijgen in hun onderhandelingen met China.⁵⁸⁴ Zij kijken dan ook met argusogen naar de Filipijnse escapades voor het tribunaal. Natuurlijk moet in dit geval de uitspraak afgedwongen kunnen worden, zoals hierna besproken.

ii) Afdwinging

160. De *position paper* van de Chinese ambassade te Manila vermeldt het volgende: “*In international practice, when their major national interests or positions are involved, many countries have taken the position of not accepting the jurisdiction nor enforcing the rulings of related international litigation or arbitration. Among them are both big countries like the United States and small and medium-sized countries. This is a commonplace practice*”. Eigenlijk heeft men in deze zin al *a priori* gezegd dat China niet van plan is de beslissing van het tribunaal na te leven.

161. Art. 296 VN- Zeerechtverdrag bepaalt dat een beslissing van een bevoegd tribunaal bindend is tussen de betrokken partijen. Het VN- Zeerechtverdrag bevat echter geen bepalingen over de afdwinging van uitspraken.⁵⁸⁵ Een belangrijk precedent in het algemeen internationaal recht is de Nicaragua- zaak voor het IGH.⁵⁸⁶ Deze zaak tussen de VS en

⁵⁸² A. CARPIO (Rechter Filipijns hooggerechtshof), “What's at stake in our case vs China”, *Rappler*, 9 maart 2014, <http://www.rappler.com/thought-leaders/52540-philippines-case-china-carpio>

⁵⁸³ R. BECKMAN, “The UNCLOS Dispute Settlement System and the South China Sea”, *Maritime Institute of Malaysia*, Conference on the South China Sea: Recent Developments and Implications Towards Peaceful Dispute Resolution, Kuala Lumpur, Maleisië, 12-13 December 2011, 11

⁵⁸⁴ R. BECKMAN, “The Philippines v. China Case and the South China Sea Disputes”, *Center for International Law*, University of Singapore, Asia Society / LKY SPP Conference South China Sea: Central to Asia-Pacific Peace and Security, Panel 3: Roles of International Law and Governance, New York, VS, 13-15 maart 2013, 6

⁵⁸⁵ C. THAYER, “The Philippines’ Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam”, Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Paracel and Spratly Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, 12

⁵⁸⁶ Art. 53 Stat. IGH maakt het mogelijk de zaak verder te zetten wanneer een partij, *in casu* de VS, niet opdaagt.

Nicaragua maakte in 1986 pijnlijk duidelijk dat beslissingen van internationale rechtbanken of tribunalen niet kunnen afgedwongen worden.⁵⁸⁷ Ook hier was sprake van een David vs. Goliath- situatie en ook hier heeft de VS niet deelgenomen aan een deel van de zaak. Volgens professor NORDQUIST is ook de Filipijnse zaak gedoemd te falen, want “*how would they expect a country that didn’t want to have a dispute settled by third parties to feel in any sense bound by a decision where they didn’t even participate?*”⁵⁸⁸.

Zijn evaluatie is correct, de zaak kan inderdaad niet afgedwongen worden. Het niet- naleven van de beslissing van het tribunaal zou echter wel een impact hebben op de geloofwaardigheid van China. Zeker indien de uitspraak in de internationale gemeenschap als billijk en correct wordt aanzien, zoals bij de *Tehran Hostages* case voor het IGH.⁵⁸⁹ Ook in deze zaak werd de uitspraak als drukkingsmiddel in de onderhandelingen tussen beide staten gezien.⁵⁹⁰ De Filipijnen lijken dan ook te willen dat, ondanks de onafdwingbaarheid, de wereld en China zelf inzien dat de Chinese territoriumclaim overdreven is.⁵⁹¹

e) **Besluit**

162. Feit is dat deze zaak een keerpunt is. Nog nooit is er in dit conflict een partij voor een VN- tribunaal verschenen. In deze historische mijlpaalzaak begeeft het tribunaal zich wel op zeer glad eis. Indien het zich onbevoegd zou verklaren of de Filipijnse eis ten gronde zou verwerpen, dan kan dit desastreuze gevolgen hebben voor het conflict in de Zuid- Chinese Zee. China zou bijzonder sterk staan, wat ook een enorme impact zou hebben op de andere oplossingen, zoals de DOC en COC, een samenwerkingsverband en de bilaterale onderhandelingen. In al deze onderhandelingen zou men moeten aanvaarden dat de “U- vormige lijn” onaantastbaar is. Indien het tribunaal zich daarentegen toch bevoegd verklaard

⁵⁸⁷ IGH, *Case Concerning the Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*, Nicaragua/VS, 27 juni 1986, *I.C.J. Reports* 1986, p. 14; A. LLAMZON, “Jurisdiction and Compliance in Recent Decisions of the International Court of Justice”, *The European Journal of International Law*, volume 18, nummer 5, 2008, 820; J. ELKIND, *Non-appearance before the international court of justice. Functional and Comparative Analysis*, Dordrecht, Martinus Nijhoff Publishers, 1984, 31 e.v.; L. DAMROSH, “The Impact of the Nicaragua Case on the Court and Its Role: Harmful, Helpful, or In Between?”, *Leiden Journal of International Law*, volume 25, nummer 1, 2012, 135-147

⁵⁸⁸ A. CALVO, “Manila, Beijing, and UNCLOS: a test case?”, *Asia Times*, 3 september 2013, <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-030913.html>; S. ORENDAIN, “Philippines to Forge Ahead with Sea Dispute Arbitration”, *Voice of America News*, 21 februari 2013, <http://www.voanews.com/content/philippines-to-forge-ahead-with-sea-dispute-arbitration/1607849.html>

⁵⁸⁹ IGH, *Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran*, VS/Iran, 24 mei 1980, *I.C.J. Reports* 1980

⁵⁹⁰ A. RAFAT, “The Iran Hostage Crisis and the International Court of Justice: Aspects of the Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran”, *Denver Journal of International Law & Policy*, volume 10, 1980- 1981, 452

⁵⁹¹ L. BACANI, “DFA: UN tribunal cannot enforce ruling on China sea row”, *The Philippine Star*, 10 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/10/1311005/dfa-un-tribunal-cannot-enforce-ruling-china-sea-row>

en een (deel van) de Filipijnse eisen inwilligt, dan nog is het maar de vraag in welke mate China hier rekening mee zou houden. Het aanvaardt immers de bevoegdheid van het tribunaal niet. In het beste geval zou China wel haar claim verduidelijken, wat een zeer belangrijke doorbraak in dit conflict zou zijn.

163. Dit is dan ook een *test-case* voor het VN- Zeerechtverdrag⁵⁹². De “U- vormige lijn” is duidelijk niet in conformiteit met het verdrag. Het tribunaal staat onder grote druk, gezien het *in casu* de vraag is of zulke claims adequaat kunnen worden aangevochten, zeker ten aanzien van een machtigere staat. Volgens mij zal het dan ook geneigd zijn haar bevoegdheid te aanvaarden en zich uit te spreken over de “U- vormige lijn”. Indien het dit niet doet, dan vervalt de geloofwaardigheid en toepasbaarheid van het VN- Zeerechtverdrag. Iedereen zal dan weten dat het mogelijk is het verdrag te omzeilen, zelfs met een extensieve maritieme claim. Na deze zaak zullen we dan ook te weten komen in welke mate het verdrag een gezaghebbende en afdwingbare bron van internationaal recht is.

⁵⁹² A. CALVO, “Manila, Beijing, and UNCLOS: a test case?”, *Asia Times*, 3 september 2013, <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-030913.html>

VI. Conclusie en vooruitzichten

164. Bij de aanvang van het onderzoek naar dit conflict overheerste optimisme. Aan de hand van het VN- Zeerechtverdrag en de verschillende beslissingen van internationale tribunalen of gerechtshoven, leek het duidelijk hoe een territorium- en maritiem conflict kon worden opgelost. Tijdens het schrijven van deze conclusie moet ik echter besluiten dat er nog absoluut geen oplossing is. De eerste horde voor het oplossen van een conflict, wederzijds vertrouwen, is nog verre van genomen. Incidenten, zoals onlangs aan *Second Thomas Shoal*, blijven voorkomen en vooral China oogst veel wantrouwen bij de mede- eisers. Daarbij komt dat er geen eenduidig standpunt en doel is van de partijen. Er wordt bilateraal en multilateraal onderhandeld, er wordt unilateraal gehandeld, er wordt gesproken over een DOC en een COC, maar ook willen sommigen gezamenlijk bronnen exploiteren. Er loopt géén rode draad doorheen de oplossingen, maar wel één rode draad doorheen het conflict en dat is de Chinese assertiviteit bij haar claim. China wil haar claim niet verduidelijken, wil het conflict niet internationaliseren en wil het ook niet teveel multilateraliseren⁵⁹³. Hierbij wordt het gecounterd door de Filipijnen, die het conflict wél internationaliseren en het hebben voorgelegd aan een arbitrage-tribunaal. Ook willen Vietnam, Maleisië en de Filipijnen zich indekken door de hulp in te roepen van grootmachten als de VS, India en Japan en wil men via ASEAN een hefboom ontwikkelen in de onderhandelingen met China. Dit leidt ertoe dat er in een complex conflict ook nog eens op een complexe en ondoorzichtige manier naar een uitweg wordt gezocht.

165. Op *korte termijn* wachten de partijen natuurlijk de uitspraak van het arbitrage-tribunaal af. Dit maakt of kraakt alles. Een uitspraak tegen de “U- vormige lijn” versterkt alle andere eisers in hun onderhandelingen met China, zowel op bilateraal als op multilateraal niveau. In het beste geval zou China haar eis verduidelijken wat een bijzonder belangrijke vooruitgang zou zijn bij de uitwerking van de DOC, de COC en een samenwerkingsverband of een gezamenlijk beheer van maritieme rijkdommen. Het zou de partijen dan wel een versterkte onderhandelingspositie geven, maar het blijft natuurlijk de vraag of China de beslissing van het tribunaal gaat aanvaarden. Alles wijst erop van niet. Dit zou leiden tot een verharding van het conflict en tot het falen van het VN- geschillenmechanisme. De partijen zullen dan immers niet meer spelen volgens de regels van het VN- Zeerechtverdrag. Dit heeft

⁵⁹³ T. THUY, “Recent Developments in the South China Sea and Evolution of Vietnam’s Claims and Positions”, Center for East Sea (South China Sea) Studies, Diplomatic Academy of Vietnam, Slides Presented at the Forum on the South China Sea, organized by the Carlos P. Romulo Foundation, Makati City, Filipijnen, 17 oktober 2011, <http://carlospromulo.org/wp-content/uploads/2009/12/Tran-Truong-Thuy.pdf>

onvermijdelijk gevolgen op *middellange termijn*. Als China weigert de uitspraak te aanvaarden of als het tribunaal zich onbevoegd verklaart, dan zal niemand nog geneigd zijn om zijn claim te verduidelijken volgens de regels van het VN- Zeerechtverdrag. Zonder verduidelijking van de claims zal het zeer moeilijk zijn om het toepassingsgebied van een samenwerking of een gedragscode te bepalen, laat staan een gezamenlijk exploiteren van bronnen. In randnummers 48-51 werd besproken dat de verduidelijking van de claims in theorie bijzonder simpel is, maar in praktijk gewoonweg niet gebeurt. Dit is natuurlijk een zeer pessimistisch standpunt, maar de onduidelijkheid over de betwiste zones is een wederkerend fenomeen in dit conflict. Toch zal men onvermijdelijk moeten proberen om samen te werken over politiek minder gevoelige onderwerpen, zoals milieubescherming, wetenschappelijk onderzoek, bestrijding van piraterij, enz... Het is positief dat de partijen zich reeds geëngageerd hebben om hieraan verder te werken in art. 6 van de DOC. Er zijn momenteel dan ook enkele werkgroepen opgericht ter implementatie van deze samenwerking, maar helaas zijn er nog geen resultaten, enkel een paar politieke statements. Op *lange termijn* en indien men de onduidelijkheid over de claims zou kunnen wegwerken, pas dan ziet het er naar uit dat ook een gezamenlijk bronnenbeheer mogelijk is.

166. Het is duidelijk dat geen enkel van deze initiatieven bestaat uit een definitieve afbakening van grenzen. Omwille van de specifieke oorzaken en kenmerken van het conflict blijkt dit namelijk een irrealistisch gegeven. Momenteel wordt enkel een *status quo* en een voorzichtige samenwerking geambieerd en zelfs dit is nog niet concreet uitgewerkt. Dit maakt van het conflict in de Zuid- Chinese Zee het meest complexe maritieme conflict op deze planeet. Deze masterproef poogde vooral de verschillende initiatieven onder de loep te nemen en kritisch te beoordelen. Jammer genoeg bleek het onmogelijk om hierbij één initiatief naar voor te schuiven als dé oplossing. Die unieke oplossing zou immers bestaan uit het verduidelijken van de maritieme claims, zodat men overeen kan komen waarover men eigenlijk een oplossing moet zoeken. Dit ligt echter volledig in handen van de wil van de betrokken partijen en dan vooral van het ondoorzichtige China. Zelfs nu haar “U- vormige lijn” wordt aangevochten voor een VN- tribunaal, blijft het bang afwachten wat de gevolgen van de uitspraak zullen zijn. Daarom is het aan de lezer om te beoordelen of de vrees van DENG XIAOPING, uitgedrukt in het citaat op de eerste bladzijde van deze masterproef, realiteit is geworden.

Bibliografie

(alle websites zijn nagekeken op hun beschikbaarheid op 24 april 2014)

1. Boeken (alfabetisch)

BATEMAN, S., "Sovereignty as an Obstacle to Effective Oceans Governance and Maritime Boundary Making – The case of the South China Sea" in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, p. 201-225

TOWNSEND-GAULT, I. en STORMONT, W.G., "Offshore Petroleum Joint Development Arrangements: Functional Instrument? Compromise? Obligation?", in G. BLAKE, *The Peaceful Management of Transboundary Resources*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 1995, p. 51-77

BLUM, Y., "Historic Rights", in R. BERNHARDT, *Encyclopaedia of Public International Law*, Amsterdam, North Holland Publishing, 1984, 276 p.

BOUCHEZ, L., *The regime of bays in International Law*, Leiden, Styhoff, 1964, 330 p.

BURTON, J., *Conflict: Resolution and Prevention*, New York, St. Martin's Press, 1990, 295 p.

CACERES, S., *China's Strategic Interests in the South China Sea: Power and Resources*, Oxon, Routledge, 2013, 179 p.

CHAMBERS, M., "China's military rise to great power status", in E. GOH en S. SIMON, *China, the United States and Southeast Asia*, Oxon, Routledge, 2008, p. 167-185

CHEMILLIER-GENDREAU, M., *La souveraineté sur les archipels Paracels et Spratleys*, Paris, Editions L'Harmattan, 1996, 306 p.

CHUNG, C., *Domestic Politics, international bargaining and China's territorial disputes*, New York, Routledge, 2004, 240 p.

CRAWFORD, J., *Brownlie's principles of public international law*, Oxford, Oxford University Press, 2012, 803 p.

ELKIND, J., *Non-appearance before the international court of justice. Functional and Comparative Analysis*, Dordrecht, Martinus Nijhoff Publishers, 1984, 233 p.

EMMERS, R., *ASEAN and the Institutionalization of East Asia*, Oxon, Routledge, 2012, 234 p.

EMMERS, R., *Resource Management and Contested Territories in East Asia*, Houndsmills, Palgrave Macmillan, 2013, 108 p.

GODWIN, P., "China as a major Asian power" in E. GOH en S. SIMON, *China, the United States and Southeast Asia*, Oxon, Routledge, 2008, p. 145-167

GOLDMAN, M., "International Courts and Tribunals, Non-Appearance" in R. WOLFRUM, *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, Volume V, Oxford University Press, Oxford, 2006, p. 606-613

HE, K., *Institutional Balancing in the Asia Pacific: Economic Interdependence and China's Rise*, Oxon, Routledge, 2009, 224 p.

- HU, A., “Semi- enclosed Troubled Waters: A new thinking on the Application of the 1982 UNCLOS Article 123 to the South China Sea” in A. HU en T. MCDORMAN, *Maritime Issues in the South China Sea*, Oxon, Routledge, 2013, p. 281-314
- HU, A., “South China Sea: Troubled waters or a Sea of Opportunity?” in A. HU en T. MCDORMAN, *Maritime Issues in the South China Sea*, Oxon, Routledge, 2013, p. 1-12
- HORBACH, N., LEFEBER, R. en RIBBELINK, O., *Handboek internationaal recht*, Den Haag, TMC Asser Press, 2007, 946 p.
- JIA, B., “The issue of admissibility in inter-state arbitration” in S. TALMON en B. JIA, *The South China Sea Arbitration, A Chinese Perspective*, Oxford, Hart Publishing, 2014, p. 107-137
- KELSEN, H., *Théorie pure du droit*, Neuchâtel, Editions de la Braconnière, 1999, 367 p.
- KEYUAN, Z., *Law of the sea in East Asia. Issues and prospects*, Oxon, Routledge Studies in International law, 2005, 256 p.
- KEYUAN, Z., *Conflict Management and Dispute Settlement in East Asia*, Surrey, Ashgate Publishing, 2011, 242 p.
- KLEIN, N., *Dispute settlement in the UN Convention on the Law of the Sea*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005, 456 p.
- LINK, A., *The Papers of Woodrow Wilson*, Princeton, Princeton University Press, 1919, volume 63, 702 p.
- LOO, B., “Military modernization, power projection and the rise of the PLA” in E. GOH en S. SIMON, *China, the United States and Southeast Asia*, Oxon, Routledge, 2008, p. 185-201
- MAHINGA, J., *Le Tribunal International du Droit de la Mer*, Brussel, Larcier, 2013, 376 p.
- MENSAH, T., “Joint Development Zones as an Alternative Dispute Settlement Approach in Maritime Boundary Delimitation”, in R. LAGONI en D. VIGNES, *Maritime Delimitation*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2006, p. 151-160
- NONG, H., “*UNCLOS and Ocean Dispute Settlement. Law and Politics in the South China Sea*”, Oxon, Routledge, 2012, 258 p.
- PAN, J., “Sovereignty Implications for China: Then and Now” in P. SEVASTIK, *Aspects of Sovereignty: Sino-Swedish Reflections*, Raoul Wallenberg Institute Human Rights Library (Boek 42), Den Haag, Martinus Nijhof, 2013, p. 15-33
- SCHOFIELD, C., “The trouble with islands: the definition and role of islands and rocks in maritime boundary delimitation” in S. HONG en J. VAN DYKE, *Maritime Boundary Disputes Settlement Processes and the Law of the Sea*, Leiden, Martinus Nijhof Publishers, 2009, p. 19-39
- SCHOFIELD, C., TOWNSEND- GAULT, I., DAVENPORT, T., BERNARD L. en BECKMAN, R., *Beyond Territorial Disputes in the South China Sea. Legal Frameworks for the Joint Development of Hydrocarbon Resources*, Glos, Edward Elgar Publishing, 2013, 384 p.
- SEVERINO, R., *ASEAN*, Singapore, ISEAS Publications, 2008, 111 p.

SOMERS, E., *Inleiding tot het internationaal zeerecht*, Mechelen, Kluwer 2004, 478 p.

SYMMONS, C., *Historic Waters in the Law of the Sea: A Modern Re-Appraisal*, Leiden, Martinus Nijhof Publishers, 2008, 320 p.

TAYLOR-FRAVEL, M., *Strong Borders Secure Nation: cooperation and conflict in China's territorial disputes*, Princeton, Princeton University Press, 2008, 408 p.

THUY, T., "Politics, international law and the dynamics of recent developments in the South China Sea" in C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, p. 249-269

TREVES, T., "The Jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea" in P. CHANDRASEKHARA RAO en R. KHAN, *The International Tribunal for the Law of the Sea*, Den Haag, Kluwer, 2001, 238 p.

WU, S. en KEYUAN, Z., *Maritime Security in the South China Sea*, Farnham, Cobett Center for Maritime Policy Series, Ashgate, 2009, 284 p.

XINJUN, Z., "Notion of dispute in the Contemporary Legal Order" in C. C. SCHOFIELD, S. LEE en M. KWON, *The Limits of Maritime Jurisdiction*, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2014, p. 269-285

2. Tijdschriften & Conference Papers (alfabetisch)

AMER, R., "China, Vietnam, and the South China Sea: Disputes and Dispute Management", *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, p. 17-40

ARSANA, A. en SCHOFIELD, C., Map design in R. BECKMAN, "Agora: The South China Sea: The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea", *American Journal of International Law*, volume 107, januari 2013, p. 142-163

ANDERSON, D., "Methods of Resolving Maritime Boundary Issues", *International Law Discussion Group Summary*, Chatham House, 14 februari 2006, <http://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/108176>, p. 1-6

BAUTISTA, L., "The Philippine Treaty Limits and Territorial Waters Claim in International Law", *Social Science Diliman*, Volume 5, nummer 1-2, januari 2008, December 2009, p. 107-127

BECKMAN, R., "China, UNCLOS and the South China Sea", *Asian Society of International Law*, Third Biennial Conference, Beijing, China 27-28 Augustus 2011, p. 1-32

BECKMAN, R., "The UNCLOS Dispute Settlement System and the South China Sea", *Maritime Institute of Malaysia*, Conference on the South China Sea: Recent Developments and Implications Towards Peaceful Dispute Resolution, Kuala Lumpur, Maleisië, 12-13 December 2011, p. 1-17

BECKMAN, R., "The South China Sea Disputes. How States can clarify their Maritime Claims", *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 140/2012, 31 juli 2012, p. 1-2

BECKMAN, R., "Legal Framework for Joint Development in the South China Sea", *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, p. 1-31

- BECKMAN, R., “The UN Convention on the Law of the Sea and the Maritime Disputes in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 142, 2013, p. 142-163
- BECKMAN, R., “The Philippines v. China Case and the South China Sea Disputes”, *Center for International Law*, University of Singapore, Asia Society / LKY SPP Conference South China Sea: Central to Asia-Pacific Peace and Security, Panel 3: Roles of International Law and Governance, New York, VS, 13-15 maart 2013, p. 2-11
- BECKMAN, R. en BERNARD, L., “Disputed Areas in the South China Sea: Prospects for Arbitration or Advisory Opinion”, *Diplomatic academy of Vietnam*, Third International Workshop The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Session V: Disputes in the South China Sea, International Legal Aspects, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, p. 1-19
- BECKMAN, R. en DAVENPORT, T., “CLCS submissions and claims in the South China Sea”, *Center For International Law*, University of Singapore, The Second International Workshop: The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Ho Chi Minh City, Vietnam, 10-12 november 2010, p. 1-31
- BENNET, M., “The People's Republic of China and the Use of International Law in the Spratly Islands Dispute”, *Stanford Journal of International Law*, volume 28, 1991, p. 425-450
- BERNARD, L., “The Effect of Historic Fishing Rights In Maritime Boundaries Delimitation”, *Law of the Sea Institute*, UC Berkeley Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference LOSI, conference paper: “Securing the Ocean for the Next Generation, Seoul, Zuid- Korea, 21-24 mei 2012, p. 1-20
- BERNARD, L., “Prospect for the Joint Development of Hydrocarbon Resources in the South China Sea”, *Centre for International Law*, National University of Singapore, Conference on Maritime Confidence Building Measures in the South China Sea, Australian Strategic Policy Institute, Augustus 2013, p. 1-8
- BERNARD, L., “Prospect for joint development in the South China Sea”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, p. 1-9
- BERNARD, L. en BECKMAN, R., “Framework for the joint development of hydrocarbon resources”, *Centre for International Law*, National University of Singapore, 2013, <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2010/08/BECKMAN-AND-BERNARD-FRAMEWORK-FOR-THE-JOINT-DEVELOPMENT-OF-HYDROCARBON-RESOURCES.pdf>, p. 1-25
- BRILMAYER, L., “Land and Sea: Two Sovereignty Regimes In Search of a Common Denominator”, *International Law and Politics*, Volume 33, p. 703-768
- BOWER, E., “The JMSU: A Tale of Bilateralism and Secrecy in the South China Sea”, *Center for Strategic and International Studies*, volume 1, nummer. 23, 27 juli 2010, p. 1-5
- BUSZINSKY, L. en ROBERTS, C., “The South China Sea: Stabilisation and resolution”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 11, 5 september 2013, p. 51-55
- BUSZYNSKI L. en SAZLAN, I., “Maritime Claims and Energy Cooperation in the South China Sea”, *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 29, nummer 1, april 2007, p. 143-171

CABESTAN, J., "The Many Facets of Chinese Nationalism", *China Perspectives*, Volume 59, mei-juni 2005, p. 2-18

CAMPBELL, K. en ANDREWS, B., "Explaining the US 'Pivot' to Asia", *Americas 2013/01*, The Asia Group, Chatham House, London, Augustus 2013, p. 2-9

CHANG, T., "China's Claim of Sovereignty Over Spratly and Paracel Islands: A Historical and Legal Perspective", *Case Western Reserve Journal of International Law*, volume 23, nummer 3, zomer 1991, p. 399-420

CHAN, E. en MINGJANG, L., "Political Will and Joint Development in the South China Sea", *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, p. 1-14

CHEN, S., "Environmental cooperation in the South China Sea: Factors, actors and mechanisms", *Ocean & Coastal Management*, Volume 85, deel B, December 2013, p. 131-140

CHEN, Y., "The Dispute in the South China Sea and Taiwan's Approach", Paper, Tamkang University, New Tapei City, Taiwan, 2011-2012, <http://tkuir.lib.tku.edu.tw:8080/dspace/retrieve/52808/2011-DECEMBER%20The%20Dispute%20in%20the%20South%20China%20Sea%20and%20Taiwan'.pdf>, p. 1-7

CHIRCOP, A., "Regional Cooperation in Marine Environmental Protection in the South China Sea: A Reflection on New Directions for Marine Conservation", *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 4, 2010, p. 334-356

COLLINSON, G. en ROBERTS, C., "The role of ASEAN", *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 9, 5 september 2013, p. 35-39

COPELAND, C., "The Use of Arbitration To Settle Territorial Disputes", *Fordham Law Review*, Volume 97, uitgave 6, artikel 7, 1999, p. 3037-3108

COQUIA, J., "Maritime Boundary Problems in the South China Sea", *University of British Columbia Law Review*, review 24, nummer 1, 1994, p. 117-125

COSTLOW, M., "Gunboat diplomacy in the South China Sea", *United States Airforce Academy*, paper, 2012, [http://www.usafa.edu/df/inss/Research%20Papers/2012/Costlow%20South%20China%20Sea%20\(22%20Jan%202013\).pdf](http://www.usafa.edu/df/inss/Research%20Papers/2012/Costlow%20South%20China%20Sea%20(22%20Jan%202013).pdf)

CRONIN, P., "Congressional Testimony: China's global quest for resources and implications for the United States", *Center for a New American Society*, Testimony before the U.S.-China Economic and Security Review Commission, 26 januari 2012

CRONIN, R. en DUBEL, Z., "Maritime Security in East Asia: Boundary Disputes, Resources, and the Future of Regional Stability", *The Stimson Center*, februari 2013, http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/MARITIME_TERRITORIAL_DISPUTES_AND_EAST_ASIA_2.pdf, p. 2-46

CRONIN, P., "Cooperation from Strength; The United States, China and the South China Sea", *Center for a new American Security*, paper, januari 2012, http://www.cnas.org/files/documents/publications/CNAS_CooperationFromStrength_Cronin_1.pdf

- CRUZ DE CASTRO, R., “Abstract of China’s Realpolitik Approach in the South China Sea Dispute: The Case of the 2012 Scarborough Shoal Stand-Off”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, p. 2-12
- DAMROSH, L., “The Impact of the Nicaragua Case on the Court and Its Role: Harmful, Helpful, or In Between?”, *Leiden Journal of International Law*, volume 25, nummer 1, 2012, p. 135-147
- DANG VU, H., “A Bilateral Network of Marine Protected Areas Between Vietnam and China: An Alternative to the Chinese Unilateral Fishing Ban in the South China Sea?”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 2, 2013, p. 145-169
- DAVENPORT, T., TOWNSEND-GAULT, I., BECKMAN, R., SCHOFIELD, C., ONG, D., BECKER-WEINBERG, V. en BERNARD, L., “Conference Report”, *Center for International Law*, Conference on Joint Development and the South China Sea, Singapore, 16- 17 juni 2011, p. 1-45
- DEGAN, V., “Consolidation of Legal Principles on Maritime Delimitation: Implications for the Dispute between Slovenia and Croatia in the North Adriatic”, *Chinese Journal of International Law*, volume 6, nummer 3, p. 601-634
- DELISLE, J., “Troubled Waters: China's Claims and the South China Sea”, *Orbis*, volume 56, nummer 4, herfst 2012, p. 608-642
- DEL ROSARIO, A., Nota “Managing the South China Sea and other regional security issues”, *EU- Azië Centrum*, “On the Occasion of Experts’ Roundtable on Regional Approaches to Maritime Security in the West Philippine Sea/South China Sea”, Brussel, 9 juli 2013, http://www.eu-asiacentre.eu/documents/uploads/event_85_keynote_address_del_rosario_09_july_2013.pdf
- DOSCH, J., “Managing security in ASEAN-China relations: liberal peace of hegemonic stability”, *Asian Perspective*, volume 31, nummer 1, 2007, p. 209-236
- DOSCH, J., “The Spratly Islands Dispute: Order-Building on China’s terms?”, *Harvard International Review*, Web Feature, 18 augustus 2011, <http://hir.harvard.edu/the-spratly-islands-dispute-order-building-on-china-s-terms>
- DOWNS, E. en SAUNDERS, P., “Legitimacy and the Limits of Nationalism: China and the Diaoyu Islands”, *International Security*, volume 23, nummer 3, winter 1998/99, p. 114-146
- DUNDUA, N., “Delimitation of maritime boundaries between adjacent States”, *The Nippon Foundation*, United Nations, 2006- 2007, http://www.un.org/depts/los/nippon/uniff_programme_home/fellows_pages/fellows_papers/dundua_0607_georgia.pdf, p. 1-89
- DUONG, H., “The South China Sea: “Disputed waters” everywhere?”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 123/2012, 11 juli 2012, p. 1-2
- DUPUY, F. en DUPUY, P.M., “A legal analysis of China’s Historic rights claim in the South China Sea”, *The American Journal of International Law*, volume 107, nummer 1, januari 2013, p. 124-141
- DUTTA, S., “Securing the Sea Frontier: China’s Pursuit of Sovereignty Claims in the South China Sea”, *Strategic Analysis*, volume 29, nummer 2, april-juni 2005, p. 269-294

- DUTTON, P., "Three disputes and three objectives; China and the South China Sea", *Naval War College Review*, 2011, volume 64, nummer 4, p. 42-67
- DUTTON, P., "The Sino- Philippine Maritime Row: International Arbitration and the South China Sea", *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, nummer 10, 15 maart 2013, p. 1-9
- DUTTON, P., "Viribus Mari Victoria? Power and Law in the South China Sea", *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the "Managing Tensions in the South China Sea" Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013
- DZUREK, D., "China occupies Mischief Reef in latest Spratly gambit", *Boundary and Security Bulletin*, International Boundaries Research Unit, april 1995, p. 65-71
- DZUREK, D., "The Spratly Islands dispute; Who's on first?", *Maritime Briefings*, International Boundaries Research Unit, volume 2 nummer 1, 1996, p. 1-66
- ELFERINK, E., "Do the coastal states in the South China Sea have a continental shelf beyond 200 nautical miles?", *Center for International Law*, Roundtable South China Sea, International Law and UNCLOS, Session 6: Legal issues arising from the extended continental shelf claims, Slides, <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2013/04/Session-6-Elferink-Do-the-Coastal-States-in-the-SCS-have-a-Continental-Shelf-Beyond-200nm.pdf>
- EMMERS, R., "Resource Management in the South China Sea: An Unlikely Scenario?" *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, p. 1-20
- EMMERS, R., "The US rebalancing strategy: Impact on the South China Sea", *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 8, 5 september 2013, p. 41-44
- ERWIN, P., "Corporate Codes of Conduct: The Effects of Code Content and Quality on Ethical Performance", *Journal of Business Ethics*, volume 99, nummer 4, 2011, p. 535-548
- ESPINA, A., "Report on Recent Developments in the South China Sea and Prospects for Joint Development", *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series "Dojo", Ritsumeikan Asia Pacific University, 24 oktober 2012, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12001.pdf, p. 1-46
- ESPINA, A., "Implications of the Submission of Claims for Extended Continental Shelf in the South China Sea", *Ritsumeikan Center for Asia Pacific Studies*, RCAPS Working Paper Series "Dojo", Ritsumeikan Asia Pacific University, 21 januari 2013, http://www.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RCAPS_RPD-12002.pdf, p. 1-23
- GAO, Z., "The South China sea: From conflict to cooperation?", *Ocean Development & International Law*, Volume 25, nummer 3, 1994, p. 345-359
- GENG, J., "The legality of foreign military activities in the exclusive economic zone under UNCLOS", *Utrecht Journal of International and European Law*, Utrecht, Merkourios, Volume 28, Nummer 74, 2012, p. 22-30

- GLASER, B., “Armed Clash in the South China Sea”, *Council on Foreign Relations*, Contingency Planning Memorandum No. 14, april 2012, p. 1-9
- GUANGQIAN, P., “China’s Maritime Rights and Interests” in P. DUTTON, “Military Activities in the EEZ: A U.S.- China Dialogue on Security and International Law in the Maritime Commons”, *Naval War College*, China Maritime Studies Institute, China Maritime study, nummer 7, Newport, VS, december 2010, p. 15-23
- HENNIG, O., “The Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security”, *OSCE reports*, 1995, p. 273-289
- HONG, Z., “China-Philippines Relations Stunted by the South China Sea Dispute”, *Institute of Southeast Asian Studies*, nummer 17, Singapore, 28 maart 2013, p. 1-8
- HONG HIEP, L., “Vietnam’s Hedging Strategy against China since Normalization”, *Contemporary Southeast Asia*, volume 35, nummer 3, december 2013, p. 333-368
- HUANG, Y. en HUANG, M., “Implementation of the Sino-Vietnamese Fishery Agreement: Mainly Chinese Perspective”, *Beijing Law Review*, volume 4, nummer 3, september 2013, p. 103-119
- HUTCHINSON, C. en VIJAYAN, V., “What are the Spratly Islands?”, *Journal of Asian Earth Sciences*, volume 39, 2010, p. 371-385
- INTERNATIONAL CRISIS GROUP, “Stirring up the South China Sea (II): regional responses”, *Crisis Group Asia report*, nr. 229, Peking/Jakarta/Brussel, 24 juli 2012, p. 1-43
- JIANWEI, L. en PINGPING, C., “China- Vietnam fishery cooperation in the Gulf of Tonkin revisited”, *East Sea Studies*, Second International Workshop, Vietnam, November 2010, <http://nghiencuubiendong.vn/en/conferences-and-seminars-/second-international-workshop/594-china-vietnam-fishery-cooperation-in-the-gulf-of-tonkin-revisited-by-li-jianwei-a-chen-pingping>
- JUUYONG, S., “Maritime Delimitation in the Jurisprudence of the International Court of Justice”, *Chinese Journal of International Law*, Volume 9, nummer 2, 2010, p. 271-291
- JOYNER, C., “The Spratly Islands Dispute in the South China Sea: Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation”, *The Stimson Center*, Investigating Confidence Building Measures in the Asia Pacific Region, Henry L. Stimson Centre, Report 28, Washington, VS, 1999, <http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/cbmapspratly.pdf>, p. 53-108
- JONES, G., “The population of Southeast Asia”, *Asia Research Institute*, Working Paper Series, National University of Singapore, nummer 196, Singapore, januari 2013, p. 1-39
- KAO, S., PEARRE, N. en FIRESTONE, J., “Regional Cooperation in the South China Sea: Analysis of Existing Practices and Prospects”, *Ocean Development & International Law*, volume 43, nummer 3, p. 283-295
- KASSIM, Y., “A Regional Code of Conduct: For South and East China Seas?”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 176/2012, 19 september 2012, p. 1-2
- KEYUAN, Z., “Historic Rights in International Law and in China’s Practice”, *Ocean Development & International Law*, volume 32, nummer 2, 2001, p. 149-168

KEYUAN, Z., “Sino-Vietnamese Fishery Agreement for the Gulf of Tonkin,” *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 17, nummer 1, 2002, p. 127-148

KEYUAN, Z., “The Sino-Vietnamese Agreement on Maritime Boundary Delimitation in the Gulf of Tonkin”, *Ocean Development & International Law*, volume 36, nummer 1, 2005, p. 13-24

KEYUAN, Z., “Joint Development in the South China Sea: A new approach”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 21, nummer 1, 2006, p. 83-109

KEYUAN, Z., “Historic Rights and Joint Development”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, p. 1-14

KHANEAV, E., “ASEAN and the Code of Conduct of Parties in the South China Sea”, *Russian International Affairs Council*, East Asia and Pacific, 21 mei 2013, http://russiancouncil.ru/en/inner/?id_4=1853#top

KLEIN, N., “Provisional Measures and Provisional Arrangements in Maritime Boundary Disputes”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 21, nummer 4, 2006, p. 423-460

LAGONI, R., “Interim Measures Pending Maritime Delimitation Agreements”, *The American Journal of International Law*, volume 78, nummer 2, 1984, p. 345-368

LLAMZON, A., “Jurisdiction and Compliance in Recent Decisions of the International Court of Justice”, *The European Journal of International Law*, volume 18, nummer 5, 2008, p. 815-852

LYONS, Y. en DAVENPORT, T., “South China Sea: limits to commercial fishing by claimants”, *RSIS Commentaries*, Rajaratnam School of International Studies, nummer 113/2012, 3 juli 2012, p. 1-2

MALEK, M., “A legal assessment of China’s historic claims in the South China Sea”, *Australian Journal of Maritime & Ocean Affairs*, volume 5, nummer 1, maart 2013, p. 28-36

MALONE, J., “The United States and the Law of the Sea after UNCLOS III”, *Law and Contemporary Problems*, volume 46, nummer 2, lente 1983, p. 29-36

MANYIN, M., “U.S.-Vietnam Relations in 2013: Current Issues and Implications for U.S. Policy”, Congressional Research Service, Report for Congress, 26 juli 2013, <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R40208.pdf>, p. 1-34

MARLAY, R., “China, the Philippines, and the Spratly Islands”, *Asian Affairs: An American Review*, volume 23, nummer 4, 1 december 1997, p. 195-210

MCDORMAN, T., “From the Desk of the Editor-in-Chief”, *Ocean Development & International Law*, volume 35, nummer 4, 2004, p. 379-384

MCMANUS, J. en LIN, K., “Toward Establishing a Spratly Islands International Marine Peace Park: Ecological Importance and Supportive Collaborative Activities with an Emphasis on the Role of Taiwan”, *Ocean Development & International Law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, p. 270-280

MINCAI, Y., “China's Responses to the Compulsory Arbitration on the South China Sea Dispute: Legal Effects and Policy Options”, *Ocean Development & International Law*, volume 45, nummer 1, januari 2014, p. 1-16

- MURPHY, B., “Dangerous Ground: The Spratly- Islands and International Law”, *Ocean Development & International Law*, volume 1, nummer 3, december 1996, p. 300-326
- OKAFOR, C., “Joint Development: An Alternative Legal Approach to Oil and Gas Exploitation in the Nigeria-Cameroon Maritime Boundary Dispute?”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, Volume 21, Nummer 4, 2006, p. 489-522
- ONG, D., “Joint Development of Common Offshore Oil and Gas Deposits: "Mere" State Practice or Customary International Law?”, *The American Journal of International Law*, volume 93, nummer 4, 1 oktober 1999, p. 771-804
- ONG, D., “The 1979 and 1990 Malaysia-Thailand Joint Development Agreements: A Model for International Legal Co-operation in Common Offshore Petroleum Deposits?”, *The International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 14, nummer 2, 1999, p. 207-246
- ONG, D., “The new Timor Sea Arrangement 2001: Is joint development of common offshore oil and gas deposits mandated under international law?”, *International Journal of Marine and Coastal Law*, volume 17, nummer 1, 2002, p. 79-122
- ONORATO, W., “A case study in joint development: The Saudi- Arabia – Kuwait Partioned Neutral Zone” in M. VALENCIA, “Geology and hydrocarbon potential of the South China Sea and possibilities of Joint Development”, proceedings of the Second East Asia Pacific Institute Workshop, East-West Center, Honolulu, VS, 22-26 August 1983, p. 539-544
- O’ ROURKE, R., “Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress”, Congressional Research Service, Report for Congress, 14 maart 2014, <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R42784.pdf>, p. 1-59
- OWEN, N., en SCHOFIELD, C., “Disputed South China Sea hydrocarbons in perspective”, *Marine Policy*, volume 36, nummer 3, mei 2012, p. 809-822
- PARAMESWARAN, P., “Malaysia Walks Tightrope on China and the South China Sea”, *China Brief*, Volume 14, Nummer 6, 2014, p. 6-10
- PEDROZO, R., “Close Encounters at Sea. The USNS Impeccable Incident”, *Naval War College Review*, volume 62, nummer 3, zomer 2009, p. 101-111
- POLING, G., “Recommendations from the CSIS South China Sea Conference”, *Center for Strategic and International Studies*, Washington DC, 13 juni 2013, <https://csis.org/publication/recommendations-csis-south-china-sea-conference>
- POLING, G., “The South China Sea in Focus. Clarifying the Limits of Maritime Dispute”, *Center for Strategic and International Studies*, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Washington, VS, juli 2013, p. 1-29
- RAFAT, A., “The Iran Hostage Crisis and the International Court of Justice: Aspects of the Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran”, *Denver Journal of International Law & Policy*, volume 10, 1980- 1981, p. 425-462
- RAINE, S., “Beijing's South China Sea Debate”, *Survival: Global Politics and Strategy*, volume 53, nummer 5, 2011, p. 69-88

- REICHLER P. (Advocaat Filipijnen, Foley Hoag), “A Discussion on the Philippines' South China Sea Arbitration Case”, *Center for Strategic and International Studies*, Washington, 26 november 2013, mondelinge voordracht, <https://csis.org/multimedia/video-discussion-philippines-south-china-sea-arbitration-case>
- RODIN, D., “Offshore transboundary petroleum deposits: cooperation as customary obligation”, Thesis, Master of Law of the Sea, University of Tromsø, Tromsø, Noorwegen 2011, p. 1-51, <http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/3894/thesis.pdf?sequence=2>
- ROQUE, H., “After the Snub: Examining the UNCLOS Dispute Settlement Procedure in the Settlement of the Scarborough Shoal Dispute”, *Angara Center on Law and Economics*, Presentation on: “A Forum and Roundtable Discussion on: “What is to be done? Resolving Maritime Disputes in Southeast Asia, Manila, Filipijnen, 5 December 2013, <http://angaracentre.com/materials/>
- SALEEM, O., “The Spratly Islands dispute: China defines the new millennium”, *American University International Law Review*, volume 15, nummer 3, 2000, p. 527-582
- SCHOFIELD, C., “Defining Areas for Joint Development in Disputed Waters”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, p. 1-19
- SCHOFIELD, C., “Increasingly contested waters? Conflicting maritime claims in the South China Sea”, *National Security College*, Australian National University, Occasional paper nr. 3, 5 september 2013, p. 9-12
- SCOTT, D., “Conflict irresolution in the South China Sea”, *Asian Survey*, volume 52, Number 6, 2012, p. 1019-1042
- SHEN, “China's Sovereignty over the South China Sea Islands: A Historical Perspective”, *Chinese Journal of International Law*, Volume 1, Nummer 1, 2002, p. 94-157
- SMITH, J., “Brunei and Malaysia resolve outstanding maritime boundary issues”, *Los Reports*, volume 1, Law of the Sea Interest Group, 2010, p. 1-4
- SMITH, R., “Maritime delimitation in the South China Sea: potentiality and challenges”, *Ocean Development & international law*, volume 41, nummer 3, augustus 2010, p. 214-236
- SONG, Y. en TONNESSON, S., “The Impact of the Law of the Sea Convention on Conflict and Conflict Management in the South China Sea”, *Ocean Development & International Law*, volume 44, nummer 3, juli 2013, p. 235-269
- SPANGLER, B. en BURGESS, H., “The Difference Between “Conflicts” and “Disputes””, *Beyond Intractability*, Conflict Information Consortium, University of Colorado, juli 2003, <http://www.beyondintractability.org/essay/conflicts-disputes>
- STOREY, I., “Slipping Away? A South China Sea Code of Conduct Eludes Diplomatic Efforts”, *East and South China Seas Bulletin*, Center for a New American Security, Nummer 11, 20 maart 2013, p. 1-7
- STOREY, I., “Defusing the powder keg in the South China Sea: Can the South China Sea Dispute be Resolved or Better Managed? ”, Strategizing Change in Asia, 27th Asia- Pacific Roundtable, Plenaire sessie 9, Kuala Lumpur, Maleisië, 3-5 juni 2013, p. 1-16

- STOREY, I., “The South China Sea Dispute (Part 2): Friction to Remain the Status Quo”, *China Brief*, volume 13, nummer 13, 21 juni 2013, p. 2-5
- STOREY, I., “Manila ups the ante in the South China Sea”, *China Brief*, volume 13, nummer 3, 1 Februari 2013, p. 3-6
- SUMNER, B., “Territorial disputes at the International Court of Justice”, *Duke Law Journal*, volume 53, 2004, p. 1779-1812
- SUN, Z., “Conservation and Utilization of the Living Resources in the Exclusive Economic Zone – How Far Can We Go?”, *The Law of the Sea Institute*, “Securing the Ocean for the Next Generation” conference, UC Berkeley–Korea Institute of Ocean Science and Technology Conference, Seoul, Zuid-Korea, Mei 2012, p. 1-22
- SYMMONS, C., “Rights and Jurisdiction over Resources and Obligations of Coastal States: Validity of Historic Rights Claims” *East Sea Studies*, The Fifth International Workshop on the South China Sea, Slides, 2013, http://southchinaseastudies.org/en/database-on-south-china-sea-study/doc_details/425-clive-symmons-rights-and-jurisdiction-over-resources-and-obligations-of-coastal-states-validity-of
- TALMON, S., “The South China Sea Arbitration: Is There a Case to Answer?”, *Bonn Research Papers on Public International Law*, Paper nummer 2/2014, Universität Bonn, Institute for Public International Law, Bonn, Duitsland, 9 februari 2014, p. 1-69
- TANJA, G., “The Code of Conduct on Politico-Military Aspects of Security”, Written contribution at the Code of Conduct Seminar, Den Haag, 11-12 December 1995
- TAYLOR-FRAVEL, M., “China’s Strategy in the South China Sea”, *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, volume 33, nummer 3, december 2011, p. 292-319
- TERPSTRA, R., “The OSCE Code of Conduct: Setting new standards in the politico-military field?”, *Helsinki Monitor*, volume 7, nummer 1, 1996, p. 1-12
- THAO, N., “Joint Development in the Gulf of Thailand”, *IBRU Boundary and Security Bulletin Autumn*, International Boundaries Research Unit, herfst 1999, p. 79-88
- THAO, N., “Maritime Delimitation and Fishery Cooperation in the Tonkin Gulf”, *Ocean Development & International Law*, volume 36, nummer 1, 2005, p. 25-44
- THAYER, C., “China’s International Security Cooperation Diplomacy and Southeast Asia”, Paper to panel on Southeast Asia and China: A North-South Relationship of a New Kind, International Studies Association Annual Convention, San Diego, VS, 25 maart 2006, p. 1-29
- THAYER, C., “Will the Guidelines to Implement the DOC lessen Tensions in the South China Sea? An Assessment of Developments Before and After Their Adoption”, Paper to 3rd International Workshop on the South China Sea co-sponsored by the Vietnam Lawyers’ Association and the Diplomatic Academy of Vietnam, Hanoi, Vietnam, 3-5 november 2011, p. 1-27
- THAYER, C., “ASEAN’S Code of Conduct in the South China Sea: A Litmus Test for Community-Building?”, *The Asia-Pacific Journal*, Volume 10, uitgave 34, nummer 4, augustus 2012, p. 1-23
- THAYER, C., “The Philippines’ Claim to the UNCLOS Arbitral Tribunal: Implications for VietNam”, Presentation to the International Workshop on the Sovereignty Over Parcel and Spratly

Archipelagoes – Historical and Legal Aspects, Pham Van Dong University, Quang Ngai City, Vietnam 27-28 april 2013, p. 1-17

THAYER, C., “South China Sea in Regional Politics: Indonesia’s Efforts to Forge ASEAN Unity on a Code of Conduct”, *Center For Strategic and International Studies*, conference paper for the “Managing Tensions in the South China Sea” Conference, Washington, VS, 5-6 juni 2013, p. 1-10

THAYER, C., “ASEAN, China and the Code of Conduct in the South China Sea”, *SAIS Review of International Affairs*, volume 33, nummer 2, zomer- herfst 2013, p. 75-84

THAYER, C., “Incorporating a code of conduct for the South China Sea into ASEAN’s political-security community: The road ahead”, Presentation to the Regional Conference on ASEAN and the South China Sea: Achievements, Challenges and Future Direction, Cambodian Institute for Cooperation and Peace, Phnom Penh, Cambodja, 19-20 september 2013, p. 1-17

THAYER, C., “New Commitment to a Code of Conduct in the South China Sea?”, *The National Bureau of Asian Research*, NBR Commentary, 9 oktober 2013, p. 1-5

THAYER, “ASEAN and China Consultations on a Code of Conduct in the South China Sea: Prospects and Obstacles”, *Institute of Oriental Studies*, The International Conference on Security and Cooperation in the South China Sea, Russian Academy of Sciences, Moskou, Rusland, 18 oktober 2013, p. 1-14

THAYER, C., “South China Sea Developments in 2013: ASEAN Unity Restored, Sino-Philippine Tensions and ASEAN-China Consultations on a Code of Conduct”, Paper Presented to The 5th International Workshop on The South China Sea: Cooperation for Regional Security and Development, Co- sponsored by the Diplomatic Academy of Vietnam and Vietnam Lawyers’ Association, Hanoi, Vietnam, 11- 12 november 2013, p. 1-26

THOMAS, B. en SMITH, R., “Island disputes and the law of the sea: an examination of sovereignty and delimitation disputes”, *Maritime briefing*, International Boundaries Research Unit, volume 2, nummer 4, 1998, p. 1-26

THUY, T., “China’s U-shaped Line in the South China Sea: Possible Interpretations, Asserting Activities and Reactions from Outside”, Paper presented at the Conference on “The Practices of the UNCLOS and the Resolution of South China Sea Disputes”, Graduate Institute of Political Science, National Taiwan University, Institute of the Law of the Sea, Taipei, Taiwan, 3-4 september 2012, p. 1-17

THUY, T., “Recent Developments in the South China Sea and Evolution of Vietnam’s Claims and Positions”, Center for East Sea (South China Sea) Studies, Diplomatic Academy of Vietnam, Slides Presented at the Forum on the South China Sea, organized by the Carlos P. Romulo Foundation, Makati City, Filipijnen, 17 oktober 2011, <http://carlospromulo.org/wp-content/uploads/2009/12/Tran-Truong-Thuy.pdf>

TONNESSON, S., “Sino- Vietnamese rapprochement and the South China Sea Irritant”, *Security Dialogue*, volume 34, nummer 1, maart 2003, p. 55-70

TONNESSON, S., “China’s changing role in the South China Sea: reflections of a scholar’s workshop”, *Harvard Asia Quarterly*, volume 12, nummer 4, 2010, p. 18-30

TONNESSON, S., “China’s national interests in the South China Sea”, *National Institute for South China Sea Studies*, Conference Report: Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime, Haikou, China, 6-7 december 2012, p. 1-22

TREVES, T., “The International Tribunal for the Law of the Sea and the Oil and Gas Industry”, Second International Oil and Gas Conference –Managing Risk –Dispute Avoidance and Resolution, London, VK, 20-21 september 2007, p. 1-12

UMEDA, S., “Vietnam: New National Law Intensifies International Dispute”, Library of Congress, Washington, VS, 19 juli 2012, http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_l205403248_text

UNITED NATIONS, OFFICE FOR OCEAN AFFAIRS AND THE LAW OF THE SEA, “The Law of the Sea; Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea”, New York, VS, 1989, http://www.un.org/depts/los/doalos_publications/publicationtexts/The%20Law%20of%20the%20Sea%20Baselines.pdf, p. 1-72

VALENCIA, M., “Navigating Differences: What the ‘Zero draft’ Code of Conduct for the South China Sea Says (and Doesn’t Say)”, *Global Asia*, volume 8, nummer 1, lente 2003, p. 72-78

VAN DYKE, J., “The Romania v. Ukraine Decision and its Effect on East Asian Maritime Delimitations”, *Ocean & Coastal Law Journal*, volume 15, nummer 2, 2010, p. 261-283

WETHERALL, A., “Normative Rule Making at the IAEA: Codes of Conduct”, *Nuclear Law Bulletin*, volume 2005, nummer 1, 2005, p. 71-93

X, “The West Philippine Sea. The territorial and Maritime Jurisdiction Disputes from a Filipino Perspective”, *The Asian Center and Institute for Maritime Affairs and Law of the Sea*, University of the Philippines, 15 juli 2013, http://philippinesintheworld.org/sites/default/files/FINAL_West%20Phil%20Sea%20Primer_UP%20%2815%20July%202013%29.pdf, p. 1-75

YAHUDA, M., “China’s new assertiveness in the South China Sea”, *Journal of Contemporary China*, volume 22, nummer 81, 2013, p. 446-459

YONGKE, J., “There exists no question of redelimiting boundaries in the Southern Sea”, vertaald in M. STRUPP, “Maritime and insular claims of the PRC in the South China Sea under international law”, *Zeitschrift für Chinesisches Recht*, volume 11, 2004, p. 1-16

3. Actualiteit (alfabetisch)

ANANDAN, S., “India for code of conduct in South China Sea”, *The Hindu*, 9 februari 2014, <http://www.thehindu.com/news/national/india-for-code-of-conduct-in-south-china-sea/article5668342.ece>

ANDERLINI, J. en ROBINSON, G., “China-Myanmar pipeline to open in May”, *Financial Times*, 21 januari 2013, <http://www.ft.com/cms/s/0/faf733ae-63b6-11e2-af8c-00144feab49a.html#axzz2vquQqozB>

ARITONANG, M., “ASEAN-China code of conduct key to regional stability: Kerry”, *The Jakarta Post*, 18 februari 2014, <http://www.thejakartapost.com/news/2014/02/18/asean-china-code-conduct-key-regional-stability-kerry.html>

ASIA SENTINEL, “Will the South China Sea Lead to War?”, 13 april 2012, http://www.asiasentinel.com/index.php?option=com_content&task=view&id=4417&Itemid=188

BACANI, L., “DFA: UN tribunal cannot enforce ruling on China sea row”, *The Philippine Star*, 10 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/10/1311005/dfa-un-tribunal-cannot-enforce-ruling-china-sea-row>

BAJPAEE, C., “Reaffirming India’s South China Sea Credentials”, *The Diplomat*, 14 augustus 2013, <http://thediplomat.com/2013/08/14/reaffirming-indias-south-china-sea-credentials/>

BATEMAN, S., “Cooperation or trust in the South China Sea?”, *The Nation*, 1 oktober 2013, <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Cooperation-or-trust-in-the-South-China-Sea-30215958.html>

BBC NEWS ASIA, “US: China new sea rules 'provocative'”, 10 januari 2010, <http://www.bbc.com/news/world-asia-25666849>

BBC NEWS ASIA, “Q&A: South China Sea dispute”, 15 mei 2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13748349>

BBC NEWS, “China frees Vietnamese fishermen held on Paracel Islands”, 21 april 2012, <http://www.bbc.com/news/world-asia-17796451>

BBC NEWS, “China travel agencies suspend Philippine tours”, 10 mei 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-18015538>

BBC NEWS, “China slams Philippine leader for Hitler comparison”, 5 februari 2014, <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-26048500>

BELLO, W., “A Budding Alliance: Vietnam and the Philippines Confront China”, *Foreign Policy in Focus*, 18 maart 2014, <http://fpif.org/budding-alliance-vietnam-philippines-confront-china/>

BIENDONG, “Has China succeeded in implementing the "joint development" policy with its neighbor in the East Sea”, *southchinasea.com*, 21 november 2013, <http://www.southchinasea.com/analysis/574-has-china-succeeded-in-implementing-the-joint-development-policy-with-its-neighbor-in-the-east-sea.html>

BLANCO PITLO, L., “Fishing Wars: Competition for South China Sea’s Fishery Resources”, 10 juli 2013, *International Relations and Security Network*, <http://isnblog.ethz.ch/security/fishing-wars-competition-for-south-china-seas-fishery-resources>

BLANCO PITLO, L. en KARAMBELKAR, A., “Philippines and Vietnam in the South China Sea”, *The Diplomat*, 21 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/philippines-and-vietnam-in-the-south-china-sea-2/>

BORDADORA, N., “Gas deposits in disputed area bigger than Malampaya—Aquino”, *Global Nation Inquirer*, 12 november 2011, <http://globalnation.inquirer.net/17825/gas-deposits-in-disputed-area-bigger-than-malampaya%E2%80%94aquino>

BROOKS, G., “Musings: China And The Importance Of The South China”, *Rigzone*, 17 april 2013, http://www.rigzone.com/news/oil_gas/a/125815/Musings_China_And_The_Importance_Of_The_South_China_Sea

BRUNNSTROM, D., "U.S. warns China not to try Crimea-style action in Asia", *Reuters*, 4 april 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/04/04/us-usa-china-crimea-asia-idUSBREA322DA20140404>

BURKE, N., "UNCLOS Annex VII Arbitration – Who, What, Where, When?", *Cambridge Journal of International and Comparative Law*, 25 maart 2013, <http://www.cjicl.org.uk/index.php/component/easyblog/unclos-annex-vii-arbitration--who-what-where-when?Itemid=101>

CALVO, A., "Manila, Beijing, and UNCLOS: a test case?", *Asia Times*, 3 september 2013, <http://www.atimes.com/atimes/World/WOR-01-030913.html>

CARPENTER, T., "Japan's Containment Strategy against China", *China- US Focus*, 17 juni 2013, <http://www.chinausfocus.com/foreign-policy/japans-containment-strategy-against-china/>

CARPIO, A. (Rechter Filipijns hooggerechtshof), "What's at stake in our case vs China", *Rappler*, 9 maart 2014, <http://www.rappler.com/thought-leaders/52540-philippines-case-china-carpio>

CHINA DAILY, "Premier vows to lift maritime cooperation", 12 oktober 2013, http://www.chinadaily.com.cn/china/2013livisiteastasia/2013-10/12/content_17025992.htm

CHINA DAILY, "Senior Chinese, ASEAN officials vow to enhance maritime, security cooperation", 22 april 2014, http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-04/22/content_17455543.htm

CHOONG, W., "Manila deals a clever hand with desire for arbitration", *Asia News Network*, 28 januari 2013, <http://www.asianewsnet.net/Manila-deals-a-clever-hand-with-knock-on-effects-o-42048.html>

CIORCIARI, J. en CHEN-WEISS, J., "China and Vietnam: Danger in the South China Sea", *China- US Focus*, Foreign Policy, 10 januari 2013, <http://www.chinausfocus.com/foreign-policy/china-and-vietnam-danger-in-the-south-china-sea/>

COHEN, D., "China, Vietnam ink deal", *The Diplomat*, 13 oktober 2011, <http://thediplomat.com/2011/10/china-vietnam-ink-deal/>

COLE, J., "PRC detente causing conflicts: analyst", *Tapei Times*, 29 juni 2012, <http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2012/06/29/2003536532>

DE CASTRO, E., "China warns Manila's arbitration case seriously damages ties", *Reuters*, 1 april 2014, <http://uk.reuters.com/article/2014/04/01/uk-philippines-china-southchinasea-idUKBREA300M020140401>

DIOLA, C., "Chinese general reveals 'strategy' for Panatag takeover", *The Philippine Star*, 31 mei 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/05/31/948591/chinese-general-reveals-strategy-panatag-takeover>

DIOLA, C., "US-Philippines deal won't stop China in disputed sea - analyst", *The Philippine Star*, 15 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/15/1312939/us-philippines-deal-wont-stop-china-disputed-sea-analyst>

DIZZON, N., "Chinese ships remain in Scarborough Shoal", *Global Nation Inquirer*, 13 april 2013, <http://globalnation.inquirer.net/71953/chinese-ships-remain-in-scarborough-shoal>

ESMAQUEL, P., "PH faces major hurdle in China case", *Rappler*, 12 maart 2014, <http://www.rappler.com/nation/52764-philippines-china-arbitral-tribunal-jurisdiction>

GANGOPADHYAY, A., "China, Malaysia Seek to Strengthen Ties", *The Wall Street Journal*, Southeast Asia, 5 oktober 2013, <http://blogs.wsj.com/searealtime/2013/10/05/china-malaysia-seek-to-strengthen-ties/>

GLASER, B., "Second Thomas Shoal Likely the Next Flashpoint in the South China Sea", *Asia Studies*, Georgetown University, 10 juli 2013, <http://www.aspmia.org/2013/blogs/second-thomas-shoal-likely-the-next-flashpoint-in-the-south-china-sea/>

GLOBALPOST, "Australia endorses 'code of conduct' for South China Sea", 20 februari 2014, <http://www.globalpost.com/dispatch/news/afp/140220/australia-endorses-code-conduct-south-china-sea-0>

GMA NEWS, "Vietnam anti-China activists mark Paracels defeat", 20 januari 2014, <http://www.gmanetwork.com/news/story/344588/news/world/vietnam-anti-china-activists-mark-paracels-defeat>

GRUDGINGS, S., "Insight - China's assertiveness hardens Malaysian stance in sea dispute", *Reuters*, 26 februari 2014, <http://uk.reuters.com/article/2014/02/26/uk-malaysia-china-maritime-insight-idUKBREA1P1Z020140226>

GUINTO J. en AQUINO, N., "Philippines Sues China to Assert Claim Over Gas-Rich Waters", *Bloomberg*, 31 maart 2014, <http://www.bloomberg.com/news/2014-03-30/philippines-calls-china-threat-to-security-over-isles-squabble.html>

HABITO, C., "Could China's sanctions choke us?", *Philippine Daily Inquirer*, 15 mei 2012, <http://opinion.inquirer.net/28719/could-china%E2%80%99s-sanctions-choke-us>

HAO, C., "China's sovereignty over South China Sea indisputable", *China.org*, 23 mei 2012, http://www.china.org.cn/opinion/2012-05/23/content_25454569.htm

HARTLEY-PARKINSON, R., "How Malaysia and China's historic relations became strained following the MH370 disaster", *The Mirror*, 25 maart 2014, <http://www.mirror.co.uk/news/world-news/missing-flight-mh370-diplomatic-relations-3280764>

HOFILENA, J., "Japan voices support as Philippines stake claim on territory vs. China", *Japan Daily Press*, 2 april 2014, <http://japandailynews.com/japan-voices-support-as-philippines-stake-claim-on-territory-vs-china-0246731/>

HOLMES, J., "Taiwan and the South China Sea", *The Diplomat*, 22 augustus 2012, <http://thediplomat.com/2012/08/taiwan-and-the-south-china-sea/>

HUA, Z. (woordvoerder Chinese ambassade te Manila), "China's position paper on sea disputes with Philippines", gepubliceerd in *Philippine Star*, 3 april 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/04/03/1308385/chinas-position-paper-sea-disputes-philippines>

HUY, D., "China's 'U-shaped Line' in the South China Sea", *Asia Sentinel*, Yale Online, 24 september 2012, <http://yaleglobal.yale.edu/content/chinas-u-shaped-line-south-china-sea>

INTERNATIONAL BOUNDARIES RESEARCH UNIT, “Philippines submits South China Sea disputes with China to UNCLOS Annex VII arbitration”, *Boundary News*, Durham university, 22 januari 2013, https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=16498&rehref=%2Fibru%2Fnews%2F&reobj=Boundary+news%20Headlines

JAMANDRE, T., “Brunei snubs Phl, others on united stand vs. China”, *The Philippine Star*, 3 maart 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/03/03/1296636/brunei-snubs-phl-others-united-stand-vs.-china>

JIAO, W. en YUNBI, Z., “China, Vietnam establish fishery hotline”, *Asia News Network*, 20 juni 2013, <http://www.asianewsnet.net/China-Vietnam-establish-fishery-hotline--48153.html>

JIPENG, C., “News Analysis: Confusion of bilateral, multilateral Efforts on South China Sea”, *Xinhua*, Chinese Staatspersbureau, 1 juli 2013, http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2013-07/01/c_132501866.htm

JUNGUO, L., “China becomes Japan's largest trading partner for five consecutive years”, *People's Daily*, 21 februari 2012, <http://english.people.com.cn/90778/7735801.html>

KAISHENG, L., “Vietnam dancing between US alliance and Chinese brotherhood”, *Global Times*, 10 februari 2014, http://www.globaltimes.cn/content/841608.shtml#.U0KOevl_v00

KAZIANIS, H., “China’s Expanding Cabbage Strategy”, *The Diplomat*, 19 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/chinas-expanding-cabbage-strategy/>

KARNIOL, R., “Doubts cast over Manila's case in South China Sea dispute”, *South China Morning Post*, 25 februari 2014, <http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/1434870/doubts-cast-over-manilas-case-south-china-sea-dispute>

KECK, Z., “India’s South China Sea Gambit”, *The Diplomat*, 5 december 2012, <http://thediplomat.com/indian-decade/2012/12/05/indias-south-china-sea-gambit/>

KECK, Z., “Philippine Group Plans Global Anti-China Protests”, *The Diplomat*, 18 juli 2013, <http://thediplomat.com/2013/07/philippine-group-plans-global-anti-china-protests/>

KECK, Z., “US Challenges China’s Nine-Dash Line Claim”, *The Diplomat*, 12 februari 2014, <http://thediplomat.com/2014/02/us-challenges-chinas-nine-dash-line-claim/>

KEQIANG, L., “ASEAN, China brace for a diamond decade”, *The Jakarta Post*, 6 september 2013, <http://www.thejakartapost.com/news/2013/09/06/asean-china-brace-a-diamond-decade.html>

LAUDE, J., “China transforms reef into naval station”, *The Philippine Star*, 27 juli 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/07/27/1018091/china-transforms-reef-naval-station>

LAUDE, J., “China raring to seize oil-rich Reed Bank – Golez”, *The Philippine Star*, 20 maart 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/03/20/1302925/china-raring-seize-oil-rich-reed-bank-golez>

LEE- BRAGO, P., “Bilateral talks with China on sea row impossible – DFA”, *The Philippine Star*, 16 juli 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/07/16/975461/bilateral-talks-china-sea-row-impossible-dfa>

LEI, H. (Woordvoerder Chinees Ministerie Buitenlandse zaken), “Foreign Ministry Spokesperson Hong Lei’s Regular Press Conference on February”, 21 februari 2013, <http://www.chinaconsulatechicago.org/eng/fyrth/t1015425.htm>

MALIK, M., “Historical Fiction: China’s South China Sea Claims”, *World Affairs*, mei/juni 2013, <http://www.worldaffairsjournal.org/article/historical-fiction-china%E2%80%99s-south-china-sea-claims>

MANILA BULLETIN, “PH, Indonesia agree on maritime boundaries”, 27 februari 2014, <https://ph.news.yahoo.com/ph-indonesia-agree-maritime-boundaries-200210228.html>

MALIWANAG, D., “EU has ‘vital interest’ in open, secure West Philippine Sea, says official”, *Inquirer Global Nation*, 16 oktober 2013, <http://globalnation.inquirer.net/88009/eu-has-vital-interest-in-open-secure-west-philippine-sea-says-official>

MERCENE, R., “China insists on bilateral talks, rejects international arbitration”, *Business Mirror*, 31 maart 2014, <http://businessmirror.com.ph/index.php/en/news/nation/29865-china-insists-on-bilateral-talks-rejects-international-arbitration>

MUN, T., “A test of friendship”, *New Strait Times*, 18 februari 2014, <http://www.nst.com.my/opinion/columnist/a-test-of-friendship-1.486652>

NEW STRAITS TIMES, “China not encroaching on our waters”, 29 januari 2014, <http://www.nst.com.my/nation/general/china-not-encroaching-on-our-waters-1.472789>

NONG, H., “Interpreting the U-shape Line in the South China Sea”, *China – US Focus, Peace & Security*, 15 mei 2012, <http://www.chinausfocus.com/peace-security/interpreting-the-u-shape-line-in-the-south-china-sea/>

OBEL, M., “Since Population Growth Tends To Boost GDP, The Philippines And Malaysia Are Expected To Lead Southeast Asian Economic Growth”, *International Business Times*, 23 augustus 2013, <http://www.ibtimes.com/population-growth-tends-boost-gdp-philippines-malaysia-are-expected-lead-southeast-asian-economic>

OBSERVER RESEARCH FOUNDATION, “Special Interview: ‘Increased military presence in South China Sea a concern for all nations’”, *National Institute for South China Sea Studies*, 14 januari 2013, http://www.nanhai.org.cn/en/news_detail.asp?newsid=4836

O’REILLY, B., “China-Vietnam: more carrot, less stick”, *Asia Times*, 22 oktober 2013, http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/SEA-01-221013.html

ORENDAIN, S., “Philippines to Forge Ahead with Sea Dispute Arbitration”, *Voice of America News*, 21 februari 2013, <http://www.voanews.com/content/philippines-to-forge-ahead-with-sea-dispute-arbitration/1607849.html>

ORENDAIN, S., “Philippines, Vietnam Agree to Cooperate on Maritime Dispute with China”, *Voice of America News*, 1 augustus 2013, <http://www.voanews.com/content/philippines-vietnam-agree-to-cooperate-on-resolving-maritime-dispute-with-china/1714462.html>

PANDA, A., “China and Malaysia To Hold Maritime Exercises: What Gives?”, *The Diplomat*, 15 november 2013, <http://thediplomat.com/2013/11/china-and-malaysia-to-hold-maritime-exercises-what-gives/>

PANT, H., “Understanding India’s Interest in the South China Sea: Getting into the Seaweeds”, *Center for Strategic and International Studies*, 18 december 2012, <http://csis.org/publication/understanding-indias-interest-south-china-sea-getting-seaweeds>

PARAMESWARAN, P., “Countering China in the South China Sea”, *The National Interest*, 18 maart 2014, <http://nationalinterest.org/commentary/countering-china-the-south-china-sea-10065>

PEI, M., “Beijing plays divide and conquer to win in South China Sea”, *The National*, 17 juli 2012, <http://www.thenational.ae/thenationalconversation/comment/beijing-plays-divide-and-conquer-to-win-in-south-china-sea>

PEOPLE’S DAILY, “Joint development key to resolving South China Sea dispute”, 12 juli 2012, <http://english.peopledaily.com.cn/90001/90780/91343/7437589.html>

PEOPLE’S DAILY, “India’s sea oil push politically motivated”, 01 augustus 2012, <http://english.people.com.cn/90883/7894515.html>

PEOPLE’S DAILY, “South China Sea issue remains a challenge for ASEAN community building”, 10 januari 2013, <http://english.people.com.cn/90883/8087161.html>

PEOPLE’S DAILY, “China ready to continue talks on South China Sea COC”, 10 oktober 2013, <http://english.peopledaily.com.cn/90883/8420262.html>

PEOPLE’S DAILY, “No timeframe for South China Sea code of conduct: Thai ASEAN affairs official”, 21 april 2014, <http://english.peopledaily.com.cn/90777/8604812.html>

PEREZ, J., “Taiwan Ends Sanctions Against Philippines Over Shooting Death”, *The New York Times*, 9 augustus 2013, <http://www.nytimes.com/2013/08/10/world/asia/taiwan-drops-sanctions-against-philippines-over-fishermans-killing.html>

PHILIPPINE DAILY INQUIRER, “What Went Before: Public outrage in Taiwan over fisherman’s shooting death”, 8 augustus 2013, <http://globalnation.inquirer.net/82681/what-went-before-public-outrage-in-taiwan-over-fishermans-shooting-death>

PHILIPPINE INFORMATION AGENCY, “PH arbitral proceedings against China now officially under way”, 16 juli 2013, <https://www.dfa.gov.ph/index.php/2013-06-27-21-50-36/dfa-releases/344-phl-arbitral-proceedings-against-china-now-officially-under-way>

PHILIPPINE INFORMATION AGENCY, “Prime Minister Shinzo Abe departs for Japan after fruitful Manila visit”, 29 juli 2013, <http://news.pia.gov.ph/index.php?article=1751375009160>

PHILIPPINES NEWS AGENCY, “South China Sea Pact moving forward? Chinese, ASEAN execs vow to enhance maritime cooperation”, *Interaksyon*, 23 april 2014, <http://www.interaksyon.com/article/85287/south-china-sea-pact-moving-forward-chinese-asean-execs-vow-to-enhance-maritime-cooperation>

PHILLIPS, T., “Philippine president compares China’s expansion to Nazi Germany”, *The Telegraph*, 5 februari 2014, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/10618722/Philippine-president-compares-Chinas-expansion-to-Nazi-Germany.html>

POMPFRET, J., “Beijing claims 'indisputable sovereignty' over South China Sea”, *The Washington Post*, 31 juli 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/07/30/AR2010073005664.html>

PONNUDURAI, P., “Vietnam's Leader Rubbishes Beijing's South China Sea Claims”, *Radio Free Asia*, 25 juli 2013, <http://www.rfa.org/english/news/vietnam/sea-07252013220917.html>

RATNAM, G., “Asean Still Pushing for South China Sea Code of Conduct, Says Ng”, *Bloomberg*, 4 april 2014, <http://www.bloomberg.com/news/2014-04-04/asean-still-pushing-for-south-china-sea-code-of-conduct-says-ng.html>

REUTERS, “China says expels Philippine from disputed shoal”, 10 maart 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/03/10/us-china-philippines-idUSBREA290H620140310>

ROMERO, A., “China likely increase Panatag Shoal presence”, *The Philippine Star*, 11 april 2013, <http://www.philstar.com/headlines/2013/04/11/929525/china-likely-increase-panatag-shoal-presence-expert>

SANTOS, M., “Arbitral tribunal hearing on PH case vs China kicks off”, *Global Nation Inquirer*, 16 juli 2013, <http://globalnation.inquirer.net/80809/arbitral-tribunal-hearing-on-ph-case-vs-china-kicks-off>

SANTOS, M., “PH has backing of Vietnam, Malaysia vs China’s sea claims”, *Global Nation Inquirer*, 6 maart 2014, <http://globalnation.inquirer.net/99908/ph-has-backing-of-vietnam-malaysia-vs-chinas-sea-claims-says-binay>

SEVERINO, R., “How much can ASEAN do for a South China Sea code of conduct?”, *East Asia Forum*, 30 oktober 2013, <http://www.eastasiaforum.org/2013/10/30/how-much-can-asean-do-for-a-south-china-sea-code-of-conduct/>

SMITH, E., “Intrigue in the South China Sea”, *The Atlantic*, 24 mei 2012, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2012/06/intrigue-in-the-south-china-sea/308995/>

SOUTH CHINA MORNING POST, “China-ASEAN code of conduct can ease tensions”, 7 juli 2013, <http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/1276920/china-asean-code-conduct-can-ease-tensions>

SYMONDS, P., “US-China tensions flare over South China Sea”, *World Socialist Website*, 11 oktober 2013, <http://www.wsws.org/en/articles/2013/10/11/asea-o11.html>

TAN, K., “Palace rejects bilateral talks with China, to pursue arbitration case”, *GMA Network*, 26 februari 2014, <http://www.gmanetwork.com/news/story/350199/news/nation/palace-rejects-bilateral-talks-with-china-to-pursue-arbitration-case>

TEN KATE, D. en GUINTO, J., “Philippines Challenges China Maritime Claims at UN Tribunal”, *Bloomberg*, 23 januari 2013, <http://www.bloomberg.com/news/2013-01-22/philippines-brings-maritime-dispute-with-china-to-un-tribunal.html>

THANHNIEN NEWS, “Vietnam denounces China over map, oceanic development plan”, 25 april 2013, <http://www.thanhniennews.com/politics/vietnam-denounces-china-over-map-oceanic-development-plan-2735.html>

THAYER, C., “China-ASEAN Joint Development Overshadowed by South China Sea”, *The Diplomat*, 25 oktober 2013, <http://thediplomat.com/2013/10/china-asean-joint-development-overshadowed-by-south-china-sea/>

THAYER, C., “‘Speak Softly and Carry a Big Stick’: What is Malaysia Playing At?”, *The Diplomat*, 28 februari 2014, <http://thediplomat.com/2014/03/speak-softly-and-carry-a-big-stick-what-is-malaysia-playing-at/>

THAYER, C., “Can ASEAN Respond to the Chinese Challenge?”, *The Irrawaddy*, 20 maart 2014, http://www.irrawaddy.org/z_border/can-asean-respond-chinese-challenge.html

THE BRUNEI TIMES, “Brunei, China to step up maritime, energy ties”, 12 oktober 2013, <http://www.bt.com.bn/news-national/2013/10/12/brunei-china-step-maritime-energy-ties>

THE ECONOMIC TIMES, “Direct talks only way to resolve South China Sea disputes: China”, 4 augustus 2013, http://articles.economictimes.indiatimes.com/2013-08-04/news/41059260_1_south-china-sea-exploitation-disputes

THE ECONOMIST, “Shoal mates, America’s Navy riles China in its backyard”, 28 april 2012, <http://www.economist.com/node/21553474>

THE ECONOMIST, “The South China Sea Hai- Handed”, 18 januari 2014, <http://www.economist.com/news/asia/21594355-china-creates-adiz-fish-hai-handed>

THE GLOBAL TIMES, “Chinese FM: South China Sea disputes could be solved with three ways together”, 3 augustus 2013, http://www.globaltimes.cn/content/801166.shtml#_UxW8HPI5P00

THE GUARDIAN, “Philippines stands by rejection of Beijing's claims to South China Sea”, 31 maart 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/mar/31/philippines-beijing-south-china-sea-benigno-aquino-arbitration>

THE HINDU, “Vietnam offers India seven oil blocks in South China Sea”, 21 november 2013, <http://www.thehindu.com/news/national/vietnam-offers-india-seven-oil-blocks-in-south-china-sea/article5372744.ece>

THE JAKARTA POST, “RI, Philippines set to sign boundary treaty”, 25 februari 2014, <http://www.thejakartapost.com/news/2014/02/25/ri-philippines-set-sign-boundary-treaty.html>

TIEZZI, S., “Why China Isn't Interested in a South China Sea Code of Conduct”, *The Diplomat*, 26 februari 2014, <http://thediplomat.com/2014/02/why-china-isnt-interested-in-a-south-china-sea-code-of-conduct/>

TIEZZI, S., “China to Foreign Fishing Boats: ‘Get Out’ of South China Sea”, *The Diplomat*, 7 maart 2014, <http://thediplomat.com/2014/03/china-to-foreign-fishing-boats-get-out-of-south-china-sea/>

TIEZZI, S., “China, US, Japan React to Philippines' UNCLOS Case”, *The Diplomat*, 4 april 2014, <http://thediplomat.com/2014/04/china-us-japan-react-to-philippines-unclos-case/>

TORODE, G., “For South China Sea claimants, a legal venue to battle China”, *Reuters*, 12 februari 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/02/13/us-china-vietnam-idUSBREA1C04R20140213>

VIETNAM NEWS, “PetroVietnam protests over China's oil grab”, 28 juni 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/226720/peetrovietnam-protests-over-chinas-oil-grab.html>

VIETNAM NEWS, “Viet Nam circulates report on UNCLOS implementation”, 12 december 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/233975/viet-nam-circulates-report-on-unclos-implementation.html>

VOICE OF AMERICA NEWS, “China, Vietnam Pledge to Boost Maritime Cooperation”, 16 oktober 2013, <http://www.voanews.com/content/china-vietnam-pledge-to-boost-maritime-cooperation/1771010.html>

VOICE OF AMERICA NEWS, “US Official Asks China to Clarify or Adjust Sea Claims”, 6 februari 2014, <http://www.voanews.com/content/us-official-to-china-clarify-or-adjust-south-china-sea-claims/1845502.html>

WADHWANEY, R., “Vietnam slams China’s 10-week fishing ban in South China Sea”, *Asia Pacific Defense Forum*, 23 mei 2013, http://apdforum.com/en_GB/article/rmiap/articles/online/features/2013/05/23/china-fishing-fleet

XINHUA (Chinees staatspersbureau), “China, Malaysia agree to lift ties to comprehensive strategic partnership”, 4 oktober 2013, http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-10/04/c_132772213.htm

XINHUA (Chinees staatspersbureau), “China, Brunei agree to further boost strategic cooperation”, 11 oktober 2013, http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-10/11/c_132789944.htm

XINHUA (Chinees staatspersbureau), “China, Vietnam vow more substantial progress in joint maritime cooperation”, 25 februari 2014, http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-02/25/c_126184300.htm

XINHUA (Chinees staatspersbureau), “Foreign experts: the Philippines seeking int'l arbitration is an one-man show doomed to fail”, 3 april 2014, http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2014-04/03/c_133236090.htm

XINHUA (Chinees staatspersbureau), “The Philippines' violation of international laws to end in vain”, 3 april 2014, http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2014-04/03/c_133235657.htm

4. Officiële documenten (chronologisch)

Verdrag van Rome inzake “The Agreement Establishing the General Fisheries Commission for the Mediterranean”, 24 september 1949, beschikbaar op <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=471>

Verdrag tussen de Verenigde Staten en de Filipijnen, “Mutual Defense Treaty Between the United States and the Republic of the Philippines”, 30 Augustus 1951, beschikbaar op http://avalon.law.yale.edu/20th_century/phil001.asp

White Paper, Zuid- Vietnam, “White paper on the Hoang Sa and Truong Sa Islands”, Republic of Vietnam Ministry of Foreign Affairs, Saigon, 1975, beschikbaar op <http://www.scribd.com/doc/56817668/Republic-of-Vietnam-s-White-Paper-on-Paracel-and-Spratlys-Islands>

Verdrag, ASEAN, “Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia”, Indonesië, 24 Februari 1976, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/item/treaty-of-amity-and-cooperation-in-southeast-asia-indonesia-24-february-1976-3>

Resolutie 34/186 Algemene Vergadering Verenigde Naties, “Co-operation in the field of the environment concerning natural resources shared by two or more states”, Environmental Law Guidelines and Principles on Shared Natural Resources, 107de Plenaire Vergadering, New York, VS, 18 december 1979, beschikbaar op <http://www.un.org/documents/ga/res/34/a34res186.pdf>

White Paper, Vietnam, “The Hoang Sa and Truong Sa archipelagoes Vietnamese Territory”, Socialist Republic of Vietnam Ministry of Foreign Affairs, 1981, beschikbaar op <http://www.scribd.com/doc/56818051/VN-White-Paper-1981>

Overeenkomst tussen Frankrijk en Australië, “Agreement on Marine Delimitation between the Government of Australia and the Government of the French Republic”, 4 January 1982, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, registratie nummer 22302, registratiedatum 11 augustus 1983

Wet Nr. 311 van 31 december 1984, Maleisië, “Exclusive Economic Zone Act Number 311, An Act pertaining to the exclusive economic zone and certain aspects of the continental shelf of Malaysia and to provide for the regulations of activities in the zone and on the continental shelf and for matters connected therewith”, Kuala Lumpur, beschikbaar op <http://www.agc.gov.my/Akta/Vol.%207/Act%20311.pdf>

Wet van 25 februari 1992, China, “Law on the Territorial Sea and the Contiguous Zone”, 24ste bijeenkomst van het Nationaal Volkscongres op 25 februari 1992, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/CHN_1992_Law.pdf

Verklaring, ASEAN, “ASEAN Declaration on the South China Sea”, Aangenomen op de 25ste ASEAN Minister Meeting, Manila, Filipijnen, 22 juli 1992

Gedragscode, OVSE, “Code of Conduct on Politico- Military Aspects of Security”, 91ste Plenaire Bijeenkomst van het Speciaal Comité, Boedapest, Hongarije 3 december 1994, <https://www.osce.org/fsc/41355>

Verklaring, China, “Declaration of the Government of the People’s Republic of China on the Baselines of the Territorial Sea of the People’s Republic of China”, 15 mei 1996, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/CHN_1996_Declaration.pdf

Wet van 26 juni 1998, China, “Exclusive Economic Zone and Continental Shelf Act”, 9de volkscongres, 26 juni 1998, beschikbaar bij Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, National Legislation China, beschikbaar op http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/chn_1998_eez_act.pdf

Overeenkomst tussen Algerije en Tunesië, “Agreement on Provisional Arrangements for the Delimitation of the Maritime Boundaries between the Republic of Tunisia and the People's Democratic Republic of Algeria”, 11 februari 2002, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Maritime Space: Maritime Zones and Maritime Delimitation, beschikbaar op <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%202238/v2238.pdf#page=217>

Overeenkomst tussen China en Vietnam, “Agreement on the Delimitation of the Territorial Seas, Exclusive Economic Zones and Continental Shelves in the Beibu Gulf between the People’s Republic of China and the Socialist Republic of Vietnam”, 25 december 2000, *Law of the Sea Bulletin*, nummer 56, 2004, p. 137

Verklaring tussen ASEAN en China, “Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Phnom Penh, Cambodia, 4 november 2002, beschikbaar op <http://www.asean.org/asean/external-relations/china/item/declaration-on-the-conduct-of-parties-in-the-south-china-sea>

Gedragcode ondertekend door 134 landen, “Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation”, Den Haag, Nederland, 25 november 2002, beschikbaar op <http://www.armscontrol.org/documents/icoc>

Overeenkomst tussen ASEAN en China, “Terms of Reference of the ASEAN-China Joint Working Group on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Kuala Lumpur, Maleisië, 7 december 2004, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/item/terms-of-reference-of-the-asean-china-joint-working-group-on-the-implementation-of-the-declaration-on-the-conduct-of-parties-in-the-south-china-sea>

Overeenkomst met betrekking tot de JMSU tussen China, Vietnam en de Filipijnen, “A Tripartite Agreement for Joint Marine Scientific Research in Certain Areas in the South China Sea By and Between China National Offshore Oil Corporation, Vietnam Oil and Gas Corporation and Philippine National Oil Company”, 1 juli 2005

Verklaring door China bij de “Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea” over art. 298 VN-Zeerechtverdrag, Verenigde Naties, New York, 25 augustus 2006, beschikbaar op http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#China Upon ratification

Programma Verenigde Naties, “From Conflict to Peacebuilding: The Role of Natural Resources and the Environment”, United Nations Environment Programme Nairobi, Kenia, 2009, beschikbaar op http://www.iisd.org/pdf/2009/conflict_peacebuilding.pdf

Blauwdruk, ASEAN, “ASEAN Political- Security Community Blueprint”, 14de ASEAN top, Cham/Hua Hin, Thailand, 1 maart 2009, beschikbaar op <http://www.asean.org/communities/asean-political-security-community>

Wet Nr. 9522 van 10 maart 2009, Filipijnen, “An act to amend certain provisions of Republic Act no. 3046, as amended by Republic Act no. 5446, to define the archipelagic baseline of the Philippines and for other purposes”, 10 maart 2009, Manila, beschikbaar op http://www.lawphil.net/statutes/repacts/ra2009/ra_9522_2009.html

Voorlopige Informatie Brunei bij de CLCS, “Brunei Darussalam’s Preliminary Submission concerning the Outer Limits of its Continental Shelf”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Preliminary Information to the CLCS, New York, VS, 2 april 2009

Gezamenlijke indiening van Maleisië en Vietnam bij de CLCS, “Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Submissions to the CLCS, New York, VS, 6 mei 2009

Note Verbal CML/17/2009 bij CLCS, China, reactie op: “Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of VietNam”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Submissions to the CLCS, New York, VS, 7 mei 2009

Note Verbal CML/8/2011 bij CLCS, China, reactie op: “Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of VietNam”, Verenigde Naties, Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Submissions to the CLCS, New York, VS, 14 april 2011

Overeenkomst tussen ASEAN en China, “The agreement on the Guidelines on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, Bali, Indonesië, 20 juli 2011, beschikbaar op <http://www.southchinasea.com/documents/law/306-guidelines-for-the-implementation-of-the-doc.html>

Overeenkomst tussen Vietnam en China, “The Six-point agreement on basic principles guiding the settlement of existing maritime issues”, Peking, 11 oktober 2011

Wet van 21 juni 2012, Vietnam, “Law of the Sea of Viet Nam of 21 June 2012”, 3de Nationale Volksvergadering van de Socialistische Republiek Vietnam, 3de sessie, beschikbaar en vertaald op <http://vietnamnews.vn/politics-laws/228456/the-law-of-the-sea-of-viet-nam.html>

Statement, ASEAN, “Statement of ASEAN Foreign Ministers on ASEAN's Six-Point Principles on the South China Sea”, Phnom Penh, Cambodia, 20 Juli 2012, beschikbaar op <http://cil.nus.edu.sg/rp/pdf/2012%20ASEANs%20Six-Point%20Principles%20on%20the%20South%20China%20Sea-pdf.pdf>

Administratief Besluit Nr. 29 van 5 september 2012, Filipijnen, “Naming the West- Philippine Sea of the Republic of the Philippines, and for other purposes”, Manila, beschikbaar op <http://www.gov.ph/2012/09/05/administrative-order-no-29-s-2012/>

Notificatie Filipijnen aan VN- Zeerechtverdrag annex VII- arbitragetribunaal, “Notification and Statement of Claims”, Departement Buitenlandse Zaken, Manila, Filipijnen 22 januari 2013, beschikbaar op <https://www.dfa.gov.ph/index.php/2013-06-27-21-50-36/unclos>

Resolutie 2012/2137(INI) Europees Parlement, “On EU-China relations”, Straatsburg, Frankrijk, 14 maart 2013, beschikbaar op <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2013-97>

Gezamenlijk Communiqué ASEAN, “Joint Communique 46th ASEAN Foreign Ministers’ Meeting”, Bandar Seri Begawan, Brunei, 29-30 juni 2013, beschikbaar op <http://www.asean.org/news/asean-statement-communiques/item/joint-communique-46th-asean-foreign-ministers-meeting-bandar-seri-begawan-brunei-darussalam-29-30-june-2013>

Gezamenlijk Statement tussen Maleisië en Brunei, “Joint Statement on the 17th Annual Leaders’ Consultation between Brunei Darussalam and Malaysia”, Bandar Seri Begawan, Brunei Darussalam, 8

December 2013, beschikbaar op <http://www.mofat.gov.bn/index.php/news/news-highlights/item/969-joint-statement-on-the-17th-annual-leaders-consultation-between-brunei-darussalam-and-malaysia-bandar-seri-begawan-brunei-darussalam-8-december-2013>

5. Uitspraken (chronologisch)

PHIJ, *Mayrommatis Palestine Concessions*, Griekenland/VK, 20 augustus 1924, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A., nummer 2, 1924

PHIJ, *Denunciation of the Treaty of November 2nd, 1865, between China and Belgium*, België/China, aanhangig gemaakt 25 november 1926, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A, nummer 8, 1927

PHA, *Island of Palmas*, Nederland/VS, 4 april 1928, *Hague Court Reports* 1928, volume II, p. 829-871

PHIJ, *Case Concerning the Polish Agrarian Reform and the German Minority*, (Duitsland/Polen), 2 december 1933, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A./B, nummer 60, 1933

PHIJ, *The Electricity Company of Sofia and Bulgaria*, België/Bulgarije, 4 april 1939, Publications of the Permanent Court of International Justice, series A./B., nummer 77, 1939

IGH, *Fisheries Case*, VK/Noorwegen, 18 december 1951, *I.C.J. Reports* 1951

IGH, *The Minqueros en Ecrehos Case*, VK/Frankrijk, *I.C.J. reports* 1953

IGH, *Case Concerning the Northern Cameroons*, Kameroen/VK, 2 december 1963, preliminary objections, *I.C.J. Reports* 1963

IGH, *North Sea Continental Shelf Cases*, 20 februari 1969, *I.C.J. Reports* 1969

IGH, *Fisheries Jurisdiction Case*, West-Duitsland/IJsland, 2 februari 1973, *I.C.J. Reports* 1973

IGH, *Fisheries Jurisdiction Case*, VK/IJsland, 25 juli 1974, *I.C.J. Reports* 1974

IGH, *Nuclear Test Case*, Australië/ Frankrijk, 20 december 1974, *I.C.J. Reports* 1974

IGH, *Nuclear Test Case*, Nieuw-Zeeland/Frankrijk, 20 december 1974, *I.C.J. Reports* 1974

Arbitragetribunaal, *Case concerning the delimitation of continental shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the French Republic*, VK/Frankrijk, 30 juni 1977, *Reports of International Arbitral Awards*, 1977-1978, VOLUME XVIII, p. 3-413

IGH, *Aegean Sea Continental Shelf Case*, Griekenland/ Turkije, 19 december 1978, *I.C.J. Reports* 1978

IGH, *Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran*, VS/Iran, 24 mei 1980, *I.C.J. Reports* 1980

IGH, *Case Concerning the Continental Shelf*, Tunesië/Libië, 24 februari 1984, *I.C.J. Reports* 1984

IGH, *Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area*, Canada/United States, 12 oktober 1984, *I.C.J. Reports* 1984

IGH, *Case Concerning the Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*, Nicaragua/VS, 27 juni 1986, *I.C.J. Reports* 1986

IGH, *Land, Island and Maritime Frontier Dispute*, El Salvador/Honduras, 11 september 1992, *I.C.J. Reports* 1992

IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen*, Denemarken/Noorwegen, 14 juni 1993, *I.C.J. Reports* 1993

IGH, *Case Concerning East Timor*, Portugal/Australië, 30 juni 1995, *I.C.J. Reports* 1995

PHA, Eritrea/Yemen, Award of the tribunal in the second stage: maritime delimitation, 17 december 1999

ITLOS, *Southern Bluefin Tuna Cases*, Nieuw- Zeeland/Japan en Australië/Japan, Award on Jurisdiction and Admissability, 4 augustus 2000, zaak 3 en 4, *International Law Reports*, volume 119, juli 2002

ITLOS, *Mox Plant Case*, Ierland/VK, Provisional Measures, 3 december 2001, zaak 10, *ITLOS Reports of Judgements* 2001

PHA, *Larsen v Hawaiian Kingdom*, 5 februari 2001, *International Law Reports*, volume 119, juli 2002, p. 566

IGH, *Case Concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Qatar/Bahrain, 16 maart 2001, *I.C.J. Reports* 2001

IGH, *Case Concerning the Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria*, Kameroen/Nigeria, 10 oktober 2002, *I.C.J. Reports* 2002

PHA, *Barbados vs. The Republic of Trinidad and Tobago*, Barbados/Trinidad, 11 april 2006, Annex VII VN- Zeerechtverdrag

PHA, *Guyana vs. Suriname*, Guyana/Suriname, 17 september 2007, Annex VII VN- Zeerechtverdrag

IGH, *Maritime Delimitation in the Black Sea*, Roemenië, 3 februari 2009, *I.C.J. Reports* 2009

ITLOS, *Dispute concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal*, Bangladesh/Myanmar, 14 maart 2012, zaak nr. 16, ITLOS press 175

IGH, *Territorial and Maritime Dispute*, Nicaragua/Colombia, 19 november 2012, *I.C.J. Reports* 2012

PHA, *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India*, Bangladesh/India, Annex VII VN- Zeerechtverdrag, ahangig sinds 8 oktober 2009

PHA, *The Republic of Mauritius v. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*, Mauritius/VK, Annex VII V- Zeerechtverdrag, ahangig sinds 10 december 2010

6. Overige (alfabetisch)

ASEAN, “ASEAN-CHINA Dialogue Relations”, <http://www.asean.org/news/item/asean-china-dialogue-relations>

CNOOC (China's staatsoliebedrijf), "CNOOC and Petroleum Brunei Sign Agreement on Setting up Joint Venture", 14 oktober 2013, <http://en.cnooc.com.cn/data/html/news/2013-10-14/english/346339.html>

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA, "Strait of Malakka.", *Encyclopædia Britannica Online Academic Edition*, Encyclopædia Britannica Inc., 2014, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/359411/Strait-of-Malacca>

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA, "Deng Xiaoping", *Encyclopaedia Britannica Online Academic Edition*, Encyclopædia Britannica Inc., 2014, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/157645/Deng-Xiaoping>

EUROPEAN UNION EXTERNAL ACTION, "The EU - ASEAN relationship in twenty facts and figures", http://eeas.europa.eu/asean/docs/key_facts_figures_eu_asean_en.pdf

GLOBAL SECURITY, "South China Sea oil shipping lanes", <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly-ship.htm>

GLOBAL SECURITY, "South China Sea oil and natural gas", <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly-oil.htm>

ONGC (India's staatsoliebedrijf), <http://www.ongcvidesh.com>

DEPARTMENT OF ENERGY, Republic of the Philippines, <http://www.doe.gov.ph/fossil-fuels/oil-gas>

THE WORLD BANK, Data, GDP growth (annual %), <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

UNEP RSP, "East Asian Seas Action Plan", United Nations Environmental Programme, Regional Seas Programme, <http://www.unep.org/regionalseas/Programmes/unpro/eastasian/>

UN TREATY COLLECTION, "Definition of key terms used in the UN Treaty Collection", https://treaties.un.org/pages/Overview.aspx?path=overview/definition/page1_en.xml#declarations

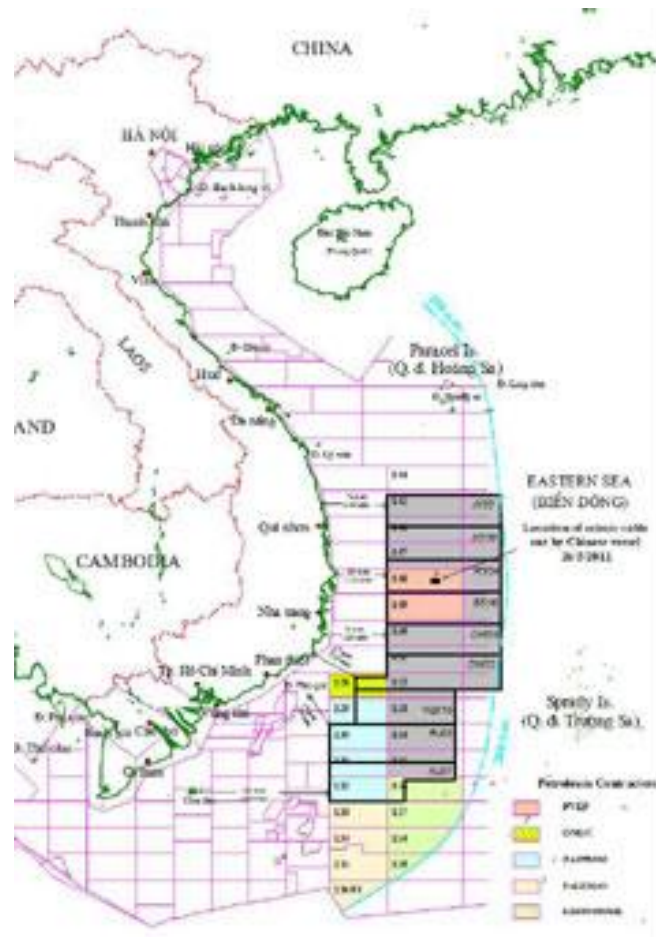
U.S. DEPARTMENT OF STATE, "U.S. Relations with the Philippines", Bureau of East Asian and Pacific Affairs Fact Sheet, 31 januari 2014, <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2794.htm>

VIETNAMESE AMBASSADE IN BELGIË, "VN-China basic principles on settlement of sea issues, Agreement on basic principles guiding the settlement of sea-related issues" Peking, 11 oktober 2011, http://www.vietnamembassy.be/en/nr070521165843/nr070521170351/news_object_view?newsPath=/vnemb.vn/tin_hddn/ns131016150347

Bijlagen

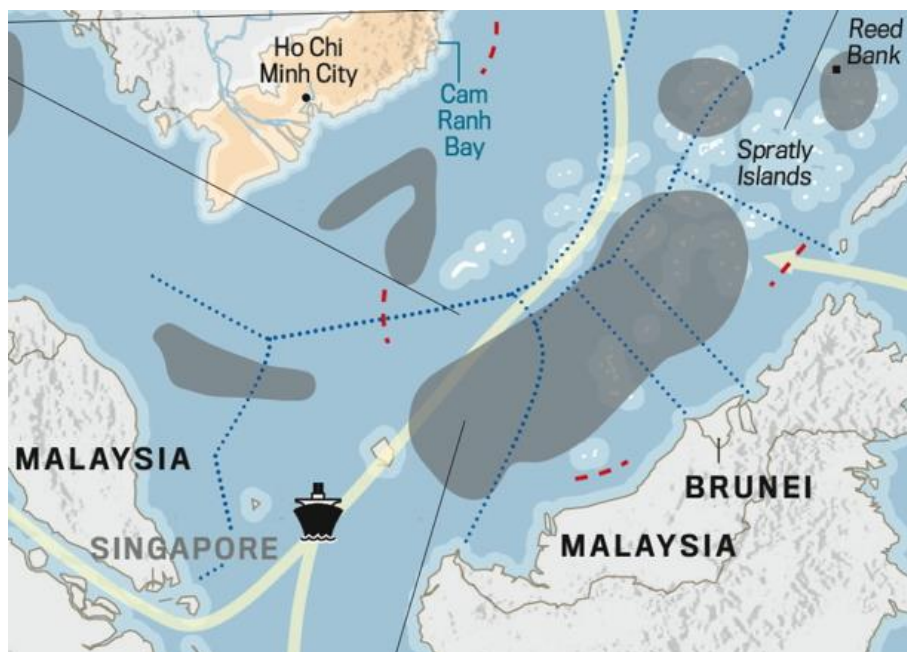
1. Kaarten

1.1. Olie en gas in betwist gebied

Afbeelding 2: De 9 olievelden die zowel door Vietnam als China aan investeerders werden aangeboden.

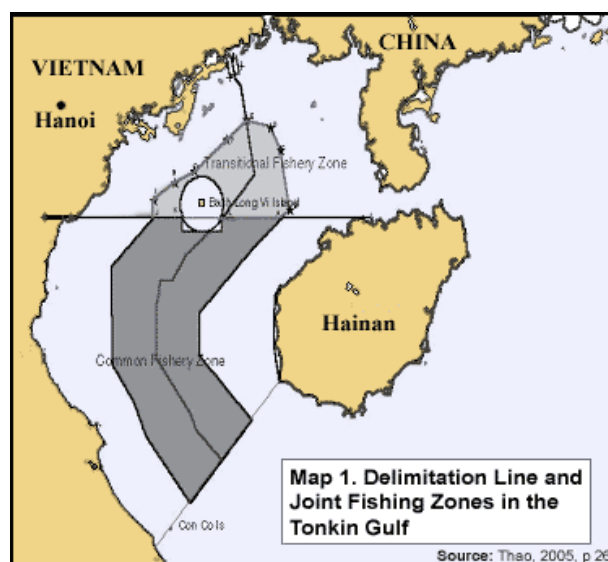
BRON: VIETNAM NEWS, “PetroVietnam protests over China's oil grab”, Hanoi, 28 juni 2012, <http://vietnamnews.vn/politics-laws/226720/petrovietnam-protests-over-chinas-oil-grab.html>

Afbeelding 3: De aanwezige olie rond de Spratly- eilanden. Rechtsboven bevindt zich Reed Bank, een belangrijk olierijk gebied en zeer gecontesteerd tussen China en de Filipijnen.

BRON: E. SMITH, "Intrigue in the South China Sea", *The Atlantic*, 24 mei 2012, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2012/06/intrigue-in-the-south-china-sea/308995/>

1.2. De grensafbakening in de Golf van Tonkin

Afbeelding 4. BRON: N. THAO, "Maritime Delimitation and Fishery Cooperation in the Tonkin Gulf", *Ocean Development & International Law*, volume 36, nummer 1, 2005, 26

2. “Relief Sought”- gedeelte van de Filipijnse “Notification and Statement of Claims”

In light of the above, and the evidence to be submitted in the course of this arbitration, the Philippines respectfully request that the Arbitral Tribunal issue an Award that:

- Declares that China’s rights in regard to maritime areas in the South China Sea, like the rights of the Philippines, are those that are established by UNLCLOS, and consist of its rights to a Territorial Sea and Contiguous Zone under Part II of the Convention, to an Exclusive Economic Zone under Part V, and to a Continental Shelf under Part VI;
- Declares that China’s maritime claims in the South China Sea based on its so- called “nine dash line” are contrary to UNCLOS and invalid;
- Requires China to bring its domestic legislation into conformity with its obligations under UNLCOS;
- Declares that Mischief Reef and McKennan Reef are submerged features that form part of the Continental Shelf of the Philippines under part VI of the Convention, and that China’s occupation of and construction activities on them violate the sovereign rights of the Philippines;
- Requires that China end its occupation of and activities on Mischief Reef and McKennan Reef;
- Declares that Gaven Reef and Subi Reef are submerged features in the South China Sea that are not above sea level at high tide, are not islands under the Convention, and are not located on China’s Continental Shelf and that China’s occupation of and construction activities on these features are unlawful;
- Requires China to terminate its occupation of and activities on Gaven Reef and Subi Reef;
- Declares that Scarborough Shoal, Cuarteron Reef and Fiery Cross Reef are submerged features that are below sea level at high tide, except that each has small protrusions that remain above water at high tide, which are “rocks under article 121 (3) of the convention and which therefore generate entitlements only to a Territorial Sea no broader than 12M; and that China has unlawfully claimed maritime entitlements beyond 12 M from these features;
- Requires that China refrains from preventing Philippine vessels from exploiting in a sustainable manner the living resources in the waters adjacent to Scarborough Shoal and Johnson Reef, and from undertaking other activities inconsistent with the convention at or in the vicinity of these features;
- Declares that the Philippines is entitled under UNCLOS to a 12 M Territorial Sea, a 200 M Exclusive Economic Zone, and a Continental Shelf under Parts II, V and VI of UNCLOS, measured from its archipelagic baselines;

- Declares that China has unlawfully claimed, and has unlawfully exploited, the living and non-living resources in the Philippines' Exclusive Economic Zone and Continental Shelf, and has unlawfully prevented the Philippines from exploiting living and non-living resources within its Exclusive Economic Zone and Continental Shelf;
- Declares that China has unlawfully interfered with the exercise by the Philippines of its rights to navigation and other rights under the Convention in areas within and beyond 200 M of the Philippines' archipelagic baselines; and
- Requires that China desist from these unlawful activities